

EL

EL

EL

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 9.11.2010
COM(2010) 660 τελικό

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ
ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ**

Στρατηγική διεύρυνσης και κυριότερες προκλήσεις για την περίοδο 2010-2011

{SEC(2010) 1326}
{SEC(2010) 1327}
{SEC(2010) 1328}
{SEC(2010) 1329}
{SEC(2010) 1330}
{SEC(2010) 1331}
{SEC(2010) 1332}
{SEC(2010) 1334}
{SEC(2010) 1335}

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Στρατηγική διεύρυνσης και κυριότερες προκλήσεις για την περίοδο 2010-2011

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Μετά την έκδοση των τελευταίων εκθέσεων προόδου της Επιτροπής, η διαδικασία διεύρυνσης της ΕΕ έχει αποκτήσει νέα δυναμική, παρά τις πολυάριθμες προκλήσεις που αντιμετωπίζει η Ένωση. Η έναρξη ισχύος της συνθήκης της Λισαβόνας επιτρέπει στην ΕΕ να προωθήσει το πρόγραμμα διεύρυνσης, αλλά και να διατηρήσει συγχρόνως αμετάβλητο τον ρυθμό της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης.

Οι διαπραγματεύσεις με την Κροατία έχουν εισέλθει στην τελική φάση, γεγονός που αποδεικνύει σε όλες τις χώρες της διεύρυνσης ότι η ένταξη μπορεί να γίνει πραγματικότητα, εφόσον εκπληρωθούν όλες οι απαραίτητες προϋποθέσεις. Η Σερβία υπέβαλε αίτηση προσχώρησης. Σήμερα, η Επιτροπή δημοσιεύει τις γνώμες για τις αιτήσεις προσχώρησης του Μαυροβουνίου και της Αλβανίας. Οι ενταξιακές διαπραγματεύσεις με την Ισλανδία άρχισαν τον Ιούλιο. Νέα κεφάλαια άνοιξαν στις διαπραγματεύσεις με την Τουρκία, η οποία άρχισε να αναθεωρεί εις βάθος το σύνταγμά της με σκοπό να προσεγγίσει περισσότερο τα ευρωπαϊκά πρότυπα. Επίσης, συνεχίστηκε η ελευθέρωση των θεωρήσεων για τα Δυτικά Βαλκάνια, σημειώθηκε σημαντική πρόοδος όσον αφορά την επίλυση των μακροχρόνιων διμερών διαφορών μεταξύ της Σλοβενίας και της Κροατίας και άρχισαν οι προετοιμασίες για διάλογο μεταξύ της Σερβίας και του Κοσσυφοπεδίου¹. Η συμφιλίωση των λαών την επαύριο της σύγκρουσης έχει προχωρήσει και οι ίδιες οι ενδιαφερόμενες χώρες έχουν αρχίσει να αναλαμβάνουν μεγαλύτερες ευθύνες στο επίπεδο της περιφερειακής συνεργασίας.

Ωστόσο, πολλές είναι ακόμη οι προκλήσεις που πρέπει να αντιμετωπιστούν. Σε ορισμένες χώρες της διεύρυνσης, ο ρυθμός των μεταρρυθμίσεων επιβραδύνεται. Όλες πρέπει να εστιάσουν την προσοχή τους στη χρηστή διακυβέρνηση, ενισχύοντας το κράτος δικαίου, επιταχύνοντας τις οικονομικές μεταρρυθμίσεις και βελτιώνοντας την ικανότητα υιοθέτησης και εφαρμογής του κεκτημένου. Η προαγωγή της ελευθερίας της έκφρασης αποτελεί πηγή ανησυχίας στις περισσότερες χώρες. Ορισμένα σοβαρά προβλήματα παραμένουν ανεπίλυτα, όπως η διακυβέρνηση της Βοσνίας-Ερζεγοβίνης και το θέμα της ονομασίας της πρώην Γιουγκοσλαβικής Δημοκρατίας της Μακεδονίας. Ορισμένα συγκεκριμένα διμερή ζητήματα εξακολουθούν να εκκρεμούν και οι αποκλίνουσες απόψεις όσον αφορά το καθεστώς του Κοσσυφοπεδίου έχουν ανακόψει την περιφερειακή συνεργασία. Οι διαπραγματεύσεις για την εξεύρεση συνολικής λύσης του Κυπριακού συνεχίζονται, αλλά δεν έχουν ακόμη ολοκληρωθεί.

Η δέσμευση της ΕΕ έναντι της διαδικασίας διεύρυνσης εκφράζει την πεποίθηση των κρατών μελών ότι η διεύρυνση αυτή είναι προς το αμοιβαίο συμφέρον τόσο της Ένωσης όσο και των ενδιαφερομένων χωρών. Αυτό το απλό μήνυμα πρέπει να προβληθεί και να εξηγηθεί με σαφήνεια στους πολίτες, ούτως ώστε να κατανοήσουν καλύτερα τη διαδικασία διεύρυνσης

¹ Δυνάμει της απόφασης ΣΑΗΕ 1244/99.

και να την υποστηρίξουν. Η διαδικασία διεύρυνσης της ΕΕ συμβάλλει τόσο στη σταθερότητα στην Ευρώπη όσο και στην ασφάλεια και στην ευημερία των πολιτών της, και αποτελεί μοναδικό κίνητρο για την πολιτική και οικονομική μεταρρύθμιση των χωρών της διεύρυνσης. Είναι προς το αμοιβαίο συμφέρον της ΕΕ και των χωρών της διεύρυνσης να αρχίσουν συζητήσεις σχετικά με τα προβληματικά κεφάλαια διαπραγμάτευσης ήδη από τις πρώτες φάσεις της διαδικασίας. Ο σκοπός της διαδικασίας αυτής είναι να επιτύχουν οι ενδιαφερόμενες χώρες τα ευρωπαϊκά πρότυπα σε όλους τους τομείς που καλύπτουν οι συνθήκες της ΕΕ και, με τον τρόπο αυτό, να βοηθήσουν την Ένωση να επιτύχει τους δικούς της στόχους. Οι στόχοι αυτοί αποβλέπουν σήμερα, μεταξύ άλλων, στην αντιμετώπιση της οικονομικής κρίσης και της διακυβέρνησης, στην αποκατάσταση της ανάπτυξης για την απασχόληση με το μεταρρυθμιστικό πρόγραμμα του 2020, στην ενίσχυση της ασφάλειας στην ΕΕ και στη μεγαλύτερη βαρύτητα της ΕΕ παγκοσμίως. Το πρόγραμμα εργασιών της Επιτροπής για το 2011 περιλαμβάνει σειρά πρωτοβουλιών που βασίζονται στους στόχους αυτούς.

Η διεύρυνση πρέπει να διατηρήσει την αξιοπιστία της για όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη. Οι χώρες που επιθυμούν να προσχωρήσουν στην Ένωση και οι πολίτες τους χρειάζονται σαφή ενταξιακή προοπτική, μόλις εκπληρώσουν τις απαιτούμενες προϋποθέσεις, και θα πρέπει να έχουν απτά οφέλη καθ' όλη τη διαδικασία. Οι πολίτες των κρατών μελών και της ΕΕ πρέπει να είναι βέβαιοι ότι οι νέες προσχωρήσεις θα είναι κατάλληλα προετοιμασμένες, με την εκπλήρωση αυστηρών προϋποθέσεων. Η επιτυχία της διεύρυνσης εξαρτάται από την αποφασιστική πολιτική δέσμευση όλων των ενδιαφερομένων. Η ανανεωμένη συναίνεση για τη διεύρυνση που επετεύχθη από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Δεκεμβρίου 2006, εξακολουθεί να αποτελεί το κατάλληλο πλαίσιο για την πραγματοποίηση των στόχων αυτών. Η πολιτική αυτή βασίζεται στις ακόλουθες αρχές: παγίωση των δεσμεύσεων, εφαρμογή δίκαιων και αυστηρών προϋποθέσεων και καλύτερη επικοινωνία με τους πολίτες, σε συνδυασμό με την ικανότητα της ΕΕ να ενσωματώνει νέα μέλη.

Η διαδικασία διεύρυνσης περιλαμβάνει μηχανισμούς και κίνητρα που έχουν τελικό σκοπό την προσχώρηση και που ενθαρρύνουν τις ενδιαφερόμενες χώρες να συνεργαστούν με την ΕΕ για την πραγματοποίηση των κοινών στόχων. Με την ενίσχυση της οικονομικής διακυβέρνησης στην ΕΕ και την εντατικοποίηση του οικονομικού διαλόγου με τις χώρες της διεύρυνσης, θα μπορέσουμε να συγκεντρώσουμε τις προσπάθειές μας στην υπέρβαση της κρίσης και στη δημιουργία θέσεων εργασίας. Η στενότερη ολοκλήρωση με τις χώρες που διαθέτουν διαφορετικά συγκριτικά πλεονεκτήματα καθιστά την ΕΕ περισσότερο ανταγωνιστική σε παγκόσμιο επίπεδο. Τούτο είναι ένα από τα διαρκή οφέλη της πέμπτης διεύρυνσης που αύξησε τον αριθμό των κρατών μελών από 15 σε 27 κατά την περίοδο 2004-2007. Το εμπόριο μεταξύ των «παλαιών» και των «νέων» κρατών μελών τριπλασιάστηκε μεταξύ του 1998 και του 2008, περνώντας από 150 σε 450 δισεκατομμύρια ευρώ. Η διαδικασία διεύρυνσης εφοδίασε την ΕΕ με τα χρηματοοικονομικά μέσα που είναι απαραίτητα για να παρεμβαίνει, όταν είναι αναγκαίο, μαζί με τους διεθνείς χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς ώστε να διατηρεί την οικονομική σταθερότητα σε περιόδους κρίσης. Οι μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, που παράγουν τα δύο τρίτα των θέσεων εργασίας στον ιδιωτικό τομέα της ΕΕ, δίδουν σημαντική ώθηση στην καινοτομία, ωφελούνται από τη διευρυμένη εσωτερική αγορά και, επομένως, αποτελούν έναν από τους κυριότερους δικαιούχους της προενταξιακής βοήθειας.

Η διαδικασία διεύρυνσης συμβάλλει στη μεγαλύτερη ολοκλήρωση βοηθώντας την ΕΕ να επιτύχει τους στόχους της σε πολυάριθμους τομείς, βασικούς για την οικονομική ανάκαμψη

και τη βιώσιμη ανάπτυξη, όπως στον τομέα της ενέργειας, των μεταφορών, της προστασίας του περιβάλλοντος και των μέτρων για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής. Οι χώρες των Δυτικών Βαλκανίων περιβάλλονται εξ ολοκλήρου από κράτη μέλη. Η Τουρκία έχει εδαφικά και θαλάσσια σύνορα με την Ευρωπαϊκή Ένωση. Η δημιουργία διευρωπαϊκών διαδρόμων μεταφορών, η διαφοροποίηση των ενεργειακών πόρων, η προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή και η άμβλυνση των επιπτώσεών της, καθώς και η μείωση της διασυνοριακής ρύπανσης του αέρα και των υδάτινων πόρων αποτελούν μέρος των στόχων της ΕΕ που δεν μπορούν να πραγματοποιηθούν χωρίς την πλήρη δέσμευση των χωρών της διεύρυνσης.

Η πρόοδος που σημειώνεται στους τομείς αυτούς είναι προς όφελος και των ίδιων αυτών χωρών, η δε ενταξιακή προοπτική τις ενθαρρύνει να δώσουν προτεραιότητα στους στόχους που συμμερίζονται με την ΕΕ. Οι χώρες αυτές λαμβάνουν συγκεκριμένα μέσα στήριξης με τις χορηγήσεις του μηχανισμού προενταξιακής βοήθειας (ΜΠΒ) και τα δάνεια της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων και των διαφόρων άλλων χρηματοπιστωτικών οργανισμών, τα οποία αποφέρουν πολλαπλασιαστικά οφέλη με τον ΜΠΒ. Η Ισλανδία, η τελευταία υποψήφια χώρα που άρχισε διαπραγματεύσεις, κατέχει ηγετική θέση παγκοσμίως όσον αφορά τις διάφορες μορφές ανανεώσιμης ενέργειας και μπορεί να συμβάλει σημαντικά στις προσπάθειες καινοτομίας της ΕΕ τόσο σ' αυτόν όσο και σε άλλους προηγμένους τομείς.

Μία από τις κυριότερες προτεραιότητες του προγράμματος της ΕΕ που καθορίζεται στο πρόγραμμα της Στοκχόλμης είναι να καταστεί η Ευρώπη ασφαλέστερος χώρος. Οι χώρες της διεύρυνσης είναι υποχρεωμένες να υιοθετήσουν το κεκτημένο της Ένωσης και να αποδείξουν ότι μπορούν να το εφαρμόσουν πλήρως. Για τον λόγο αυτόν, η Επιτροπή έχει εντείνει τις προσπάθειές της για να τις βοηθήσει στην πρόληψη και την αντιμετώπιση του οργανωμένου εγκλήματος και της διαφθοράς, καθώς και στην ενίσχυση της ικανότητάς τους να επιβάλλουν το νόμο. Οι εισαγγελείς, οι δικαστές και οι λοιποί εμπειρογνώμονες της ΕΕ που είναι αρμόδιοι στον τομέα της επιβολής του νόμου, της διαχείρισης των συνόρων και των μεταναστεύσεων βοηθούν σήμερα τους ομολόγους τους στις χώρες της διεύρυνσης με την παροχή της δικής τους εμπειρογνώσιας και την αξιολόγηση της προόδου. Η εκπλήρωση των κριτηρίων αξιολόγησης που χρησιμοποιούνται κατά τις ενταξιακές διαπραγματεύσεις για να καθοριστεί ο ρυθμός προόδου μιας υποψήφιας χώρας στην πορεία της προς την προσχώρηση στην ΕΕ απαιτεί πειστικό ιστορικό επιδόσεων όσον αφορά τη διαχείριση της δικαιοσύνης με ανεξάρτητο και αποτελεσματικό τρόπο.

Η πείρα που έχει αποκτηθεί με την ελευθέρωση του καθεστώτος θεωρήσεων για τα Δυτικά Βαλκάνια καταδεικνύει τα σημαντικότερα αποτελέσματα που μπορούν να επιτευχθούν με τον συνδυασμό αυστηρών προϋποθέσεων και την παροχή συγκεκριμένων πλεονεκτημάτων σε σχέση με την πρόοδο προς την προσχώρηση στην ΕΕ. Υπογραμμίζει επίσης τη σημασία των συνεχών προσπαθειών που καταβάλλουν οι ενδιαφερόμενες κυβερνήσεις για να διασφαλίσουν την τήρηση των ορίων και προϋποθέσεων από τις οποίες εξαρτάται η περαιτέρω ελευθέρωση της κυκλοφορίας των προσώπων.

Με την έναρξη ισχύος της συνθήκης της Λισαβόνας, η ΕΕ εφοδιάστηκε με τα απαραίτητα μέσα για να επιβληθεί στην παγκόσμια σκηνή. Ένα δείγμα του δυναμικού αυτού είναι ο ρόλος της ΕΕ στην έκδοση του ψηφίσματος της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ για το Κοσσυφοπέδιο. Σε έναν κόσμο όπου οι αναδυόμενες δυνάμεις αποκτούν συνεχώς αυξανόμενη σημασία, η διεύρυνση δίνει μεγαλύτερη βαρύτητα στην ΕΕ και δυναμώνει τη φωνή της στα διεθνή φόρουμ. Η πέμπτη διεύρυνση έδωσε νέο παλμό στις σχέσεις της ΕΕ με

τις νοτιοανατολικές γειτονικές της χώρες και την ώθησε στην αναζήτηση δυνατοτήτων ανάπτυξης πρωτοβουλιών στην περιοχή της Βαλτικής και του Εύξεινου Πόντου. Η διαδικασία προσχώρησης όσον αφορά τις χώρες των Δυτικών Βαλκανίων και την Τουρκία τονίζει ακόμη περισσότερο το ενδιαφέρον και την επιρροή της Ένωσης στην περιοχή της Μεσογείου και του Εύξεινου Πόντου, καθώς και στη λεκάνη του Δούναβη. Αν η Τουρκία αναπτύξει τον ρόλο της στη δική της περιοχή συμπληρωματικά με τη διαδικασία προσχώρησής της και σε συντονισμό με την ΕΕ, θα μπορέσει να αυξήσει τη βαρύτητα αμφοτέρων των μερών στο παγκόσμιο προσκήνιο, ιδίως στη Μέση Ανατολή και το Νότιο Καύκασο. Ενεργώντας από κοινού, η ΕΕ και η Τουρκία μπορούν να ενισχύσουν την ενεργειακή ασφάλεια, να αντιμετωπίσουν τις περιφερειακές συγκρούσεις και να αποτρέψουν την εμφάνιση διαχωριστικών γραμμών για εθνοτικούς ή θρησκευτικούς λόγους. Η Ισλανδία και η ΕΕ, από την πλευρά τους, μπορούν να διαδραματίσουν από κοινού σημαντικό ρόλο για να αντιμετωπίσουν θέματα που έχουν σχέση με την ενέργεια, το περιβάλλον, τον θαλάσσιο τομέα και την ασφάλεια στην Αρκτική. Για να αξιοποιηθεί πλήρως το δυναμικό των συνεργειών αυτών, είναι απαραίτητο να αναληφθεί αμοιβαία δέσμευση για μια αξιόπιστη στρατηγική διεύρυνσης.

Η βαρύτητα της ΕΕ στον κόσμο εξαρτάται επίσης σε σημαντικό βαθμό από την έλξη που μπορεί να ασκήσει το κανονιστικό της μοντέλο. Ο δυναμισμός της εσωτερικής αγοράς και η θέσπιση κανόνων και προτύπων της ΕΕ από ορισμένες χώρες σε ολόκληρο τον κόσμο αποτελούν ισχυρό κίνητρο για το εμπόριο, τις επενδύσεις και την ανάπτυξη. Η πράξη για την ενιαία αγορά που υπέβαλε η Επιτροπή αποβλέπει στην άρση πολλών από τα προβληματικά σημεία που εναπομένουν και στην αποδέσμευση νέου αναπτυξιακού δυναμικού. Με τη διαδικασία διεύρυνσης, οι χώρες της διεύρυνσης θα υιοθετήσουν σταδιακά το κεκτημένο, διευρύνοντας το πεδίο στο οποίο εφαρμόζεται ενιαία σειρά προτύπων. Τούτο θα πρέπει να δημιουργήσει κίνητρα για νέες επενδύσεις και να ευνοήσει την καινοτομία και την κοινωνική συνοχή, καθώς και να καταστήσει ελκυστικότερο το κανονιστικό μοντέλο της ΕΕ στις γειτονικές χώρες και στο ευρύτερο διεθνές σύστημα.

Πολλά διακυβεύονται με τη διαδικασία διεύρυνσης τόσο για την ΕΕ όσο και για τις χώρες που θα επιθυμούσαν να προσχωρήσουν σ' αυτήν. Συγχρόνως όμως, η σημασία του προγράμματος αυτού στα μάτια των πολιτών επηρεάζεται από τις καθημερινές ανησυχίες, που πολύ συχνά θεωρούνται περισσότερο επιτακτικές. Η σειρά εκθέσεων που υποβάλλονται εφέτος, καθώς και τα συνοδευτικά συμπεράσματα και συστάσεις, φανερώνουν ότι η διαδικασία της διεύρυνσης μπορεί να συμβάλει στη λύση πολλών προβλημάτων που απασχολούν τους πολίτες μας, είτε πρόκειται για την πρόληψη και την αντιμετώπιση του οργανωμένου εγκλήματος και της διαφθοράς, είτε για τη δημιουργία θέσεων εργασίας και την ανάπτυξη. Τα θεσμικά όργανα της ΕΕ και τα κράτη μέλη της πρέπει να ενώσουν τις δυνάμεις τους για να βελτιώσουν την κατανόηση και τη στήριξη της διαδικασίας διεύρυνσης, καθώς και για να εξηγήσουν με ποιο τρόπο μπορεί η διαδικασία αυτή να μας βοηθήσει να επιτύχουμε τους κοινούς μας στόχους. Αν επιτύχουν οι μελλοντικές διευρύνσεις, η ΕΕ θα είναι σε θέση να διευθετήσει καλύτερα τις πολυάριθμες άλλες προκλήσεις με τις οποίες βρίσκεται αντιμέτωπη.

2. ΚΥΡΙΟΤΕΡΕΣ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ

2.1. Υπέρβαση της οικονομικής κρίσης

Η οικονομική κρίση έχει επηρεάσει όλες τις χώρες της διεύρυνσης. Οι επιπτώσεις της, ωστόσο, ποικίλλουν, ανάλογα με την οικονομική δομή κάθε χώρας. Η Αλβανία, το Κοσσυφοπέδιο και η πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας επηρεάστηκαν σε μικρότερο βαθμό, δεδομένου ότι εξαρτώνται λιγότερο από τις εξαγωγές και οι εγχώριες αγορές τους αντεπεξήλθαν στην κρίση. Η Κροατία, η Σερβία και η Τουρκία, που είναι περισσότερο ενσωματωμένες στην παγκόσμια αγορά, υπέστησαν σοβαρές επιπτώσεις. Το Μαυροβούνιο επλήγη σοβαρά, επειδή εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την εξωτερική χρηματοδότηση και από περιορισμένο αριθμό τομέων. Στη Βοσνία-Ερζεγοβίνη, οι επιπτώσεις της κρίσης οξύνθηκαν από κυκλικές δημοσιονομικές πολιτικές που αφιερώνουν σημαντικό μέρος του προϋπολογισμού σε επιδοτήσεις και κοινωνικές μεταφορές.

Το 2010, σημειώθηκαν κάποιες αναλαμπές ανάκαμψης στα Δυτικά Βαλκάνια. Η εγχώρια ζήτηση είναι ακόμη πενιχρή λόγω των περιοριστικών συνθηκών πίστωσης και της συνεχιζόμενης ανεργίας. Στην Τουρκία, χάρη στον σταθερό ρυθμό ανάπτυξης, στην εξυγίανση του προϋπολογισμού και στην αναδιάρθρωση του τραπεζικού τομέα που πραγματοποιήθηκε στις αρχές της δεκαετίας, η ανάκαμψη βρίσκεται σε καλό δρόμο. Η Ισλανδία εξακολουθεί να υφίσταται τις επιπτώσεις της παγκόσμιας χρηματοπιστωτικής αναταραχής και της κατάρρευσης του τραπεζικού της συστήματος.

Τα δημόσια οικονομικά παραμένουν υπό πίεση σε πολλές χώρες. Παρά το σχετικά χαμηλό μέσο επίπεδο του δημόσιου χρέους, η επεκτατική δημοσιονομική πολιτική κατά την περίοδο της οικονομικής άνθισης αύξησε τα τρωτά σημεία και τον ευάλωτο χαρακτήρα των χωρών της διεύρυνσης έναντι της παγκόσμιας χρηματοπιστωτικής κρίσης, με εξαίρεση την Τουρκία. Οι περισσότερες χώρες των Δυτικών Βαλκανίων δεν διέθεταν τα δημοσιονομικά περιθώρια ευελιξίας και τα αναγκαία μέσα για να προτάξουν τις δημόσιες δαπάνες χρηματοδότησης των δημοσιονομικών κινήτρων για την αντιμετώπιση της κρίσης. Στα Δυτικά Βαλκάνια ελήφθησαν αυστηρότερα δημοσιονομικά μέτρα για την προσαρμογή του προϋπολογισμού. Ωστόσο, τα μέτρα αυτά δεν ήταν επαρκή για να αποτρέψουν τη διεύρυνση των δημοσιονομικών ελλειμμάτων. Η Ισλανδία, η Σερβία, το Κοσσυφοπέδιο και η Βοσνία-Ερζεγοβίνη κατέφυγαν στη στήριξη του ΔΝΤ.

Η ΕΕ, μαζί με τους διεθνείς χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς, συνέβαλε στην άμβλυνση των επιπτώσεων της κρίσης. Η βοήθεια δυνάμει του ΜΠΒ αναπρογραμματίστηκε για να υποστηρίξει τις επενδύσεις υπέρ των υποδομών και της ανταγωνιστικότητας. Σε ορισμένες χώρες χορηγήθηκε δημοσιονομική στήριξη και μακροοικονομική συνδρομή. Το Επενδυτικό Πλαίσιο για τα Δυτικά Βαλκάνια διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην κινητοποίηση κεφαλαίων για μεγάλα έργα υποδομών (βλ. τμήμα 3 παρακάτω).

Για να επιτευχθούν διατηρήσιμοι ρυθμοί ανάπτυξης και πραγματική σύγκλιση, απαιτούνται νέες διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις και συνετές δημοσιονομικές πολιτικές. Οι εθνικοί πόροι ανάπτυξης πρέπει να αξιοποιηθούν αποτελεσματικότερα ούτως ώστε να βελτιωθεί η παραγωγική ικανότητα, η δημιουργία θέσεων εργασίας και η ανταγωνιστικότητα. Είναι αναγκαίο πλέον να αυξηθεί ο όγκος των εθνικών και ξένων επενδύσεων σε καινοτόμα έργα, ιδίως σε δραστηριότητες με εξαγωγικό προσανατολισμό. Τούτο θα συμβάλει στην αύξηση της παραγωγής και της παραγωγικότητας, γεγονός που θα οδηγήσει μακροπρόθεσμα σε

υψηλότερα επίπεδα απασχόλησης και σε περισσότερο βιώσιμα εμπορικά ισοζύγια. Με τον τρόπο αυτόν θα μπορέσουν επίσης να επιλυθούν τα πιεστικά κοινωνικά προβλήματα της περιοχής.

Για να αυξηθεί ο όγκος των εθνικών και ξένων επενδύσεων, οι κυβερνήσεις πρέπει να βελτιώσουν το επιχειρηματικό κλίμα. Επομένως, είναι σκόπιμο να αυξηθεί η αποδοτικότητα της δημόσιας διοίκησης, να ενισχυθεί η ανεξαρτησία του δικαστικού συστήματος, να εξαλειφθούν τα άτυπα εμπόδια στο εμπόριο, καθώς και να ενισχυθεί το κράτος δικαίου. Για να προσελκυστούν επενδύσεις, είναι σημαντικό να διασφαλιστεί λειτουργική περιφερειακή αγορά στο πλαίσιο της Συμφωνίας Ελευθέρων Συναλλαγών της Κεντρικής Ευρώπης (CEFTA) και να συνεχιστεί η εναρμόνιση με το κεκτημένο. Η προβλεπόμενη ελευθέρωση του εμπορίου γεωργικών προϊόντων και υπηρεσιών σε ολόκληρη την περιοχή και το άνοιγμα δημόσιων συμβάσεων θα αυξήσει ακόμη περισσότερο το δυναμικό ανάπτυξης της περιοχής.

Είναι θεμελιώδους σημασίας για τις χώρες της διεύρυνσης να διασφαλίσουν υγιή και διατηρήσιμα δημόσια οικονομικά. Τούτο αποτελεί επίσης βασικό θέμα για την προετοιμασία της προσχώρησης στην ΕΕ. Η πρόσφατη πείρα καταδεικνύει την αλληλεξάρτηση των ευρωπαϊκών οικονομιών και την αποσταθεροποιητική δράση των μεγάλων ανισορροπιών, ακόμη και στις μικρές οικονομίες.

Η Επιτροπή θα εξακολουθήσει να χρησιμοποιεί πλήρως τους προενταξιακούς μηχανισμούς και τους μηχανισμούς οικονομικής εποπτείας για να παρακολουθεί τις οικονομικές και δημοσιονομικές επιδόσεις των χωρών της διεύρυνσης. Η ΕΕ διεξάγει τακτικό διάλογο με τις υποψήφιες χώρες, γεγονός που τους επιτρέπει να εξοικειωθούν με το σύστημα συντονισμού και εποπτείας των οικονομικών πολιτικών στο πλαίσιο της ΕΕ. Παρόμοια διαδικασία εφαρμόστηκε και με τις εν δυνάμει υποψήφιες χώρες. Οι οικονομικοί διάλογοι μεταξύ της Επιτροπής και των χωρών της διεύρυνσης στο πλαίσιο των συμφωνιών σύνδεσης χρησιμοποιούνται επίσης για την εποπτεία των οικονομικών πολιτικών.

Επί του παρόντος, λαμβάνονται μέτρα για να ενισχυθεί η οικονομική διακυβέρνηση στο πλαίσιο της ΕΕ. Μόλις καθοριστεί και επισημοποιηθεί ο ενισχυμένος αυτός συντονισμός της μεταρρύθμισης των μακροοικονομικών, δημοσιονομικών και διαρθρωτικών πολιτικών, η Επιτροπή θα εξετάσει με ποιο τρόπο μπορούν να επεκταθούν ορισμένες από τις διατάξεις του στις χώρες της διεύρυνσης.

Πέραν του διαλόγου και της εποπτείας, η ΕΕ υποστηρίζει ενεργά τις προσπάθειες των χωρών της διεύρυνσης που αποβλέπουν στην οικονομική ανάκαμψη, στη μακροοικονομική σταθεροποίηση και στην εξυγίανση του προϋπολογισμού. Σημαντικό μέρος της βοήθειας που χορηγείται δυνάμει του ΜΠΒ σκοπό έχει να βελτιώσει τη διαχείριση των δημόσιων οικονομικών, την ποιότητα των στατιστικών και την εποπτεία του τραπεζικού τομέα.

Η διαδικασία διεύρυνσης συμβάλλει στην υλοποίηση των στόχων της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» με την επέκταση της ζώνης στην οποία εφαρμόζεται το κανονιστικό πλαίσιο της ΕΕ και με τη δημιουργία νέων εμπορικών ευκαιριών. Η Επιτροπή εκφράζει την ικανοποίησή της για την πρόθεση πολλών χωρών της διεύρυνσης να ενσωματώσουν τη στρατηγική τους «Ευρώπη 2020» στις εθνικές μεταρρυθμιστικές προτεραιότητές τους. Η Επιτροπή θα συνδέσει τις χώρες της διεύρυνσης με πρωτοβουλίες που λαμβάνονται σε επίπεδο ΕΕ για την επίτευξη στόχων έξυπνης, βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξης, που θα επιτρέψει να

επιτευχθούν υψηλά επίπεδα απασχόλησης, παραγωγικότητας και κοινωνικής συνοχής. Στον τομέα της εκπαίδευσης, η Επιτροπή θα διερευνήσει τις δυνατότητες να συμπεριληφθούν όλες οι χώρες της διεύρυνσης στο πλαίσιο «Εκπαίδευση και κατάρτιση 2020» και να συμμετάσχουν σε δραστηριότητες μάθησης μεταξύ ομοτίμων².

Οι χώρες της διεύρυνσης έχουν αρχίσει να αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες ανά περιφερειακές ομάδες, όπου μπορούν να αξιολογούν από κοινού την πρόοδο και να καθορίζουν συγκεκριμένους στόχους για κάθε περιοχή. Ο νόμος περί μικρών επιχειρήσεων για την Ευρώπη (The Small Business Act for Europe), ένα σύνολο μέτρων για τη βελτίωση του επιχειρηματικού κλίματος για τις ΜΜΕ, αποτελεί τέτοιου τύπου πρωτοβουλία. Η Επιτροπή θα προτείνει στο Συμβούλιο Περιφερειακής Συνεργασίας (ΣΠΣ) να καθορίσει πλατφόρμες για διάλογο και εξέταση από ομοτίμους σε άλλες περιοχές σύμφωνα με τις προτεραιότητες της στρατηγικής «Ευρώπη 2020». Κατά τον προγραμματισμό της συνδρομής του ΜΠΒ, η Επιτροπή θα λάβει υπόψη τις προτεραιότητες της στρατηγικής «Ευρώπη 2020».

2.2. Κοινωνική ένταξη

Η οικονομική κρίση είχε αρνητικές επιπτώσεις στα συστήματα κοινωνικής πρόνοιας των χωρών της διεύρυνσης. Οι ευάλωτες ομάδες, ιδίως οι μειονότητες, οι μειονεκτικές κοινότητες και τα άτομα με αναπηρίες έχουν θιγεί ιδιαίτερα. Τα υψηλά επίπεδα ανεργίας, ιδίως μεταξύ των νέων, τα χαμηλά ποσοστά συμμετοχής του εργατικού δυναμικού και η φτώχεια είναι ευρέως διαδεδομένα σε ολόκληρη την περιοχή. Οι Ρομ αποτελούν ιδιαίτερα ευάλωτη μειονότητα. Ζουν υπό συνθήκες ακραίας φτώχειας, υφίστανται δυσμενείς διακρίσεις και διαχωρισμό για την πρόσβαση στην εκπαίδευση, στην απασχόληση, στη στέγαση και στις κοινωνικές υπηρεσίες, καθώς και στην ιατροφαρμακευτική περίθαλψη. Πολυάριθμοι Ρομ δεν έχουν ακόμη εγγραφεί στο ληξιαρχείο ή δεν διαθέτουν προσωπικά έγγραφα. Πολλοί από αυτούς ζουν ακόμη σε καταυλισμούς και θεωρούνται ως εκτοπισθέντες στο εσωτερικό της χώρας λόγω των πρόσφατων ένοπλων συγκρούσεων.

Η Επιτροπή έχει αναλάβει να βοηθήσει τις χώρες της διεύρυνσης να βελτιώσουν τις συνθήκες διαβίωσης των ευάλωτων ομάδων, ευνοώντας ιδίως την κοινωνικοοικονομική ένταξη των Ρομ. Η Επιτροπή παρέχει ουσιαστική στήριξη μέσω του ΜΠΒ στις ευάλωτες ομάδες χάρη στην εκπαίδευση και την ενίσχυση των κοινωνικών υπηρεσιών και των υπηρεσιών απασχόλησης με σκοπό να ενσωματώσει τα μειονεκτούντα άτομα στην αγορά εργασίας. Χρηματοδοτεί επίσης τον εκσυγχρονισμό των υποδομών στους καταυλισμούς των Ρομ. Η στήριξη αυτή θα ενισχυθεί για να βελτιωθούν οι συνθήκες διαβίωσης στις πλέον ενδιαφερόμενες χώρες, με την παροχή βοήθειας για τον καθορισμό συνολικής προσέγγισης των προβλημάτων κοινωνικής ένταξης. Στην περίπτωση της Κροατίας, έχει ήδη συναφθεί κοινό μνημόνιο για την κοινωνική ένταξη. Το μνημόνιο αυτό παρέχει πλαίσιο πολιτικής στον τομέα αυτόν. Οι χώρες της διεύρυνσης έχουν λάβει ορισμένα μέτρα για να αντιμετωπίσουν τις προκλήσεις που αναφέρονται παραπάνω, αλλά πρέπει να καταβάλουν ακόμη περισσότερες προσπάθειες. Η Επιτροπή τις ενθαρρύνει να συμβάλουν στη μείωση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού, σύμφωνα με τις προτεραιότητες της στρατηγικής «Ευρώπη 2020», και να αξιοποιήσουν καλύτερα τις ευκαιρίες που προσφέρει η δεκαετία ενσωμάτωσης των Ρομ. Οι χώρες της διεύρυνσης θα πρέπει να εξετάσουν τον καθορισμό

² Η Κροατία, η Τουρκία και η Ισλανδία συμμετέχουν ήδη στο πλαίσιο «Εκπαίδευση και κατάρτιση 2020».

ρητών και φιλόδοξων στόχων για την απασχόληση, την εκπαίδευση και τη μείωση των φτώχειας των μειονεκτικών κοινοτήτων, ιδίως των Ρομ.

2.3. Ενίσχυση του κράτους δικαίου και της δημόσιας διοίκησης

Η ενίσχυση του κράτους δικαίου, ιδίως του δικαστικού συστήματος, και η καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος και της διαφθοράς, αποτελεί θεμελιώδη στόχο για τις περισσότερες χώρες της διεύρυνσης. Η μετάβαση στα επόμενα στάδια της διαδικασίας προσχώρησης στην ΕΕ εξαρτάται σε σημαντικό βαθμό από την επίτευξη απτών αποτελεσμάτων που βελτιώνουν διαρκώς το κράτος δικαίου.

Η ανανεωμένη συναίνεση για τη διεύρυνση, που συμφωνήθηκε το 2006, απαιτεί να εξεταστούν τα σχετικά με το κράτος δικαίου θέματα στα πρώτα ήδη στάδια της διαδικασίας προσχώρησης. Η Επιτροπή έχει δώσει μεγάλη προτεραιότητα στην αντιμετώπιση των ζητημάτων αυτών και στη χρησιμοποίηση όλων των διαθέσιμων μηχανισμών. Η χρησιμοποίηση κριτηρίων αξιολόγησης στις ενταξιακές διαπραγματεύσεις λειτουργεί ως σημαντικός καταλύτης για τις μεταρρυθμίσεις και παρέχει σαφές μήνυμα ότι είναι αναγκαίο να αντιμετωπιστούν σοβαρά τα θέματα που έχουν σχέση με το κράτος δικαίου πριν από την προσχώρηση. Η διαδικασία ελευθέρωσης των θεωρήσεων κατέδειξε τη χρησιμότητα της προσέγγισης για τον καθορισμό συγκεκριμένων και ειδικών απαιτήσεων στον τομέα των μεταρρυθμίσεων, επειδή επέτρεψε στις χώρες να εστιάσουν περισσότερο τις προσπάθειές τους. Η αξιολόγηση από ομοτίμους και οι λοιπές αποστολές έχουν εντατικοποιηθεί, επιτρέποντας στους δικαστές, τους εισαγγελείς και λοιπούς εμπειρογνώμονες των κρατών μελών στους τομείς της επιβολής του νόμου, της διαχείρισης των συνόρων και της μετανάστευσης να έλθουν σε άμεση επικοινωνία με τους ομολόγους τους. Η εντατική δικαστική και αστυνομική συνεργασία στην περιοχή, τόσο με τα κράτη μέλη της ΕΕ όσο και με την Ευρωπόλ, τη Eurojust και τη Frontex, παρέχουν τα μέσα που είναι απαραίτητα για την αντιμετώπιση του διακρατικού εγκλήματος κατά την προενταξιακή περίοδο.

Με βάση την εμπειρία αυτή, η Επιτροπή θα εντείνει περαιτέρω τη δράση της και τον διάλογο για το κράτος δικαίου με τις υποψήφιες χώρες και τις εν δυνάμει υποψήφιες χώρες. Οι χώρες αυτές θα πρέπει να συνεχίσουν τις προσπάθειές τους για να επιτύχουν συγκεκριμένα και διαρκή αποτελέσματα και να παρουσιάσουν πειστικό και αξιόπιστο ιστορικό επιδόσεων όσον αφορά την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος και της διαφθοράς, καθώς και τη μεταρρύθμιση του δικαστικού συστήματος. Είναι καθοριστικής σημασίας να δημιουργηθεί και να εφαρμοστεί σταθερό νομικό πλαίσιο. Η προσφυγή σε αποστολές ομοτίμων και στα κριτήρια αξιολόγησης θα επεκταθεί. Οι γνώμες της Επιτροπής σχετικά με την αίτηση προσχώρησης του Μαυροβουνίου και της Αλβανίας καθορίζουν τις προτεραιότητες στον τομέα του κράτους δικαίου.

Η Επιτροπή παρακολουθεί εκ του σύνεγγυς την πρόοδο, ιδίως με τα κοινά όργανα που έχουν δημιουργηθεί στο πλαίσιο των Συμφωνιών Σταθεροποίησης και Σύνδεσης ή των ενδιάμεσων συμφωνιών, και των αποστολών αξιολόγησης. Τα αποτελέσματα του διαλόγου αυτού παρουσιάζονται στις εκθέσεις προόδου. Η συνδρομή που παρέχεται δυνάμει του ΜΠΒ συγκεντρώνεται κυρίως στο κράτος δικαίου. Η ΤΑΙΕΧ (τεχνική βοήθεια και ανταλλαγή πληροφοριών) διοργανώνει ετησίως άνω των 100 επιμορφωτικών εκδηλώσεων σχετικά με το κράτος δικαίου για τις χώρες της διεύρυνσης.

Τελευταία, σημειώθηκαν θετικές εξελίξεις στον τομέα της δικαστικής συνεργασίας σε διάφορες χώρες των Δυτικών Βαλκανίων. Έχουν συναφθεί νέες διμερείς συμφωνίες στον τομέα της αστυνομικής συνεργασίας, ιδίως μεταξύ της Σερβίας και της Αλβανίας, στον τομέα της αμοιβαίας νομικής συνδρομής και της αμοιβαίας επιβολής αποφάσεων σε ποινικές υποθέσεις. Η Κροατία και η Σερβία προχώρησαν περισσότερο, με την υπογραφή συμφωνίας αμοιβαίας απέλασης στο πλαίσιο ποινικών διαδικασιών ή εκτέλεσης ποινών φυλάκισης σε υποθέσεις οργανωμένου εγκλήματος και διαφθοράς. Η Επιτροπή ενθαρρύνει τις λοιπές χώρες της περιοχής να ακολουθήσουν το παράδειγμά τους. Η δικαστική συνεργασία θα βελτιωθεί περισσότερο, αν επεκταθεί η δυνατότητα απέλασης υπηκόων σε όλες τις περιπτώσεις σοβαρών εγκλημάτων, συμπεριλαμβανομένων των εγκλημάτων πολέμου. Το Συμβούλιο Περιφερειακής Συνεργασίας επιδιώκει να ενισχύσει τη συνεργασία μεταξύ της αστυνομίας, της εισαγγελίας και των δικαστών.

Για την τήρηση του κράτους δικαίου και τη βελτίωση της διακυβέρνησης είναι θεμελιώδους σημασίας να δημιουργηθεί επαγγελματική και μη πολιτικοποιημένη δημόσια υπηρεσία. Η μεταρρύθμιση της δημόσιας διοίκησης αποτελεί προτεραιότητα στις χώρες της διεύρυνσης, εκ των οποίων οι περισσότερες βρίσκονται σε διαφορετικά στάδια οικοδόμησης τους κράτους. Για να είναι διαρκείς, οι μεταρρυθμίσεις πρέπει να ενταχθούν στις υφιστάμενες κρατικές δομές και να λαμβάνουν υπόψη το ειδικό κοινωνικό πλαίσιο και το πλαίσιο διακυβέρνησης. Η Επιτροπή θα εξακολουθήσει να υποστηρίζει τις μεταρρυθμίσεις της δημόσιας διακυβέρνησης στις χώρες της διεύρυνσης, σε στενή συνεργασία με το πρόγραμμα SIGMA³.

2.4. Ελευθερία της έκφρασης και των μέσων ενημέρωσης

Η ελευθερία της έκφρασης και των μέσων ενημέρωσης, που αποτελεί αναπόσπαστο μέρος κάθε δημοκρατικού καθεστώτος, παραμένει πηγή ανησυχίας στις περισσότερες χώρες της διεύρυνσης. Στην Τουρκία, το νομικό πλαίσιο δεν εγγυάται ακόμη σε ικανοποιητικό βαθμό την ελευθερία της έκφρασης. Σε πολλές χώρες των Δυτικών Βαλκανίων, οι απειλές και οι σωματικές επιθέσεις κατά δημοσιογράφων συνεχίζονται. Σε ορισμένες χώρες, η δυσφήμιση παραμένει ποινικό αδίκημα ή υπόκειται σε δυσανάλογα υψηλά πρόστιμα. Σε πολλές χώρες, η ανεξαρτησία των μέσων ενημέρωσης, συμπεριλαμβανομένων των δημόσιων ραδιοτηλεοπτικών φορέων, υπόκειται σε πολιτικές παρεμβάσεις. Η ανεξαρτησία του Τύπου υπονομεύεται από την άσκηση αθέμιτων πολιτικών και οικονομικών πιέσεων. Τα θέματα αυτά πρέπει να εξεταστούν επειγόντως από τις ενδιαφερόμενες χώρες.

Η Επιτροπή θα παρακολουθεί εκ του σύνεγγυς την πρόοδο στον τομέα αυτόν. Θα συγκεντρωθεί κυρίως σε θέματα όπως το νομικό πλαίσιο και η συμμόρφωσή του με τα ευρωπαϊκά πρότυπα, ιδίως όσον αφορά τη δυσφήμιση, το καθήκον των αρχών να επιβάλλουν κατάλληλες κυρώσεις σε όλες τις περιπτώσεις επιθέσεων κατά των δημοσιογράφων, τη δημιουργία αυτόνομων οργάνων και τη συμβολή τους στην ενίσχυση του επαγγελματισμού, τον ρόλο των δημόσιων ραδιοτηλεοπτικών φορέων στις πλουραλιστικές δημοκρατίες, και την ανάπτυξη διακρατικών δικτύων που επιτρέπουν να αυξηθεί η ροή των ειδήσεων σε ολόκληρη την περιοχή ούτως ώστε να βελτιωθεί η αμοιβαία κατανόηση. Την άνοιξη του 2011, η Επιτροπή θα διοργανώσει στις χώρες της διεύρυνσης διάσκεψη για την ελευθερία της

³ Η βραχυπρόθεσμη βοήθεια σε θέματα οριζόντιας διακυβέρνησης και μεταρρύθμισης της δημόσιας διοίκησης παρέχεται μέσω του SIGMA (υποστήριξη για τη βελτίωση της διακυβέρνησης και της διαχείρισης), ένα πρόγραμμα του ΟΟΣΑ που υποστηρίζει η Επιτροπή στο πλαίσιο της διεύρυνσης.

έκφρασης και τα μέσα ενημέρωσης, κατά την οποία θα μπορέσει να αξιολογήσει την επιτευχθείσα πρόοδο στους τομείς αυτούς. Στις περιπτώσεις που είναι σκόπιμο, η στήριξη μέσω του ΜΠΒ θα παρασχεθεί ως συνέχεια αυτής της διάσκεψης.

2.5. Συμφιλίωση, περιφερειακή συνεργασία και διμερή ζητήματα στα Δυτικά Βαλκάνια

Κατά την τελευταία δεκαετία, τα Δυτικά Βαλκάνια σημείωσαν σημαντική πρόοδο στον τομέα της σταθερότητας και της περιφερειακής συνεργασίας. Ωστόσο, ορισμένα προβλήματα που προκύπτουν από συγκρούσεις στην περιοχή παραμένουν ανοιχτά και έχουν επιπτώσεις τόσο στην εσωτερική λειτουργία των κρατών όσο και στις μεταξύ τους σχέσεις. Η ΕΕ συνεργάζεται με τα μέρη της περιοχής για να τα βοηθήσει να απαλλαγούν από αυτή την κληρονομιά του παρελθόντος.

Η πρόοδος στον τομέα της συμφιλίωσης αποτελεί βασικό στοιχείο για τη σταθερότητα του Κοσσυφοπεδίου, το οποίο έχει εισέλθει σε νέα φάση μετά τη συμβουλευτική γνώμη του Διεθνούς Δικαστηρίου. Μετά την έκδοση του ψηφίσματος της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών, η ΕΕ είναι έτοιμη να διευκολύνει τη διαδικασία διαλόγου μεταξύ της Πρίστινα και του Βελιγραδίου με σκοπό την προώθηση της συνεργασίας, την επίτευξη προόδου στην πορεία προς την ΕΕ και τη βελτίωση της ζωής του πληθυσμού. Είναι επίσης σημαντικό να σημειωθεί πρόοδος όσον αφορά τη συμφιλίωση στη Βοσνία-Ερζεγοβίνη, ιδίως για την ομαλή λειτουργία του κράτους. Η πλήρης εφαρμογή της συμφωνίας της Οχρίδας στην πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας, ο σεβασμός και η προστασία των εθνοτικών μειονοτήτων σε ολόκληρη την περιοχή, η επιστροφή των προσφύγων και η συνεργασία με το Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο για την πρώην Γιουγκοσλαβία, καθώς και η ομαλή διεξαγωγή των εθνικών δικών για εγκλήματα πολέμου είναι σημαντικά σημεία για τη συμφιλίωση.

Μια διαρκής συμφιλίωση απαιτεί προσπάθειες σε όλα τα επίπεδα – κυβέρνησης, δικαστικού μηχανισμού και κοινωνίας των πολιτών. Επίσης, συνδέεται με την αντιμετώπιση προβλημάτων, όπως της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού. Τελευταία υπήρξαν ορισμένα θετικά σημεία. Το σερβικό κοινοβούλιο εξέδωσε δήλωση που καταδικάζει τη σφαγή της Σρεμπένιτσα και αναφέρεται στη σχετική απόφαση του Διεθνούς Δικαστηρίου. Οι ΜΚΟ έχουν αρχίσει να αναπτύσσουν πρωτοβουλία με σκοπό τη δημιουργία περιφερειακής επιτροπής για την αναζήτηση και τη διάδοση της αλήθειας. Η πρωτοβουλία αυτή, γνωστή ως RECOM, υποστηρίζεται από τους προέδρους της Κροατίας και της Σερβίας, από το κοινοβούλιο του Μαυροβουνίου και τις θρησκευτικές κοινότητες. Μια ευρύτερη περιφερειακή στήριξη θα μπορούσε να συμβάλει στη συμφιλίωση. Οι πρόεδροι της Σερβίας, της Βοσνίας-Ερζεγοβίνης, της Κροατίας και του Μαυροβουνίου έλαβαν μέρος, τον Μάιο του 2010, στη διάσκεψη κορυφής της πρωτοβουλίας Igman στο Σαράγεβο. Η πρωτοβουλία αυτή, στην οποία έλαβαν μέρος πάνω από 140 ΜΚΟ, αποβλέπει στην προώθηση και στη διευκόλυνση της τοπικής και περιφερειακής συνεργασίας. Οι διαφορετικές αυτές προσπάθειες πρέπει να υποστηριχθούν με δικαστικές διώξεις των εγκλημάτων πολέμου στο πλαίσιο πλήρους συνεργασίας με το ICTY και με ταχεία και αποτελεσματική διεξαγωγή των δικών για θέματα εγκλημάτων πολέμου στα εθνικά δικαστήρια. Η πλήρης συνεργασία με το ICTY, ιδίως της Σερβίας και της Κροατίας, παραμένει καθοριστική.

Έχει σημειωθεί θετική πρόοδος όσον αφορά το θέμα της επιστροφής των προσφύγων χάρη στη διαδικασία του Σαράγεβο. Τον Μάρτιο, μια υπουργική διάσκεψη στο Βελιγράδι άνοιξε εκ νέου τον διάλογο μεταξύ των ενδιαφερόμενων κυβερνήσεων. Η Επιτροπή είναι έτοιμη να

εξετάσει συμπληρωματικές χρηματοδοτικές συνεισφορές της ΕΕ για την υποστήριξη της διαδικασίας αυτής και τη διοργάνωση διάσκεψης δωρητών, μόλις επιτευχθεί συμφωνία από τις χώρες για τις συγκεκριμένες δράσεις που πρέπει να αναληφθούν για την επίλυση των προβλημάτων που εναπομένουν. Λόγω των ενόπλων συγκρούσεων στην περιοχή, 14 631 άτομα εξακολουθούν να αγνοούνται (στοιχεία του Αυγούστου 2010) και η διαδικασία διευθέτησης των υποθέσεων που εκκρεμούν προχωρεί με αργό ρυθμό. Οι ενδιαφερόμενες χώρες πρέπει να εντατικοποιήσουν τις προσπάθειές τους για την επίλυση των υποθέσεων που εκκρεμούν εντός ευλόγου χρονικού διαστήματος.

Η περιφερειακή συνεργασία συμβάλλει στη συμφιλίωση, στις σχέσεις καλής γειτονίας και σε ευνοϊκό κλίμα για τη διευθέτηση των εκκρεμών διμερών ζητημάτων. Η συνεργασία αυτή είναι επίσης καθοριστική για την οικονομική ανάπτυξη των Δυτικών Βαλκανίων και για τη διαχείριση κοινών προβλημάτων, όπως του οργανωμένου εγκλήματος, της διαχείρισης των συνόρων, της κλιματικής αλλαγής ή της μόλυνσης του περιβάλλοντος. Η περιφερειακή συνεργασία είναι απαραίτητη για την προώθηση του προγράμματος ενσωμάτωσης στην ΕΕ σε τομείς όπως η ασφάλεια των πολιτών, η ενέργεια και οι μεταφορές.

Η περιοχή έχει λάβει μέτρα για την ενίσχυση των δομών περιφερειακής συνεργασίας. Ο ρόλος του Συμβουλίου Περιφερειακής Συνεργασίας (ΣΠΣ) είναι καθοριστικός για τον προσανατολισμό και την παρακολούθηση της περιφερειακής συνεργασίας. Το ΣΠΣ υιοθέτησε φιλόδοξη στρατηγική και πρόγραμμα εργασιών για την περίοδο 2011-2013 που θα πρέπει τώρα να τεθούν σε εφαρμογή, με έμφαση στις δραστηριότητες που είναι προσανατολισμένες στα αποτελέσματα και για την οποίες το ΣΠΣ μπορεί να προσφέρει πραγματική προστιθέμενη αξία. Η Συμφωνία Ελευθέρων Συναλλαγών της Κεντρικής Ευρώπης (CEFTA) είναι βασικής σημασίας για την ολοκλήρωση της περιφερειακής ζώνης ελευθέρων συναλλαγών. Η Κοινότητα ενέργειας ενθαρρύνει τη δημιουργία περιφερειακής αγοράς ενέργειας και ετοιμάζεται για την ενσωμάτωση στην αγορά ενέργειας της ΕΕ. Η συμφωνία για τον κοινό ευρωπαϊκό αεροπορικό χώρο θα εκσυγχρονίσει τα πρότυπα ασφάλειας, προστασίας και διαχείρισης της αεροπορικής κυκλοφορίας και θα προσφέρει ανταγωνιστικότερες συνθήκες για τους επιβάτες των αεροπορικών εταιρειών.

Η Επιτροπή παρέχει σημαντική χρηματοδοτική στήριξη στην περιφερειακή συνεργασία. Το 2011, τα κεφάλαια του ΜΠΒ θα κινητοποιηθούν για να διευκολύνουν τη συμμετοχή της περιοχής στις κυριότερες διεθνείς συμφωνίες, όπως στη συνθήκη στον τομέα των μεταφορών. Η περιφερειακή σχολή δημόσιας διοίκησης έχει αρχίσει πλέον να λειτουργεί και διοργανώνει επί του παρόντος περίπου 2 500 ημερίδες κατάρτισης ετησίως. Η διεθνής συμφωνία που καθορίζει τη νομική προσωπικότητά της κυρώθηκε τον Ιούλιο του 2010. Τα επίσημα εγκαίνια της έδρας της στο Danilovgrad (Μαυροβούνιο) θα πρέπει να γίνουν στις 11 Νοεμβρίου 2010.

Η Επιτροπή θα εξακολουθήσει να υποστηρίζει την αποκατάσταση της πολιτιστικής κληρονομιάς στο πλαίσιο της διαδικασίας της Λιουμπλιάνας. Το ΣΠΣ θα δημιουργήσει ειδική ομάδα για τον πολιτισμό και την κοινωνία, η οποία θα επικουρείται από μόνιμη γραμματεία και θα λάβει προενταξιακή χρηματοδοτική βοήθεια από την ΕΕ. Το έργο της θα συνίσταται στη διαχείριση της Διαδικασίας της Λιουμπλιάνα σε συνεργασία με το Συμβούλιο της Ευρώπης και την Επιτροπή.

Η Επιτροπή οριστικοποιεί τη στιγμή αυτή τη στρατηγική για την περιοχή του Δούναβη, η οποία θα συγκεντρώσει τα κράτη μέλη, τις χώρες της διεύρυνσης και τις χώρες της ανατολικής εταιρικής σχέσης. Η συμπερίληψη και η ενεργός συμμετοχή των χωρών των

Δυτικών Βαλκανίων που μοιράζονται τη λεκάνη του Δούναβη με τις γειτονικές τους χώρες της ΕΕ είναι σημαντική για την επιτυχία της στρατηγικής. Η στρατηγική αυτή επιτρέπει να πραγματοποιηθούν αμοιβαία επωφελείς επενδύσεις στους τομείς των μεταφορών, της ενέργειας και του περιβάλλοντος, καθώς και της κοινωνικοοικονομικής ανάπτυξης.

Η περιφερειακή συνεργασία ανακόπηκε λόγω των διαφορών για το καθεστώς του Κοσσυφοπεδίου. Η λειτουργία της CEFTA, η επέκταση του πανευρωπαϊκού συστήματος διαγωνίας σώρευσης και η υπογραφή της συμφωνίας για την Κοινότητα των Μεταφορών υπέστησαν ιδίως τις συνέπειες. Ορισμένες φορές αποδείχθηκε αδύνατη η διεξαγωγή συνεδριάσεων με τη συμμετοχή όλων των περιφερειακών παραγόντων. Η Επιτροπή ενθαρρύνει θερμά όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη να αναζητήσουν πρακτικές και ρεαλιστικές λύσεις για να εξασφαλίσουν την ευρεία συμμετοχή στην περιφερειακή συνεργασία, με την επιφύλαξη των διστάμενων απόψεων σχετικά με το καθεστώς του Κοσσυφοπεδίου.

Η Σλοβενία και η Κροατία υπέγραψαν και κύρωσαν συμφωνία διαιτησίας για τις συνοριακές διαφορές, με την οποία προετοιμάζεται το έδαφος για την οριστική λύση του προβλήματος. Η συμφωνία αυτή φανερώνει ότι τα διμερή προβλήματα μπορούν να επιλυθούν με πνεύμα καλής γειτονίας. Η πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας και το Κοσσυφοπέδιο ολοκλήρωσαν την οριοθέτηση των συνόρων τους. Ωστόσο, πολλά άλλα διμερή ζητήματα, ιδίως όσον αφορά τα σύνορα, παραμένουν άλυτα, όπως και το ζήτημα της ονομασίας μεταξύ της Ελλάδας και της πρώην Γιουγκοσλαβικής Δημοκρατίας της Μακεδονίας.

Τα διμερή ζητήματα που είναι ανοιχτά, ιδίως οι συνοριακές διαφορές, πρέπει να επιλυθούν από τα ενδιαφερόμενα μέρη με πνεύμα καλής γειτονίας και σε συνάρτηση με τα συνολικά συμφέροντα της ΕΕ. Τούτο απαιτεί ανανεωμένη πολιτική βούληση από τα ενδιαφερόμενα μέρη. Η Επιτροπή αναμένει να καταβάλουν οι χώρες αυτές κάθε προσπάθεια για την επίλυση των συνοριακών διαφορών που εκκρεμούν και άλλων συναφών θεμάτων σύμφωνα με την αρχή της ειρηνικής επίλυσης των διαφορών που απορρέει από τον χάρτη των Ηνωμένων Εθνών, καταφεύγοντας, ενδεχομένως, στο Διεθνές Δικαστήριο. Τα διμερή ζητήματα δεν θα πρέπει να παρεμποδίσουν τις ενταξιακές διαπραγματεύσεις. Η ΕΕ είναι διατεθειμένη να συμβάλει στην κινητοποίηση της πολιτικής ώθησης που είναι αναγκαία για την αναζήτηση λύσεων και να υποστηρίξει τις σχετικές πρωτοβουλίες.

3. ΠΡΟΕΝΤΑΞΙΑΚΟΙ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΔΙΕΥΡΥΝΣΗΣ

Χρηματοδοτική βοήθεια – στρατηγική προσέγγιση

Η χρηματοδοτική βοήθεια δυνάμει του μηχανισμού προενταξιακής βοήθειας (ΜΠΒ) έχει μελετηθεί για να βοηθά τις υποψήφιες χώρες και τις εν δυνάμει υποψήφιες χώρες στις προσπάθειές τους να εκπληρώσουν τα κριτήρια προσχώρησης, να ευθυγραμμιστούν με τις πολιτικές και τα πρότυπα της ΕΕ και να ευνοήσουν την κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη. Η προστιθέμενη αξία που παρέχεται με τη συνδρομή αυτή του προϋπολογισμού της ΕΕ είναι σαφής. Η βοήθεια προς τις χώρες της διεύρυνσης αποτελεί επένδυση για το μέλλον της ΕΕ. Βοηθώντας τα μελλοντικά μέλη της να προετοιμαστούν με κατάλληλο τρόπο για την προσχώρηση, η ΕΕ θα είναι η ίδια σε θέση να επιτύχει τους στρατηγικούς της στόχους. Στο

πλαίσιο του ΜΠΒ διατίθεται ποσό ύψους 11,6 δισεκατομμυρίων ευρώ, για το διάστημα 2007-2013, ως βοήθεια για την προενταξιακή προετοιμασία των χωρών της διεύρυνσης. Στο πλαίσιο του αναθεωρημένου πολυετούς ενδεικτικού δημοσιονομικού πλαισίου για το διάστημα 2011-2013 περιλαμβάνεται ενδεικτική κατανομή.

Ο ΜΠΒ έχει σχεδιαστεί κατά τρόπο ώστε να επιτρέπει τον στρατηγικό σχεδιασμό της βοήθειας στο πλαίσιο τριετών ενδεικτικών προγραμμάτων πολυετούς σχεδιασμού (MIPD). Τα έγγραφα αυτά καθορίζουν τις κυριότερες προτεραιότητες στον τομέα της βοήθειας για τα επόμενα έτη και αποτελούν τη βάση του ετήσιου ή πολυετούς προγραμματισμού. Τα MIPD βασίζονται στις ανάγκες που επισημαίνονται στις εταιρικές σχέσεις και στις εκθέσεις προόδου.

Η Επιτροπή έχει λάβει ορισμένα μέτρα για να ενισχύσει τον στρατηγικό χαρακτήρα της διαδικασίας αυτής, καθώς και τον σύνδεσμο μεταξύ των προτεραιοτήτων που καθορίζονται στις εταιρικές σχέσεις προσχώρησης ή στις ευρωπαϊκές εταιρικές σχέσεις, στις εκθέσεις παρακολούθησης και στον σχεδιασμό της βοήθειας. Έτσι, έχει δοθεί μεγαλύτερη έμφαση σε θεμελιώδεις τομείς, όπως στη χρηστή διακυβέρνηση και στο κράτος δικαίου. Για να περιγραφεί καλύτερα η έμφαση που δίδεται στους τομείς αυτούς και για να ενισχυθεί η συμμετοχή των δικαιούχων χωρών, η Επιτροπή, κατά τον σχεδιασμό της προενταξιακής βοήθειας, θα καταφεύγει σε συνεχώς αυξανόμενο βαθμό σε τομεακή προσέγγιση.

Επομένως, οι χώρες της διεύρυνσης ενθαρρύνονται να αναπτύξουν λεπτομερή στρατηγικά προγράμματα σε βασικούς τομείς που έχουν κριθεί ζωτικής σημασίας για την πρόοδο προς την ΕΕ. Οι προτεραιότητες προσχώρησης θα πρέπει να ενσωματωθούν πλήρως στα εθνικά αυτά προγράμματα. Τα επόμενα MIPD που καλύπτουν τα έτη 2011-2013 θα καθορίσουν τους στόχους της συνδρομής του ΜΠΒ στους τομείς αυτούς.

Διάφοροι άλλοι τομείς προτεραιότητας που θα εξακολουθήσουν να περιλαμβάνονται μεταξύ των προτεραιοτήτων στα MIPD είναι εκείνοι που θα συνδέονται με την περιφερειακή ανάπτυξη, την ανάπτυξη των ανθρώπινων πόρων και την αγροτική ανάπτυξη, ιδίως στην περίπτωση των υποψηφίων χωρών. Οι κυβερνήσεις των χωρών της διεύρυνσης, μαθαίνοντας πώς να διαχειρίζονται αποτελεσματικά την προενταξιακή βοήθεια και σύμφωνα με τις αρχές της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης, μπορούν να προετοιμαστούν για τη διαχείριση των κεφαλαίων της ΕΕ ως μελλοντικά κράτη μέλη.

Ωστόσο, εξακολουθούν να υπάρχουν προβλήματα όσον αφορά την αποτελεσματική εφαρμογή των προγραμμάτων του ΜΠΒ σε ορισμένες χώρες. Οι δικαιούχες χώρες πρέπει να εντείνουν τις προσπάθειές τους για να διασφαλίσουν επαρκή διοικητική ικανότητα και εμπειρογνώσια στον τομέα της ανάπτυξης και της εκτέλεσης βιώσιμων έργων, βασιζόμενων στα αποτελέσματα, για να βελτιστοποιήσουν την απορρόφηση των διαθέσιμων προενταξιακών κονδυλίων. Η Επιτροπή θα βοηθήσει τους δικαιούχους να βελτιώσουν την ικανότητά τους και θα παρακολουθεί τον χρηματοοικονομικό κύκλο του ΜΠΒ, επισημαίνοντας τις ελλείψεις από τα πρώτα ήδη στάδια.

Επίσης, η Επιτροπή θα προβαίνει σε συνεχώς αυξανόμενο βαθμό στον πολυετή προγραμματισμό, ο οποίος επιτρέπει να καθορίζονται με μεγαλύτερη ακρίβεια οι προτεραιότητες και η διαδοχική σειρά των προβλεπόμενων μέτρων, καθώς και να βελτιώνει περαιτέρω την προβλεψιμότητα της χρηματοδοτικής βοήθειας για τις δικαιούχες χώρες.

Μια τομεακή προσέγγιση θα διευκολύνει τη συνεργασία μεταξύ των δωρητών και των δικαιούχων, με την εξάλειψη των αλληλεπικαλύψεων και τη βελτίωση της αποδοτικότητας και της αποτελεσματικότητας. Τούτο θα επιτρέψει με τη σειρά του σε όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη να συγκεντρωθούν περισσότερο στα αναμενόμενα αποτελέσματα και στον αντίκτυπο των συνδυασμένων προσπαθειών μας.

Η έκταση των απαιτούμενων επενδύσεων στις χώρες της διεύρυνσης για την προετοιμασία της προσχώρησης και την πραγματική σύγκλιση απαιτεί σημαντικές συνεισφορές από τους εθνικούς προϋπολογισμούς, τη στήριξη διαφόρων άλλων δωρητών και των διεθνών χρηματοπιστωτικών οργανισμών (ΔΧΟ), καθώς και την κινητοποίηση των ιδιωτικών επενδυτών. Οι συμπράξεις δημοσίου και ιδιωτικού τομέα είναι ιδιαίτερα χρήσιμες στο πλαίσιο αυτό, δεδομένου ότι συνδυάζουν τις χορηγήσεις των δημόσιων προϋπολογισμών με τα δάνεια που χορηγούν οι ιδιωτικές τράπεζες. Το Επενδυτικό Πλαίσιο για τα Δυτικά Βαλκάνια (ΕΠΔΒ), το Ευρωπαϊκό Ταμείο για τη Νοτιοανατολική Ευρώπη (ΕFSE) και το ταμείο για την πράσινη ανάπτυξη (GGF) αποτελούν πρόσφορα παραδείγματα μέσω των οποίων η μόχλευση σημαντικής εισροής κεφαλαίων με περιορισμένους δημόσιους πόρους.

Το ΕΠΔΒ δημιουργήθηκε τον Δεκέμβριο του 2009 ως κοινή πρωτοβουλία της Επιτροπής και των εταίρων ΔΧΟ. Αποτελεί βασικό εργαλείο για τη διοχέτευση επενδύσεων υποδομών στην περιοχή. Το ΕΠΔΒ επιτρέπει να ληφθούν σημαντικά δάνεια από τους ΔΧΟ χάρη στις επιχορηγήσεις του ΜΠΕ. Το συνολικό ποσό των χορηγήσεων που έχουν παρασχεθεί ανέρχεται σε 137 εκατομμύρια ευρώ και θα μπορούσε να λειτουργήσει ως μοχλός για την κινητοποίηση επενδύσεων ύψους 6,6 δισεκατομμυρίων ευρώ. Το ΕΠΔΒ θα εστιαστεί στην αύξηση του αριθμού των έργων σχετικά με τους υδάτινους πόρους και τα λύματα στην περιοχή, στην ενθάρρυνση της στήριξης για την ενεργειακή απόδοση, στην επίτευξη των επενδύσεων στο βασικό δίκτυο μεταφορών και στη στήριξη της ανάπτυξης των ΜΜΕ και των μηχανισμών που αποβλέπουν στην ενθάρρυνση της οικονομικής ανάπτυξης την επαύριο της χρηματοπιστωτικής κρίσης. Τα έργα που καλύπτονται από το ΕΠΔΒ αφορούν διάφορες χώρες των Δυτικών Βαλκανίων και ενισχύουν την περιφερειακή συνεργασία. Το ΕΠΔΒ θα ευνοήσει τις μεγάλες επενδύσεις περιφερειακής σημασίας, όπως το βασικό περιφερειακό δίκτυο μεταφορών της Νοτιοανατολικής Ευρώπης, το οποίο μπορεί να θεωρηθεί ως πρόδρομος του μελλοντικού διευρωπαϊκού δικτύου μεταφορών (TEN-T) στην περιοχή.

Η χρηματοδοτική βοήθεια δυνάμει του ΜΠΒ για την περιφερειακή συνεργασία αποβλέπει στη διασφάλιση της περιφερειακής σταθερότητας, στην αύξηση των διαπεριφερειακών εμπορικών ροών και στη στήριξη των πρωτοβουλιών και δομών περιφερειακής συνεργασίας στα Δυτικά Βαλκάνια, όπως του Συμβουλίου Περιφερειακής Συνεργασίας και της Περιφερειακής Σχολής Δημόσιας Διοίκησης. Το Συμβούλιο Περιφερειακής Συνεργασίας θα διαδραματίσει σημαντικό ρόλο, επειδή θα ελέγχει κατά πόσον οι χρηματοδοτήσεις του ΜΠΒ και των λοιπών χορηγών αντανακλούν τις προτεραιότητες της περιφερειακής συνεργασίας.

Συμμετοχή σε προγράμματα και οργανισμούς της ΕΕ

Η συμμετοχή των χωρών της διεύρυνσης σε προγράμματα και οργανισμούς της ΕΕ έχει ως σκοπό να ενισχύσει τη συνεργασία με τα κράτη μέλη και να εξοικειώσει τις χώρες αυτές με τις πολιτικές και τις μεθόδους εργασίας της ΕΕ. Οι υποψήφιες χώρες και οι εν δυνάμει υποψήφιες χώρες μπορούν να λάβουν μέρος στα προγράμματα της ΕΕ με βάση συμφωνίες-πλαίσια και να συμμετάσχουν στους οργανισμούς της ΕΕ κατά περίπτωση. Η συμμετοχή μπορεί να χρηματοδοτηθεί εν μέρει με τη χρηματοδοτική βοήθεια του ΜΠΒ. Οι χώρες

ενθαρρύνονται να συμμετάσχουν κατά προτεραιότητα σε προγράμματα ή οργανισμούς που υποστηρίζουν βασικούς τομείς των μεταρρυθμίσεων και που μπορούν να τους παράσχουν τα μεγαλύτερα οφέλη.

Πληροφόρηση και επικοινωνία

Για να επιτύχει η πολιτική διεύρυνσης απαιτείται σταθερή στήριξη από την πλευρά των πολιτών. Τα κράτη μέλη και οι χώρες της διεύρυνσης καλούνται να διαδραματίσουν κεντρικό ρόλο στις δράσεις πληροφόρησης και επικοινωνίας για να συμβάλουν στη διατήρηση της στήριξης αυτής. Η Επιτροπή έχει αναλάβει να βελτιώσει τη ροή αντικειμενικών πληροφοριών σχετικά με τη διαδικασία διεύρυνσης, οι οποίες παρουσιάζονται με απλό τρόπο, με τη βοήθεια των διαφόρων μέσων επικοινωνίας που είναι διαθέσιμα σήμερα. Είναι ιδιαίτερα σημαντικό να φτάσουν οι πληροφορίες αυτές στους νέους που, λόγω της μικρής εμπειρίας που έχουν από τη ζωή, μπορεί να μην αντιλαμβάνονται την απόλυτη ανάγκη ενίσχυσης της ασφάλειας και της σταθερότητας στην Ευρώπη. Εναπόκειται στους πολιτικούς ηγέτες της ΕΕ, σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, να χρησιμοποιήσουν τις πληροφορίες αυτές με όσο το δυνατό περισσότερο κατανοητό τρόπο για τους ίδιους τους ψηφοφόρους τους.

Η εμπειρία που έχει αποκτηθεί από την πέμπτη διεύρυνση έχει καταδείξει ότι η έλλειψη επικοινωνίας αφήνει ελεύθερο το πεδίο σε παραπλανητικές πληροφορίες. Επομένως, το κενό αυτό πρέπει να καλυφθεί από εύκολα προσβάσιμες και ακριβείς πληροφορίες, ούτως ώστε να συνειδητοποιήσουν ακριβώς οι πολίτες τί διακυβεύεται. Το 2010, η Ένωση βρέθηκε αντιμέτωπη με νέες προκλήσεις που συνδέονται με την οικονομική κρίση, το περιβάλλον, την απασχόληση, της ασφάλεια των πολιτών, την κλιματική αλλαγή και τη μετανάστευση. Τα προβλήματα αυτά απασχολούν τους πολίτες τόσο των κρατών μελών όσο και των χωρών της διεύρυνσης. Το έργο των πολιτικών ηγετών είναι να εξηγήσουν τον τρόπο με τον οποίο η επιδίωξη του προγράμματος διεύρυνσης μπορεί να βοηθήσει την ΕΕ να επιτύχει τους στόχους της στους κρίσιμους αυτούς τομείς, καθώς και να επισπεύσει το μεταρρυθμιστικό πρόγραμμα και να βελτιώσει τις συνθήκες διαβίωσης στις χώρες της διεύρυνσης. Η πραγματοποίηση απτών και συγκεκριμένων αποτελεσμάτων είναι η καλύτερη διαφήμιση για τη διεύρυνση. Η ελευθέρωση των θεωρήσεων για τα Δυτικά Βαλκάνια αποτελεί ιδιαίτερα χαρακτηριστικό παράδειγμα.

Ανάπτυξη της κοινωνίας των πολιτών

Οι δραστηριότητες της κοινωνίας των πολιτών είναι καθοριστικές για μια ώριμη δημοκρατία, για τον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και για το κράτος δικαίου. Οι δραστηριότητες αυτές ενισχύουν την πολιτική ευθύνη, ενθαρρύνουν και διευρύνουν τον διάλογο σχετικά με τις επιλογές της κοινωνίας και ισχυροποιούν τη συναίνεση για μια πλουραλιστική κοινωνία. Με τη συμβολή σε μια περισσότερο ανοιχτή, συμμετοχική και δυναμική δημοκρατία, μια δραστήρια και σφύζουσα κοινωνία των πολιτών ευνοεί επίσης την ανεκτικότητα και τη συμφιλίωση. Η συμμετοχή των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών στην προενταξιακή διαδικασία βελτιώνει την ποιότητα των μεταρρυθμίσεων που συνδέονται με την προσχώρηση και εξασφαλίζει μεγαλύτερη υποστήριξη από την πλευρά των πολιτών.

Είναι σκόπιμο να δημιουργεί νοοτροπία αποδοχής και αξιοποίησης του ρόλου που διαδραματίζει η κοινωνία των πολιτών, ούτως ώστε να επιτραπεί στις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών να αρχίσουν έναν αποτελεσματικό διάλογο πολιτικής. Οι δημόσιες

διαβουλεύσεις σχετικά με τις πολιτικές πρωτοβουλίες και τα νομοσχέδια θα πρέπει να γίνουν γενικός κανόνας. Η πρόσβαση της κοινωνίας των πολιτών στις κρατικές χορηγήσεις συχνά παρεμποδίζεται από την έλλειψη διαφάνειας και από τον ελλιπή καθορισμό των κριτηρίων κατανομής.

Ο μηχανισμός για την κοινωνία των πολιτών βοηθά τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών να ενισχύσουν τις ικανότητες και τον επαγγελματισμό τους, επιτρέποντάς τους με τον τρόπο αυτό να αρχίσουν πραγματικό διάλογο με τους δημόσιους και ιδιωτικούς παράγοντες και να παρακολουθούν τις εξελίξεις σε τομείς όπως το κράτος δικαίου και ο σεβασμός των θεμελιωδών δικαιωμάτων. Ο μηχανισμός αυτός χρηματοδοτεί πρωτοβουλίες σε τοπικό επίπεδο, καθώς και περιφερειακά δίκτυα και επισκέψεις μικρής διάρκειας στην ΕΕ.

Η Επιτροπή επανεξέτασε τον μηχανισμό αυτόν, ούτως ώστε να καταστεί περισσότερο προσιτός στις τοπικές οργανώσεις, λαμβάνοντας υπόψη με τον τρόπο αυτό τις παρατηρήσεις των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών. Η Επιτροπή θα στοχοθετήσει καλύτερα τις ανάγκες σε κάθε χώρα και θα παράσχει στις ΜΚΟ περισσότερο μακροπρόθεσμα κεφάλαια εκκίνησης. Οι ισχυρότερες και περισσότερο εδραιωμένες οργανώσεις θα μπορούσαν να διαδραματίζουν συμβουλευτικό και υποστηρικτικό ρόλο για τις μικρότερες οργανώσεις.

4. ΠΡΟΟΔΟΣ ΠΟΥ ΕΧΕΙ ΣΗΜΕΙΩΘΕΙ ΣΤΙΣ ΧΩΡΕΣ ΤΗΣ ΔΙΕΥΡΥΝΣΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΓΙΑ ΤΟ 2010-2011

4.1. Καθοδήγηση των Δυτικών Βαλκανίων στην πορεία προς την προσχώρηση στην ΕΕ

Επ' ευκαιρία της υπουργικής διάσκεψης μεταξύ της ΕΕ και των χωρών των Δυτικών Βαλκανίων που πραγματοποιήθηκε στο Σαράγεβο στις 2 Ιουνίου του 2010, η ΕΕ επανέλαβε τη σαφή προσήλωσή της στην ευρωπαϊκή προοπτική των Δυτικών Βαλκανίων. Το μέλλον των Δυτικών Βαλκανίων είναι συνδεδεμένο με την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Κατά το τελευταίο έτος, τα Δυτικά Βαλκάνια πλησίασαν περισσότερο την ΕΕ, χάρη στην πρόοδο που σημείωσαν, αν και με άνισο τρόπο, κατά την εφαρμογή των μεταρρυθμίσεων και την εκπλήρωση των κριτηρίων και προϋποθέσεων που έχουν καθοριστεί. Η πρόοδος της Κροατίας επιβεβαιώνει ότι η Διαδικασία Σταθεροποίησης και Σύνδεσης για τα Δυτικά Βαλκάνια αποτελεί πολιτική που αποβλέπει στην προσχώρηση. Η πρόοδος των λοιπών χωρών των Δυτικών Βαλκανίων προς την προσχώρηση στην ΕΕ εξαρτάται επίσης από τον ρυθμό των πολιτικών και οικονομικών τους μεταρρυθμίσεων.

Παρατηρείται σημαντικότερη πρόοδος όσον αφορά την ελευθέρωση των θεωρήσεων. Κατά το παρελθόν έτος, η ΕΕ κατήργησε την υποχρέωση θεώρησης για τη Σερβία, το Μαυροβούνιο και την πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας, μόλις αποδείχθηκαν ικανές να εκπληρώσουν τα κριτήρια αξιολόγησης που έχουν καθοριστεί σε ορισμένους τομείς, όπως στον τομέα της ασφάλειας των ταξιδιωτικών εγγράφων, της διαχείρισης των συνόρων, της μετανάστευσης, του ασύλου, της δημόσιας τάξης και της ασφάλειας, καθώς και του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Η υποχρέωση θεώρησης θα αρθεί σύντομα για τη Βοσνία-Ερζεγοβίνη και την Αλβανία, με βάση στοιχεία που αποδεικνύουν σαφώς ότι οι χώρες αυτές πληρούν επίσης τα εν λόγω κριτήρια αξιολόγησης. Οι ενδιαφερόμενες χώρες πρέπει να εντείνουν τις προσπάθειές τους όσον αφορά την πληροφόρηση των πολιτών τους για την εμβέλεια και τα όρια του καθεστώτος απαλλαγής από τις θεωρήσεις. Το Κοσσυφοπέδιο εξέδωσε νόμο επανεισδοχής και πολλαπλασίασε τις

προσπάθειές του για την επανένταξη των επαναπατριζόμενων, προετοιμάζοντας με τον τρόπο αυτό το έδαφος για τον διάλογο σχετικά με την ελευθέρωση του καθεστώτος των θεωρήσεων.

Κροατία

Από τον Οκτώβριο του 2005 που άρχισαν οι ενταξιακές διαπραγματεύσεις, η Κροατία σημείωσε σταθερή πρόοδο προς την εκπλήρωση των κριτηρίων προσχώρησης. Η Κροατία πληροί τα πολιτικά κριτήρια της Κοπεγχάγης. Όσον αφορά τα οικονομικά κριτήρια, η Κροατία αποτελεί λειτουργούσα οικονομία της αγοράς. Θα πρέπει να είναι σε θέση να αντιμετωπίζει τις ανταγωνιστικές πιέσεις και τις δυνάμεις της αγοράς εντός της Ένωσης, εφόσον εφαρμόσει με αποφασιστικότητα το συνολικό μεταρρυθμιστικό της πρόγραμμα για τη μείωση των διαρθρωτικών αδυναμιών της.

Όσον αφορά τα κριτήρια που συνδέονται με το κεκτημένο, η Κροατία πραγματοποίησε ικανοποιητική πρόοδο στο πλαίσιο των ενταξιακών διαπραγματεύσεων. Άνοιξαν 33 κεφάλαια και 25 έκλεισαν προσωρινά. Η Κροατία σημείωσε ικανοποιητική πρόοδο προς την εκπλήρωση των προϋποθέσεων που επιτρέπουν το κλείσιμο των κεφαλαίων διαπραγμάτευσης με χρηματοοικονομικές επιπτώσεις (*γεωργία και αγροτική ανάπτυξη, περιφερειακή πολιτική και συντονισμός των διαρθρωτικών μέσων, χρηματοοικονομικές και δημοσιονομικές διατάξεις*). Η Κροατία πρέπει να διατηρήσει τις προσπάθειές της για να δημιουργήσει όλες τις διοικητικές δομές που απαιτούνται για τη διαχείριση και τον έλεγχο των κεφαλαίων της ΕΕ.

Επίσης, η Κροατία πρέπει να εκπληρώσει τα κριτήρια αξιολόγησης που εκκρεμούν για το κλείσιμο του κεφαλαίου στον τομέα του *δικαστικού συστήματος και των θεμελιωδών δικαιωμάτων*, ιδίως με την επίτευξη των απαραίτητων αποτελεσμάτων όσον αφορά την ανεξαρτησία και την αποτελεσματικότητα του δικαστικού συστήματος, την καταπολέμηση της διαφθοράς και του οργανωμένου εγκλήματος, τον σεβασμό και την προστασία των μειονοτήτων, συμπεριλαμβανομένης της επιστροφής των προσφύγων, τις δίκες για τα εγκλήματα πολέμου και την πλήρη συνεργασία με το ICTY, καθώς και τη διευθέτηση του θέματος της πρόσβασης του ICTY στα έγγραφα. Όσον αφορά τον *ανταγωνισμό*, η Κροατία πρέπει να θεσπίσει σχέδια αναδιάρθρωσης για τα ναυπηγεία σύμφωνα με το κεκτημένο. Θα πρέπει να εξακολουθήσει να διαδραματίζει ενεργό ρόλο όσον αφορά την περιφερειακή συνεργασία στα Δυτικά Βαλκάνια και να υποστηρίξει τις υπόλοιπες χώρες της περιοχής στην πορεία τους προς την προσχώρηση στην ΕΕ.

Λαμβανομένου υπόψη του ιστορικού επιδόσεων της Κροατίας για την εκπλήρωση των κριτηρίων αξιολόγησης και των δεσμεύσεων που ανέλαβε κατά τις ενταξιακές διαπραγματεύσεις, η Κροατία βρίσκεται σε καλό δρόμο για την εκπλήρωση των κριτηρίων που συνδέονται με το κεκτημένο. Τούτο προκύπτει από τους πίνακες παρακολούθησης που καταρτίζει η Επιτροπή για τα κεφάλαια που έχουν κλείσει προσωρινά.

Η Επιτροπή θα εξακολουθήσει να παρακολουθεί την εφαρμογή των δεσμεύσεων μέχρι την προσχώρηση, καταφεύγοντας σε όλα τα διαθέσιμα μέσα, μεταξύ των οποίων και οι αξιολογήσεις από ομοτίμους και οι δομές που προβλέπονται στο πλαίσιο της Συμφωνίας Σταθεροποίησης και Σύνδεσης. Η Επιτροπή θα υποβάλλει τακτικά εκθέσεις παρακολούθησης.

Η πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας

Η πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας εξακολουθεί να πληροί σε ικανοποιητικό βαθμό τα πολιτικά κριτήρια. Έπειτα από τις σημαντικές μεταρρυθμίσεις του 2009, σημειώθηκε νέα πρόοδος, αν και με άνισο ρυθμό, όσον αφορά τη μεταρρύθμιση του Κοινοβουλίου, της αστυνομίας, του δικαστικού συστήματος, της δημόσιας διοίκησης, καθώς και όσον αφορά το σεβασμό και την προστασία των μειονοτήτων. Η χώρα πρέπει να σημειώσει περαιτέρω πρόοδο όσον αφορά τον διάλογο μεταξύ των πολιτικών παραγόντων, τη μεταρρύθμιση του δικαστικού συστήματος και της δημόσιας διοίκησης, την καταπολέμηση της διαφθοράς, την ελευθερία της έκφρασης και τη βελτίωση του επιχειρηματικού κλίματος. Η εφαρμογή της νομοθεσίας είναι θεμελιώδους σημασίας.

Η χώρα εξακολουθεί να πληροί τις δεσμεύσεις στο πλαίσιο της Συμφωνίας Σταθεροποίησης και Σύνδεσης. Η Επιτροπή πρότεινε τη μετάβαση στο δεύτερο στάδιο της σύνδεσης, όπως προβλέπει η ΣΣΣ.

Το Συμβούλιο δεν έχει ακόμη αποφανθεί σχετικά με τη σύσταση που διατύπωσε η Επιτροπή τον Οκτώβριο του 2009 για την έναρξη ενταξιακών διαπραγματεύσεων.

Η διαφορά με την Ελλάδα όσον αφορά το ζήτημα της ονομασίας παραμένει ανεπίλυτη. Οι δυο χώρες συμμετέχουν σε συνομιλίες υπό την αιγίδα του ΟΗΕ για την εξεύρεση λύσης και έχουν προβεί σε ορισμένες διμερείς επαφές, ιδίως στο επίπεδο πρωθυπουργών, αλλά η προσπάθεια αυτή δεν έχει ακόμη οδηγήσει σε συγκεκριμένα αποτελέσματα. Πρέπει να αποτραπούν ενέργειες και δηλώσεις που θα μπορούσαν να θίξουν τις σχέσεις καλής γειτονίας. Η διατήρηση σχέσεων καλής γειτονίας, καθώς και η εξεύρεση αμοιβαίως αποδεκτής λύσης μέσω διαπραγματεύσεων για το ζήτημα της ονομασίας, υπό την αιγίδα των Ηνωμένων Εθνών, είναι θεμελιώδους σημασίας.

Μαυροβούνιο

Παράλληλα με το παρόν έγγραφο στρατηγικής, η Επιτροπή εξέδωσε τη γνώμη της σχετικά με την αίτηση προσχώρησης του Μαυροβουνίου στην ΕΕ. Τα συμπεράσματα και οι συστάσεις της γνώμης περιλαμβάνονται στο παράρτημα της παρούσας ανακοίνωσης.

Αλβανία

Παράλληλα με το παρόν έγγραφο στρατηγικής, η Επιτροπή εξέδωσε τη γνώμη της σχετικά με την αίτηση προσχώρησης της Αλβανίας στην ΕΕ. Τα συμπεράσματα και οι συστάσεις της γνώμης περιλαμβάνονται στο παράρτημα της παρούσας ανακοίνωσης.

Βοσνία-Ερζεγοβίνη

Η Βοσνία-Ερζεγοβίνη σημείωσε πολύ περιορισμένη πρόοδο όσον αφορά την πραγματοποίηση βασικών μεταρρυθμίσεων. Οι εκλογές του Οκτωβρίου του 2010 διεξήχθησαν γενικά σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα. Οι ασυμβατότητες μεταξύ του συντάγματος της Βοσνίας-Ερζεγοβίνης και της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων δεν έχουν αρθεί, παρά την απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Ο σεβασμός των δημοκρατικών αρχών και το δικαίωμα ίσης

μεταχείρισης άνευ διακρίσεων, όπως ορίζονται στην ΕΣΑΔ, αποτελούν θεμελιώδες στοιχείο της ενδιάμεσης συμφωνίας.

Η ανάπτυξη κοινού οράματος από τους πολιτικούς αρχηγούς για τη γενική κατεύθυνση της χώρας και για τις βασικές μεταρρυθμίσεις που συνδέονται με την ΕΕ παραμένουν θεμελιώδες στοιχείο για την περαιτέρω πρόοδο της Βοσνίας Ερζεγοβίνης προς την προσχώρηση στην ΕΕ. Η χώρα πρέπει να εντείνει τις προσπάθειές της για να δημιουργήσει ικανοποιητικό ιστορικό επιδόσεων όσον αφορά την εφαρμογή των διατάξεων της ενδιάμεσης συμφωνίας.

Η Βοσνία-Ερζεγοβίνη θα πρέπει να λάβει επείγοντως τα πρώτα μέτρα που απαιτούνται για να ευθυγραμμίσει το σύνταγμά της με την Ευρωπαϊκή Σύμβαση Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΕΣΑΔ) και για να βελτιώσει την απόδοση και τη λειτουργία των θεσμών της. Η χώρα πρέπει να είναι σε θέση να θεσπίζει, να εφαρμόζει και να επιβάλλει του νόμους και τους κανόνες της ΕΕ. Όσον αφορά τις διεθνείς υποχρεώσεις, είναι θεμελιώδους σημασίας να εκπληρωθούν οι στόχοι και οι προϋποθέσεις που καθορίστηκαν για το κλείσιμο του Γραφείου του Ύπατου Εκπροσώπου (OHR). Η ΕΕ θα ενισχύσει την επιτόπια παρουσία της για να βοηθήσει τη Βοσνία-Ερζεγοβίνη να υλοποιήσει τους στόχους του προγράμματος της ΕΕ.

Σερβία

Η Σερβία υπέβαλε αίτηση προσχώρησης στην ΕΕ τον Δεκέμβριο του 2009 και ανανέωσε τη δέσμευσή της να εκπληρώσει τα κριτήρια της Κοπεγχάγης. Τον Οκτώβριο του 2010, το Συμβούλιο κάλεσε την Επιτροπή να υποβάλει τη γνώμη της σχετικά με την αίτηση αυτή. Τον Φεβρουάριο του 2010 άρχισε να ισχύει η ενδιάμεση συμφωνία και, τον Ιούνιο του 2010, τα κράτη μέλη συμφώνησαν να υποβάλουν τη Συμφωνία Σταθεροποίησης και Σύνδεσης στα κοινοβούλιά τους για κύρωση.

Η Σερβία εξακολούθησε να εφαρμόζει το πρόγραμμα πολιτικών μεταρρυθμίσεών της, επιτυγχάνοντας ορισμένα θετικά αποτελέσματα στον τομέα της καταπολέμησης του οργανωμένου εγκλήματος. Απαιτούνται επιπλέον προσπάθειες για τη μεταρρύθμιση του δικαστικού συστήματος και της δημόσιας διοίκησης, καθώς και για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος και της διαφθοράς. Η Σερβία εξακολούθησε να δημιουργεί ιστορικό επιδόσεων κατά την εφαρμογή της ενδιάμεσης συμφωνίας και βρίσκεται σε καλή θέση για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων της ΣΣΣ. Η Σερβία έλαβε σημαντικά μέτρα συμφιλίωσης στην περιοχή, ιδίως με την Κροατία και τη Βοσνία-Ερζεγοβίνη και εξακολούθησε να συνεργάζεται δραστικά με το Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο για την Πρώην Γιουγκοσλαβία. Ωστόσο, οι δύο τελευταίοι υπόδοικοι στο ICTY εξακολουθούν να διαφεύγουν τη σύλληψη. Η πλήρης συνεργασία με το Δικαστήριο παραμένει θεμελιώδης προϋπόθεση για την προσχώρηση στην ΕΕ, όπως καθορίζεται στα συμπεράσματα του Συμβουλίου της 25ης Οκτωβρίου 2010.

Η Σερβία πρέπει να επιδείξει πιο εποικοδομητική στάση όσον αφορά τη συμμετοχή του Κοσσυφοπεδίου στο περιφερειακό εμπόριο και την περιφερειακή συνεργασία. Θα πρέπει να αναγνωρίσει τις τελωνειακές σφραγίδες του Κοσσυφοπεδίου, των οποίων η συμμόρφωση με την απόφαση ΣΑΗΕ 1244 έχει πιστοποιηθεί δύο φορές από την Αποστολή των Ηνωμένων Εθνών στο Κοσσυφοπέδιο (UNMIK). Πρέπει να ενισχυθεί η συνεργασία με την Αποστολή της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την επιβολή του κράτους δικαίου (EULEX) στο βόρειο τμήμα του Κοσσυφοπεδίου. Μετά την έκδοση του ψηφίσματος της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών, η ΕΕ είναι πρόθυμη να διευκολύνει τη διαδικασία διαλόγου μεταξύ του Βελιγραδίου και της Πρίστινα με σκοπό την προώθηση της συνεργασίας, την επίτευξη προόδου προς την ΕΕ και τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης του πληθυσμού.

Κοσσυφοπέδιο

Οι τοπικές εκλογές που πραγματοποιήθηκαν στο τέλος του 2009, διεξήχθησαν κανονικά με τη συμμετοχή όλων των κοινοτήτων. Στο βόρειο τμήμα του Κοσσυφοπεδίου, η προσέλευση στις κάλπες ήταν πολύ περιορισμένη. Η διαδικασία αποκέντρωσης έχει προχωρήσει σημαντικά, η συνεργασία με τη EULEX έχει ενισχυθεί, και η κυβέρνηση είναι περισσότερο σε θέση να εφαρμόσει το ευρωπαϊκό πρόγραμμα για το Κοσσυφοπέδιο και τη μεταρρυθμιστική πολιτική. Ωστόσο, εξακολουθούν να υφίστανται σημαντικές προκλήσεις όσον αφορά τη μεταρρύθμιση της δημόσιας διοίκησης και το κράτος δικαίου, συμπεριλαμβανομένου του δικαστικού συστήματος. Πρέπει να καταβληθούν περισσότερες προσπάθειες για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος και της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Ο διάλογος και η συμφιλίωση μεταξύ των κοινοτήτων, καθώς και η προστασία και η ενσωμάτωση των μειονοτήτων, ιδίως των Κοσοβάρων, αποτελούν πηγή ανησυχίας. Οι αρχές πρέπει να διασφαλίσουν εποικοδομητική

προσέγγιση έναντι της συμμετοχής του Κοσσυφοπεδίου στα φόρουμ περιφερειακής συνεργασίας, ώστε να συμβαδίσουν με τις εξελίξεις σε περιφερειακό επίπεδο.

Τον Δεκέμβριο του 2009, το Συμβούλιο εξέφρασε την ικανοποίησή του για την ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Κοσσυφοπέδιο – Πραγματοποίηση της ευρωπαϊκής του προοπτικής»⁴. Το Συμβούλιο κάλεσε την Επιτροπή να λάβει τα απαιτούμενα μέτρα για να υποστηρίξει την πρόοδο του Κοσσυφοπεδίου στην πορεία του προς την ΕΕ, σύμφωνα με την ευρωπαϊκή προοπτική της περιοχής και να προβεί σε απολογισμό της σχετικής προόδου. Το Συμβούλιο υπογράμμισε τη σημασία της λήψης μέτρων σχετικών με το εμπόριο και τις θεωρήσεις, με την επιφύλαξη των θέσεων των κρατών μελών για το καθεστώς.

Τον Φεβρουάριο, η Επιτροπή πρότεινε να παραταθούν τα αυτόνομα εμπορικά μέτρα για το Κοσσυφοπέδιο, ενώ τον Ιούλιο ανέθεσε σε αποστολή εμπειρογνομόνων να αξιολογήσει κατά πόσο είναι σε θέση το Κοσσυφοπέδιο να εκπληρώσει τις απαιτήσεις που συνδέονται με ενδεχόμενη εμπορική συμφωνία με την ΕΕ. Θα απαιτηθούν προσπάθειες όσον αφορά τις τεχνικές ρυθμίσεις των προϊόντων, τον έλεγχο της καταγωγής, τη διανοητική ιδιοκτησία, τους κανόνες ανταγωνισμού και τις δημόσιες συμβάσεις. Η Επιτροπή θα εντείνει τις προσπάθειές της για να βοηθήσει το Κοσσυφοπέδιο να αντιμετωπίσει τις ελλείψεις που έχουν επισημανθεί. Μόλις το Κοσσυφοπέδιο εκπληρώσει τις προβλεπόμενες απαιτήσεις, η Επιτροπή θα προτείνει διαπραγματευτικές οδηγίες για εμπορική συμφωνία.

Η Επιτροπή θα προωθήσει τη συμμετοχή του Κοσσυφοπεδίου σε σχετικά προγράμματα της Ένωσης. Τον Ιανουάριο, η Επιτροπή εγκαινίασε, μαζί με τις αρχές του Κοσσυφοπεδίου, τον διάλογο για τη Διαδικασία Σταθεροποίησης και Σύνδεσης με το Κοσσυφοπέδιο. Έχει ολοκληρωθεί πλήρης κύκλος συνεδριάσεων.

Η Επιτροπή υποστηρίζει τη συμμετοχή του Κοσσυφοπεδίου στα προγράμματα διασυνοριακής συνεργασίας του ΜΠΒ με την πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας και την Αλβανία. Από το 2011, η στήριξη αυτή θα επεκταθεί και στα προγράμματα με το Μαυροβούνιο.

Η Επιτροπή θα εξακολουθήσει να προωθεί τις πρωτοβουλίες που αναφέρονται στην ανακοίνωσή της για το Κοσσυφοπέδιο, σύμφωνα με τα συμπεράσματα του Συμβουλίου.

4.2. Περαιτέρω ενταξιακές διαπραγματεύσεις με την Τουρκία

Η Τουρκία συνέχισε τη διαδικασία πολιτικής μεταρρύθμισής της και τροποποίησε το σύνταγμά της με τη θέσπιση βασικών μεταρρυθμίσεων στο πολιτικό και νομικό της σύστημα που βασίζονται σε σειρά προτεραιοτήτων στους τομείς του δικαστικού συστήματος και των θεμελιωδών δικαιωμάτων. Οι μεταρρυθμίσεις περιορίζουν τη δικαιοδοσία των στρατιωτικών δικαστηρίων, αναδιαρθρώνουν το συνταγματικό δικαστήριο, διευρύνουν τη σύνθεση του ανώτατου συμβουλίου δικαστών και δημόσιων κατηγορών, καθιστώντας το περισσότερο αντιπροσωπευτικό σε ολόκληρο το δικαστικό σύστημα, ενισχύουν τα συνδικαλιστικά δικαιώματα στον δημόσιο τομέα, θέτουν τις βάσεις για τη λήψη ειδικών μέτρων όσον αφορά την προστασία των δικαιωμάτων των γυναικών και των παιδιών, διασφαλίζουν την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και προβλέπουν το δικαίωμα προσφυγής

⁴ COM(2009) 534 τελικό της 14.10.2009.

σε συνήγορο του πολίτη, εξασφαλίζοντας με τον τρόπο αυτόν τη νομική βάση για τη δημιουργία του θεσμού του συνήγορου του πολίτη.

Οι συνταγματικές τροποποιήσεις αποτελούν σημαντικό βήμα προς τη σωστή κατεύθυνση. Ωστόσο, για να ενισχυθεί η στήριξη της συνταγματικής μεταρρύθμισης, απαιτείται ευρεία δημόσια διαβούλευση στην οποία θα συμμετέχουν όλα τα πολιτικά κόμματα και η κοινωνία των πολιτών, με την πλήρη δέσμευσή τους. Τώρα είναι θεμελιώδους σημασίας να διασφαλιστεί η σωστή εφαρμογή των μεταρρυθμίσεων αυτών με την κατάλληλη νομοθεσία. Ένα νέο σύνταγμα λαϊκού χαρακτήρα θα παρείχε στέρεα βάση για περαιτέρω ενίσχυση της δημοκρατίας στην Τουρκία, σύμφωνα με τα ευρωπαϊκά πρότυπα και τα κριτήρια προσχώρησης στην ΕΕ.

Όσον αφορά τα θεμελιώδη δικαιώματα, η ελευθερία της έκφρασης και των μέσων ενημέρωσης πρέπει να ενισχυθεί νόμω και έργω στην Τουρκία. Εξακολουθούν να υπάρχουν ορισμένες ελλείψεις κατά την άσκηση της θρησκευτικής ελευθερίας. Πρέπει επίσης να σημειωθεί πρόοδος όσον αφορά τα δικαιώματα των γυναικών και την ισότητα των φύλων, καθώς και τη διασφάλιση όλων των συνδικαλιστικών δικαιωμάτων. Το «δημοκρατικό άνοιγμα» που αποβλέπει κυρίως στην αντιμετώπιση του κουρδικού ζητήματος έχει αποφέρει περιορισμένα μόνο αποτελέσματα. Η ασφάλεια στη Νοτιοανατολική Ασία έχει επιδεινωθεί, με τις νέες απόπειρες της τρομοκρατικής οργάνωσης PKK/Kongra-Gel. Όσον αφορά την καταπολέμηση της διαφθοράς παρατηρείται κάποια πρόοδος.

Οι ενταξιακές διαπραγματεύσεις προχώρησαν, αν και με αργό ρυθμό, και έχουν εισέλθει σε απαιτητικό στάδιο κατά το οποίο η Τουρκία πρέπει να επιτείνει της προσπάθειές της για την εκπλήρωση των προϋποθέσεων που έχουν καθοριστεί. Αν προχωρήσει στην εκπλήρωση των κριτηρίων αξιολόγησης και των απαιτήσεων που καθορίζονται στο διαπραγματευτικό πλαίσιο, η Τουρκία θα κατορθώσει να επισπεύσει τον ρυθμό των διαπραγματεύσεων. Κατά τους επόμενους μήνες, η Τουρκία θα πρέπει να δώσει ιδιαίτερη προσοχή στα κεφάλαια της πολιτικής ανταγωνισμού, των δημόσιων συμβάσεων και της κοινωνικής πολιτικής και απασχόλησης.

Η εξωτερική πολιτική της Τουρκίας δραστηριοποιείται περισσότερο στην ευρύτερη περιοχή των γειτονικών της χωρών. Το γεγονός αυτό είναι πλεονέκτημα για την Ευρωπαϊκή Ένωση, εφόσον αναπτυχθεί συμπληρωματικά με τη διαδικασία προσχώρησης της Τουρκίας και σε συντονισμό με την ΕΕ. Η Τουρκία έχει διατυπώσει ορισμένες προτάσεις για στενότερη συνεργασία ΕΕ Τουρκίας στον τομέα της εξωτερικής πολιτικής. Έχει σημειωθεί τεράστια πρόοδος στις διαπραγματεύσεις για μια συμφωνία επανεισδοχής με την Τουρκία.

Η Τουρκία εξακολούθησε να εκφράζει δημόσια την πολιτική της στήριξη για τις διαπραγματεύσεις που διεξάγονται υπό την αιγίδα του ΟΗΕ μεταξύ των ηγετών της ελληνοκυπριακής και τουρκοκυπριακής κοινότητας για την εξεύρεση συνολικής λύσης του Κυπριακού. Ωστόσο, δεν υπήρξε πρόοδος όσον αφορά την εξομάλυνση των διμερών σχέσεων με την Κυπριακή Δημοκρατία. Η Τουρκία δεν εφάρμοσε πλήρως το πρόσθετο πρωτόκολλο της συμφωνίας σύνδεσης και δεν εξάλειψε όλα τα εμπόδια στην ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων, συμπεριλαμβανομένων των περιορισμών στις απευθείας μεταφορικές συνδέσεις με την Κύπρο. Είναι επιτακτικά αναγκαίο να εκπληρώσει η Τουρκία την υποχρέωσή της για την πλήρη και αμερόληπτη εφαρμογή του πρόσθετου πρωτοκόλλου και να προχωρήσει προς την εξομάλυνση των διμερών σχέσεων με την Κυπριακή Δημοκρατία. Η ΕΕ θα εξακολουθήσει να παρακολουθεί και να αξιολογεί την πρόοδο για τα ζητήματα που

καλύπτονται από τη δήλωση της 21ης Σεπτεμβρίου 2005, σύμφωνα με τα συμπεράσματα του Συμβουλίου του Δεκεμβρίου 2006 και του Δεκεμβρίου 2009. Αν δεν υπάρξει πρόοδος, η Επιτροπή συνιστά να διατηρηθούν τα ισχύοντα από το 2006 μέτρα της ΕΕ, τα οποία θα επηρεάζουν συνεχώς τη συνολική πορεία των διαπραγματεύσεων.

Η Τουρκία πρέπει να επιτείνει τις προσπάθειές της για να επιλύσει τα διμερή ζητήματα που εκκρεμούν με τους γείτονές της, ιδίως τις συνοριακές διαφορές. Παρατηρείται νέα κινητοποίηση για τη βελτίωση των σχέσεων με την Ελλάδα. Η Ελλάδα προέβη σε πολλές επίσημες καταγγελίες για συνεχείς παραβιάσεις του εναερίου χώρου της από την Τουρκία, μεταξύ άλλων για τις πτήσεις πάνω από ελληνικά νησιά. Η Ελλάδα προέβη επίσης σε καταγγελίες για παραβιάσεις των χωρικών υδάτων της. Τα πρωτόκολλα που υπεγράφησαν το 2009 για την εξομάλυνση των σχέσεων με την Αρμενία δεν έχουν κυρωθεί.

4.3. Εναρξη της ενταξιακής διαδικασίας της Ισλανδίας

Η ενταξιακή διαδικασία της Ισλανδίας έχει αρχίσει. Οι ενταξιακές διαπραγματεύσεις ξεκίνησαν τον Ιούλιο του 2010, μετά τη σύσταση της Επιτροπής στη γνώμη του Φεβρουαρίου 2010 και την απόφαση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Ιουνίου. Η αναλυτική εξέταση του κεκτημένου της ΕΕ με την Ισλανδία είναι έτοιμη να αρχίσει. Η Ισλανδία δικαιούται πλέον βοήθειας δυνάμει του ΜΠΒ, η οποία παρέχεται με σκοπό να υποστηρίξει τις προσπάθειες της χώρας να προετοιμαστεί πλήρως για την προσχώρησή της στην ΕΕ.

Σημειώθηκε ικανοποιητική πρόοδος για την περαιτέρω βελτίωση του νομικού πλαισίου που διέπει τις συγκρούσεις συμφερόντων και τη χρηματοδότηση των πολιτικών κομμάτων. Οι κανόνες που διέπουν τον διορισμό των δικαστών έχουν τροποποιηθεί με σκοπό να ενισχυθεί ακόμη περισσότερο η ανεξαρτησία του δικαστικού συστήματος. Έχουν σημειωθεί σημαντικά βήματα προς την οικονομική σταθεροποίηση. Πραγματοποιήθηκε πρόοδος όσον αφορά την εξυγίανση των δημόσιων οικονομικών και την αποκατάσταση του δημοσιονομικού συστήματος. Το πρόγραμμα του ΔΝΤ διεξάγεται απρόσκοπτα, αλλά εξακολουθούν να υπάρχουν οικονομικές αβεβαιότητες και προκλήσεις. Η Ισλανδία θα πρέπει να εκπληρώσει τις υφιστάμενες υποχρεώσεις, όπως τις υποχρεώσεις που έχει επισημάνει η Εποπτεύουσα Αρχή της ΕΖΕΣ (EAE) στο πλαίσιο της συμφωνίας για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο. Απαιτούνται σημαντικές προσπάθειες ούτως ώστε να ενημερωθούν δεόντως οι Ισλανδοί πολίτες για τις συνέπειες της προσχώρησης στην ΕΕ.

5. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ

Με βάση την ανωτέρω ανάλυση, η Επιτροπή καταλήγει στα ακόλουθα **συμπεράσματα** και **συστάσεις**:

1. Η διεύρυνση εδραίωνει την ειρήνη και τη σταθερότητα στην Ευρώπη. Είναι προς το **στρατηγικό συμφέρον της ΕΕ** να προωθήσει τη διαδικασία διεύρυνσης, σύμφωνα με τις αρχές και τις προϋποθέσεις που έχουν συμφωνηθεί και με βάση την ανανεωμένη συναίνεση για τη διεύρυνση που ενέκρινε το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Δεκεμβρίου 2006. Η επιτυχία της διεύρυνσης εξαρτάται από την αποφασιστική πολιτική δέσμευση όλων των ενδιαφερομένων. Η διεύρυνση πρέπει να διατηρήσει την αξιοπιστία της για όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη. Οι χώρες που επιθυμούν να προσχωρήσουν στην ΕΕ πρέπει να είναι δεόντως προετοιμασμένες, με την

εκπλήρωση αυστηρών προϋποθέσεων, και να έχουν σαφή και συγκεκριμένη ευρωπαϊκή προοπτική, μόλις εκπληρώσουν τις προϋποθέσεις αυτές.

2. Η διαδικασία διεύρυνσης **διευκολύνει την επίτευξη των στόχων πολιτικής της ΕΕ** σε πολυάριθμους τομείς, βασικούς για την οικονομική ανάκαμψη και τη βιώσιμη ανάπτυξη, όπως στον τομέα της κανονιστικής σύγκλισης και της εσωτερικής αγοράς, στον τομέα της ενέργειας, των μεταφορών, της προστασίας του περιβάλλοντος και των προσπαθειών για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, καθώς και για την προώθηση της ασφάλειας στην ΕΕ.
3. Η Επιτροπή θα ενισχύσει περαιτέρω την παρακολούθηση των μακροοικονομικών πολιτικών των χωρών της διεύρυνσης, λαμβάνοντας επίσης υπόψη τις νέες εξελίξεις της οικονομικής διακυβέρνησης στην ΕΕ. Η Επιτροπή **αναμένει** από τις χώρες αυτές να προωθήσουν τις μεταρρυθμίσεις που συνδέονται με την ΕΕ και να βελτιώσουν το επιχειρηματικό κλίμα, συμβάλλοντας με τον τρόπο αυτόν στην υπέρβαση της οικονομικής κρίσης και στην επίτευξη βιώσιμης ανάπτυξης. Η Επιτροπή θα συνδέσει τις χώρες της διεύρυνσης με πρωτοβουλίες που λαμβάνονται στο επίπεδο της ΕΕ για να επιτύχει τους στόχους της **στρατηγικής «Ευρώπη 2020»**. Καλεί τις χώρες αυτές να ενσωματώσουν τους στόχους της στρατηγικής 2020 στις εθνικές πολιτικές τους προτεραιότητες, να συμμετέχουν σε περιφερειακές ομάδες πολιτικής για να επανεξετάζουν κατά τακτά διαστήματα τα αποτελέσματα των μεταρρυθμίσεων αυτών και να καθορίζουν, ενδεχομένως, ειδικούς περιφερειακούς στόχους.
4. Η Επιτροπή **ενθαρρύνει** τις χώρες της διεύρυνσης να προσπαθήσουν να βελτιώσουν τις συνθήκες διαβίωσης των εύάλωτων ομάδων, ιδίως με την κοινωνική και οικονομική ενσωμάτωση των Ρομ, και είναι αποφασισμένη να τις βοηθήσει στην προσπάθεια αυτή.
5. Η Επιτροπή θα εξακολουθήσει να δίνει προτεραιότητα στη μεταρρύθμιση του δικαστικού συστήματος και της δημόσιας διοίκησης, καθώς και στην καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος και της διαφθοράς και θα ενισχύσει περαιτέρω τον **διάλογο σχετικά με το κράτος δικαίου** με τις χώρες της διεύρυνσης. Οι περισσότερες χώρες της διεύρυνσης πρέπει να σημειώσουν σημαντική πρόοδο για την εδραίωση του κράτους δικαίου και, ειδικότερα, να δημιουργήσουν αξιόπιστο ιστορικό επιδόσεων όσον αφορά την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος και της διαφθοράς.
6. **Η ελευθερία της έκφρασης** και των μέσων ενημέρωσης εξακολουθεί να αποτελεί πηγή ανησυχίας στις περισσότερες χώρες της διεύρυνσης και τα προβλήματα που έχουν επισημανθεί πρέπει να επιλυθούν κατά προτεραιότητα. Η πρόοδος στον τομέα αυτό είναι θεμελιώδους σημασίας και θα παρακολουθείται στενά από την Επιτροπή, η οποία θα εξακολουθήσει να υποστηρίζει τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών και να αξιοποιεί πλήρως τον μηχανισμό της για την κοινωνία των πολιτών.
7. **Η περιφερειακή συνεργασία** αποτελεί θεμελιώδες στοιχείο της Διαδικασίας Σταθεροποίησης και Σύνδεσης. Τα Δυτικά Βαλκάνια έχουν σημειώσει σημαντική πρόοδο στον τομέα αυτόν, η οποία δεν πρέπει να υπονομευθεί από τις αποκλίνουσες απόψεις για το Κοσσυφοπέδιο. Το Συμβούλιο Περιφερειακής Συνεργασίας πρέπει να συγκεντρωθεί στην εφαρμογή της στρατηγικής του με βάση τα αποτελέσματα.

8. Σημαντικότετη πρόοδος σημειώθηκε όσον αφορά την **ελευθέρωση των θεωρήσεων**. Έχει καταργηθεί η υποχρέωση θεώρησης για τους πολίτες της πρώην Γιουγκοσλαβικής Δημοκρατίας της Μακεδονίας, του Μαυροβουνίου και της Σερβίας. Η υποχρέωση αυτή θα καταργηθεί σύντομα και για τη Βοσνία-Ερζεγοβίνη και την Αλβανία, με βάση στοιχεία που αποδεικνύουν σαφώς ότι οι χώρες αυτές έχουν επίσης εκπληρώσει τα κριτήρια αξιολόγησης. Οι ενδιαφερόμενες χώρες πρέπει να καταβάλουν περαιτέρω προσπάθειες για να ενημερώσουν τους πολίτες τους σχετικά με την εμβέλεια και τους περιορισμούς του καθεστώτος απαλλαγής από τις θεωρήσεις, να ελέγχουν στενότερα την εφαρμογή του και, ενδεχομένως, να λαμβάνουν τα κατάλληλα διορθωτικά μέτρα.
9. Τα **διμερή ζητήματα** πρέπει να επιλυθούν από τα ενδιαφερόμενα μέρη, με πνεύμα καλής γειτονίας και σε συνάρτηση με τα συνολικά συμφέροντα της ΕΕ. Τα διμερή αυτά ζητήματα δεν θα πρέπει να παρεμποδίσουν τις ενταξιακές διαπραγματεύσεις. Η ΕΕ είναι έτοιμη να διευκολύνει την αναζήτηση λύσεων και να υποστηρίζει τις σχετικές πρωτοβουλίες. Έχει έρθει πλέον η στιγμή να εξαλειφθεί στην περιοχή αυτή η κληρονομιά των παλαιότερων συγκρούσεων, με την αξιοποίηση των πρόσφατων θετικών αποτελεσμάτων υπέρ της συμφιλίωσης. Οι σχέσεις καλής γειτονίας παραμένουν θεμελιώδους σημασίας.
10. Η Επιτροπή υπενθυμίζει ότι τα κεφάλαια διαπραγμάτευσης για τα οποία έχουν ολοκληρωθεί οι τεχνικές προετοιμασίες θα πρέπει να ανοίξουν ή να κλείσουν προσωρινά με βάση το σχετικό κεκτημένο, σύμφωνα με τα διαπραγματευτικά πλαίσια και με την επιφύλαξη των μέτρων που θα εγκρίνει το Συμβούλιο. Είναι προς όφελος της ΕΕ να αρχίσει διαπραγματεύσεις για τα προβληματικά κεφάλαια από τα πρώτα ήδη στάδια των διαπραγματεύσεων, ιδίως για το κεφάλαιο που αφορά το δικαστικό σύστημα και τα θεμελιώδη δικαιώματα, το οποίο απαιτεί τη δημιουργία **πιστικού και αξιόπιστου ιστορικού επιδόσεων** και, ως εκ τούτου, ενδέχεται να συμπεριληφθεί μεταξύ των κεφαλαίων που θα κλείσουν τελευταία.
11. Η προενταξιακή **βοήθεια** αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της στρατηγικής διεύρυνσης και έχει σχεδιαστεί για να διευκολύνει την εκπλήρωση των προτεραιοτήτων που επισημαίνονται στις εταιρικές σχέσεις και στις εκθέσεις προόδου. Οι δικαιούχες χώρες πρέπει να ενισχύσουν την ικανότητά τους να χρησιμοποιούν με αποτελεσματικότητα τα κεφάλαια της ΕΕ.
12. Η Επιτροπή **καλεί** τα κράτη μέλη να συνεργαστούν με τα θεσμικά όργανα της ΕΕ για να επιτρέψουν στους πολίτες να κατανοήσουν καλύτερα τη διαδικασία της διεύρυνσης και να την υποστηρίξουν, καθώς και να εξηγήσουν με ποιο τρόπο μπορεί η διαδικασία αυτή να μας βοηθήσει να επιτύχουμε τους κοινούς μας στόχους. Η Επιτροπή έχει αναλάβει να βελτιώσει τη ροή αντικειμενικών πληροφοριών σχετικά με τη διαδικασία διεύρυνσης, οι οποίες παρουσιάζονται με απλό τρόπο, με τη βοήθεια των διαφόρων μέσων επικοινωνίας που είναι διαθέσιμα σήμερα.
13. Η **Κροατία** έχει σημειώσει ικανοποιητική πρόοδο όσον αφορά την εκπλήρωση των κριτηρίων προσχώρησης και οι ενταξιακές διαπραγματεύσεις έχουν φθάσει στο τελικό στάδιο. Η πλήρης συνεργασία με το Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο για την πρώην Γιουγκοσλαβία εξακολουθεί να αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την πρόοδο της Κροατίας καθ' όλη την ενταξιακή διαδικασία, σύμφωνα με το πλαίσιο διαπραγματεύσεων. Η Επιτροπή θεωρεί ότι οι διαπραγματεύσεις θα πρέπει να ολοκληρωθούν μόλις εκπληρώσει η Κροατία τα τελευταία κριτήρια αξιολόγησης

που έχουν καθοριστεί για το κλείσιμο των κεφαλαίων, ιδίως στον τομέα του δικαστικού συστήματος και των θεμελιωδών δικαιωμάτων, καθώς και της καταπολέμησης της διαφθοράς, ούτως ώστε να μην χρειαστεί η ΕΕ να καταφύγει σε μηχανισμό συνεργασίας και επαλήθευσης μετά την προσχώρηση. Η Επιτροπή θα παρακολουθεί εκ του σύνεγγυς την πρόοδο της Κροατίας στον τομέα του δικαστικού συστήματος και των θεμελιωδών δικαιωμάτων και θα προβεί σε απολογισμό της κατάστασης κατά το πρώτο τρίμηνο του 2011.

14. **Η Τουρκία** συνέχισε τη διαδικασία πολιτικής μεταρρύθμισης, ιδίως με τη μεταρρύθμιση του συντάγματός της. Απαιτούνται περαιτέρω αποτελέσματα όσον αφορά τα θεμελιώδη δικαιώματα, το «δημοκρατικό άνοιγμα» και τη συμμετοχή όλων των ενδιαφερομένων στη μεταρρυθμιστική διαδικασία. Η εγγύηση της ελευθερίας της έκφρασης στην πράξη είναι ιδιαίτερα δύσκολη. Οι ενταξιακές διαπραγματεύσεις έχουν προχωρήσει, αν και με αργό ρυθμό. Αν η Τουρκία προχωρήσει στην εκπλήρωση των κριτηρίων αξιολόγησης και των προϋποθέσεων που έχουν καθοριστεί στο διαπραγματευτικό πλαίσιο, θα κατορθώσει να επισπεύσει τον ρυθμό των διαπραγματεύσεων. Είναι επιτακτικά αναγκαίο να εκπληρώσει η Τουρκία την υποχρέωσή της για την πλήρη και αμερόληπτη εφαρμογή του πρόσθετου πρωτοκόλλου στη συμφωνία σύνδεσης και να προχωρήσει προς την εξομάλυνση των διμερών σχέσεων με την Κυπριακή Δημοκρατία. Η ΕΕ θα εξακολουθήσει να παρακολουθεί και να αξιολογεί την πρόοδο ως προς τα ζητήματα που περιλαμβάνονται στη δήλωση της 21ης Σεπτεμβρίου 2005, σύμφωνα με τα συμπεράσματα του Συμβουλίου, καθώς και τα συμπεράσματα του Δεκεμβρίου 2006 και του Δεκεμβρίου 2009. Αν δεν υπάρξει πρόοδος, η Επιτροπή συνιστά να διατηρηθούν τα ισχύοντα από το 2006 μέτρα της ΕΕ, τα οποία θα επηρεάζουν συνεχώς τη συνολική πρόοδο των διαπραγματεύσεων.
15. Όσον αφορά το **κυπριακό ζήτημα**, οι ηγέτες της ελληνοκυπριακής και της τουρκοκυπριακής κοινότητας συνεχίζουν τις διαπραγματεύσεις για την εξεύρεση συνολικής λύσης υπό την αιγίδα του ΟΗΕ. Η Επιτροπή υποστηρίζει τις προσπάθειές τους και παρέχει τεχνικές συμβουλές για θέματα αρμοδιότητας της ΕΕ. Καλεί τους ηγέτες αμοιτέρων των κοινοτήτων να ενισχύσουν τις προσπάθειές τους για να ολοκληρώσουν το συντομότερο δυνατό και με επιτυχία τις συνομιλίες και καλεί εκ νέου την Τουρκία να συμβάλει με συγκεκριμένα μέτρα στη συνολική λύση του Κυπριακού.
16. Η ενταξιακή διαδικασία της **Ισλανδίας** έχει αρχίσει. Μετά τη σύσταση της Επιτροπής στη γνώμη του Φεβρουαρίου 2010 και την απόφαση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Ιουνίου, οι ενταξιακές διαπραγματεύσεις άρχισαν τον Ιούλιο του 2010 και η αναλυτική εξέταση του κεκτημένου της ΕΕ με την Ισλανδία είναι έτοιμη να ξεκινήσει. Η Ισλανδία θα πρέπει να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις της, όπως τις υποχρεώσεις που έχει επισημάνει η Εποπτεύουσα Αρχή της ΕΖΕΣ (ΕΑΕ) στο πλαίσιο της συμφωνίας για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο. Απαιτούνται σημαντικές προσπάθειες ούτως ώστε να ενημερωθούν δεόντως οι Ισλανδοί πολίτες για τις συνέπειες της προσχώρησης στην ΕΕ.
17. **Η πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας** εξακολουθεί να πληροί σε ικανοποιητικό βαθμό τα πολιτικά κριτήρια. Έχει σημειωθεί περαιτέρω πρόοδος στους κυριότερους μεταρρυθμιστικούς τομείς, αν και με άνισο ρυθμό. Απαιτούνται ιδίως προσπάθειες όσον αφορά τις μεταρρυθμίσεις του δικαστικού συστήματος και της δημόσιας διοίκησης. Η Επιτροπή **συνιστά εκ νέου** στην ΕΕ να ανοίξει τις

ενταξιακές διαπραγματεύσεις με την πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας. Η διατήρηση σχέσεων καλής γειτονίας, καθώς και η εξεύρεση αμοιβαίως αποδεκτής λύσης μέσω διαπραγματεύσεων για το ζήτημα της ονομασίας, υπό την αιγίδα των Ηνωμένων Εθνών, είναι θεμελιώδους σημασίας.

18. Στις γνώμες που υιοθέτησε σήμερα, η Επιτροπή **συνιστά** να ανοίξουν οι ενταξιακές διαπραγματεύσεις με το **Μαυροβούνιο** και την **Αλβανία**, μόλις επιτύχουν οι χώρες αυτές τον απαιτούμενο βαθμό συμμόρφωσης με τα κριτήρια προσχώρησης που καθορίστηκαν από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Κοπεγχάγης το 1993. Ειδικότερα, το Μαυροβούνιο και η Αλβανία πρέπει να εκπληρώσουν τις ειδικές βασικές προτεραιότητες που καθορίζονται στις αντίστοιχες γνώμες. Η Επιτροπή **συνιστά** στο Συμβούλιο να χορηγήσει στο Μαυροβούνιο το καθεστώς της υποψήφιας χώρας. Προτρέπει την Αλβανία να καταβάλει περαιτέρω προσπάθειες για να παγιώσει την πρόοδο που έχει σημειώσει μέχρι σήμερα. Οι εκθέσεις παρακολούθησης της Επιτροπής σχετικά με τις δύο αυτές χώρες, που περιλαμβάνονται στη δέσμη διεύρυνσης που θα υποβληθεί το 2011, θα εξετάσουν ιδίως την εφαρμογή των βασικών προτεραιοτήτων που πρέπει να αντιμετωπιστούν για να αρχίσουν οι ενταξιακές διαπραγματεύσεις.
19. Η **Σερβία** υπέβαλε αίτηση προσχώρησης στην ΕΕ τον Δεκέμβριο του 2009 και, τον Οκτώβριο του 2010, το Συμβούλιο κάλεσε την Επιτροπή να υποβάλει τη γνώμη της. Η Σερβία εξακολούθησε να εφαρμόζει το πρόγραμμα πολιτικών μεταρρυθμίσεων της και να δημιουργεί ιστορικό επιδόσεων για την εφαρμογή της ενδιάμεσης συμφωνίας. Βρίσκεται σε καλή θέση για την εκπλήρωση των προϋποθέσεων της ΣΣΣ. Η Σερβία έχει λάβει σημαντικά μέτρα για τη συμφιλίωση στην περιοχή. Απαιτούνται επιπλέον προσπάθειες για τη μεταρρύθμιση του δικαστικού συστήματος και της δημόσιας διοίκησης, καθώς και για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος και της διαφθοράς. Η Σερβία εξακολούθησε να συνεργάζεται με το Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο για την Πρώην Γιουγκοσλαβία. Ωστόσο, οι δύο τελευταίοι υπόδικοι στο ICTY εξακολουθούν να διαφεύγουν τη σύλληψη. Η πλήρης συνεργασία με το Δικαστήριο παραμένει θεμελιώδης προϋπόθεση για την προσχώρηση στην ΕΕ, όπως καθορίζεται στα συμπεράσματα του Συμβουλίου της 25ης Οκτωβρίου 2010. Η Σερβία πρέπει να επιδείξει πιο εποικοδομητική στάση έναντι της συμμετοχής του Κοσσυφοπεδίου στο περιφερειακό εμπόριο και την περιφερειακή συνεργασία. Πρέπει να ενισχυθεί η συνεργασία με την Αποστολή της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την επιβολή του κράτους δικαίου (EULEX) στο βόρειο τμήμα του Κοσσυφοπεδίου.
20. Μετά την έκδοση του ψηφίσματος της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών, η ΕΕ θα διευκολύνει τη διαδικασία διαλόγου μεταξύ του Βελιγραδίου και της Πρίστινα με σκοπό την προώθηση της συνεργασίας, την επίτευξη προόδου στην πορεία προς την ΕΕ και τη βελτίωση της ζωής του πληθυσμού.
21. Στο **Κοσσυφοπέδιο**, η διαδικασία αποκέντρωσης έχει προχωρήσει σημαντικά και η συνεργασία με την EULEX έχει αυξηθεί. Η κυβέρνηση βελτίωσε την ικανότητα εφαρμογής του ευρωπαϊκού προγράμματος για το Κοσσυφοπέδιο και για την πολιτική μεταρρύθμισής του. Ωστόσο, εξακολουθούν να υπάρχουν σοβαρές προκλήσεις όσον αφορά το κράτος δικαίου, συμπεριλαμβανομένης της μεταρρύθμισης της δημόσιας διοίκησης και του δικαστικού συστήματος, καθώς και όσον αφορά την καταπολέμηση της διαφθοράς, του οργανωμένου εγκλήματος και της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Ο διάλογος και η

συμφιλίωση μεταξύ των κοινοτήτων, καθώς και η προστασία και η ενσωμάτωση των μειονοτήτων, ιδίως των Κοσοβάρων, εξακολουθούν να αποτελούν πηγή ανησυχίας. Οι αρχές της χώρας πρέπει να διασφαλίσουν επικοδομητική προσέγγιση όσον αφορά τη συμμετοχή του Κοσσυφοπέδιου στα φόρουμ περιφερειακής συνεργασίας, ούτως ώστε να συμβαδίσουν με τις εξελίξεις σε περιφερειακό επίπεδο.

Η Επιτροπή υποστηρίζει τις πρωτοβουλίες που περιγράφονται στην ανακοίνωση που εξέδωσε για το Κοσσυφοπέδιο τον Οκτώβριο του 2009, σύμφωνα με τα συμπεράσματα του Συμβουλίου του Δεκεμβρίου 2009. Η Επιτροπή εκφράζει την ικανοποίησή της για την πρόσφατη πρόοδο του Κοσσυφοπέδιου στον τομέα της νομοθεσίας για την επανεισδοχή, με την επεξεργασία σχεδίου δράσης για την επανένταξη των επαναπατριζόμενων, στο οποίο χορηγήθηκαν οι απαιτούμενοι πόροι. Εάν το σχέδιο εξακολουθήσει να εφαρμόζεται, η Επιτροπή αναλαμβάνει να **αρχίσει σύντομα διάλογο για την ελευθέρωση των θεωρήσεων**. Η Επιτροπή βοηθά το Κοσσυφοπέδιο να δημιουργήσει τις προϋποθέσεις που απαιτούνται για την ενδεχόμενη σύναψη εμπορικής συμφωνίας με την ΕΕ. Μόλις το Κοσσυφοπέδιο εκπληρώσει τις σχετικές απαιτήσεις, η Επιτροπή θα **προτείνει** διαπραγματευτικές οδηγίες για **εμπορική συμφωνία**. Η Επιτροπή θα προτείνει να επιτραπεί στο Κοσσυφοπέδιο να συμμετάσχει στα σχετικά **προγράμματα της Ένωσης**, όπως το πρόγραμμα η «Ευρώπη για τους πολίτες» και το πρόγραμμα «Πολιτισμός». Η Επιτροπή θα **προτείνει** διαπραγματευτικές οδηγίες για τη σύναψη συμφωνίας-πλαισίου προς τον σκοπό αυτόν.

22. Η **Βοσνία-Ερζεγοβίνη** πρέπει να σχηματίσει κυβέρνηση που θα προσηλωθεί στο ευρωπαϊκό μέλλον της χώρας και θα επισπεύσει τις απαραίτητες μεταρρυθμίσεις. Η Βοσνία-Ερζεγοβίνη θα πρέπει να λάβει επείγοντως τα πρώτα μέτρα για να ευθυγραμμίσει το σύνταγμά της με την Ευρωπαϊκή Σύμβαση Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΕΣΑΔ) και για να βελτιώσει τη λειτουργία των θεσμών της. Η χώρα πρέπει να είναι σε θέση να θεσπίζει, να εφαρμόζει και να επιβάλλει του νόμους και τους κανόνες της ΕΕ. Όσον αφορά τις διεθνείς υποχρεώσεις, είναι θεμελιώδους σημασίας να εκπληρωθούν οι στόχοι και οι προϋποθέσεις που καθορίστηκαν για το κλείσιμο του Γραφείου του Ύπατου Εκπροσώπου (OHR). Η ΕΕ θα ενισχύσει την παρουσία της για να βοηθήσει τη Βοσνία-Ερζεγοβίνη να εφαρμόσει του στόχους του προγράμματος της ΕΕ.
23. Συνολικά, οι εκθέσεις προόδου του 2010 φανερώνουν ότι η διαδικασία διεύρυνσης της ΕΕ προχωρεί με ρυθμό που υπαγορεύεται σε μεγάλο βαθμό από την αποδεδειγμένη ικανότητα των ενδιαφερομένων χωρών να αναλάβουν τις υποχρεώσεις προσχώρησης. Προς τον σκοπό αυτόν, απαιτούνται **διαρκείς μεταρρυθμίσεις**, καθώς και πειστικές και αξιόπιστες νομοθετικές και θεσμικές προσαρμογές. Όταν οι ενδιαφερόμενες χώρες εκπληρώσουν τα κριτήρια που έχουν καθοριστεί, και ιδίως τα κριτήρια που συνδέονται με τη δημοκρατία, το κράτος δικαίου, τα θεμελιώδη δικαιώματα και τις ελευθερίες, η ΕΕ είναι αποφασισμένη να συνεργαστεί με αυτές για να προχωρήσει στα επόμενα στάδια της διαδικασίας.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1

Συμπεράσματα και συστάσεις των Γνωμών της Επιτροπής σχετικά με τις αιτήσεις προσχώρησης του Μαυροβουνίου και της Αλβανίας

Μαυροβούνιο

Το Μαυροβούνιο σημείωσε πρόοδο κατά την εκπλήρωση των κριτηρίων που καθόρισε το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Κοπεγχάγης το 1993 και τα οποία συνίστανται στη σταθερότητα των θεσμών που εγγυώνται τη δημοκρατία, στο κράτος δικαίου, στα ανθρώπινα δικαιώματα, στον σεβασμό και στην προστασία των μειονοτήτων, καθώς και των προϋποθέσεων της Διαδικασίας Σταθεροποίησης και Σύνδεσης. Ωστόσο, απαιτούνται πολλές ακόμη προσπάθειες.

Όσον αφορά τα οικονομικά κριτήρια, το Μαυροβούνιο έχει επιτύχει εν μέρει τη μακροοικονομική σταθερότητα. Ωστόσο, για να γίνει λειτουργούσα οικονομία της αγοράς, όπως καθορίστηκε το 1993 από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Κοπεγχάγης, το Μαυροβούνιο πρέπει να αντιμετωπίσει τα εσωτερικά και εξωτερικά ελλείμματα, καθώς και τις υφιστάμενες αδυναμίες, ιδίως στον δημοσιονομικό τομέα και όσον αφορά τη λειτουργία της αγοράς εργασίας, και να ενισχύσει το κράτος δικαίου. Για να μπορεί να αντιμετωπίσει μεσοπρόθεσμα τις ανταγωνιστικές πιέσεις και τις δυνάμεις της αγοράς στο εσωτερικό της Ένωσης, το Μαυροβούνιο πρέπει να ενισχύσει την υλική υποδομή και το ανθρώπινο δυναμικό του, καθώς και να συνεχίσει να εφαρμόζει διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις.

Οι επιδόσεις του Μαυροβουνίου κατά την εκπλήρωση των υποχρεώσεών του δυνάμει της Συμφωνίας Σταθεροποίησης και Σύνδεσης είναι γενικά θετικές.

Μεσοπρόθεσμα, το Μαυροβούνιο θα είναι σε θέση να αναλάβει τις υποχρεώσεις του μέλους στους περισσότερους τομείς του κεκτημένου, εφόσον συνεχιστεί η διαδικασία εναρμόνισης και καταβληθούν σημαντικές και εντατικές περαιτέρω προσπάθειες για να διασφαλιστεί η εφαρμογή και η επιβολή της νομοθεσίας. Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί σε τομείς όπως η ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων, η νομοθεσία περί διανοητικής ιδιοκτησίας, η γεωργική και αγροτική ανάπτυξη, η ασφάλεια των τροφίμων, η κτηνιατρική και φυτοϋγειονομική πολιτική, η αλιεία, οι στατιστικές, η κοινωνική πολιτική και η απασχόληση, η περιφερειακή πολιτική και ο συντονισμός των διαρθρωτικών μέσων, το δικαστικό σύστημα και τα θεμελιώδη δικαιώματα, η δικαιοσύνη, η ελευθερία και η ασφάλεια και ο δημοσιονομικός έλεγχος. Πλήρης συμμόρφωση με το κεκτημένο στον τομέα του περιβάλλοντος μπορεί να επιτευχθεί μόνο μακροπρόθεσμα και θα απαιτήσει υψηλότερα επίπεδα επενδύσεων. Οι προσπάθειες στον τομέα αυτόν πρέπει να επισπευσθούν.

Η προσχώρηση του Μαυροβουνίου αναμένεται να έχει περιορισμένο συνολικό αντίκτυπο στην Ευρωπαϊκή Ένωση και δεν θα επηρεάσει την ικανότητα της τελευταίας να διατηρήσει και να εμβαθύνει την ανάπτυξη της.

Η Επιτροπή θεωρεί ότι οι διαπραγματεύσεις για την προσχώρηση στην Ευρωπαϊκή Ένωση θα πρέπει να αρχίσουν με το Μαυροβούνιο μόλις επιτύχει η χώρα τον απαιτούμενο βαθμό συμμόρφωσης με τα κριτήρια προσχώρησης και, ιδίως, με τα πολιτικά κριτήρια της Κοπεγχάγης, τα οποία απαιτούν τη σταθερότητα των θεσμών που εγγυώνται κυρίως το κράτος δικαίου. Εν προκειμένω, το Μαυροβούνιο πρέπει ειδικότερα να εκπληρώσει τις ακόλουθες βασικές προτεραιότητες:

- να βελτιώσει το νομοθετικό πλαίσιο για τις εκλογές σύμφωνα με τις συστάσεις που έχουν υποδείξει το Γραφείο των Δημοκρατικών Θεσμών και των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του ΟΑΣΕ και η Επιτροπή της Βενετίας· να ενισχύσει τον νομοθετικό και εποπτεύοντα ρόλο του Κοινοβουλίου·
- να ολοκληρώσει βασικά στάδια της μεταρρύθμισης της δημόσιας διοίκησης, μεταξύ των οποίων συμπεριλαμβάνονται τροποποιήσεις των γενικών διοικητικών διαδικασιών και του νόμου περί δημοσίων και κρατικών υπαλλήλων, η ενίσχυση της αρχής διαχείρισης ανθρώπινων πόρων και του κρατικού ελεγκτικού οργανισμού, με σκοπό τη βελτίωση του επαγγελματισμού και της αποπολιτικοποίησης της δημόσιας διοίκησης, και η ενίσχυση διαφανούς και αξιοκρατικής προσέγγισης όσον αφορά τις προσλήψεις και τις προαγωγές·
- να ενισχύσει το κράτος δικαίου, ιδίως με αποπολιτικοποιημένες και αξιοκρατικές προσλήψεις των μελών των δικαστικών και εισαγγελικών συμβουλίων και των δημόσιων κατηγορών, καθώς και να ενισχύσει την ανεξαρτησία, την αυτονομία, την αποτελεσματικότητα και τη λογοδοσία των δικαστών και εισαγγελέων·
- να βελτιώσει το νομικό πλαίσιο για την καταπολέμηση της διαφθοράς και να εφαρμόσει τη στρατηγική της κυβέρνησης για την καταπολέμηση της διαφθοράς και το κυβερνητικό σχέδιο δράσης· να δημιουργήσει σταθερό ιστορικό επιδόσεων όσον αφορά τις πρωτόβουλες έρευνες, διώξεις και καταδικαστικές αποφάσεις σε περιπτώσεις διαφθοράς σε όλα τα επίπεδα·
- να ενισχύσει τον αγώνα κατά του οργανωμένου εγκλήματος με βάση την αξιολόγηση των απειλών και προδραστικές έρευνες, αυξημένη συνεργασία με περιφερειακούς και ενωσιακούς εταίρους, αποτελεσματική επεξεργασία των πληροφοριών σε ποινικά θέματα και ενίσχυση του δυναμικού για την επιβολή του νόμου και τον συντονισμό· να αναπτύξει σταθερό ιστορικό επιδόσεων στον τομέα αυτόν·
- να ενισχύσει την ελευθερία των μέσων ενημέρωσης, ιδίως ευθυγραμμίζοντας τη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων για τη δυσφήμιση και να ενισχύσει τη συνεργασία με την κοινωνία των πολιτών·
- να εφαρμόσει το νομικό και πολιτικό πλαίσιο κατά των διακρίσεων, σύμφωνα με τα ευρωπαϊκά και διεθνή πρότυπα· να εγγυηθεί το νομικό καθεστώς των μετατοπισθέντων, ιδίως των Ρομ, των Ασκαλί και των Αιγυπτίων, και να διασφαλίσει τον σεβασμό των δικαιωμάτων τους. Τούτο συμπεριλαμβάνει και την υιοθέτηση και εφαρμογή βιώσιμης στρατηγικής για το κλείσιμο του καταυλισμού Konik.

Το Μαυροβούνιο προτρέπεται να συνεχίσει την εποικοδομητική του συμμετοχή στην περιφερειακή συνεργασία και στη σύσφιγξη των διμερών σχέσεων με τις γειτονικές χώρες. Τα εκκρεμή διμερή ζητήματα πρέπει να αντιμετωπιστούν. Η ΣΣΣ πρέπει να εξακολουθήσει να εφαρμόζεται απρόσκοπτα· στη συνάρτηση αυτή, πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στην αντιμετώπιση των κενών που έχουν εντοπιστεί σε τομείς όπως οι κρατικές ενισχύσεις και η διαμετακομιστική κυκλοφορία. Επιπλέον, η Επιτροπή παροτρύνει ιδιαίτερα τη χώρα να εξακολουθήσει να ενισχύει τη διοικητική της ικανότητα σε όλους τους τομείς. Ιδιαίτερες προσπάθειες πρέπει να καταβληθούν όσον αφορά την αποτελεσματικότητα και την αμεροληψία της κρατικής διοίκησης σε ευαίσθητους τομείς, όπως στον τομέα της προστασίας του περιβάλλοντος. Οι περιπτώσεις άσκησης βίας και εκφοβισμού κατά δημοσιογράφων και ακτιβιστών ΜΚΟ πρέπει να διώκονται ανελλιπώς. Πρέπει επίσης να αντιμετωπιστούν τα

ζητήματα ενδοοικογενειακής βίας, καθώς και της κακής μεταχείρισης και των συνθηκών φυλάκισης που δεν ανταποκρίνονται στα πρότυπα.

Με βάση την πρόοδο που έχει σημειωθεί μέχρι σήμερα, η Επιτροπή συνιστά στο Συμβούλιο να χορηγήσει στο Μαυροβούνιο το καθεστώς υποψήφιας χώρας.

Η Επιτροπή θα παρακολουθεί την πρόοδο των απαραίτητων μεταρρυθμίσεων δυνάμει του θεσμικού πλαισίου της Συμφωνίας Σταθεροποίησης και Σύνδεσης και θα συνεχίσει τις υποστηρικτικές της προσπάθειες με τον μηχανισμό χρηματοδότησης IPA. Η Επιτροπή θα υποβάλει έκθεση σχετικά με την πρόοδο του Μαυροβουνίου στη δέσμη διεύρυνσης του 2011. Η έκθεση αυτή θα εστιάζεται ιδίως στην εφαρμογή των βασικών προτεραιοτήτων που πρέπει να αντιμετωπιστούν με σκοπό την έναρξη ενταξιακών διαπραγματεύσεων.

Αλβανία

Η Αλβανία σημείωσε πρόοδο κατά την εκπλήρωση των κριτηρίων που καθόρισε το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Κοπεγχάγης το 1993 και τα οποία συνίστανται στη σταθερότητα των θεσμών που εγγυώνται τη δημοκρατία, στο κράτος δικαίου, στα ανθρώπινα δικαιώματα, στον σεβασμό και στην προστασία των μειονοτήτων, καθώς και των προϋποθέσεων της Διαδικασίας Σταθεροποίησης και Σύνδεσης. Ωστόσο, απαιτούνται πολλές επιπλέον προσπάθειες.

Όσον αφορά τα οικονομικά κριτήρια, η Αλβανία έχει επιτύχει εν μέρει τη μακροοικονομική σταθερότητα. Ωστόσο, για να γίνει λειτουργούσα οικονομία της αγοράς, όπως καθορίστηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Κοπεγχάγης το 1993, η Αλβανία πρέπει να ενισχύσει περαιτέρω τη διακυβέρνηση, να βελτιώσει τις επιδόσεις της αγοράς εργασίας, να εξασφαλίσει την αναγνώριση των δικαιωμάτων ιδιοκτησίας και να ενισχύσει το κράτος δικαίου. Για να μπορεί να αντιμετωπίσει μεσοπρόθεσμα τις ανταγωνιστικές πιέσεις και τις δυνάμεις της αγοράς στο εσωτερικό της Ένωσης, η Αλβανία πρέπει να ενισχύσει την υλική υποδομή και το ανθρώπινο δυναμικό της, καθώς και να συνεχίσει να εφαρμόζει διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις.

Οι επιδόσεις της Αλβανίας κατά την εκπλήρωση των υποχρεώσεων της δυνάμει της Συμφωνίας Σταθεροποίησης και Σύνδεσης είναι γενικά θετικές.

Μεσοπρόθεσμα, η Αλβανία θα είναι σε θέση να αναλάβει τις υποχρεώσεις του μέλους στους περισσότερους τομείς του κεκτημένου, εφόσον συνεχιστεί η διαδικασία εναρμόνισης και καταβληθούν σημαντικές και εντατικές περαιτέρω προσπάθειες για να διασφαλιστεί η εφαρμογή και η επιβολή της νομοθεσίας. Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί σε τομείς όπως η ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων, η νομοθεσία περί διανοητικής ιδιοκτησίας, η κοινωνία της πληροφορίας και τα μέσα ενημέρωσης, η γεωργική και αγροτική ανάπτυξη, η ασφάλεια των τροφίμων, η κτηνιατρική και φυτοϋγειονομική πολιτική, η αλιεία, η πολιτική των μεταφορών, η κοινωνική πολιτική και η απασχόληση, η περιφερειακή πολιτική και ο συντονισμός των διαρθρωτικών μέσων, το δικαστικό σύστημα και τα θεμελιώδη δικαιώματα, η δικαιοσύνη, η ελευθερία και η ασφάλεια και ο δημοσιονομικός έλεγχος. Πλήρης συμμόρφωση με το κεκτημένο στον τομέα του περιβάλλοντος μπορεί να επιτευχθεί μόνο μακροπρόθεσμα και θα απαιτήσει πολύ υψηλότερα επίπεδα επενδύσεων. Οι προσπάθειες στον τομέα αυτόν θα πρέπει να επισπευσθούν.

Η προσχώρηση της Αλβανίας αναμένεται να έχει περιορισμένο συνολικό αντίκτυπο στην Ευρωπαϊκή Ένωση και δεν θα επηρεάσει την ικανότητα της τελευταίας να διατηρήσει και να εμβαθύνει την ανάπτυξη της.

Η Επιτροπή θεωρεί ότι οι διαπραγματεύσεις για την προσχώρηση στην Ευρωπαϊκή Ένωση θα πρέπει να αρχίσουν με την Αλβανία μόλις επιτύχει η χώρα τον απαιτούμενο βαθμό συμμόρφωσης με τα κριτήρια προσχώρησης και, ιδίως, με τα πολιτικά κριτήρια της Κοπεγχάγης, τα οποία απαιτούν τη σταθερότητα των θεσμών που εγγυώνται κυρίως τη δημοκρατία και το κράτος δικαίου. Εν προκειμένω, η Αλβανία πρέπει ειδικότερα να εκπληρώσει τις ακόλουθες βασικές προτεραιότητες:

- να εξασφαλίσει την ορθή λειτουργία του Κοινοβουλίου βάσει ενός εποικοδομητικού και συνεχούς πολιτικού διαλόγου μεταξύ όλων των πολιτικών κομμάτων·

- να ψηφίσει τους νόμους που εκκρεμούν και απαιτούν ενισχυμένη πλειοψηφία στο Κοινοβούλιο·
- να διορίσει τον συνήγορο του πολίτη και να διασφαλίσει εύτακτη ακρόαση και διαδικασία ψηφοφορίας στο Κοινοβούλιο για τους διορισμούς στο Συνταγματικό και το Ανώτατο Δικαστήριο·
- να βελτιώσει το νομοθετικό πλαίσιο για τις εκλογές σύμφωνα με τις συστάσεις του Γραφείου των Δημοκρατικών Θεσμών και των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του ΟΑΣΕ·
- να διασφαλίσει τη διεξαγωγή των εκλογών σύμφωνα με τα ευρωπαϊκά και διεθνή πρότυπα·
- να ολοκληρώσει βασικά στάδια της μεταρρύθμισης της δημόσιας διοίκησης, μεταξύ των οποίων συμπεριλαμβάνονται τροποποιήσεις του νόμου δημοσίων υπαλλήλων, καθώς και η ενίσχυση του υπουργείου δημόσιας διοίκησης, ούτως ώστε να ενισχυθούν ο επαγγελματισμός και η αποπολιτικοποίηση της δημόσιας διοίκησης, καθώς και η διαφάνεια και η αξιοκρατία στις προσλήψεις και τις προαγωγές·
- να ενισχύσει το κράτος δικαίου με τη θέσπιση και εφαρμογή μεταρρυθμιστικής στρατηγικής για τον δικαστικό τομέα, εξασφαλίζοντας την ανεξαρτησία, την αποτελεσματικότητα και τη λογοδοσία των δικαστικών θεσμών·
- να εφαρμόσει τη στρατηγική της κυβέρνησης για την καταπολέμηση της διαφθοράς και το κυβερνητικό σχέδιο δράσης, να εξαλείψει τα εμπόδια στις έρευνες, ιδίως όσον αφορά τους δικαστές, τους υπουργούς και τους βουλευτές, να αναπτύξει σταθερό ιστορικό επιδόσεων όσον αφορά τις προδραστικές έρευνες, διώξεις και καταδικαστικές αποφάσεις σε περιπτώσεις διαφθοράς σε όλα τα επίπεδα·
- να ενισχύσει τον αγώνα κατά του οργανωμένου εγκλήματος με βάση την αξιολόγηση των απειλών και προδραστικές έρευνες, αυξημένη συνεργασία με περιφερειακούς και ενωσιακούς εταίρους και καλύτερο συντονισμό των οργάνων επιβολής του νόμου. Να αναπτύξει σταθερό ιστορικό επιδόσεων στον τομέα αυτόν·
- να επεξεργαστεί, να θεσπίσει και να εφαρμόσει εθνική στρατηγική και σχέδιο δράσης για τα δικαιώματα ιδιοκτησίας κατόπιν ευρείας διαβούλευσης με τους ενδιαφερομένους και λαμβανομένης υπόψη της νομολογίας του Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Η στρατηγική αυτή θα πρέπει να καλύπτει τις διαδικασίες απόδοσης, αποζημίωσης και νομιμοποίησης·
- να λάβει συγκεκριμένα μέτρα για να ενισχύσει την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ιδίως των γυναικών, των παιδιών και των Ρομ, καθώς και να εφαρμόσει αποτελεσματικά τις πολιτικές για την καταπολέμηση των διακρίσεων·
- να λάβει πρόσθετα μέτρα για να βελτιώσει τη μεταχείριση των κρατούμενων στα αστυνομικά τμήματα, κατά την προσωρινή κράτηση και στις φυλακές, να ενισχύσει τη δικαστική παρακολούθηση των υποθέσεων κακής μεταχείρισης και να βελτιώσει την εφαρμογή των συστάσεων του συνηγόρου του πολίτη στον τομέα αυτόν.

Η Αλβανία προτρέπεται να συνεχίσει την εποικοδομητική της συμμετοχή στην περιφερειακή συνεργασία και στη σύσφιξη των διμερών σχέσεων με τις γειτονικές χώρες. Η ΣΣΣ πρέπει να εξακολουθήσει να εφαρμόζεται απρόσκοπτα· στη συνάρτηση αυτή, πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στην τήρηση των προθεσμιών για τις υποχρεώσεις που έχει αναλάβει.

Επιπλέον, η Επιτροπή παροτρύνει ιδιαίτερα τη χώρα να εξακολουθήσει να ενισχύει τη διοικητική της ικανότητα σε όλους τους τομείς. Η συνεργασία με την κοινωνία των πολιτών πρέπει να αναβαθμιστεί. Η Αλβανία πρέπει να χορηγήσει κατάλληλους πόρους για να διασφαλίσει την αποτελεσματική λειτουργία των θεσμών ανθρωπίνων δικαιωμάτων και να αναβαθμίσει τις προσπάθειές της στον τομέα της προστασίας των μειονοτήτων. Είναι αναγκαίο να ισχυροποιηθούν η ελευθερία και η ανεξαρτησία των μέσων ενημέρωσης, και να αντιμετωπιστούν οι πολιτικές επιρροές που υπερισχύουν στον τομέα αυτόν.

Η Επιτροπή θα παρακολουθεί την πρόοδο των απαραίτητων μεταρρυθμίσεων δυνάμει του θεσμικού πλαισίου της Συμφωνίας Σταθεροποίησης και Σύνδεσης και θα συνεχίσει τις υποστηρικτικές της προσπάθειες με τον μηχανισμό χρηματοδότησης ΜΠΒ. Η Επιτροπή θα υποβάλει έκθεση σχετικά με την πρόοδο της Αλβανίας στη δέσμη διεύρυνσης 2011. Η έκθεση αυτή θα εστιάζεται ιδίως στην εφαρμογή των βασικών προτεραιοτήτων που πρέπει να αντιμετωπιστούν ούτως ώστε να αρχίσουν οι ενταξιακές διαπραγματεύσεις.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2

Συμπεράσματα των εκθέσεων προόδου για την Κροατία, την πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας, τη Βοσνία-Ερζεγοβίνη, τη Σερβία, το Κοσσυφοπέδιο, τη Τουρκία και την Ισλανδία

Κροατία

Η Κροατία συνεχίζει να πληροί τα **πολιτικά κριτήρια**. Σημειώθηκε πρόοδος σε πολλούς τομείς, συμπεριλαμβανομένου του τομέα του κράτους δικαίου. Ωστόσο, οι προσπάθειες πρέπει να συνεχιστούν και να ενταθούν ακόμη περισσότερο, ιδίως στον τομέα της δικαστικής και διοικητικής μεταρρύθμισης, της καταπολέμησης της διαφθοράς και του οργανωμένου εγκλήματος, του σεβασμού και της προστασίας των μειονοτήτων καθώς και της επιστροφής των προσφύγων.

Η δημοκρατία και το κράτος δικαίου ενισχύθηκαν περαιτέρω. Η *κυβέρνηση* και το *κοινοβούλιο* συνέχισαν να λειτουργούν αποτελεσματικά. Ωστόσο, η ικανότητα του κοινοβουλίου να ελέγχει τη νομοθετική διαδικασία χρειάζεται ενίσχυση. Η δικαστική μεταρρύθμιση συνεχίστηκε, αλλά εξακολουθούν να υφίστανται σημαντικές προκλήσεις, ιδίως σε σχέση με τη δικαστική αποτελεσματικότητα, την ανεξαρτησία και τη λογοδοσία.

Σημειώθηκε περιορισμένη πρόοδος στον τομέα της μεταρρύθμισης της *δημόσιας διοίκησης*. Η νομοθεσία για τις γενικές διοικητικές διαδικασίες ετέθη σε ισχύ και θεσπίστηκε στρατηγική ανάπτυξης των ανθρώπινων πόρων καθώς και σχέδιο δράσης για τη δημόσια διοίκηση. Εντούτοις, η δημόσια διοίκηση εξακολουθεί να παρουσιάζει αδυναμίες, μεταξύ άλλων, πολύπλοκες διοικητικές διαδικασίες, πολιτικοποίηση και ελλιπή διαχείριση των ανθρώπινων πόρων. Για να επιτευχθούν απτά αποτελέσματα, απαιτούνται ισχυρότερη πολιτική δέσμευση και βελτίωση του συντονισμού μεταξύ των βασικών συμμετεχόντων σε κεντρικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο.

Συνεχίστηκε η *δικαστική μεταρρύθμιση*. Ο φόρτος των εκκρεμών δικαστικών υποθέσεων μειώθηκε και ενισχύθηκε η ανεξαρτησία του δικαστικού τομέα μέσω τροπολογιών του συντάγματος. Ωστόσο, αναμένονται ακόμη τα βασικά προσδοκώμενα αποτελέσματα της διαδικασίας μεταρρύθμισης. Εξακολουθούν να υφίστανται προκλήσεις, ιδίως όσον αφορά την εφαρμογή διαφανών κριτηρίων για το διορισμό δικαστών και εισαγγελέων, την περαιτέρω μείωση του φόρτου των εκκρεμών δικαστικών υποθέσεων, τη βραδύτητα των διαδικασιών και την εκτέλεση των αποφάσεων. Σημειώθηκε σχετική πρόοδος στο χειρισμό των υποθέσεων των εγκλημάτων πολέμου, μεταξύ άλλων και της αναθεώρησης των αμφίβολων δικαστικών αποφάσεων της δεκαετίας του 1990. Ωστόσο, η ατιμωρησία εξακολουθεί να αποτελεί πρόβλημα, ιδίως για εγκλήματα πολέμου με θύματα σερβικής εθνότητας, πολλά από τα οποία δεν έχουν διερευνηθεί κατάλληλα.

Ικανοποιητική πρόοδος σημειώθηκε στην *καταπολέμηση της διαφθοράς*. Η εφαρμογή και ο συνολικός συντονισμός των προσπαθειών για την πάταξη της διαφθοράς βελτιώθηκαν. Η υπηρεσία για την καταπολέμηση της διαφθοράς και του οργανωμένου εγκλήματος συνέχισε να είναι δραστήρια και απήγγειλε κατηγορίες σε ορισμένες σημαντικές υποθέσεις. Ο αριθμός των δικαστικών αποφάσεων αυξήθηκε. Το δικαίωμα πρόσβασης των δημόσιων φορέων σε πληροφορίες συμπεριελήφθη στο σύνταγμα. Ωστόσο, εξακολουθεί να επικρατεί διαφθορά σε πολλούς τομείς. Οι νομικές και διοικητικές δομές που αναβαθμίστηκαν πρόσφατα πρέπει ακόμη να δοκιμαστούν πλήρως στην πράξη, ιδίως η ικανότητα των δικαστηρίων να διαχειρίζονται τον αυξανόμενο αριθμό και την πολυπλοκότητα των υποθέσεων. Πρέπει

ακόμη να δημιουργηθεί ιστορικό των αποτελεσματικών ερευνών, διώξεων και δικαστικών αποφάσεων, ιδίως για υποθέσεις διαφθοράς υψηλού επιπέδου. Μικρή πρόοδος σημειώθηκε όσον αφορά την αποτροπή συγκρούσεων συμφερόντων. Στην εφαρμογή της νομοθεσίας για την πρόσβαση στις πληροφορίες σημειώθηκε περιορισμένη βελτίωση. Όσον αφορά τη χρηματοδότηση των πολιτικών κομμάτων και των προεκλογικών εκστρατειών, εξακολουθούν να υπάρχουν ελλείψεις.

Σχετική πρόοδος σημειώθηκε στον τομέα των *ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της προστασίας των μειονοτήτων*. Η προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων διασφαλίζεται στο σύνολό της αλλά παραμένουν ορισμένες σημαντικές προκλήσεις από την άποψη της εφαρμογής. Όσον αφορά την *πρόσβαση στη δικαιοσύνη*, έχει αρχίσει ουσιαστική μεταρρύθμιση του συστήματος διοικητικής δικονομίας. Παρέχεται πλέον δωρεάν νομική βοήθεια χρηματοδοτούμενη από το κράτος. Εντούτοις, οι διαδικασίες είναι πολύπλοκες και το γενικό επίπεδο της παρεχόμενης βοήθειας είναι χαμηλό. Όσον αφορά το *σωφρονιστικό σύστημα*, έχουν ληφθεί νομοθετικά μέτρα για τη βελτίωση των συνθηκών στις φυλακές μέσω της προβλεπόμενης καθιέρωσης συστήματος δικαστικής επιτήρησης. Οι φυλακές εξακολουθούν να είναι υπερπλήρεις και να παρέχουν ανεπαρκή υγειονομική προστασία. Όσον αφορά την *κακομεταχείριση*, ο συνήγορος του πολίτη συνέχισε να λαμβάνει καταγγελίες σχετικά με την υπερβολική χρήση βίας εκ μέρους της αστυνομίας.

Η ελευθερία της έκφρασης, συμπεριλαμβανομένων της ελευθερίας και του πλουραλισμού των μέσων ενημέρωσης, προβλέπεται από το νόμο και γίνεται γενικά σεβαστή. Ωστόσο, εκδότες και δημοσιογράφοι συνεχίζουν να αναφέρουν ότι υφίστανται πολιτικές πιέσεις. Παραμένουν τα προβλήματα σχετικά με την ανεξαρτησία των τοπικών μέσων ενημέρωσης.

Όσον αφορά τα *δικαιώματα των γυναικών* και την ισότητα των φύλων, σημειώθηκε περιορισμένη πρόοδος. Η θέση των γυναικών στην αγορά εργασίας δεν άλλαξε σημαντικά και το επίπεδο της ανεργίας των γυναικών παραμένει υψηλό. Όσον αφορά τα δικαιώματα των παιδιών, ο συνήγορος του παιδιού δραστηριοποιήθηκε περισσότερο όσον αφορά την προώθηση και την προστασία των *δικαιωμάτων των παιδιών*. Εντούτοις, ο φορέας αυτός δεν διαθέτει ακόμη τους κατάλληλους πόρους για να εκτελεί πλήρως το καθήκον του.

Σημειώθηκε σχετική πρόοδος στον τομέα των κοινωνικά ευάλωτων ομάδων και των ατόμων με αναπηρίες. Η ικανότητα του γραφείου του συνηγόρου του πολίτη για τα άτομα με αναπηρίες ενισχύθηκε, ιδίως από την άποψη της επέκτασης της αντιπροσώπευσης στις περιφέρειες. Ωστόσο, υπάρχει έλλειψη πληροφόρησης σχετικά με τα δικαιώματα στον τομέα της κοινωνικής πρόνοιας, της υγειονομικής περίθαλψης και των συντάξεων. Τα κριτήρια για τον καθορισμό των δικαιωμάτων δεν εφαρμόζονται πάντα και οι νομοθετικές διατάξεις για τη ρύθμιση ειδικών δικαιωμάτων είναι αποσπασματικές. Η μετάβαση από την ιδρυματική μέριμνα σε υπηρεσίες μέριμνας σε επίπεδο κοινότητας προχωρεί με βραδύ ρυθμό.

Ελήφθησαν ορισμένα μέτρα για την αύξηση της ευαισθητοποίησης όσον αφορά το νέο νόμο *κατά των διακρίσεων*. Εντούτοις, οι αρχές και οι πολίτες έχουν περιορισμένη γνώση του πεδίου εφαρμογής του, ενώ μόνον ένας μικρός αριθμός καταγγελιών για διακρίσεις έφτασαν ως το δικαστήριο. Σχετική πρόοδος σημειώθηκε σε σχέση με τη νομοθεσία για τα εγκλήματα μίσους, αν και η εφαρμογή της βρίσκεται σε αρχικό στάδιο.

Σχετική πρόοδος σημειώθηκε σε σχέση με το *σεβασμό και την προστασία των μειονοτήτων και των πολιτιστικών δικαιωμάτων*. Τα των θέματα μειονοτήτων έχουν αποκτήσει μεγαλύτερη σημασία σε ένα πλαίσιο βελτιωμένων σχέσεων στην περιοχή, ιδίως μεταξύ της Κροατίας και της Σερβίας. Οι συνταγματικές διατάξεις για τις μειονότητες ενισχύθηκαν. Η μειονότητα των

Ρομ συνέχισε να προσελκύει την προσοχή με βελτιώσεις ιδίως στην προσχολική εκπαίδευση. Το επίπεδο της διαθέσιμης χρηματοδότησης για τις οργανώσεις των μειονοτήτων μειώθηκε πολύ λίγο, παρά τα μέτρα οικονομικής λιτότητας. Εντούτοις, οι μειονότητες εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν πολλά προβλήματα. Η Κροατία πρέπει να συνεχίσει να ενθαρρύνει το πνεύμα ανεκτικότητας έναντι της σερβικής μειονότητας. Η Κροατία πρέπει επίσης να λάβει κατάλληλα μέτρα για την προστασία των ατόμων που είναι θύματα απειλών ή διακρίσεων, πράξεων εχθρότητας ή βίας. Η μειονότητα των Ρομ αντιμετωπίζει ακόμη ιδιαίτερα δύσκολες συνθήκες διαβίωσης, ενώ παραμένουν οι προκλήσεις στους τομείς της εκπαίδευσης, της κοινωνικής προστασίας, της υγειονομικής περίθαλψης, της απασχόλησης και της πρόσβασης σε προσωπικά έγγραφα. Οι μειονότητες συνεχίζουν να αντιμετωπίζουν δυσκολίες στον τομέα της απασχόλησης, τόσο από την άποψη της υποεκπροσώπησης στην κρατική διοίκηση, το δικαστικό τομέα και την αστυνομία, όσο και στον ευρύτερο δημόσιο τομέα.

Σχετική πρόοδος σημειώθηκε σε σχέση με τους **πρόσφυγες**. Οι πρόσφυγες συνέχισαν να επιστρέφουν στην Κροατία. Συνεχίστηκε η παροχή στέγης στους πρώην κατόχους δικαιωμάτων κατοχής και μίσθωσης. Εγκρίθηκε ένα αναθεωρημένο σχέδιο δράσης για την επιτάχυνση της εφαρμογής των καθυστερημένων κυβερνητικών σχεδίων στέγασης του 2009, με σκοπό την πλήρη υλοποίησή τους το 2011. Πραγματοποιήθηκε σχετική πρόοδος στην ανοικοδόμηση των κατεστραμμένων κατοικιών. Η σημαντική συσσώρευση των προσφύγων κατά των απορριφθεισών αιτήσεων για βοήθεια ανοικοδόμησης μειώθηκε. Η εφαρμογή της απόφασης για την έγκριση των συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων συνεχίστηκε. Εντούτοις, η πρόοδος για την επίτευξη των στόχων του 2009 για τη στέγαση ήταν αργή. Πρέπει να διεκπεραιωθούν πολλές χιλιάδες αιτήσεις στέγασης και να διατεθούν οικιστικές μονάδες στους πρόσφυγες που επιστρέφουν. Παραμένουν σε εκκρεμότητα πολλές προσφυγές για ανοικοδόμηση κατοικιών. Πρέπει να καταβληθούν προσπάθειες για τη δημιουργία των αναγκαίων συνθηκών για τη μόνιμη επιστροφή των προσφύγων.

Όσον αφορά τα **περιφερειακά θέματα και τις διεθνείς υποχρεώσεις**, η Κροατία συνεχίζει να συνεργάζεται με το Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο για την πρώην Γιουγκοσλαβία. Η ειδική ομάδα εργασίας που συστάθηκε από την κυβέρνηση πρέπει να συνεχίσει το έργο της για να εντοπίσει ή να αποφασίσει για την τύχη των απωλεσθέντων εγγράφων για τα πυροβόλα τα οποία ζητήθηκαν από το γραφείο του εισαγγελέα του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου για την πρώην Γιουγκοσλαβία. Νέα ώθηση δόθηκε στη διαδικασία της δήλωσης του Σαράγεβο που ακολούθησε τη συνάντηση υπουργών η οποία πραγματοποιήθηκε στο Βελιγράδι, το Μάρτιο του 2010. Το γεγονός αυτό συγκέντρωσε γύρω από το ίδιο τραπέζι τη Βοσνία-Ερζεγοβίνη, την Κροατία, το Μαυροβούνιο και τη Σερβία, οι οποίες αποφάσισαν να συνεργαστούν για να αποσαφηνίσουν τις στατιστικές για τους πρόσφυγες. Οι χώρες αυτές δεσμεύτηκαν επίσης να εργαστούν για την εξεύρεση λύσεων σε ορισμένα εκκρεμή θέματα έως το τέλος του έτους.

Η Κροατία συνέχισε να συμμετέχει ενεργά σε περιφερειακές πρωτοβουλίες, συμπεριλαμβανομένων της διαδικασίας συνεργασίας στη Νοτιοανατολική Ευρώπη, του Συμβουλίου Περιφερειακής Συνεργασίας και της Συμφωνίας Ελευθέρων Συναλλαγών της Κεντρικής Ευρώπης. Ο πρόεδρος της Κροατίας υιοθέτησε μία προδραστική προσέγγιση όσον αφορά την περιφερειακή συνεργασία. Οι διμερείς σχέσεις με άλλες χώρες της διεύρυνσης και τα γειτονικά κράτη μέλη της ΕΕ συνεχίζουν να αναπτύσσονται, μεταξύ άλλων, και με τη Σερβία. Οι σχέσεις με τη Σλοβενία βελτιώθηκαν με την υπογραφή της συμφωνίας για τη διεθνή διαιτησία των συνόρων.

Η **οικονομία** της Κροατίας επλήγη σοβαρά από την παγκόσμια οικονομική και χρηματοπιστωτική κρίση. Κατά το πρώτο τρίμηνο του 2009, στη χώρα σημειώθηκε ύφεση και δεν υπήρχαν σαφείς ενδείξεις ανάκαμψης έως τα μέσα του 2010. Η ανεργία, το δημόσιο

έλλειμμα και το χρέος αυξήθηκαν σημαντικά. Το εξωτερικό χρέος αυξήθηκε περαιτέρω και παραμένει το αδύνατο σημείο της οικονομίας. Οι πολιτικές της κεντρικής τράπεζας διατήρησαν τη νομισματική σταθερότητα και ο χρηματοπιστωτικός τομέας αντεπεξήλθε στην κρίση σχετικά καλά.

Όσον αφορά τα **οικονομικά κριτήρια**, η Κροατία αποτελεί λειτουργούσα οικονομία της αγοράς. Αναμένεται ότι η Κροατία θα είναι σε θέση να αντιμετωπίσει τις ανταγωνιστικές πιέσεις και τις δυνάμεις της αγοράς στο εσωτερικό της Ένωσης, με την προϋπόθεση ότι θα εφαρμόσει το συνολικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων προκειμένου να μειώσει τις διαρθρωτικές αδυναμίες της.

Η ευρεία πολιτική συναίνεση σχετικά με τους βασικούς άξονες οικονομίας της αγοράς διατηρήθηκε. Το πρόγραμμα για την ανάκαμψη της οικονομίας έδωσε στην οικονομική πολιτική ένα μεσοπρόθεσμο προσανατολισμό. Τα οφέλη του προγράμματος για την ανάπτυξη και τη διεθνή ανταγωνιστικότητα εξαρτώνται από την αποτελεσματική εφαρμογή του. Δεδομένων των υφιστάμενων περιορισμών, η μακροοικονομική πολιτική αποδείχθηκε συνολικά κατάλληλη για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων της παγκόσμιας οικονομικής και χρηματοπιστωτικής κρίσης. Η νομισματική πολιτική επέτυχε να διατηρήσει τη συναλλαγματική ισοτιμία και τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα μετριάζοντας ταυτόχρονα τις πιέσεις ρευστότητας. Το έλλειμμα τρεχουσών συναλλαγών μειώθηκε λόγω της ύφεσης και οι πληθωριστικές πιέσεις υποχώρησαν περαιτέρω. Ο τραπεζικός τομέας παρέμεινε ανθεκτικός στους κλυδωνισμούς.

Εντούτοις, οι διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις προχώρησαν γενικά με πολύ βραδύ ρυθμό, τουλάχιστον όσον αφορά την ιδιωτικοποίηση και την αναδιάρθρωση των ζημιολόγων επιχειρήσεων. Η αγορά εργασίας παρέμεινε άκαμπτη σε πολύ μεγάλο βαθμό με χαμηλή απασχόληση και ποσοστά συμμετοχής που μειώθηκαν περαιτέρω κατά τη διάρκεια της ύφεσης. Στο δημοσιονομικό τομέα, οι αρχές κατέβαλαν περιορισμένες προσπάθειες για να περιορίσουν το αυξανόμενο έλλειμμα και να αυξήσουν την αποτελεσματικότητα των δημοσίων δαπανών. Οι κοινωνικές μεταβιβάσεις παρέμειναν υψηλές και ανεπαρκώς στοχοθετημένες και ένας μεγάλος αριθμός κρατικών επιχειρήσεων συνέχισε να λαμβάνει κρατική στήριξη μέσω άμεσων και έμμεσων επιδοτήσεων και εγγυήσεων. Για την επίτευξη της μεσοπρόθεσμης δημοσιονομικής βιωσιμότητας, μία από τις κύριες προκλήσεις παραμένει η βελτίωση της δημοσιονομικής διαδικασίας και πειθαρχίας και η ενίσχυση της αποτελεσματικότητας των δημοσίων δαπανών. Το επενδυτικό κλίμα εξακολούθησε να διέπεται από υπερβολικό αριθμό ρυθμίσεων και εισφορών υπέρ τρίτων.

Η Κροατία βελτίωσε την **ικανότητα εκπλήρωσης των υποχρεώσεων του μέλους**. Η προετοιμασία για την εκπλήρωση των απαιτήσεων της ΕΕ συνέχισε να προχωρεί ικανοποιητικά και η εναρμόνιση με τους κανόνες της ΕΕ στους περισσότερους τομείς είναι επίσης αρκετά ικανοποιητική. Στους περισσότερους τομείς σημειώθηκε περαιτέρω πρόοδος, συμπεριλαμβανομένων και των κεφαλαίων εκείνων όπου το επίπεδο της εναρμόνισης είναι ήδη υψηλό. Πρέπει να καταβληθούν επιπλέον προσπάθειες σε ορισμένους τομείς για να ενισχυθεί η διοικητική ικανότητα που είναι αναγκαία για την ορθή εφαρμογή του *κεκτημένου*.

Ικανοποιητική πρόοδος σημειώθηκε στον τομέα της *ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων* και η εναρμόνιση με το *κεκτημένο* σε αυτό το κεφάλαιο έχει προχωρήσει. Εντούτοις, χρειάζονται περαιτέρω προσπάθειες, ιδίως όσον αφορά την αξιολόγηση της πιστότητας, τη μετρολογία και την επιτήρηση της αγοράς. Η Κροατία πρέπει να ολοκληρώσει την εναρμόνιση με το *κεκτημένο* και να ενισχύσει την ικανότητα εφαρμογής. Αναφέρεται ικανοποιητική πρόοδος στον τομέα της *ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων* και η νομική

εναρμόνιση έχει επιτευχθεί σε ικανοποιητικό βαθμό. Χρειάζονται περαιτέρω προσπάθειες για να ενισχυθεί, ιδίως, ο συντονισμός των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης.

Έχει σημειωθεί πρόοδος στον τομέα του *δικαιώματος εγκατάστασης και της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών*, ιδίως όσον αφορά την αμοιβαία αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων και τις ταχυδρομικές υπηρεσίες. Η συνολική εναρμόνιση με το *κεκτημένο* είναι ικανοποιητική. Απαιτούνται περαιτέρω προσπάθειες για να ολοκληρωθεί η εναρμόνιση, ιδίως στον τομέα της αμοιβαίας αναγνώρισης των επαγγελματικών προσόντων και για τη μεταφορά της οδηγίας για τις υπηρεσίες. Πρέπει να συνεχιστούν οι προσπάθειες για τη βελτίωση της διοικητικής ικανότητας.

Περαιτέρω πρόοδος σημειώθηκε στην εναρμόνιση με το *κεκτημένο* στον τομέα της *ελεύθερης κυκλοφορίας των κεφαλαίων*. Χρειάζονται συνεχείς προσπάθειες για να ολοκληρωθεί η ελευθέρωση της κίνησης κεφαλαίων και για να παγιωθεί η επιβολή της νομοθεσίας καταστολής της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.

Αναφέρεται ικανοποιητική πρόοδος στον τομέα των *δημόσιων συμβάσεων*, ιδίως στη βελτίωση της ικανότητας των βασικών ενδιαφερομένων να συντονίζουν και να εφαρμόζουν την πολιτική των δημοσίων συμβάσεων. Πρέπει να ενισχυθεί περαιτέρω η ικανότητα για αποτελεσματική εφαρμογή του νόμου σε όλα τα επίπεδα του συστήματος δημοσίων συμβάσεων.

Αναφέρεται σχετική πρόοδος στο κεφάλαιο για το *εταιρικό δίκαιο*. Η εναρμόνιση με το *κεκτημένο* προχωρεί. Χρειάζονται περαιτέρω προσπάθειες στον τομέα του λογιστικού ελέγχου.

Αναφέρεται πρόοδος στον τομέα του *δικαίου διανοητικής ιδιοκτησίας*. Η εναρμόνιση με το *κεκτημένο* έφτασε σε πολύ υψηλό επίπεδο και αναφέρεται πρόοδος στην εφαρμογή του. Συνολικά, η γνώση των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας πρέπει να αυξηθεί.

Σημαντική πρόοδος επετεύχθη στην *πολιτική ανταγωνισμού*, ιδίως όσον αφορά την ολοκλήρωση της διαδικασίας διαγωνισμού για την αναδιάρθρωση των ναυπηγείων. Γενικά, επετεύχθη ικανοποιητικό επίπεδο εναρμόνισης. Εντούτοις, απαιτούνται ακόμη περαιτέρω προσπάθειες για να θεσπιστούν σχέδια αναδιάρθρωσης που είναι σύμφωνα με το *κεκτημένο* σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις για τα ναυπηγεία που αντιμετωπίζουν δυσκολίες, για να βελτιωθεί η εφαρμογή της νομοθεσίας για την καταπολέμηση των συμπράξεων από την αρχή του ανταγωνισμού της Κροατίας και να βελτιωθεί περαιτέρω η διοικητική της ικανότητα, ιδίως στον τομέα της αντιμονοπωλιακής πολιτικής. Πρέπει να εναρμονιστεί ο κροατικός νόμος περί ραδιοτηλεοπτικών εκπομπών. Επίσης πρέπει να επικαιροποιηθούν τα εθνικά σχέδια αναδιάρθρωσης για τη βιομηχανία του χάλυβα.

Καταγράφεται σημαντική πρόοδος όσον αφορά τις *χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες*, τόσο όσον αφορά την εναρμόνιση της νομοθεσίας όσο και την ενίσχυση των διοικητικών πόρων. Ωστόσο, χρειάζεται περαιτέρω ενίσχυση της διοικητικής ικανότητας των εποπτικών αρχών.

Η Κροατία σημείωσε σημαντική πρόοδο στον τομέα της *κοινωνίας της πληροφορίας και των μέσων μαζικής ενημέρωσης* και επέτυχε υψηλό επίπεδο εναρμόνισης με το *κεκτημένο*. Εντούτοις, χρειάζονται συνεχείς προσπάθειες για να ενισχυθεί η ικανότητα των δύο εθνικών ρυθμιστικών αρχών να εφαρμόζουν ορθά το νομικό πλαίσιο. Πρέπει να συνεχιστεί η ελευθέρωση όλων των τμημάτων των αγορών ηλεκτρονικών επικοινωνιών.

Αναφέρεται ικανοποιητική πρόοδος στον τομέα της *γεωργίας και της αγροτικής ανάπτυξης*, ιδίως όσον αφορά τη σύσταση και την υλοποίηση του οργανισμού πληρωμών και του ολοκληρωμένου συστήματος διαχείρισης και ελέγχου καθώς και την κοινή οργάνωση αγοράς. Εντούτοις, χρειάζονται σημαντικές, συνεχείς προσπάθειες σε αυτούς τους βασικούς τομείς της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής. Η Κροατία πρέπει επίσης να εναρμονίσει πλήρως το σύστημα γεωργικής στήριξης με το κεκτημένο. Επίσης, πρέπει να εναρμονίσει και να αυξήσει την ικανότητα απορρόφησης για τα κεφάλαια αγροτικής ανάπτυξης.

Ικανοποιητική είναι η πρόοδος όσον αφορά την εναρμόνιση στον τομέα της *ασφάλειας των τροφίμων, της κτηνιατρικής και φυτοϋγειονομικής πολιτικής*, ιδίως όσον αφορά τη θέσπιση και εφαρμογή της δευτερογενούς νομοθεσίας. Η μεταφορά του *κεκτημένου* έχει προχωρήσει ικανοποιητικά σε όλους τους τομείς. Σημαντική πρόοδος σημειώθηκε μέσω της θέσπισης εθνικών προγραμμάτων για τον εκσυγχρονισμό των επιχειρήσεων τροφίμων ζωικής προέλευσης και ζωικών παραπροϊόντων. Απαιτούνται συνεχείς προσπάθειες για την εφαρμογή του προγράμματος, καθώς και για την ενίσχυση της διοικητικής και ελεγκτικής ικανότητας και τη δημιουργία συνοριακών σταθμών ελέγχου.

Η Κροατία σημείωσε ικανοποιητική πρόοδο στην εναρμόνιση με το κεκτημένο στον τομέα της *αλιείας*. Οι προετοιμασίες για την εφαρμογή της αλιευτικής πολιτικής έχουν προχωρήσει ικανοποιητικά. Η Κροατία πρέπει να βελτιώσει την εφαρμογή της νομοθεσίας, ιδίως όσον αφορά τη διαχείριση του στόλου, την επιθεώρηση και τον έλεγχο, καθώς και τη διαρθρωτική πολιτική.

Περαιτέρω πρόοδος επετεύχθη στον τομέα των *μεταφορών*. Συνολικά, το επίπεδο εναρμόνισης είναι ικανοποιητικό. Ωστόσο, πρέπει να ολοκληρωθεί η εναρμόνιση στον τομέα της αεροπορίας. Χρειάζονται ακόμη σημαντικές προσπάθειες για να εφαρμοστεί και να επιβληθεί το κεκτημένο.

Περαιτέρω πρόοδος επετεύχθη στο κεφάλαιο της *ενέργειας*, όπου το επίπεδο εναρμόνισης είναι υψηλό. Ωστόσο, χρειάζεται να καταβληθούν σημαντικές προσπάθειες για να αυξηθούν η διοικητική ικανότητα και η ανεξαρτησία των ρυθμιστικών αρχών του τομέα της ενέργειας.

Σημειώθηκε πρόοδος στον τομέα της *φορολογίας*, ιδίως όσον αφορά τη λειτουργική ικανότητα και τη μηχανοργάνωση. Η νομοθεσία της Κροατίας στον τομέα της άμεσης και έμμεσης φορολογίας είναι σε μεγάλο βαθμό εναρμονισμένη με το *κεκτημένο*. Εντούτοις, απαιτείται περαιτέρω εναρμόνιση, ιδίως στους τομείς του ΦΠΑ και των ειδικών φόρων κατανάλωσης. Πρέπει να συνεχιστούν οι προσπάθειες για την ενίσχυση της διοικητικής ικανότητας, ιδίως σε ό,τι αφορά τη διασύνδεση των συστημάτων πληροφορικής.

Περαιτέρω πρόοδος σημειώθηκε στον τομέα της *οικονομικής και νομισματικής πολιτικής*, όπου συνολικά η εναρμόνιση με το *κεκτημένο* είναι πλήρης.

Σχετικά με τις *στατιστικές*, σημειώθηκε ουσιαστική πρόοδος όσον αφορά τον εκσυγχρονισμό των στατιστικών υποδομών. Έχει επιτευχθεί ικανοποιητικό επίπεδο εναρμόνισης. Οι προσπάθειες πρέπει να συνεχιστούν για να εναρμονιστούν πλήρως οι στατιστικές της Κροατίας με τις απαιτήσεις της ΕΕ.

Ικανοποιητική πρόοδος σημειώθηκε στον τομέα της *κοινωνικής πολιτικής και της απασχόλησης*. Ωστόσο, υπάρχουν ακόμη ορισμένες ελλείψεις στην εναρμόνιση της νομοθεσίας, ιδίως όσον αφορά τη μεταφορά των οδηγιών του εργατικού δικαίου, καθώς και

στον τομέα της καταπολέμησης των διακρίσεων και στον τομέα της ισότητας των φύλων. Η διοικητική ικανότητα απαιτεί περαιτέρω ενίσχυση.

Η Κροατία σημείωσε πρόοδο στους τομείς των *επιχειρήσεων και της βιομηχανικής πολιτικής*, ιδίως όσον αφορά τις αρχές και τα μέσα της πολιτικής. Η εναρμόνιση με το *κεκτημένο* έχει προχωρήσει πολύ. Πρέπει να καταβληθούν περαιτέρω προσπάθειες με στόχο τη βελτίωση του επιχειρηματικού κλίματος. Πρέπει να συνεχιστούν οι προσπάθειες για την αναδιάρθρωση του τομέα του χάλυβα και, ιδίως, της ναυπηγικής βιομηχανίας.

Η Κροατία σημείωσε περαιτέρω πρόοδο στην ανάπτυξη των *διευρωπαϊκών δικτύων*. Η εναρμόνιση με το *κεκτημένο* έχει ολοκληρωθεί.

Ικανοποιητική πρόοδος σημειώθηκε στην *περιφερειακή πολιτική και το συντονισμό των διαρθρωτικών μέσων*, ιδίως στην προετοιμασία των στρατηγικών εγγράφων προγραμματισμού και στο σχεδιασμό των οργάνων και των μηχανισμών για την εφαρμογή της πολιτικής συνοχής της ΕΕ, την πρόσληψη και την κατάρτιση επιπλέον προσωπικού. Οι προετοιμασίες της Κροατίας για την εφαρμογή της πολιτικής συνοχής της ΕΕ έχουν σημειώσει σχετική πρόοδο. Η Κροατία πρέπει να ολοκληρώσει τις προετοιμασίες της εστιάζοντας στην κατάρτιση σειράς ώριμων έργων και την απορρόφηση των κεφαλαίων.

Η Κροατία σημείωσε ικανοποιητική πρόοδο όσον αφορά τη *δικαιοσύνη και τα θεμελιώδη δικαιώματα*. Η μεταρρύθμιση του τομέα της δικαιοσύνης συνεχίστηκε με τη θέσπιση νέας νομοθεσίας που ενισχύει την ανεξαρτησία της δικαιοσύνης και με την περαιτέρω μείωση των συσσωρευμένων εκκρεμών υποθέσεων. Ωστόσο, η μεταρρύθμιση της δικαιοσύνης παραμένει ένα ύψιστης σημασίας έργο και υφίστανται ακόμη σημαντικές προκλήσεις, ιδίως σε σχέση με την αποτελεσματικότητα, την ανεξαρτησία και τη λογοδοσία. Οι προσπάθειες για την καταπολέμηση της διαφθοράς εντάθηκαν με ορισμένα θετικά αποτελέσματα, αλλά η διαφθορά εξακολουθεί να επικρατεί σε πολλούς τομείς. Πρέπει να καταγραφούν οι περιπτώσεις αποτελεσματικών ερευνών, διώξεων και δικαστικών αποφάσεων, ιδίως για τη διαφθορά σε υψηλά κλιμάκια. Πρέπει να ενισχυθούν τα προληπτικά μέτρα, όπως η βελτίωση της διαφάνειας των δημόσιων δαπανών. Η προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων ενισχύθηκε αλλά πρέπει να βελτιωθεί στην πράξη, ιδίως για τις μειονότητες και τους πρόσφυγες.

Η Κροατία πραγματοποίησε ουσιαστική πρόοδος στον τομέα της *δικαιοσύνης, της ελευθερίας και της ασφάλειας*. Το σύστημα ασύλου βελτιώθηκε σημαντικά, πρέπει όμως να δοθεί προσοχή στην ενσωμάτωση των προσώπων στα οποία χορηγήθηκε προστασία στην Κροατία και στην προστασία των ανηλίκων μεταξύ των παράνομων μεταναστών. Σημειώθηκε ικανοποιητική πρόοδος στον τομέα των θεωρήσεων. Ωστόσο, η εναρμόνιση με το *κεκτημένο* για τις θεωρήσεις πρέπει να συνεχιστεί. Σημειώθηκε πρόοδος στον τομέα των εξωτερικών συνόρων. Εντούτοις, πολλές πτυχές του σχεδίου δράσης για την ολοκληρωμένη διαχείριση των συνόρων πρέπει να τροποποιηθούν και να προχωρήσει ο εκσυγχρονισμός του εξοπλισμού. Σημειώθηκε σημαντική πρόοδος στον τομέα της δικαστικής συνεργασίας στις αστικές και ποινικές υποθέσεις. Επίσης, συνεχίστηκε η πρόοδος στην πολιτική κατά των ναρκωτικών.

Η πρόοδος στον τομέα της *επιστήμης και της έρευνας* συνεχίστηκε, αλλά επιβραδύνθηκε λόγω της οικονομικής και χρηματοπιστωτικής κρίσης. Πρέπει να καταβληθούν προσπάθειες για να ενισχυθεί περαιτέρω η ερευνητική ικανότητα, να παρασχεθεί κατάρτιση και να αυξηθούν οι επενδύσεις στην έρευνα από τη βιομηχανία και τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις. Περαιτέρω πρόοδος σημειώθηκε όσον αφορά το *κεκτημένο* στον τομέα της *εκπαίδευσης και*

του πολιτισμού. Το επίπεδο της εναρμόνισης είναι ικανοποιητικό. Η Κροατία πρέπει να συνεχίσει τις προσπάθειές της για να προετοιμαστεί για τη διαχείριση των προγραμμάτων «Δια βίου μάθηση» και «Νεολαία σε δράση».

Ικανοποιητική πρόοδος σημειώθηκε στο κεφάλαιο για το *περιβάλλον* όσον αφορά τόσο την εναρμόνιση όσο και την εφαρμογή της νομοθεσίας. Η νομική εναρμόνιση στον τομέα της ποιότητας του νερού, καθώς και, σε ορισμένο βαθμό, της κλιματικής αλλαγής, πρέπει να ολοκληρωθεί. Η εφαρμογή του οριζόντιου *κεκτημένου* και η συνεργασία με τις μη κυβερνητικές οργανώσεις που δραστηριοποιούνται στον τομέα του περιβάλλοντος πρέπει να βελτιωθούν. Συνολικά, οι προετοιμασίες της Κροατίας πλησιάζουν στην ολοκλήρωση. Η Κροατία πρέπει να συνεχίσει να ενισχύει τη διοικητική ικανότητα, ιδίως σε τοπικό επίπεδο.

Σημειώθηκε ικανοποιητική πρόοδος στον τομέα της *προστασίας των καταναλωτών και της υγείας*. Επετεύχθη ικανοποιητικό επίπεδο εναρμόνισης. Πρέπει να καταβληθούν έντονες προσπάθειες για να ενισχυθεί περαιτέρω η διοικητική ικανότητα.

Η Κροατία σημείωσε ικανοποιητική πρόοδο όσον αφορά την *τελωνειακή ένωση*. Η τελωνειακή νομοθεσία της Κροατίας εναρμονίστηκε σε πολύ μεγάλο βαθμό με το *κεκτημένο*. Η Κροατία συνέχισε να προοδεύει στον τομέα των ΤΠ, ιδίως στη διασύνδεση των συστημάτων πληροφορικής. Πρέπει να σημειωθεί μεγαλύτερη πρόοδος όσον αφορά την άρση των τελευταίων διαφορών που υφίστανται στη νομοθεσία της Κροατίας, στην εφαρμογή της στρατηγικής για την καταπολέμηση της διαφθοράς και στην προετοιμασία για τη διασύνδεση των συστημάτων πληροφορικής.

Σημειώθηκε πρόοδος στον τομέα των *εξωτερικών σχέσεων*. Η Κροατία προχώρησε στην εναρμόνιση και συνεχίζει να συντονίζει και να ευθυγραμμίζει τις θέσεις της στα διεθνή *φόρουμ*. Ωστόσο, η Κροατία πρέπει να φροντίσει να συμμορφώνεται πλήρως με τις διεθνείς υποχρεώσεις της όταν προσφεύγει σε ρήτρες ασφαλείας. Οι πόροι που διατίθενται στην αναπτυξιακή πολιτική και την ανθρωπιστική βοήθεια πρέπει να αυξηθούν .

Η Κροατία σημείωσε περαιτέρω πρόοδο στον τομέα της *εξωτερικής πολιτικής και της πολιτικής ασφαλείας και άμυνας*. Συνέχισε να συμμετέχει σε πολλές στρατιωτικές και πολιτικές αποστολές της ΕΕ. Συνολικά, η Κροατία έφθασε σε υψηλό επίπεδο εναρμόνισης. Η χώρα πρέπει να συνεχίσει να ενισχύει την εφαρμογή και την επιβολή της νομοθεσίας για τον έλεγχο των όπλων, καθώς και να διασφαλίζει τη διαφάνεια όσον αφορά τις σχετικές με αυτά πληροφορίες.

Αναφέρεται πρόοδος στον τομέα του *δημοσιονομικού ελέγχου*. Η ανεξαρτησία του κρατικού ελεγκτικού οργανισμού ενισχύθηκε. Οι προσπάθειες πρέπει τώρα να εστιαστούν στη βιωσιμότητα των μεταρρυθμίσεων. Οι φορείς που συμμετέχουν στη δομή συντονισμού για την καταπολέμηση της απάτης πρέπει να εντείνουν τις προσπάθειές τους για την αποτελεσματική εφαρμογή της στρατηγικής για την πάταξη της απάτης.

Περαιτέρω πρόοδος σημειώθηκε στον τομέα των *οικονομικών και δημοσιονομικών διατάξεων*. Η θεσμική ικανότητα για την εφαρμογή των κανόνων για τους ίδιους πόρους αναπτύχθηκε περαιτέρω. Η Κροατία έφτασε σε ικανοποιητικό επίπεδο εναρμόνισης με το *κεκτημένο* καθώς και ικανότητας για την εφαρμογή του, με εξαίρεση τις εισφορές ζάχαρης. Η Κροατία πρέπει να αναπτύξει περαιτέρω την ικανότητα συντονισμού της.

Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας

Η πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας συνεχίζει να πληροί επαρκώς τα **πολιτικά κριτήρια**. Μετά τις ουσιώδεις μεταρρυθμίσεις του 2009, πραγματοποιήθηκε περαιτέρω πρόοδος, αν και με άνισο ρυθμό. Συνολικά, ο κυβερνών συνασπισμός είναι σταθερός και υπάρχει συνεργασία μεταξύ των πολιτικών δυνάμεων. Επετεύχθη σχετική πρόοδος όσον αφορά τη μεταρρύθμιση του κοινοβουλίου, της αστυνομίας, της δικαιοσύνης, της δημόσιας διοίκησης, του σεβασμού και της προστασίας των μειονοτήτων. Ωστόσο, χρειάζονται περαιτέρω προσπάθειες στους περισσότερους τομείς που έχουν σχέση με τα πολιτικά κριτήρια, ιδίως όσον αφορά τις σημερινές σοβαρές ανησυχίες σε σχέση με την ανεξαρτησία του τομέα της δικαιοσύνης, τη μεταρρύθμιση της δημόσιας διοίκησης και την ελευθερία της έκφρασης στα μέσα ενημέρωσης. Ο πολιτικός διάλογος πρέπει να ενισχυθεί.

Η συμφωνία-πλαίσιο της Οχρίδας παραμένει ουσιαστικό στοιχείο της **δημοκρατίας και του κράτους δικαίου** στη χώρα. Σημειώθηκε πρόοδος όσον αφορά την εφαρμογή του νόμου περί γλωσσών, την αποκέντρωση και τη δίκαιη εκπροσώπηση. Απαιτούνται συνεχείς προσπάθειες, μέσω του διαλόγου, για να υλοποιηθούν οι στόχοι της συμφωνίας και να διασφαλιστεί η πλήρης εφαρμογή της.

Σημειώθηκε περαιτέρω πρόοδος στη μεταρρύθμιση του *κοινοβουλίου*. Θεσπίστηκαν τροποποιήσεις των διαδικαστικών κανόνων οι οποίες διασφαλίζουν τα δικαιώματα της αντιπολίτευσης. Το κοινοβούλιο έλαβε μέτρα για να ενισχύσει τη θεσμική του ικανότητα, ιδίως μέσω της ίδρυσης του κοινοβουλευτικού ινστιτούτου. Ωστόσο, ο διάλογος για τις διεθντικές σχέσεις παρεμποδίστηκε διότι δεν κατέστη δυνατό να συναντώνται τακτικά οι σχετικές κοινοβουλευτικές επιτροπές.

Οι εταίροι που συμμετέχουν στον *κυβερνητικό* συνασπισμό διατηρούν την εποικοδομητική συνεργασία τους. Ανέλαβαν την υποχρέωση να προβούν σε μεταρρυθμίσεις για να προετοιμάσουν τη χώρα για προσχώρηση στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Ωστόσο, απαιτείται ενίσχυση του διαλόγου για θέματα που αφορούν τις διεθντικές σχέσεις. Πρέπει να καταβληθούν επιπλέον προσπάθειες για να προχωρήσει η διαδικασία αποκέντρωσης σύμφωνα με τη συμφωνία-πλαίσιο της Οχρίδας. Το χρηματοδοτικό πλαίσιο για τις ανάγκες της τοπικής κυβέρνησης πρέπει να είναι περισσότερο διαφανές και δίκαιο. Η συνεργασία της κυβέρνησης με το εθνικό συμβούλιο για την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση πρέπει να αναπτυχθεί περαιτέρω.

Σημειώθηκε σχετική πρόοδος όσον αφορά τη λειτουργία της *δημόσιας διοίκησης*. Θεσπίστηκε ο νόμος για τους δημόσιους υπαλλήλους. Ο νόμος για τις εσωτερικές υποθέσεις σχετικά με τη μεταρρύθμιση της αστυνομίας ετέθη σε ισχύ και έχει θεσπιστεί το μεγαλύτερο μέρος της νομοθεσίας εφαρμογής του. Εντούτοις, απαιτούνται σημαντικά περισσότερες προσπάθειες για να διασφαλιστούν η διαφάνεια, ο επαγγελματισμός και η ανεξαρτησία των δημόσιων υπηρεσιών. Υπήρξε αθέμιτη πολιτική ανάμειξη στις προσλήψεις και στις προαγωγές σε όλα τα επίπεδα της δημόσιας διοίκησης. Το νομικό πλαίσιο πρέπει να βελτιωθεί περαιτέρω, ιδίως όσον αφορά την πρόσληψη προσωπικού με αξιοκρατικά κριτήρια. Η διαδικασία αντικατάστασης μεγάλου αριθμού προσωρινών θέσεων απασχόλησης από μόνιμες σε πολλές περιπτώσεις δεν επέτρεψε ανταγωνιστικές και αξιοκρατικές προσλήψεις.

Σημειώθηκε περιορισμένη πρόοδος στη *δικαστική μεταρρύθμιση*. Ενισχύθηκε η αποτελεσματικότητα των δικαστηρίων, μέσω της βελτίωσης της δημοσιονομικής διαχείρισης. Ωστόσο, υπάρχουν ανησυχίες για την ανεξαρτησία και την αμεροληψία του δικαστικού τομέα και δεν σημειώθηκε περαιτέρω πρόοδος στη διασφάλιση ότι οι υφιστάμενες νομικές διατάξεις εφαρμόζονται στην πράξη. Στο πλαίσιο αυτό, είναι σημαντικό στις νέες προσλήψεις να δοθεί

προτεραιότητα στους αποφοίτους της ακαδημίας για την κατάρτιση των δικαστών και των εισαγγελέων.

Πραγματοποιήθηκε πρόοδος στον τομέα της *πολιτικής για την καταπολέμηση της διαφθοράς*. Διενεργήθηκαν μεγάλης κλίμακας αστυνομικές επιχειρήσεις στις οποίες έγινε χρήση ειδικών ερευνητικών μέτρων. Ενώ το νομοθετικό και θεσμικό πλαίσιο υπάρχει σε γενικές γραμμές, πρέπει να ενισχυθεί το μητρώο των επιτυχών καταδικαστικών αποφάσεων σε υποθέσεις διαφθοράς σε υψηλά κλιμάκια. Οι υφιστάμενες διατάξεις για τις δηλώσεις περιουσιακών στοιχείων, τη σύγκρουση συμφερόντων και τη χρηματοδότηση των πολιτικών κομμάτων δεν εφαρμόζονται αποτελεσματικά. Πρέπει να διασφαλιστούν οι βασικοί πόροι της κρατικής επιτροπής για την καταπολέμηση της διαφθοράς. Η διαφθορά επικρατεί ακόμη σε πολλούς τομείς και παραμένει σοβαρό πρόβλημα.

Το νομικό και θεσμικό πλαίσιο για τα *ανθρώπινα δικαιώματα και την προστασία των μειονοτήτων* έχει δημιουργηθεί και τα *αστικά και πολιτικά δικαιώματα* γίνονται σεβαστά σε γενικές γραμμές. Εντούτοις, πρέπει να εφαρμοστούν πλήρως οι υφιστάμενες νομικές εγγυήσεις.

Το τμήμα ημιανοιχτού τύπου της φυλακής Idrizovo, όπου επικρατούσαν απάνθρωπες και ταπεινωτικές συνθήκες, έκλεισε. Ωστόσο, η στρατηγική για την αντιμετώπιση των υπόλοιπων σοβαρών ελλείψεων που χαρακτηρίζουν τις συνθήκες που επικρατούν στις φυλακές προχωρεί με αργό ρυθμό. Η εποπτεία που ασκούν οι υπηρεσίες επιβολής του νόμου παραμένει ανεπαρκής. Όσον αφορά την ελευθερία της έκφρασης, υπάρχουν όλο και μεγαλύτερες ανησυχίες για την πολιτική ανάμειξη στα μέσα ενημέρωσης και για την αδικαιολόγητη πίεση που ασκείται στους δημοσιογράφους. Η συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών στη διαδικασία ανάπτυξης πολιτικών παραμένει περιορισμένη.

Ο συνήγορος του πολίτη συνέχισε να αποτελεί το κύριο εστιακό σημείο για την προστασία και την προώθηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Ο φόρτος εργασίας του αυξήθηκε κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς. Ωστόσο, το ποσοστό των συστάσεων που έγιναν δεκτές από τους δημόσιους φορείς μειώθηκε. Η εξουσία και οι πόροι του συνήγορου του πολίτη πρέπει να ενισχυθούν.

Οι νομικές διατάξεις για την προστασία των *κοινωνικών και οικονομικών δικαιωμάτων* έχουν θεσπιστεί σε μεγάλο βαθμό. Η εφαρμογή της στρατηγικής κατά της ενδοοικογενειακής βίας συνεχίστηκε. Συμφωνήθηκε η σύνθεση του οικονομικού και κοινωνικού συμβουλίου, οπότε διευκολύνθηκε ο κοινωνικός διάλογος. Θεσπίστηκε νομικό πλαίσιο κατά των διακρίσεων. Ωστόσο, ο σεξουαλικός προσανατολισμός ως αιτία διακρίσεων παρελήφθη. Πρέπει να αναπτυχτεί μία στρατηγική προσέγγιση όσον αφορά τις ίσες ευκαιρίες. Απαιτούνται επιπλέον προσπάθειες για την εφαρμογή του νόμου για τη δικαιοσύνη των ανηλίκων και της σύμβασης του ΟΗΕ για τα δικαιώματα του παιδιού.

Πραγματοποιήθηκε πρόοδος στον τομέα των *πολιτιστικών δικαιωμάτων και των δικαιωμάτων των μειονοτήτων*. Σημειώθηκε σχετική πρόοδος όσον αφορά τη δίκαιη εκπροσώπηση και η κυβέρνηση έλαβε μέτρα για να προωθήσει τη διεθνοτική ένταξη στο εκπαιδευτικό σύστημα. Παρόλα αυτά, η ενσωμάτωση των εθνοτικών κοινοτήτων παραμένει περιορισμένη και απαιτείται περισσότερος διάλογος για να ενισχυθεί η εμπιστοσύνη, ιδίως στον πολιτιστικό και γλωσσικό τομέα. Όσον αφορά τα δικαιώματα των Ρομ, μειώθηκε σημαντικά ο αριθμός των προσώπων χωρίς προσωπικά έγγραφα. Θεσπίστηκαν μέτρα για να αποφεύγεται η καταχρηστική τοποθέτηση παιδιών σε ειδικά σχολεία. Εντούτοις, οι Ρομ συνεχίζουν να αντιμετωπίζουν πολύ δυσχερείς συνθήκες διαβίωσης και να υφίστανται διακρίσεις.

Όσον αφορά τα *περιφερειακά ζητήματα και τις διεθνείς υποχρεώσεις*, η πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας συνέχισε να συνεργάζεται πλήρως με το Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο για την πρώην Γιουγκοσλαβία (ICTY). Το νομικό σύστημα της χώρας εξετάζει υποθέσεις που αναπέμπονται από το ICTY στις εθνικές αρχές.

Όσον αφορά το Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο, η διμερής συμφωνία περί ασυλίας με τις Ηνωμένες Πολιτείες δεν συνάδει με τις κοινές θέσεις και τις κατευθυντήριες αρχές της ΕΕ. Η χώρα πρέπει να ευθυγραμμιστεί με τη θέση της ΕΕ.

Η χώρα συνέχισε να συμμετέχει ενεργά στις πρωτοβουλίες περιφερειακής συνεργασίας, μεταξύ άλλων, στη διαδικασία συνεργασίας στη Νοτιοανατολική Ευρώπη (SEECF), στο Συμβούλιο Περιφερειακής Συνεργασίας (ΣΠΣ) και στη Συμφωνία Ελευθέρων Συναλλαγών της Κεντρικής Ευρώπης (CEFTA).

Η πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας είναι ένας ενεργός εταίρος στην περιοχή και οι διμερείς της σχέσεις με τους γείτονες είναι κατά κανόνα καλές. Με την ολοκλήρωση της οριοθέτησης των συνόρων της με το Κοσσυφοπέδιο, η πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας δεν έχει πλέον εκκρεμή συνοριακά θέματα. Εντούτοις, οι σχέσεις με την Ελλάδα συνέχισαν να επηρεάζονται αρνητικά από το ανεπίλυτο ζήτημα της ονομασίας. Η χώρα συμμετέχει σε συνομιλίες υπό την αιγίδα των Ηνωμένων Εθνών για την επίλυση του ζητήματος. Πρέπει να αποτρέπονται ενέργειες και δηλώσεις που μπορεί να επηρεάσουν αρνητικά τις σχέσεις καλής γειτονίας. Οι απευθείας συναντήσεις στα ανώτερα πολιτικά επίπεδα αποτελούν θετικά βήματα. Η διατήρηση σχέσεων καλής γειτονίας, καθώς και η διαπραγμάτευση και η εξεύρεση αμοιβαίως αποδεκτής λύσης για το ζήτημα της ονομασίας, υπό την αιγίδα των Ηνωμένων Εθνών, παραμένουν ουσιαστικής σημασίας.

Η **οικονομία** της πρώην Γιουγκοσλαβικής Δημοκρατίας της Μακεδονίας δεν υπέστη παρά πολύ ελαφρά συρρίκνωση, λόγω της χαμηλής έκθεσης του χρηματοπιστωτικού τομέα σε διεθνή τοξικά περιουσιακά στοιχεία, της σταθερής εισροής ιδιωτικών κεφαλαίων και της σταθερότητας του δημόσιου τομέα. Οι διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις συνεχίστηκαν. Ωστόσο, η υψηλή διαρθρωτική ανεργία, ιδίως μεταξύ των νέων και των ατόμων με χαμηλό μορφωτικό επίπεδο, εξακολουθεί να προκαλεί σοβαρή ανησυχία. Σημειώθηκαν ορισμένες μικρής σημασίας βελτιώσεις όσον αφορά την αντιμετώπιση των θεσμικών αδυναμιών, αλλά οι ελλείψεις στο κράτος δικαίου εξακολουθούν να επηρεάζουν αρνητικά το επιχειρηματικό περιβάλλον.

Όσον αφορά τα **οικονομικά κριτήρια**, η πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας συνεχίζει να προχωρεί ικανοποιητικά. Σε ορισμένους τομείς, σημείωσε περαιτέρω πρόοδο στην πορεία προς μια λειτουργούσα οικονομία της αγοράς, μειώνοντας, ιδίως, τους φραγμούς στην είσοδο και έξοδο από την αγορά και βελτιώνοντας την ικανότητα των δικαστηρίων να εκδικάζουν σχετικές με την οικονομία υποθέσεις. Αναμένεται ότι θα είναι σε θέση να αντιμετωπίσει τις ανταγωνιστικές πιέσεις και τις δυνάμεις της αγοράς στο εσωτερικό της Ένωσης, υπό την προϋπόθεση ότι θα εφαρμόσει αυστηρά το πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων για να μειώσει τις σοβαρές διαρθρωτικές αδυναμίες.

Η χώρα διατήρησε ευρεία συναίνεση σχετικά με τους βασικούς άξονες των οικονομικών πολιτικών. Η νομισματική πολιτική, η οποία βασίζεται στην εκ των πραγμάτων σύνδεση με το ευρώ, συνέβαλε στη μακροοικονομική σταθερότητα. Μετά από μία επεκτατική προσέγγιση το 2008, η δημοσιονομική πολιτική προσανατολίστηκε περισσότερο προς τη σταθερότητα κατά τη διάρκεια του 2009. Το εξωτερικό ισοζύγιο της χώρας βελτιώθηκε, αντικατοπτρίζοντας μία ελαφρά ανάκαμψη των εξαγωγών, ορισμένη πτώση των εισαγωγών

που οφείλεται στη χαμηλή εγχώρια ζήτηση καθώς και στις ισχυρές εισροές ιδιωτικού κεφαλαίου. Οι ιδιωτικοποιήσεις ολοκληρώθηκαν κατά πολύ. Η ελευθέρωση των τιμών και του εμπορίου ολοκληρώθηκε σε μεγάλο βαθμό. Σημειώθηκε περαιτέρω πρόοδος στη βελτίωση της εισόδου στην αγορά και στην καταγραφή, καθώς και στην απλούστευση του κανονιστικού πλαισίου. Οι διαδικασίες πτώχευσης έγιναν βραχύτερες και η καταγραφή της ακίνητης περιουσίας έχει ολοκληρωθεί σε μεγάλο βαθμό. Ο χρηματοπιστωτικός τομέας ανταπεξήλθε στην κρίση ικανοποιητικά και η ανεξαρτησία ορισμένων εποπτικών και ρυθμιστικών φορέων ενισχύθηκε.

Λόγω της αύξησης του δημοσιονομικού ελλείμματος, το χρέος του δημοσίου τομέα αυξήθηκε. Η ποιότητα των δημοσίων δαπανών επιδεινώθηκε, εν μέρει λόγω της μείωσης των δαπανών με μεσοπρόθεσμο προσανατολισμό. Η ανεργία παρέμεινε πολύ υψηλή. Οι εισροές ΑΞΕ, οι οποίες ήταν ήδη χαμηλές, εξακολούθησαν να μειώνονται. Η λειτουργία της οικονομίας της αγοράς συνέχισε να προσκρούει σε θεσμικές αδυναμίες, στην έλλειψη σταθερότητας στη διοίκηση και στις αδυναμίες του κράτους δικαίου. Η απουσία διαβουλεύσεων με τους ενδιαφερομένους πριν από τη λήψη των κυβερνητικών αποφάσεων δεν επιτρέπει να υπάρχει προβλεψιμότητα στο επιχειρηματικό περιβάλλον. Στο δικαστικό τομέα υπάρχει ακόμη συμφόρηση και οι ρυθμιστικοί και εποπτικοί φορείς στερούνται συχνά της αναγκαίας ανεξαρτησίας και των πόρων για να λειτουργούν αποτελεσματικά. Ο βαθμός της νόμιμης βεβαιότητας παραμένει χαμηλός, γεγονός που επηρεάζει αρνητικά την ελκυστικότητα της χώρας για τις ξένες επενδύσεις. Ο τομέας της παραοικονομίας εξακολουθεί να αποτελεί σημαντική πρόκληση.

Η πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας σημείωσε ορισμένη πρόοδο όσον αφορά τη βελτίωση της **ικανότητας ανάληψης των υποχρεώσεων του μέλους**, ιδίως όσον αφορά την ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων, το δίκαιο των επιχειρήσεων, τις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες, καθώς και τη δικαιοσύνη, την ελευθερία και την ασφάλεια. Μικρότερη πρόοδος επετεύχθη σε ορισμένους άλλους τομείς, όπως στον τομέα των δημόσιων συμβάσεων, της κοινωνίας της πληροφορίας και των μέσων ενημέρωσης καθώς και στους τομείς της κοινωνικής πολιτικής και της απασχόλησης. Συνολικά, επετεύχθη περαιτέρω πρόοδος όσον αφορά την εκπλήρωση των προτεραιοτήτων της εταιρικής σχέσης προσχώρησης. Ωστόσο, απαιτούνται συνεχείς προσπάθειες για να ενισχυθεί η διοικητική ικανότητα εφαρμογής και επιβολής της νομοθεσίας. Οι δεσμεύσεις που ανελήφθησαν στο πλαίσιο της συμφωνίας σταθεροποίησης και σύνδεσης εκπληρώθηκαν.

Σημειώθηκε ικανοποιητική πρόοδος στον τομέα της *ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων*. Μέρος του οριζόντιου και τομεακού *κεκτημένου* έχει μεταφερθεί. Η διοικητική ικανότητα των αρχών επιτήρησης της αγοράς δεν επαρκεί ώστε να διασφαλιστεί η επιβολή της τεχνικής νομοθεσίας. Αναφέρεται μικρή πρόοδος στον τομέα της *ελεύθερης διακίνησης των εργαζομένων*. Σημειώθηκε σχετική πρόοδος στον τομέα της *ελεύθερης εγκατάστασης και της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών*, ιδιαιτέρως στον τομέα των ταχυδρομικών υπηρεσιών. Οι προετοιμασίες για την αμοιβαία αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων βρίσκονται σε αρχικό στάδιο. Πραγματοποιήθηκε συνολική πρόοδος στον τομέα της *ελεύθερης διακίνησης των κεφαλαίων*. Εξακολουθούν να υφίστανται περιορισμοί όσον αφορά τις βραχυπρόθεσμες κινήσεις κεφαλαίων και τις διασυνοριακές πληρωμές. Το νομοθετικό πλαίσιο, η διοικητική ικανότητα και η επιβολή της νομοθεσίας στην καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες έχουν προχωρήσει με μέτριο ρυθμό.

Πρόοδος σημειώθηκε στον τομέα των *δημόσιων συμβάσεων*. Το γραφείο δημόσιων συμβάσεων υιοθέτησε μία στρατηγική για την ανάπτυξη του συστήματος δημόσιων

συμβάσεων. Η νομοθεσία για τις παραχωρήσεις και τις εταιρικές σχέσεις ιδιωτικού-δημόσιου τομέα δεν έχει ακόμη εναρμονιστεί με το *κεκτημένο*. Η διοικητική ικανότητα για την εφαρμογή των κανόνων περί δημοσίων συμβάσεων στο λειτουργικό επίπεδο δεν είναι ακόμη ικανοποιητική. Έχει πραγματοποιηθεί ικανοποιητική πρόοδος στον τομέα του *εταιρικού δικαίου*. Ωστόσο, η εναρμόνιση με το *κεκτημένο* στον τομέα του λογιστικού ελέγχου βρίσκεται ακόμη σε αρχικό στάδιο. Πραγματοποιήθηκε σχετική πρόοδος στην ενίσχυση του νομικού πλαισίου στον τομέα της *διανοητικής ιδιοκτησίας*. Εφαρμόζεται η εθνική στρατηγική για τη διανοητική ιδιοκτησία. Ωστόσο, απαιτούνται περαιτέρω προσπάθειες όσον αφορά την επιβολή της νομοθεσίας.

Σχετική πρόοδος σημειώθηκε στον τομέα του ανταγωνισμού. Όσον αφορά τις κρατικές ενισχύσεις, ο αριθμός των εκ των προτέρων αποφάσεων αυξήθηκε με μέτριο ρυθμό. Εντούτοις, οι άνθρωποι και χρηματοδοτικοί πόροι της επιτροπής για την προστασία του ανταγωνισμού πρέπει να ενισχυθούν στον τομέα καταπολέμησης των συμπράξεων.

Ικανοποιητική πρόοδος σημειώθηκε συνολικά στον τομέα των *χρηματοδοτικών υπηρεσιών*. Καταβλήθηκαν προσπάθειες για να διασφαλιστούν η ρύθμιση και η εποπτεία του ασφαλιστικού τομέα. Ορισμένες χρηματοδοτικές υπηρεσίες, όπως η μίσθωση, χρειάζονται ακόμη ρύθμιση ή εποπτεία.

Στον τομέα της *κοινωνίας της πληροφορίας και των μέσων ενημέρωσης* πραγματοποιήθηκε άριστη πρόοδος. Η εναρμόνιση με το *κεκτημένο* της ΕΕ και η ελευθέρωση της αγοράς βελτιώνονται. Εντούτοις, πρέπει ακόμη να διασφαλιστεί η βιωσιμότητα της δημόσιας ραδιοτηλεοπτικής υπηρεσίας. Η νομοθεσία των μέσων ενημέρωσης δεν έχει ακόμη εναρμονιστεί με την οδηγία για τις υπηρεσίες οπτικοακουστικών μέσων επικοινωνίας.

Στον τομέα της *γεωργίας και της αγροτικής ανάπτυξης*, σημειώθηκε πρόοδος. Η πολιτική αγροτικής ανάπτυξης εναρμονίζεται βαθμιαία με τις απαιτήσεις της ΕΕ. Ενώ οι λειτουργικές δομές AFSARD και IPARD ενισχύθηκαν, σε άλλους τομείς η διοικητική ικανότητα πρέπει να βελτιωθεί. Η εναρμόνιση με το *κεκτημένο* απαιτεί περαιτέρω συνεχείς προσπάθειες. Σημειώθηκε σχετική πρόοδος στον τομέα της *ασφάλειας των τροφίμων και της κτηνιατρικής και φυτοϋγειονομικής πολιτικής*, κυρίως σε σχέση με την κατάρτιση νομοθεσίας και την εφαρμογή της από τους επιχειρηματικούς φορείς στον τομέα των τροφίμων. Η διοικητική ικανότητα χρειάζεται περαιτέρω ενίσχυση, κυρίως όσον αφορά την αποτελεσματικότητα των συστημάτων παρακολούθησης και ελέγχου.

Σχετική πρόοδος σημειώθηκε στον τομέα της *πολιτικής μεταφορών*. Στη διαδικασία για το άνοιγμα της αγοράς στον τομέα των σιδηροδρομικών μεταφορών αντιμετωπίστηκαν προκλήσεις. Απαιτούνται περαιτέρω προσπάθειες για τη βελτίωση της λειτουργίας των αρχών ασφαλείας, ιδίως στην επιτροπή διερεύνησης αεροπορικών ατυχημάτων.

Σχετική πρόοδος σημειώθηκε στον τομέα της *ενέργειας*. Θεσπίστηκαν νέες στρατηγικές στον τομέα της ενέργειας. Εντούτοις, πρέπει ακόμη να τεθεί σε ισχύ ο νέος σφαιρικός νόμος για την ενέργεια. Τα τιμολόγια ηλεκτρικής ενέργειας δεν αντικατοπτρίζουν απολύτως το κόστος. Ενώ σημειώθηκε ικανοποιητική πρόοδος, εκκρεμεί ακόμη η τελική επίλυση της διαφοράς που υφίσταται με το φορέα του συστήματος διανομής, ένα πολύ σημαντικό επενδυτή της ΕΕ. Οι ρυθμιστικοί φορείς της ενέργειας και της προστασίας από τις ακτινοβολίες πρέπει να καταστούν λειτουργικά ανεξάρτητοι.

Δεν σημειώθηκε πρόοδος στην εναρμόνιση με το *κεκτημένο* της νομοθεσίας στην άμεση και έμμεση *φορολογία*. Αναφέρεται ορισμένη πρόοδος στον τομέα της λειτουργικής ικανότητας

της διοίκησης φορολογίας, όσον αφορά τις υπηρεσίες της είσπραξης φόρων και την αποτελεσματικότητα του ελέγχου. Η ικανότητα ελέγχου και φορολογικών ερευνών για την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής παραμένει ανεπαρκής.

Περιορισμένη πρόοδος σημειώθηκε στον τομέα της *οικονομικής και νομισματικής πολιτικής*. Η εναρμόνιση με το *κεκτημένο* δεν είναι πλήρης και η διοικητική ικανότητα για την εφαρμογή της πολιτικής διαφέρει σε πολύ μεγάλο βαθμό. Ικανοποιητική πρόοδος σημειώθηκε όσον αφορά τη βελτίωση των *στατιστικών*. Ωστόσο, η κατάσταση όσον αφορά τους πόρους της εθνικής στατιστικής υπηρεσίας παρουσιάζει ακόμη αδυναμίες και πρέπει να διασφαλιστεί η ισότιμη αντιπροσώπευση. Έχει θεμελιώδη σημασία να εξασφαλιστούν τα κεφάλαια για την απογραφή πληθυσμού και κατοικιών το 2011. Πρέπει να συνεχιστούν οι προσπάθειες για τη βελτίωση των τομεακών στατιστικών, ιδίως όσον αφορά τις οικονομικές στατιστικές.

Περιορισμένη πρόοδος σημειώθηκε στην εναρμόνιση με το *κεκτημένο* στον τομέα της *κοινωνικής πολιτικής και της απασχόλησης*. Θεσπίστηκε ένας νόμος πλαίσιο για την καταπολέμηση των διακρίσεων, ο οποίος όμως παρουσιάζει ορισμένα πολύ σημαντικά κενά και δεν τυγχάνει της στήριξης των σχετικών ομάδων της κοινωνίας των πολιτών. Ο τριμερής και διμερής κοινωνικός διάλογος εξακολουθεί να μην είναι αποτελεσματικός. Η ένταξη των ατόμων με αναπηρίες και άλλων κοινωνικά αποκλεισμένων ατόμων είναι βραδεία.

Σημειώθηκε σχετική πρόοδος στον τομέα των *επιχειρήσεων και της βιομηχανικής πολιτικής*. Πραγματοποιήθηκε ικανοποιητική πρόοδος όσον αφορά τη μείωση των διοικητικών φραγμών και των εξόδων για τη λειτουργία των επιχειρήσεων. Δημιουργήθηκαν νέοι φορείς και αφιερώθηκαν σημαντικοί πόροι για τη λειτουργία τους. Ωστόσο, οι στρατηγικές για τη στήριξη των επιχειρήσεων και του τομέα των ΜΜΕ χρειάζονται περισσότερη χρηματοδοτική στήριξη.

Σημειώθηκε πρόοδος στον τομέα των *διευρωπαϊκών δικτύων*. Η χώρα εξακολουθεί να συμμετέχει ενεργά στο παρατηρητήριο μεταφορών της Νοτιοανατολικής Ευρώπης και στην ενεργειακή κοινότητα. Ωστόσο, η πρόοδος στο διάδρομο X καθυστέρησε σημαντικά.

Στον τομέα της *περιφερειακής ανάπτυξης και του συντονισμού των Διαρθρωτικών Ταμείων πραγματοποιήθηκε άριστη πρόοδος*. Η εφαρμογή του επιχειρησιακού προγράμματος για την περιφερειακή ανάπτυξη παρουσιάζει σημαντική καθυστέρηση. Η διοικητική ικανότητα σε επίπεδο υπουργείων, ιδίως η τεχνική εμπειρογνομosύνη, πρέπει να ενισχυθεί. Επίσης, είναι αναγκαίο να ενισχυθούν η εκπόνηση και η εφαρμογή των έργων για να διασφαλιστεί η μελλοντική απορρόφηση των κεφαλαίων του ΜΠΒ. Γενικά, η εναρμόνιση με το *κεκτημένο* στον τομέα της περιφερειακής πολιτικής και του συντονισμού των Διαρθρωτικών Ταμείων βρίσκεται σε αρχικό στάδιο.

Σημειώθηκε περιορισμένη πρόοδος όσον αφορά τη μεταρρύθμιση του *δικαστικού τομέα* και τη διασφάλιση των *θεμελιωδών δικαιωμάτων* και σχετική πρόοδος στην αντιμετώπιση της *διαφθοράς*. Το δικαστικό συμβούλιο και εισαγγελικό συμβούλιο πρέπει να διασφαλίσουν υψηλά πρότυπα ανεξαρτησίας και αμεροληψίας του δικαστικού κλάδου στην πράξη. Η αστυνομία διενήργησε ευρείας κλίμακας επιχειρήσεις για την πάταξη της διαφθοράς εφαρμόζοντας ειδικά ερευνητικά μέτρα. Ωστόσο, πρέπει να αυξηθεί ο αριθμός των υποθέσεων διαφθοράς ανωτάτου επιπέδου που αποτελούν αντικείμενο δίωξης. Η νέα νομοθεσία για τη σύγκρουση συμφερόντων και τη χρηματοδότηση πολιτικών κομμάτων πρέπει να εφαρμοστεί αποτελεσματικά. Όσον αφορά τα θεμελιώδη δικαιώματα, ενώ το

νομικό και θεσμικό πλαίσιο έχει ήδη θεσπιστεί, οι υφιστάμενες νομικές εγγυήσεις πρέπει να εφαρμοστούν πλήρως.

Στον τομέα της *δικαιοσύνης, της ελευθερίας και της ασφάλειας*, καταγράφεται ικανοποιητική πρόοδος όσον αφορά το άσυλο, την πολιτική θεωρήσεων, τα εξωτερικά σύνορα και το Σένγκεν. Αντιμετώπιστηκε η αύξηση των αιτούντων άσυλο στην ΕΕ η οποία προέκυψε κατά την πρώτη περίοδο της εφαρμογής του καθεστώτος για την κατάργηση της υποχρέωσης θεώρησης. Ωστόσο, τον Αύγουστο και Σεπτέμβριο, σημειώθηκε νέα αύξηση των αιτήσεων ασύλου. Οι αρχές πρέπει να συνεχίσουν να αντιμετωπίζουν αυτό το θέμα και να ενημερώνουν τους πολίτες σχετικά με τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που συνεπάγεται το ταξίδι χωρίς θεώρηση. Η εφαρμογή της μεταρρύθμισης της αστυνομίας συνεχίστηκε και βελτιώθηκε η διεθνής αστυνομική συνεργασία. Ωστόσο, πρέπει να αντιμετωπιστεί το θέμα του ρόλου του Υπουργείου Εσωτερικών στην έγκριση εντολών παρακολούθησης, καθώς και η αποτελεσματικότητα του εξωτερικού μηχανισμού παρακολούθησης.

Σχετική πρόοδος σημειώθηκε στον τομέα της *επιστήμης και της έρευνας*. Το ποσοστό συμμετοχής στο έβδομο ερευνητικό πρόγραμμα πλαίσιο της ΕΕ αυξήθηκε. Σχετική πρόοδος σημειώθηκε όσον αφορά την εναρμόνιση με το κεκτημένο στους τομείς της *εκπαίδευσης, της κατάρτισης, των νέων και του πολιτισμού*. Ωστόσο, η διαχείριση των προγραμμάτων «Δια βίου μάθηση» και «Νεολαία σε δράση» παραμένει ανεπαρκής.

Σημειώθηκε περαιτέρω πρόοδος στον τομέα του *περιβάλλοντος*. Η εναρμόνιση της εθνικής νομοθεσίας προχώρησε, ιδίως όσον αφορά τους τομείς της ποιότητας του αέρα και των αποβλήτων. Ωστόσο, πρέπει να ενταθούν σημαντικά οι προσπάθειες για την εναρμόνιση με το κεκτημένο της ΕΕ στον τομέα των υδάτινων πόρων. Η διοικητική ικανότητα και οι επενδύσεις πρέπει να αυξηθούν σημαντικά. Σημειώθηκε σχετική πρόοδος στον τομέα της *προστασίας των καταναλωτών και της υγείας*. Όσον αφορά τη δημόσια υγεία, πραγματοποιήθηκε ικανοποιητική πρόοδος στον τομέα του ελέγχου του καπνίσματος.

Σχετική πρόοδος σημειώθηκε στον τομέα της *τελωνιακής ένωσης*, ιδίως όσον αφορά τη διοικητική και λειτουργική ικανότητα. Η εναρμόνιση της τελωνιακής νομοθεσίας με το κεκτημένο προχώρησε ικανοποιητικά, εκτός από την περίπτωση της διαμετακόμισης. Η διοικητική ικανότητα της διοίκησης των τελωνείων για την εφαρμογή της νομοθεσίας και την αντιμετώπιση της διασυνοριακής εγκληματικότητας και της διαφθοράς πρέπει να ενισχυθεί.

Σημειώθηκε πρόοδος στον τομέα των *εξωτερικών σχέσεων*, ιδίως όσον αφορά την κοινή εμπορική πολιτική. Πραγματοποιήθηκε πρόοδος στον τομέα της *εξωτερικής πολιτικής και της πολιτικής ασφάλειας και άμυνας*. Η χώρα ευθυγραμμίστηκε με τις περισσότερες δηλώσεις και κοινές θέσεις της ΕΕ και συνεχίζει να δεσμεύεται σχετικά με τη συμμετοχή της στις επιχειρήσεις ΕΠΑΑ. Χρειάζονται συνεχείς προσπάθειες για να μειωθεί ο αριθμός των παράνομων όπλων.

Όσον αφορά το *δημοσιονομικό έλεγχο*, σημειώθηκε σχετική πρόοδος. Η λειτουργική και οικονομική αυτονομία της ΚΥΕ ενισχύθηκε· εντούτοις, ο οργανισμός δεν είναι συνταγματικά κατοχυρωμένος. Απαιτούνται προσπάθειες για την εγκαθίδρυση συστημάτων δημοσιονομικής διαχείρισης και ελέγχου. Στον τομέα των *οικονομικών και δημοσιονομικών διατάξεων*, βελτιώθηκε η λειτουργική ικανότητα των τελωνειακών και φορολογικών αρχών καθώς και της εθνικής στατιστικής υπηρεσίας. Απαιτούνται περαιτέρω προσπάθειες για την καταπολέμηση της απάτης στον τομέα των τελωνείων και του ΦΠΑ.

Βοσνία-Ερζεγοβίνη

Η Βοσνία-Ερζεγοβίνη σημείωσε περιορισμένη πρόοδο όσον αφορά την εκπλήρωση των **πολιτικών κριτηρίων**. Σημειώθηκε σχετική πρόοδος σε σχέση με το κράτος δικαίου, ιδίως σε τομείς όπως η διαχείριση των συνόρων και η πολιτική για τη μετανάστευση, μέσω μεταρρυθμίσεων που αποσκοπούσαν στην εκπλήρωση των απαιτήσεων για την ελευθέρωση των θεωρήσεων. Επίσης, ελήφθησαν σημαντικά μέτρα για την προώθηση της περιφερειακής συμφιλίωσης και συνεργασίας, ιδίως από την άποψη της επιστροφής των προσφύγων. Εντούτοις, η συνολική εφαρμογή των μεταρρυθμίσεων ήταν ανεπαρκής και το εσωτερικό πολιτικό κλίμα κατά τη διάρκεια της προεκλογικής περιόδου χαρακτηρίστηκε από την εθνικιστική ρητορική. Η απουσία κοινού οράματος των πολιτικών αρχηγών για τον προσανατολισμό της χώρας παρεμποδίζει βασικές μεταρρυθμίσεις που έχουν σχέση με την ΕΕ και αναστέλλει την πορεία της χώρας προς την ΕΕ.

Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της Διεθνούς Αποστολής Παρακολούθησης των Εκλογών (ΔΑΠΕ) και του Γραφείου των Δημοκρατικών Θεσμών και των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του ΟΑΣΕ, οι γενικές εκλογές διεξήχθησαν σε γενικές γραμμές σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα για δημοκρατικές εκλογές. Ωστόσο, οι εκλογές διεξήχθησαν, για άλλη μια φορά, με περιορισμούς των δικαιωμάτων ψήφου με βάση την εθνότητα και τη διαμονή, λόγω των διατάξεων που θεσπίστηκαν από την ειρηνευτική συμφωνία του Ντέιτον/Παρισίων. Ο σεβασμός των δημοκρατικών αρχών και του δικαιώματος σε ίση μεταχείριση χωρίς διακρίσεις, όπως κατοχυρώνεται στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΕΣΑΔ), αποτελεί ουσιαστικό στοιχείο της ενδιάμεσης συμφωνίας. Οι καθυστερήσεις στην εναρμόνιση του συντάγματος με την ΕΣΑΔ, όπως απαιτείται από την απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Δεκεμβρίου 2009 στην υπόθεση Sejdić-Finci κατά Βοσνίας-Ερζεγοβίνης, εξακολουθούν να αποτελούν πηγή σοβαρής ανησυχίας.

Όσον αφορά τις διεθνείς υποχρεώσεις, η εκπλήρωση των όρων που καθορίστηκαν για το κλείσιμο του Γραφείου του Ανώτατου Εκπροσώπου (OHR)⁵, εξακολουθεί να είναι ουσιαστικής σημασίας. Στο σύστημα διακυβέρνησης της Βοσνίας-Ερζεγοβίνης εξακολουθεί να υπάρχει διεθνής παρουσία. Η χώρα σημείωσε ελάχιστη πρόοδο στην εκπλήρωση των όρων για το κλείσιμο του Γραφείου του Ανώτατου Εκπροσώπου. Μεταξύ αυτών των όρων, πρωταρχική θέση έχουν η κατανομή της ιδιοκτησίας μεταξύ του κράτους και άλλων επιπέδων εξουσίας, το ζήτημα της μεταβίβασης των αρμοδιοτήτων άμυνας και η εκπλήρωση των υποχρεώσεων σχετικά με τον καθορισμό του τελικού καθεστώτος του διαμερίσματος του Βρέκο. Πρωταρχικής σημασίας για όλα αυτά τα θέματα είναι η ανάγκη διασφάλισης σταθερού και εποικοδομητικού πολιτικού περιβάλλοντος στη χώρα.

Όσον αφορά τη **δημοκρατία και το κράτος δικαίου**, σημειώθηκε μικρή πρόοδος στη *συνταγματική* τροπολογία και στη δημιουργία λειτουργικών και αποτελεσματικών θεσμικών δομών. Το Συμβούλιο Υπουργών θέσπισε ένα σχέδιο δράσης για την εφαρμογή της απόφασης του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, χωρίς αποτέλεσμα.

⁵ Πρόκειται για πέντε αντικειμενικούς σκοπούς: 1) αποδεκτή και βιώσιμη επίλυση του ζητήματος κατανομής της ιδιοκτησίας μεταξύ του κράτους και άλλων επιπέδων εξουσίας· 2) αποδεκτή και βιώσιμη επίλυση του ζητήματος μεταβίβασης των αρμοδιοτήτων άμυνας· 3) απόφαση για τον καθορισμό του τελικού καθεστώτος της περιφέρειας του Βρέκο· 4) δημοσιονομική σταθερότητα· και 5) παγίωση του κράτους δικαίου (με την υιοθέτηση μιας εθνικής στρατηγικής για τα εγκλήματα πολέμου, τη θέσπιση νομοθεσίας περί αλλοδαπών και ασύλου και εθνικής στρατηγικής για τη μεταρρύθμιση της δικαιοσύνης), καθώς και δύο ειδικούς όρους: 1) υπογραφή της ΣΣΣ και 2) σταθερή πολιτική κατάσταση.

Η λειτουργία των κρατικών εκτελεστικών και νομοθετικών οργάνων συνέχισε να επηρεάζεται αρνητικά από το γεγονός ότι εξακολουθούν να επικρατούν κριτήρια με γνώμονα την εθνότητα. Η διοικητική ικανότητα του *Κοινοβουλίου* βελτιώθηκε, αλλά ο συντονισμός με το Συμβούλιο των Υπουργών και με τις εδαφικές οντότητες παραμένει περιορισμένος. Η λειτουργία των *κυβερνητικών* θεσμών, σε διάφορα επίπεδα, εξακολούθησε να πλήττεται από την κατακερματισμένη και ασυντόνιστη χάραξη πολιτικών. Ελήφθησαν μέτρα για τη βελτίωση της διοικητικής ικανότητας με το διορισμό ορισμένων ανωτέρων υπαλλήλων, μεταξύ άλλων, και στη Διεύθυνση Ευρωπαϊκής Ολοκλήρωσης. Ωστόσο, άλλες βασικές θέσεις παραμένουν κενές. Ο κρατικός νόμος περί απογραφής, ο οποίος απαιτείται για να πραγματοποιηθεί περαιτέρω πρόοδος στην ατζέντα της ΕΕ και για την κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη της χώρας πρέπει να θεσπιστεί επείγοντως.

Μικρή πρόοδος σημειώθηκε στον τομέα της *δημόσιας διοίκησης*, όπου η στρατηγική για τη μεταρρύθμιση εφαρμόζεται, αν και με βραδύ ρυθμό. Ο συντονισμός μεταξύ των διαφόρων διοικήσεων παραμένει περιορισμένος. Απαιτούνται εντατικές προσπάθειες για να αποτρέπονται οι πολιτικές παρεμβάσεις και να περιοριστεί ο ρόλος που διαδραματίζουν οι πολιτικές πεποιθήσεις στους διορισμούς. Πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στην πρόοδο προς την καθιέρωση μιας επαγγελματικής, υπόλογης, διαφανούς και αποτελεσματικής δημόσιας διοίκησης βασισμένης σε αξιολογικά κριτήρια. Λειτουργεί ενιαίος κρατικός συνήγορος του πολίτη, αλλά οι δημοσιονομικοί περιορισμοί παρεμποδίζουν την αποτελεσματικότητά του και το θέμα αυτό πρέπει να αντιμετωπιστεί.

Η Βοσνία-Ερζεγοβίνη σημείωσε περιορισμένη πρόοδο στη βελτίωση του *δικαστικού συστήματος*. Θεσπίστηκε νέα νομοθεσία για τον κώδικα ποινικής δικονομίας, αλλά υπήρξαν ελάχιστα αποτελέσματα όσον αφορά τη μείωση των συσσωρευμένων εκκρεμών υποθέσεων. Η εφαρμογή της στρατηγικής για τη μεταρρύθμιση του τομέα της δικαιοσύνης και της στρατηγικής για τα εγκλήματα πολέμου συνεχίζει να είναι ελλιπέστατη. Η πολυπλοκότητα του νομικού πλαισίου, ο κατακερματισμός του δικαστικού συστήματος και η απουσία ενιαίου προϋπολογισμού συνεχίζουν να καθυστερούν την πρόοδο προς την ανεξαρτησία του δικαστικού τομέα. Οι εντολές των διεθνών δικαστών και εισαγγελέων που ασχολούνται με εγκλήματα πολέμου παρατάθηκαν από τον Ύπατο Εκπρόσωπο, κατόπιν της ανικανότητας των αρχών να καταλήξουν σε συμφωνία. Η δίωξη των εγκλημάτων πολέμου συνέχισε να είναι ικανοποιητική, αλλά πρέπει να βελτιωθεί στις οντότητες και στα καντόνια.

Η Βοσνία-Ερζεγοβίνη σημείωσε περιορισμένη πρόοδο όσον αφορά την καταπολέμηση της *διαφθοράς*, η οποία συνεχίζεται σε πολλούς τομείς και αποτελεί σοβαρό πρόβλημα. Αρχισε η εφαρμογή της στρατηγικής και του σχεδίου δράσης για την πάταξη της διαφθοράς. Συστάθηκε ο οργανισμός που είναι υπεύθυνος για την παρακολούθηση της εφαρμογής του και διορίστηκε ο διευθυντής του. Σημειώθηκε σχετική πρόοδος όσον αφορά την εφαρμογή των συστάσεων που διατύπωσε η ομάδα κρατών κατά της διαφθοράς (GRECO). Η δικαστική συνέχεια που δίδεται σε υποθέσεις διαφθοράς συνέχισε να είναι αργή και μόνον ένας περιορισμένος αριθμός υποθέσεων υψηλού επιπέδου διαφθοράς κατέληξε σε δίωξη. Η ανεπαρκής εφαρμογή της νομοθεσίας και τα προβλήματα συντονισμού μεταξύ των οντοτήτων εξακολουθούν να δημιουργούν ανησυχία. Η Βοσνία-Ερζεγοβίνη πρέπει να αναλάβει σταθερή δέσμευση και αποφασιστική δράση για την καταπολέμηση της διαφθοράς.

Περιορισμένη πρόοδος σημειώθηκε όσον αφορά τα *ανθρώπινα δικαιώματα και την προστασία των μειονοτήτων*. Η Βοσνία-Ερζεγοβίνη επικύρωσε όλες τις σημαντικές διεθνείς συμβάσεις, αλλά απαιτούνται εντατικές προσπάθειες για να εξασφαλιστεί η καλύτερη εφαρμογή τους. Πρέπει να ενισχυθεί η εφαρμογή των εθνικών κανόνων, περιλαμβανομένων των κανόνων του συνταγματικού δικαστηρίου της Βοσνίας-Ερζεγοβίνης.

Τα ατομικά και τα πολιτικά δικαιώματα γίνονται σεβαστά σε μεγάλο βαθμό. Σημειώθηκε σχετική πρόοδος στην εναρμόνιση των ποινικών κυρώσεων στη χώρα. Ωστόσο, εκκρεμεί ακόμη η θέσπιση του νόμου-πλαίσιο για τη δωρεάν παροχή νομικής βοήθειας, η οποία έπρεπε να είχε συμμορφωθεί με την ΕΣΑΔ. Πρέπει να διασφαλιστεί η πρόσβαση στη δικαιοσύνη σε αστικές και ποινικές διώξεις. Οι συνθήκες στις φυλακές βελτιώθηκαν αλλά ο υπερπληθυσμός και η κακομεταχείριση των κρατουμένων εξακολουθούν να προκαλούν ανησυχίες.

Οι συνταγματικοί κανόνες του κράτους και των οντοτήτων προβλέπουν την ελευθερία έκφρασης και των μέσων ενημέρωσης, την ελευθερία του συνέρχεσθαι και συνεταιρίζεσθαι και την θρησκευτική ελευθερία. Ωστόσο, η υφιστάμενη νομοθεσία δεν εφαρμόζεται πλήρως. Οι πολιτικές πιέσεις που ασκούνται στα μέσα ενημέρωσης αυξήθηκαν, όπως αυξήθηκαν και οι εθνοτικές προκαταλήψεις. Αυξήθηκαν επίσης οι περιπτώσεις παρενόχλησης δημοσιογράφων. Η εφαρμογή της μεταρρύθμισης των δημόσιων ραδιοτηλεοπτικών μεταδόσεων καθυστερεί. Συνέχισε να υπονομεύεται η ανεξαρτησία της ρυθμιστικής αρχής των τηλεπικοινωνιών. Οι κυβερνήσεις των οντοτήτων συνήψαν συμφωνίες συνεργασίας με την κοινωνία των πολιτών. Ωστόσο, απαιτούνται περαιτέρω προσπάθειες για να ενισχυθεί ο διάλογος με την κοινωνία των πολιτών και για να υποστηριχτεί η ανάπτυξή του.

Περιορισμένη πρόοδος σημειώθηκε στον τομέα των οικονομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων. Τα εν λόγω δικαιώματα προστατεύονται από το υφιστάμενο νομικό πλαίσιο, το οποίο όμως παραμένει κατακερματισμένο και η εφαρμογή του εξακολουθεί να είναι περιορισμένη. Θεσπίστηκε ένας συνολικός εθνικός νόμος κατά των διακρίσεων αλλά το πεδίο εφαρμογής του είναι περιορισμένο. Πρέπει να βελτιωθεί η προστασία των γυναικών από κάθε μορφής βία, καθώς και η κοινωνική προστασία των παιδιών. Το σύστημα κοινωνικής πρόνοιας που βασίζεται κυρίως στα δικαιώματα επηρεάζει αρνητικά τις συνθήκες διαβίωσης των ενάλωτων ομάδων, στις οποίες περιλαμβάνονται και οι ψυχικά ασθενείς. Ο κοινωνικός διάλογος και η άσκηση των δικαιωμάτων των εργαζομένων παρεμποδίζονται από την απουσία αναγνώρισης των κρατικών κοινωνικών εταίρων και από τον κατακερματισμό του νομοθετικού πλαισίου.

Σημειώθηκε σχετική πρόοδος όσον αφορά το σεβασμό και την προστασία των μειονοτήτων και των πολιτιστικών δικαιωμάτων⁶. Από την άποψη των διεθντικών σχέσεων, μειώθηκε ο αριθμός των χωριστών σχολείων (2 συστεγαζόμενα σχολεία) και στα περισσότερα σχολεία καθιερώθηκε ένα κοινό σχολικό πρόγραμμα διάρκειας εννέα ετών. Ωστόσο, ο διαχωρισμός των παιδιών στα σχολεία με εθνοτικά κριτήρια παραμένει πρόβλημα. Παρά την αύξηση των χρηματοδοτικών πόρων για την εφαρμογή της στρατηγικής για τους Ρομ, η μειονότητα αυτή εξακολουθεί να αντιμετωπίζει πολύ δυσχερείς συνθήκες διαβίωσης και να υφίσταται διακρίσεις. Η έλλειψη ληξιαρχείου εξακολουθεί να εμποδίζει την άσκηση των βασικών κοινωνικών και οικονομικών δικαιωμάτων τους. Χρειάζονται περαιτέρω μέτρα για να βελτιωθεί η εφαρμογή του νόμου για τις εθνικές μειονότητες.

Σχετική πρόοδος επετεύχθη όσον αφορά τους πρόσφυγες και τους εκτοπισθέντες στο εσωτερικό της χώρας. Θεσπίστηκε η σε επίπεδο χώρας στρατηγική που αποσκοπούσε στη στήριξη της διαδικασίας επιστροφής και στη διασφάλιση της ορθής εφαρμογής του παραρτήματος VII της ειρηνευτικής συμφωνίας Ντέιτον/Παρισιού. Εντούτοις, έχει επιτευχθεί

⁶ Σύμφωνα με το νόμο για την προστασία των δικαιωμάτων των ατόμων που ανήκουν σε εθνικές μειονότητες, υπήρχαν 17 εθνικές μειονότητες στη Βοσνία-Ερζεγοβίνη. Οι τρεις λαοί που απαρτίζουν τη χώρα, Βόσνιοι, Κροάτες και Σέρβοι, δεν αποτελούν εθνικές μειονότητες.

μικρή πρόοδος όσον αφορά τη διασφάλιση σε τοπικό επίπεδο της οικονομικής και κοινωνικής ένταξης των ατόμων που έχουν επιστρέψει.

Όσον αφορά τα *περιφερειακά θέματα και τις διεθνείς υποχρεώσεις*, συνεχίστηκε η εφαρμογή της ειρηνευτικής συμφωνίας Ντέιτον/Παρισίων. Η συνεργασία με το Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο για την πρώην Γιουγκοσλαβία διατηρήθηκε σε ικανοποιητικό επίπεδο. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της προεκλογικής περιόδου, η Δημοκρατία των Σερβοβοσνίων αμφισβήτησε επανειλημμένα την εδαφική ακεραιότητα της χώρας. Επιπλέον, συνεχίστηκαν οι δηλώσεις της πολιτικής ηγεσίας της Δημοκρατίας των Σερβοβοσνίων, η οποία αρνείται τη σοβαρότητα των σφαγών άμαχου πληθυσμού κατά τη διάρκεια του πολέμου.

Η συνεργασία μεταξύ των δικαστηρίων και των εισαγγελιών από τη Βοσνία-Ερζεγοβίνη, την Κροατία και τη Σερβία βελτιώθηκε. Υπεγράφησαν διμερείς συμφωνίες για την αμοιβαία αναγνώριση και την επιβολή των δικαστικών αποφάσεων σε ποινικές υποθέσεις. Απαιτούνται περισσότερες προσπάθειες για να ενισχυθεί η ικανότητα να αντιμετωπίζονται οι υποθέσεις εγκλημάτων πολέμου, ιδίως σε επίπεδο δικαστηρίων καντονίων και διαμερισμάτων, και να διασφαλιστούν οι κατάλληλοι χρηματοδοτικοί πόροι. Η περιφερειακή συνεργασία και η κατάλληλη προστασία των μαρτύρων θα είναι αποφασιστικής σημασίας όσον αφορά αυτό το θέμα.

Όσον αφορά το Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο, η διμερής συμφωνία περί ασυλίας με τις Ηνωμένες Πολιτείες δεν είναι σύμφωνη με τις κοινές θέσεις και τις κατευθυντήριες αρχές της ΕΕ. Η χώρα πρέπει να ευθυγραμμιστεί με τη θέση της ΕΕ.

Νέα ώθηση δόθηκε στη διαδικασία δήλωσης του Σαράγεβο που ακολούθησε την υπουργική συνάντηση η οποία πραγματοποιήθηκε στο Βελιγράδι, το Μάρτιο του 2010. Στο πλαίσιο αυτό συναντήθηκαν η Βοσνία-Ερζεγοβίνη, η Κροατία, το Μαυροβούνιο και η Σερβία, οι οποίες αποφάσισαν να συνεργαστούν προκειμένου να αποσαφηνίσουν τα σχετικά με τους πρόσφυγες στατιστικά στοιχεία. Οι χώρες αυτές δεσμεύτηκαν επίσης να συνεργαστούν για την εξεύρεση λύσεων σε ορισμένα εκκρεμή θέματα έως τα τέλη του έτους.

Η Βοσνία-Ερζεγοβίνη συνέχισε να συμμετέχει ενεργά σε πρωτοβουλίες περιφερειακής συνεργασίας, συμπεριλαμβανομένων της διαδικασίας για τη συνεργασία στη Νοτιοανατολική Ευρώπη (SEECF), του Συμβουλίου Περιφερειακής Συνεργασίας (ΣΠΣ) και της συμφωνίας ελευθέρων συναλλαγών της Κεντρικής Ευρώπης (CEFTA). Οι σχέσεις της Βοσνίας-Ερζεγοβίνης με τους γείτονές της αναπτύχθηκαν περαιτέρω, λόγω ορισμένων σημαντικών περιφερειακών πρωτοβουλιών για την προώθηση συμφιλίωσης. Ωστόσο, εξακολουθούν να παραμένουν ανοικτά ορισμένα συνοριακού χαρακτήρα θέματα με τις γειτονικές χώρες. Τα άτομα με διαβατήρια του Κοσσυφοπεδίου εξακολουθούν να έχουν δυσκολίες για την απόκτηση θεώρησης προκειμένου να παρευρεθούν σε περιφερειακές συναντήσεις στη Βοσνία-Ερζεγοβίνη.

Η **οικονομία** της Βοσνίας-Ερζεγοβίνης, η οποία ήταν σε ύφεση το 2009, σημείωσε μέτρια ανάκαμψη το 2010. Η ανάκαμψη οφείλεται κατά κύριο λόγο σε εξωτερική ζήτηση. Η ανεργία παρέμεινε σε πολύ υψηλά επίπεδα. Η δημοσιονομική κατάσταση επιδεινώθηκε σημαντικά το 2009, καθώς τα δημόσια οικονομικά υπέστησαν έντονες πιέσεις λόγω μείωσης των εσόδων και υψηλών ανεπιλημμένων δαπανών. Πρόσφατα, υπό την πίεση δημοσιονομικών ανισορροπιών καθώς και του προγράμματος του ΔΝΤ, εφαρμόστηκαν ορισμένα φορολογικά και διαρθρωτικά μεταρρυθμιστικά μέτρα. Παρόλα αυτά, οι προϋπολογισμοί δεν είναι ακόμη αυτοδύναμοι και η ποιότητα των δημόσιων οικονομικών παραμένει χαμηλή.

Όσον αφορά τα **οικονομικά κριτήρια**, η Βοσνία-Ερζεγοβίνη σημείωσε μικρή περαιτέρω πρόοδο στη δημιουργία λειτουργούσας οικονομίας της αγοράς. Σημαντικές περαιτέρω μεταρρυθμιστικές προσπάθειες πρέπει να καταβληθούν με αποφασιστικότητα, ώστε να είναι η χώρα σε θέση να αντιμετωπίσει μακροπρόθεσμα τις ανταγωνιστικές πιέσεις και τις δυνάμεις της αγοράς στο εσωτερικό της Ένωσης.

Η εφαρμογή της συμφωνίας stand-by με το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο ήταν σε μεγάλο βαθμό ικανοποιητική. Η οικονομική και νομισματική σταθερότητα διατηρήθηκε. Το καθεστώς νομισματικού συμβουλίου συνέχισε να παρουσιάζει υψηλό βαθμό αξιοπιστίας. Η εμπιστοσύνη στις τοπικές τράπεζες αποκαταστάθηκε και τα νοικοκυριά εμπιστεύτηκαν εκ νέου τις αποταμιεύσεις τους στον τραπεζικό τομέα κατά τη διάρκεια του 2010. Η βιομηχανική παραγωγή αυξήθηκε ελαφρώς κατά το πρώτο εξάμηνο του 2010. Υπό την επίρεια των διεθνών εξελίξεων των τιμών, ο πληθωρισμός επέστρεψε σε θετικά, αν και χαμηλά, ποσοστά στις αρχές του 2010. Λόγω της αύξησης των εξαγωγών, οι εξωτερικές ανισορροπίες μειώθηκαν. Σημειώθηκε περιορισμένη βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, ιδίως όσον αφορά την καταχώρηση των επιχειρήσεων.

Εντούτοις, η δημοσιονομική κατάσταση στη Βοσνία-Ερζεγοβίνη παρέμεινε δυσχερής, ιδίως στην Ομοσπονδία. Η δέσμευση για τη συμφωνηθείσα δημοσιονομική προσαρμογή και τα μέτρα διαρθρωτικής μεταρρύθμισης, καθώς και η εφαρμογή τους, ήταν άنيση σε όλη τη χώρα. Η ποιότητα των δημόσιων οικονομικών παρέμεινε χαμηλή με υψηλά μερίδια των τρεχουσών δαπανών στο ΑΕΠ. Η ιδιωτικοποίηση, η αναδιάρθρωση των δημόσιων επιχειρήσεων και η ελευθέρωση των επιχειρήσεων δικτύων δεν προχώρησαν. Ο εκσυγχρονισμός των υποδομών προχώρησε με βραδύ ρυθμό. Η παραγωγική ικανότητα και η ανταγωνιστικότητα της οικονομίας παρέμειναν χαμηλές, καθώς δεν υπήρξε κατάλληλη εκμετάλλευση των εγχώριων αναπτυξιακών πηγών. Οι διαρθρωτικές δυσκαμψίες, όπως οι υψηλοί συντελεστές κοινωνικών εισφορών και η χαμηλή εργατική κινητικότητα εξακολουθούν να παρεμποδίζουν τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης και τη συμμετοχή στην αγορά εργασίας. Οι υψηλές και κακώς στοχοθετημένες κοινωνικές παροχές μειώνουν την τάση για εργασία, τονίζοντας ακόμη περισσότερο την ανάγκη για μεταρρύθμιση του συστήματος κοινωνικών παροχών. Η ανεργία συνέχισε να είναι πολύ υψηλή και ο άτυπος τομέας παραμένει σημαντική πρόκληση. Το επιχειρηματικό περιβάλλον επηρεάζεται από τις διοικητικές ανεπάρκειες και το ανίσχυρο κράτος δικαίου.

Η Βοσνία-Ερζεγοβίνη σημείωσε περιορισμένη πρόοδο στην εναρμόνιση της νομοθεσίας της και των πολιτικών με τα **ευρωπαϊκά πρότυπα**. Σημειώθηκε σχετική πρόοδος σε τομείς όπως η ελεύθερη κυκλοφορία των κεφαλαίων, η διανοητική ιδιοκτησία, η εκπαίδευση και η έρευνα, οι μεταφορές, ο δημοσιονομικός έλεγχος, καθώς και σε αρκετά ζητήματα δικαιοσύνης, ελευθερίας και ασφάλειας. Πρέπει να καταβληθούν ιδιαίτερες προσπάθειες όσον αφορά την ελεύθερη κυκλοφορία εμπορευμάτων, προσώπων και υπηρεσιών, τα τελωνεία και τη φορολογία, τον ανταγωνισμό και τις κρατικές ενισχύσεις, τις δημόσιες συμβάσεις, την απασχόληση και τις κοινωνικές πολιτικές, τη γεωργία και την αλιεία, το περιβάλλον, την ενέργεια, καθώς και την κοινωνία της πληροφορίας και τα μέσα ενημέρωσης.

Γενικά, η εφαρμογή της ενδιάμεσης συμφωνίας υπήρξε άنيση. Η χώρα παρέβη την ενδιάμεση συμφωνία, λόγω της μη συμμόρφωσης με την ΕΣΑΔ όσον αφορά το δικαίωμα της ίσης, χωρίς

διακρίσεις μεταχείρισης⁷ και τη μη σύσταση μιας αρχής για τις κρατικές ενισχύσεις. Απαιτείται περαιτέρω ενίσχυση της διοικητικής ικανότητας, προκειμένου να επιτευχθούν ικανοποιητικές επιδόσεις όσον αφορά την εφαρμογή της ΣΣΣ.

Η Βοσνία-Ερζεγοβίνη σημείωσε σχετική πρόοδο σε τομείς της *εσωτερικής αγοράς*. Όσον αφορά την *ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων*, σημειώθηκε περιορισμένη πρόοδος στον τομέα της προστασίας των καταναλωτών. Πρέπει να καταβληθούν συνεχείς προσπάθειες για την εναρμόνιση του νομικού πλαισίου με τη νομοθεσία της ΕΕ και για την ανάπτυξη της αναγκαίας διοικητικής ικανότητας.

Στον τομέα της *ελεύθερης κυκλοφορίας των προσώπων, των υπηρεσιών, καθώς και του δικαιώματος εγκατάστασης*, σημειώθηκε περιορισμένη πρόοδος, συμπεριλαμβανομένης της δημιουργίας ενός ενιαίου οικονομικού χώρου. Πρέπει να επιτευχθεί περαιτέρω απλούστευση των δικαστικών διαδικασιών και της εγγραφής των εταιρειών.

Στον τομέα της *ελεύθερης κυκλοφορίας των κεφαλαίων*, σημειώθηκε σχετική πρόοδος. Η περαιτέρω νομική εναρμόνιση με το *κεκτημένο* έχει ουσιαστική σημασία για να διασφαλιστεί η ορθή λειτουργία των κεφαλαιαγορών στη Βοσνία-Ερζεγοβίνη. Στους τομείς των *τελωνείων και της φορολογίας* σημειώθηκε μικρή πρόοδος.

Η Βοσνία-Ερζεγοβίνη πραγματοποίησε σχετική πρόοδο στην επιβολή των κανόνων *ανταγωνισμού*. Ωστόσο, δεν σημειώθηκε πρόοδος στον τομέα των κρατικών ενισχύσεων, λόγω της μη σύστασης μιας κρατικής αρχής για τις ενισχύσεις. Σημειώθηκε περιορισμένη πρόοδος στον τομέα των *δημόσιων συμβάσεων*. Σχετική πρόοδος σημειώθηκε στη θέσπιση νόμων περί των *δικαιωμάτων διανοητικής προστασίας*.

Μικρή πρόοδος πραγματοποιήθηκε στον τομέα των *κοινωνικών πολιτικών και των πολιτικών απασχόλησης* καθώς και της πολιτικής δημόσιας υγείας. Καταρτίζονται τώρα έγγραφα στρατηγικής σε επίπεδο χώρας, αλλά η νομοθεσία και οι πολιτικές εξακολουθούν να είναι κατακερματισμένες. Σημειώθηκε ικανοποιητική πρόοδος στον τομέα της έρευνας. Στον τομέα της *εκπαίδευσης και του πολιτισμού*, έχουν θεσπιστεί νόμοι πλαίσιο και στρατηγικές, αλλά η εφαρμογή τους εκκρεμεί. Συνεχίστηκαν οι διαπραγματεύσεις για την προσχώρηση στον *Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου*, αλλά η διαδικασία δεν έχει ακόμη ολοκληρωθεί.

Η Βοσνία-Ερζεγοβίνη σημείωσε σχετικά περιορισμένη πρόοδο στην εναρμόνιση με τα ευρωπαϊκά πρότυπα σε αρκετές **τομεακές πολιτικές**. Οι προετοιμασίες στον τομέα της *βιομηχανίας και των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων* (ΜΜΕ) παραμένουν σε αρχικό στάδιο. Πρέπει ακόμη να αναπτυχτεί μία συνολική στρατηγική στον τομέα της βιομηχανίας και να εφαρμοστεί η στρατηγική σε κρατικό επίπεδο για την ανάπτυξη των ΜΜΕ. Σημειώθηκε μικρή πρόοδος στον τομέα της *γεωργίας και της αγροτικής ανάπτυξης*, της ασφάλειας των τροφίμων, της κτηνιατρικής και φυτοϋγειονομικής πολιτικής και της αλιείας. Θεσπίστηκε η νομοθεσία εφαρμογής, αλλά δεν σημειώθηκε πρόοδος όσον αφορά τη σύσταση του Υπουργείου Γεωργίας σε επίπεδο κεντρικού κράτους. Η ανεπαρκής εφαρμογή σε κεντρικό κρατικό επίπεδο της κτηνιατρικής και φυτοϋγειονομικής νομοθεσίας και της νομοθεσίας για την ασφάλεια των τροφίμων δεν επιτρέπει στη Βοσνία-Ερζεγοβίνη να ανταποκριθεί στα πρότυπα της ΕΕ.

⁷ Το άρθρο 14 σε συνδυασμό με το άρθρο 3 του πρωτοκόλλου 1 της ΕΣΑΔ, το οποίο προβλέπει απαγόρευση των διακρίσεων σε σχέση με το δικαίωμα για ελεύθερες εκλογές και το άρθρο 1 του πρωτοκόλλου 12 της ΕΣΑΔ, το οποίο θεσπίζει το δικαίωμα ίσης μεταχείρισης χωρίς διακρίσεις.

Οι προετοιμασίες της Βοσνίας-Ερζεγοβίνης στον τομέα του *περιβάλλοντος* και της κλιματικής αλλαγής βρίσκονται ακόμη σε αρχικό στάδιο. Πρέπει να θεσπιστεί ένα εναρμονισμένο νομικό πλαίσιο για την περιβαλλοντική προστασία και μία εθνική υπηρεσία περιβάλλοντος. Η Βοσνία-Ερζεγοβίνη σημείωσε άνιση πρόοδο στον *τομέα των μεταφορών*. Υπήρξαν ορισμένες εξελίξεις όσον αφορά τα διευρωπαϊκά δίκτυα μεταφορών, τους τομείς των οδικών και εσωτερικών πλωτών μεταφορών, αλλά η πρόοδος στον τομέα των οδικών μεταφορών ήταν πολύ περιορισμένη. Ο εκσυγχρονισμός των έργων υποδομής στον τομέα των μεταφορών παραμένει σε εκκρεμότητα. Οι προετοιμασίες στον τομέα της *ενέργειας* δεν έχουν προχωρήσει πολύ. Ως συμβαλλόμενο μέρος της συνθήκης για την ενεργειακή κοινότητα, η Βοσνία-Ερζεγοβίνη οφείλει να εφαρμόσει την αντίστοιχη ενεργειακή νομοθεσία της ΕΕ. Για να εξασφαλιστεί η ηλεκτροδότηση, πρέπει να διασφαλιστεί η πλήρης λειτουργία μιας εθνικής επιχείρησης διανομής και να θεσπιστεί μία σφαιρική ενεργειακή στρατηγική.

Η πρόοδος στους τομείς της *κοινωνίας της πληροφορίας και των μέσων ενημέρωσης* ήταν περιορισμένη. Η εναρμόνιση του νομικού πλαισίου για τη δημόσια ραδιοηλεκτροαση παραμένει σε εκκρεμότητα. Οι προκλήσεις που εξακολουθούν να υφίστανται όσον αφορά την ανεξαρτησία της ρυθμιστικής αρχής στον τομέα των επικοινωνιών και ο αργός ρυθμός εφαρμογής της μεταρρύθμισης της δημόσιας ραδιοηλεκτροασης συνεχίζουν να προκαλούν σοβαρές ανησυχίες.

Στον τομέα του *δημοσιονομικού ελέγχου* σημειώθηκε σχετική πρόοδος. Εισήχθη ο εσωτερικός έλεγχος αλλά τα συστήματα δημοσιονομικής διαχείρισης και ελέγχου πρέπει να αναπτυχθούν περισσότερο. Η ανεξαρτησία του εξωτερικού ελέγχου πρέπει να διασφαλιστεί. Σημειώθηκε σχετική πρόοδος στον τομέα των *στατιστικών* σε σχέση με τις ταξινομήσεις και τα μητρώα. Εντούτοις, δεν θεσπίστηκε ο νόμος για την απογραφή του πληθυσμού και των νοικοκυριών σε κρατικό κεντρικό επίπεδο. Πρέπει να βελτιωθούν οι στατιστικές για τους εθνικούς λογαριασμούς, τις επιχειρήσεις και τη γεωργία. Η συνεργασία μεταξύ των στατιστικών οργάνων της χώρας σε επίπεδο κεντρικού κράτους και οντοτήτων είναι ακόμα ανεπαρκής.

Στον τομέα της *δικαιοσύνης, της ελευθερίας και της ασφάλειας*, σημειώθηκε πρόοδος αν και άνιση, σε διάφορους τομείς. Στο πλαίσιο του διαλόγου για την ελευθέρωση των θεωρήσεων, ελήφθησαν μέτρα για την τήρηση όλων των κριτηρίων που έχουν καθοριστεί στους χάρτες πορείας. Στον τομέα της πολιτικής των θεωρήσεων, συνεχίστηκε η υλοποίηση των προτεραιοτήτων. Εκδόθηκαν βιομετρικά διαβατήρια. Η συμφωνία διευκόλυνσης των θεωρήσεων μεταξύ της ΕΕ και της Βοσνίας-Ερζεγοβίνης και η συμφωνία επανεισοδής συνεχίστηκαν να εφαρμόζονται ομαλά.

Οι προετοιμασίες της χώρας στους τομείς της *διαχείρισης των συνόρων, του ασύλου και της μετανάστευσης* προχώρησαν. Το σύστημα ασύλου και διεθνούς προστασίας, ο έλεγχος των μεταναστευτικών ροών και της διυπηρεσιακής συνεργασίας βελτιώθηκαν. Εντούτοις, απαιτείται ενίσχυση των υποδομών σε ορισμένα σημεία διέλευσης των συνόρων. Σημειώθηκε περιορισμένη πρόοδος στην πρόληψη της *νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες*. Απαιτούνται περαιτέρω προσπάθειες, ιδίως όσον αφορά την επιβολή των νομικών διατάξεων. Σημειώθηκε σχετική πρόοδος στην καταπολέμηση των *ναρκωτικών*. Ωστόσο, η απουσία αποτελεσματικής δικαστικής συνέχειας παρεμποδίζει την καταπολέμηση της διακίνησης ναρκωτικών, η οποία παραμένει σοβαρό πρόβλημα.

Οι προετοιμασίες της Βοσνίας-Ερζεγοβίνης στον τομέα της *αστυνομίας* προχωρούν, αν και με άνισο ρυθμό. Η κατάτμηση των αστυνομικών δυνάμεων της Βοσνίας-Ερζεγοβίνης εξακολουθεί να υπονομεύει την αποτελεσματικότητα, την παραγωγή αποτελεσμάτων, τη συνεργασία και την ανταλλαγή πληροφοριών. Η *καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος*

παραμένει ανεπαρκής, λόγω της έλλειψης συνεκτικού θεσμικού πλαισίου. Το οργανωμένο έγκλημα εξακολουθεί να προκαλεί σοβαρές ανησυχίες που επηρεάζουν το κράτος δικαίου και το επιχειρηματικό κλίμα. Σημειώθηκε σχετική πρόοδος στη καταπολέμηση της *εμπορίας ανθρώπων*, σε σχέση με την ταυτοποίηση των θυμάτων. Απαιτούνται περισσότερες προσπάθειες σχετικά με τη στήριξη των θυμάτων και την προστασία των μαρτύρων. Η Βοσνία-Ερζεγοβίνη άρχισε να αντιμετωπίζει το θέμα της *καταπολέμησης της τρομοκρατίας* με τη χάραξη σφαιρικής στρατηγικής.

Όσον αφορά την *προστασία των προσωπικών δεδομένων*, οι προετοιμασίες για την προστασία τους συνεχίστηκαν, αλλά απαιτούνται περαιτέρω προσπάθειες όσον αφορά την επιβολή του νόμου. Η ικανοποιητική λειτουργία της προστασίας των προσωπικών δεδομένων είναι αποφασιστικής σημασίας για να συνάψει η Βοσνία-Ερζεγοβίνη συμφωνίες με την Ευρωπαϊκή και την Eurojust.

Σερβία

Η Σερβία σημείωσε πρόοδο όσον αφορά την εκπλήρωση των **πολιτικών κριτηρίων**. Η Σερβία υπέβαλε αίτηση προσχώρησης στην ΕΕ το Δεκέμβριο του 2009. Η ενδιάμεση συμφωνία ετέθη σε ισχύ το Φεβρουάριο του 2010 και η χώρα σημείωσε περαιτέρω πρόοδο στη συμμόρφωση με τις απαιτήσεις της συμφωνίας σταθεροποίησης και σύνδεσης. Η διαδικασία κύρωσης της ΣΣΣ δρομολογήθηκε τον Ιούνιο του 2010. Η δικαστική μεταρρύθμιση συνεχίστηκε, αλλά σημειώθηκαν σοβαρές ελλείψεις στη διαδικασία επαναδιορισμού των δικαστών και των εισαγγελέων. Παρά την ενεργή συνεχιζόμενη συνεργασία της Σερβίας με το Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο για την πρώην Γιουγκοσλαβία (ICTY), οι υπόδικοι στο ICTY, Ratko Mladić και Goran Hadžić, εξακολουθούν να διαφεύγουν τη σύλληψη.

Η Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ εξέδωσε, στις 9 Σεπτεμβρίου, κοινό ψήφισμα που προτάθηκε από τη Σερβία και συνυποστηρίχτηκε από την ΕΕ ως συνέχεια της συμβουλευτικής γνώμης του Διεθνούς Δικαστηρίου για το Κοσσυφοπέδιο. Το ψήφισμα παρουσιάζει το περιεχόμενο της συμβουλευτικής γνώμης του Διεθνούς Δικαστηρίου και χαιρετίζει την πρόθεση της Ευρωπαϊκής Ένωσης να διευκολύνει μία διαδικασία διαλόγου μεταξύ των μερών· η ίδια η διαδικασία διαλόγου θα αποτελέσει ένα παράγοντα ειρήνης, ασφάλειας και σταθερότητας στην περιοχή και ο διάλογος αυτός θα προωθήσει τη συνεργασία, θα συμβάλει στην επίτευξη προόδου στην πορεία προς την Ευρωπαϊκή Ένωση και θα βελτιώσει τη ζωή των ανθρώπων. Χρειάζεται να καταβληθούν αποφασιστικές προσπάθειες από όλα τα μέρη για τη συμμετοχική και αποτελεσματική λειτουργία των περιφερειακών φόρουμ.

Η δημοκρατία και το κράτος δικαίου ενισχύθηκαν περαιτέρω. Η εφαρμογή των νέων συνταγματικών διατάξεων, όπως αυτών που αναφέρονται στο καθεστώς της Βοϊβοδίνας, προχώρησε. Χρειάζονται επιπλέον προσπάθειες για να διασφαλιστεί η συμβατότητα ορισμένων συνταγματικών διατάξεων με τα ευρωπαϊκά πρότυπα, ιδίως στο δικαστικό κλάδο.

Ελήφθησαν περαιτέρω μέτρα για τη βελτίωση της λειτουργίας του *Κοινοβουλίου*, χάρη στη θέσπιση νέου νόμου για την εθνική συνέλευση και νέων διαδικαστικών κανόνων. Εντούτοις, απαιτούνται προσπάθειες για να βελτιωθεί περαιτέρω η ποιότητα των νομοθετικών πράξεων. Η εκλογική νομοθεσία πρέπει να ευθυγραμμιστεί πλήρως με τα ευρωπαϊκά πρότυπα.

Η *κυβέρνηση* συνασπισμού παρέμεινε σταθερή και συνέχισε να επιδεικνύει υψηλό βαθμό συναίνεσης σχετικά με το ότι η ένταξη στην ΕΕ αποτελεί στρατηγική προτεραιότητα.

Ωστόσο, η προετοιμασία και η εφαρμογή νέας νομοθεσίας πρέπει να καταστούν αποτελεσματικότερες.

Η ικανότητα της *δημόσιας διοίκησης* είναι συνολικά ικανοποιητική αλλά η μεταρρύθμιση σε αυτόν τον τομέα προχωρεί με αργό και άνισο ρυθμό. Απαιτείται ισχυρότερη δέσμευση όσον αφορά την τήρηση της εντολής των ανεξάρτητων ρυθμιστικών φορέων και τον εφοδιασμό τους με τους κατάλληλους πόρους.

Σημειώθηκε ικανοποιητική πρόοδος στη θέσπιση νομοθεσίας που προβλέπει τον *έλεγχο* των ενόπλων δυνάμεων *από τις πολιτικές αρχές* και την εφαρμογή συνταγματικά κατοχυρωμένων δικαιωμάτων. Εντούτοις, πρέπει να ενισχυθεί ο έλεγχος από τις πολιτικές αρχές, συμπεριλαμβανομένης και της σχετικής κοινοβουλευτικής επιτροπής.

Η Σερβία συνέχισε τη μεταρρύθμιση του *δικαστικού της συστήματος* με τη διαδικασία του επαναδιορισμού όλων των δικαστών και εισαγγελέων και την εισαγωγή νέου δικτύου δικαστηρίων. Εντούτοις, η διαδικασία επαναδιορισμού χαρακτηρίστηκε από πολύ σημαντικές ελλείψεις και δεν ήταν διαφανής. Τα δύο αρμόδια συμβούλια εξελέγησαν με μεταβατική σύνθεση και δεν εφαρμόστηκαν αντικειμενικά κριτήρια. Υπήρξε ακροαματική διαδικασία για τους δικαστές και τους εισαγγελείς, οι οποίοι δεν έλαβαν κατάλληλες εξηγήσεις για τις αποφάσεις. Το στοιχείο αυτό θέτει υπό αμφισβήτηση την ανεξαρτησία του δικαστικού τομέα και μπορεί να οδηγήσει στην πολιτικοποίησή του. Τα δύο συμβούλια πρέπει ακόμη να εκλεγούν στην οριστική τους σύνθεση. Η σημαντική συσσώρευση υποθέσεων προς εκδίκαση εξακολουθεί να προκαλεί ανησυχίες. Συνολικά, το δικαστικό σύστημα της Σερβίας εκπληρώνει τις προτεραιότητές του μόνον εν μέρει.

Η πρόοδος στην *πάταξη της διαφθοράς* συνεχίστηκε και η υπηρεσία καταπολέμησης της διαφθοράς άρχισε να λειτουργεί τον Ιανουάριο του 2010. Η πλειονότητα των δημοσίων υπαλλήλων υπέβαλαν στη νέα υπηρεσία δηλώσεις περιουσιακών στοιχείων, όπως απαιτείται. Εντούτοις, η διαφθορά εξακολουθεί να είναι διαδεδομένη σε πολλούς τομείς και να αποτελεί σοβαρό πρόβλημα. Ελλείπει νέου νόμου, ο έλεγχος της χρηματοδότησης των πολιτικών κομμάτων και των προεκλογικών εκστρατειών εξακολουθεί να παρουσιάζει αδυναμίες. Ο οργανισμός καταπολέμησης της διαφθοράς οφείλει ακόμη να ελέγξει τις δηλώσεις περιουσιακών στοιχείων και να επιτελέσει το ρόλο του αποτελεσματικά. Ο αριθμός των καταδικαστικών αποφάσεων, ιδίως σε υψηλού επιπέδου υποθέσεις, παραμένει χαμηλός. Οι δημόσιες συμβάσεις, οι ιδιωτικοποιήσεις και οι δημόσιες δαπάνες εξακολουθούν να προκαλούν ανησυχία. Πρέπει να βελτιωθεί η προστασία των πληροφοριοδοτών.

Όσον αφορά τα *ανθρώπινα δικαιώματα και την προστασία των μειονοτήτων*, έχει θεσπιστεί η αναγκαία νομοθεσία. Το σύνταγμα εγγυάται τα *ατομικά και πολιτικά δικαιώματα*, τα οποία γίνονται σεβαστά σε μεγάλο βαθμό, αλλά πρέπει ακόμη να διασφαλιστεί πλήρως η επιβολή τους. Η σχετική νομοθεσία πρέπει να ευθυγραμμιστεί με τα ευρωπαϊκά πρότυπα.

Μικρή πρόοδος σημειώθηκε όσον αφορά την *πρόληψη των βασανιστηρίων, των κακοποιήσεων και της ατιμωρησίας*, όπου συνεχίστηκε να καταγράφονται ορισμένες υποθέσεις. Η *πρόσβαση στη δικαιοσύνη* είναι κατά κανόνα διασφαλισμένη. Εντούτοις, η νομοθεσία και η χρηματοδότηση για αποτελεσματικότερο σύστημα δωρεάν παροχής νομικής βοήθειας είναι ακόμη ανύπαρκτες. Η Σερβία σημείωσε μικρή πρόοδο στη μεταρρύθμιση του *σωφρονιστικού συστήματός της*. Θεσπίστηκε μία στρατηγική για την πρόληψη του υπερπληθυσμού στις φυλακές αλλά οι κακές συνθήκες που επικρατούν σε αυτές εξακολουθούν να προκαλούν ανησυχία.

Οι συνταγματικές και νομοθετικές διατάξεις για την προστασία της *ελευθερίας της έκφρασης* έχουν θεσπιστεί. Η νομοθεσία που επιτρέπει στα *μέσα ενημέρωσης* να λειτουργούν ελεύθερα έχει επίσης θεσπιστεί. Ωστόσο, συνεχίστηκαν τα επεισόδια που περιελάμβαναν φραστικό μίσος, απειλές και επιθέσεις κατά δημοσιογράφων. Η *ελευθερία του συνέρχεσθαι και του συνεταιρίζεσθαι* προβλέπεται στο σύνταγμα και γίνεται κατά κανόνα σεβαστή.

Οι *οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών* συνέχισαν να διαδραματίζουν ενεργό ρόλο στην κοινωνική, οικονομική και πολιτική ζωή της Σερβίας και να αποτελούν ένα σημαντικό παράγοντα της προώθησης των δημοκρατικών αξιών. Συστάθηκε πρόσφατα ένα γραφείο για τη συνεργασία με την κοινωνία των πολιτών.

Υφίστανται συνταγματικές διασφαλίσεις της *ανεξιθρησκίας*. Βελτιώθηκαν οι σχέσεις μεταξύ των θρησκειών. Εντούτοις, η έλλειψη διαφάνειας και η συνέχιση της διαδικασίας καταχώρισης παραμένουν τα κύρια εμπόδια στην άσκηση των δικαιωμάτων ορισμένων μικρότερων θρησκευτικών ομάδων.

Η νομοθεσία για την προστασία των *οικονομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων* έχει σε μεγάλο βαθμό θεσπιστεί. Η προστασία των γυναικών και των παιδιών από πράξεις βίας πρέπει να ενισχυθεί. Ο νόμος για την ισότητα των φύλων, που αποσκοπεί στη βελτίωση της θέσης των *γυναικών* έχει θεσπιστεί. Ωστόσο, δεν δίνεται η κατάλληλη συνέχεια σε υποθέσεις ενδοοικογενειακής βίας. Σε σχέση με τα *δικαιώματα των παιδιών*, σημειώθηκε πρόοδος στην ενίσχυση της προστασίας των παιδιών από κακοποίηση και παραμέληση. Έχει θεσπιστεί το νομοθετικό πλαίσιο που απαγορεύει κάθε μορφή *διακρίσεων* στον τόπο εργασίας και θεσπίζει ένα μηχανισμό για την προστασία από διακρίσεις. Ωστόσο, στην πράξη, οι διακρίσεις συνεχίζονται, ιδίως κατά των Ρομ, την κοινότητα των ΛΟΑΤ (λεσβίων, ομοφυλόφιλων, αμφισεξουαλικών και τρανσεξουαλικών), τις γυναίκες, τις εθνικές μειονότητες και τα άτομα με αναπηρίες.

Δεν σημειώθηκε πρόοδος όσον αφορά τα *δικαιώματα ιδιοκτησίας*, καθώς δεν υπάρχει ακόμη κατάλληλη νομική βάση για την απόδοση περιουσιών.

Η νομοθεσία για τα *δικαιώματα των μειονοτήτων και τα πολιτιστικά δικαιώματα* έχει θεσπιστεί. Τον Ιούνιο 2010, διεξήχθησαν οι εκλογές για τα 19 εθνικά συμβούλια μειονοτήτων, οι οποίες ήταν καλά οργανωμένες στο σύνολό τους. Τα συμβούλια αυτά πρέπει ακόμη να καταστούν λειτουργικά.

Η διεθνοτική κατάσταση στη *Βοϊβοδίνα* παρέμεινε σταθερή. Η εφαρμογή του καθεστώτος που θεσπίστηκε πρόσφατα και του νόμου για τον καθορισμό των αρμοδιοτήτων, ο οποίος προβλέπει εκτεταμένη αυτονομία της επαρχίας στους τομείς της τοπικής οικονομίας και της οικονομικής ανάπτυξης έχει αρχίσει. Πρέπει να θεσπιστούν και περαιτέρω νομοθετικές διατάξεις. Η κατάσταση στη *Νότια Σερβία* είναι στο σύνολό της σταθερή αλλά τεταμένη. Οι συγκρούσεις μεταξύ εθνοτικών ομάδων, καθώς και εντός της μουσουλμανικής κοινότητας στο *Sandžak* γενικά μειώθηκαν. Ωστόσο, υπάρχουν ακόμη εντάσεις, ιδίως μεταξύ των δύο υφιστάμενων ισλαμικών οργανώσεων και σε σχέση με τη σύσταση του Εθνικού Βοσνιακού Συμβουλίου Μειονοτήτων.

Σημειώθηκε σχετική πρόοδος στην αντιμετώπιση του θέματος του καθεστώτος των *προσφύγων* και των *εκτοπισθέντων στο εσωτερικό της χώρας*, αλλά απαιτούνται περαιτέρω σημαντικές προσπάθειες. Μολονότι υπήρξαν ορισμένες θετικές εξελίξεις, η πλειονότητα του πληθυσμού των *Ρομ* συνεχίζει να διαβιεί σε συνθήκες ακραίας φτώχειας. Αντιμετωπίζουν

επίσης διακρίσεις, ιδίως όσον αφορά την πρόσβαση στην εκπαίδευση, την κοινωνική προστασία, την υγειονομική περίθαλψη, την απασχόληση και την κατάλληλη στέγαση.

Όσον αφορά τα **περιφερειακά θέματα και τις διεθνείς υποχρεώσεις**, η Σερβία επέδειξε εποικοδομητική στάση σε σχέση με τις εξελίξεις στη Βοσνία-Ερζεγοβίνη. Ο εισαγγελέας του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου για την πρώην Γιουγκοσλαβία (ICTY) ανέφερε στην τελευταία έκθεσή του προς το Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ ότι η Σερβία ανταποκρίθηκε επαρκώς και εγκαίρως σε αιτήματα του γραφείου του εισαγγελέα για πρόσβαση σε έγγραφα, αρχεία και μάρτυρες και ότι δεν υπάρχουν πλέον εκκρεμή αιτήματα. Υπογράμμισε επίσης τον επαγγελματισμό και τη δέσμευση των υπηρεσιών που διεξάγουν επιχειρήσεις ανεύρεσης των φυγάδων. Εντούτοις, προέβη σε ορισμένες συστάσεις σχετικά με τη διεξαγωγή των επιχειρήσεων. Παρά την ενεργή συνεχιζόμενη συνεργασία της Σερβίας με το ICTY, οι δύο κατηγορούμενοι από το ICTY διαφεύγουν ακόμη τη σύλληψη. Η πλήρης συνεργασία με το ICTY εξακολουθεί να αποτελεί ουσιαστική προϋπόθεση για την προσχώρηση στην ΕΕ, σύμφωνα με τα συμπεράσματα του Συμβουλίου της 25ης Οκτωβρίου 2010.

Καθιερώθηκε ικανοποιητική συνεργασία με το EULEX σε σχέση με τα εγκλήματα πολέμου στο Κοσσυφοπέδιο. Εντούτοις, συνεχίζουν να υφίστανται προβλήματα με ορισμένες χώρες στην περιοχή, όσον αφορά την έκδοση και την αναγνώριση των επιβαλλόμενων ποινών.

Νέα ώθηση δόθηκε στη διαδικασία δήλωσης του Σαράγεβο μετά την συνάντηση υπουργών που πραγματοποιήθηκε το Μάρτιο 2010, στο Βελιγράδι, κατόπιν πρωτοβουλίας της Σερβίας. Στη συνάντηση αυτή συμμετείχαν η Βοσνία-Ερζεγοβίνη, η Κροατία, το Μαυροβούνιο και η Σερβία, οι οποίες συμφώνησαν όλες να συνεργαστούν για να αποσαφηνίσουν κυρίως τις στατιστικές για τους πρόσφυγες και ορισμένα θέματα που παραμένουν ανοιχτά. Οι χώρες αυτές δεσμεύτηκαν επίσης να εργαστούν για την εξεύρεση λύσεων σε ορισμένα εκκρεμή θέματα έως τα τέλη του έτους.

Η Σερβία συνέχισε να συμμετέχει ενεργά σε περιφερειακές πρωτοβουλίες, όπως η διαδικασία για τη συνεργασία στη Νοτιοανατολική Ευρώπη (SEECF), το συμβούλιο περιφερειακής συνεργασίας (ΣΠΣ) και η συμφωνία ελευθέρων συναλλαγών της Κεντρικής Ευρώπης (CEFTA). Το 2010, η Σερβία άσκησε την προεδρία της συμφωνίας ελευθερίας συναλλαγών της Κεντρικής Ευρώπης (CEFTA). Η Σερβία συμμετέσχε επίσης ενεργά στις προετοιμασίες για την επικείμενη στρατηγική του Δούναβη. Η Σερβία σημείωσε σημαντική πρόοδο στις διμερείς της σχέσεις με άλλες χώρες της διεύρυνσης, ιδίως την Κροατία και τη Βοσνία-Ερζεγοβίνη και συνέχισε να διατηρεί καλές σχέσεις με τα γειτονικά κράτη μέλη της ΕΕ. Η χώρα υπέγραψε με την Κροατία συμφωνία περί εκδόσεως για συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις. Η περιφερειακή συνεργασία επηρεάστηκε ωστόσο από την απουσία συμφωνίας μεταξύ Σερβίας και Κοσσυφοπεδίου για τη συμμετοχή του Κοσσυφοπεδίου σε περιφερειακές συναντήσεις. Πρέπει να ανευρεθεί το συντομότερο δυνατό μία αποδεκτή και οριστική λύση σχετικά με τη συμμετοχή τόσο της Σερβίας όσο και του Κοσσυφοπεδίου σε περιφερειακά φόρουμ. Τούτο είναι ιδιαίτερα σημαντικό για μία συμμετοχική και λειτουργική περιφερειακή συνεργασία. Η Σερβία δεν αποδέχεται ακόμη τις τελωνειακές σφραγίδες του Κοσσυφοπεδίου που κοινοποιήθηκαν από την UNMIK. Στο Κοσσυφοπέδιο, η Σερβία διατήρησε παράλληλες δομές και οργάνωσε παράλληλες δημοτικές εκλογές.

Μετά από μία σοβαρή ύφεση με την έναρξη της παγκόσμιας κρίσης, η **οικονομία** της Σερβίας ανέκτησε σταδιακά τη σταθερότητά της ως αποτέλεσμα ενός προγράμματος προσαρμογής που συμφωνήθηκε με το ΔΝΤ και στηρίχτηκε επίσης από την ΕΕ και την Παγκόσμια Τράπεζα. Κατά το πρώτο εξάμηνο του 2010, η οικονομική δραστηριότητα αυξήθηκε, αλλά η ανάκαμψη παραμένει αργή και εύθραυστη. Τα δημόσια οικονομικά συνέχισαν να

επιδεινώνονται παρά τη λήψη ορισμένων μέτρων δημοσιονομικής προσαρμογής που θεσπίστηκαν για να περιορίσουν την ολίσθηση του προϋπολογισμού. Η θέσπιση από την κυβέρνηση τροποποιήσεων του νόμου για τον προϋπολογισμό και του νόμου για τις συντάξεις ήταν ένα σημαντικό βήμα προς τη βελτίωση της ποιότητας των δημόσιων οικονομικών. Άλλες διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις, ιδίως οι ιδιωτικοποιήσεις και η αναδιάρθρωση των επιχειρήσεων, καθυστέρησαν και πάλι λόγω των παρατεινόμενων δυσμενών συνθηκών της αγοράς.

Σε σχέση με τα **οικονομικά κριτήρια**, σημειώθηκε περιορισμένη περαιτέρω πρόοδος όσον αφορά τη δημιουργία μιας λειτουργούσας οικονομίας της αγοράς. Η Σερβία πρέπει να καταβάλει περαιτέρω προσπάθειες για την αναδιάρθρωση της οικονομίας της, προκειμένου να είναι σε θέση να αντιμετωπίσει μεσοπρόθεσμα τις ανταγωνιστικές πιέσεις και τις δυνάμεις της αγοράς εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Υπάρχει ευρεία συναίνεση σχετικά με τους βασικούς άξονες της οικονομίας της αγοράς. Η έγκαιρη θέσπιση κατάλληλων μέτρων σύμφωνα με το ΔΝΤ ήταν αποφασιστικής σημασίας στην αποκατάσταση της μακροοικονομικής σταθερότητας. Η εξωτερική θέση της Σερβίας βελτιώθηκε κατά τη διάρκεια της ύφεσης. Η ανάκαμψη της οικονομικής δραστηριότητας το 2006 οδήγησε σε αύξηση του ελλείμματος του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών, το οποίο όμως περιορίστηκε από την έντονη άνοδο των εξαγωγών και τη συγκρατημένη αύξηση των εισαγωγών. Τα συναλλαγματικά αποθέματα παρέμειναν σχετικά υψηλά παρά τις τακτικές παρεμβάσεις της Κεντρικής Τράπεζας προκειμένου να ρυθμίσει την αστάθεια των συναλλαγματικών ισοτιμιών. Ο πληθωρισμός διατηρήθηκε σε μεγάλο βαθμό εντός του περιθωρίου διακύμανσης, καθώς η Κεντρική Τράπεζα επανήλθε σε περιοριστική νομισματική πολιτική. Οι τράπεζες συνέχισαν να παρουσιάζουν ικανοποιητική κεφαλαιοποίηση και ρευστότητα. Η τροποποίηση του νόμου για τον προϋπολογισμό και του νόμου για τις συντάξεις δεσμεύει την κυβέρνηση να προβεί μεσοπρόθεσμα σε δημοσιονομική εξυγίανση.

Ωστόσο, η Σερβία σημείωσε και πάλι καθυστέρηση στις μεταρρυθμίσεις για την αντιμετώπιση των σημαντικότερων διαρθρωτικών ελλείψεων. Παρά τη βαθμιαία οικονομική ανάκαμψη, η αγορά εργασίας συνέχισε να επιδεινώνεται, με μείωση της απασχόλησης και αύξηση της ανεργίας. Παρά τα διαρθρωτικά μέτρα για να περιοριστεί η δημοσιονομική ολίσθηση κατά τη διάρκεια της κρίσης και την τροποποίηση του συστήματος του προϋπολογισμού και της νομοθεσίας για τις συντάξεις ώστε να ενισχυθεί η δημοσιονομική πειθαρχία, η βιωσιμότητα των δημόσιων οικονομικών μεσοπρόθεσμα πρέπει να ενισχυθεί με μεταρρυθμίσεις στους τομείς του συστήματος υγειονομικής περίθαλψης και δημόσιας διοίκησης. Οι ιδιωτικοποιήσεις επιχειρήσεων συλλογικής ιδιοκτησίας ανεστάλησαν μετά την κατάργηση πολλών συμβάσεων πώλησης. Οι ιδιωτικοποιήσεις κρατικών επιχειρήσεων καθυστέρησαν και πάλι. Το επιχειρηματικό περιβάλλον δυσχεραίνεται από υπερβολικές διοικητικές απαιτήσεις και μειωμένη προβλεψιμότητα του δικαίου, ιδίως όσον αφορά την πραγματική επιβολή των δικαιωμάτων ιδιοκτησίας, στοιχεία τα οποία θέτουν εμπόδια στην είσοδο και την έξοδο από την αγορά. Επιπλέον, οι αδυναμίες στον ανταγωνισμό και οι ανεπάρκειες των υποδομών αποτελούν φραγμούς για την επιχειρηματική δραστηριότητα. Ο άτυπος τομέας εξακολουθεί να αποτελεί σημαντική πρόκληση.

Η Σερβία σημείωσε περαιτέρω πρόοδο στην εναρμόνιση της νομοθεσίας με τα **ευρωπαϊκά πρότυπα**. Η Σερβία συνέχισε επίσης να εφαρμόζει τις διατάξεις της ενδιάμεσης συμφωνίας και σημείωσε περαιτέρω πρόοδο στη συμμόρφωση με τις απαιτήσεις της Συμφωνίας Σταθεροποίησης και Σύνδεσης (ΣΣΣ). Η διοικητική ικανότητα είναι ικανοποιητική. Ωστόσο, απαιτούνται περαιτέρω προσπάθειες για να εναρμονιστούν η νομοθεσία και οι πολιτικές με το

κεκτημένο. Ωστόσο, πρέπει να διασφαλιστούν η αποτελεσματική εφαρμογή και εκτέλεση της σχετικής με την ΕΕ νομοθεσίας.

Όσον αφορά την *εσωτερική αγορά*, η Σερβία σημείωσε πρόοδο στην υιοθέτηση των προτύπων της ΕΕ στον τομέα της *ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων*. Η νομοθεσία για τη μετρολογία και για ορισμένες νέες οδηγίες προσέγγισης έχει θεσπιστεί. Ωστόσο, λείπει ακόμη ένα νέο νομικό πλαίσιο για την επιτήρηση της αγοράς. Η διοικητική ικανότητα και η συνεργασία μεταξύ των κρατικών οργάνων πρέπει να ενισχυθεί περαιτέρω. Απαιτούνται επιπλέον προσπάθειες για να συνεχιστεί η μεταφορά στη σερβική νομοθεσία του ειδικού *κεκτημένου* για τα προϊόντα.

Η Σερβία έχει προχωρήσει με μέτριο ρυθμό στην υιοθέτηση των προτύπων της ΕΕ στους τομείς της *κυκλοφορίας των προσώπων, των υπηρεσιών, του δικαιώματος εγκατάστασης και του εταιρικού δικαίου*. Η έγκριση ορισμένων πράξεων είναι ακόμη σε εκκρεμότητα. Στον τομέα της *ελεύθερης κυκλοφορίας των κεφαλαίων*, η Σερβία σημείωσε μέτρια πρόοδο. Οι μη μόνιμοι κάτοικοι είναι ελεύθεροι να προβαίνουν σε άμεσες επενδύσεις με ορισμένους περιορισμούς. Η Σερβία πρέπει να συνεχίσει τις προσπάθειές της για να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις της σταδιακής ελευθέρωσης οι οποίες προβλέπονται στη ΣΣΣ.

Η Σερβία έχει ήδη προχωρήσει ικανοποιητικά προς την εναρμόνιση με το *κεκτημένο* της ΕΕ και διατηρεί τη δέσμευσή της να προβεί σε μεταρρυθμίσεις στους τομείς των *τελωνείων και της φορολογίας*. Οι υποχρεώσεις που απορρέουν από την ενδιάμεση συμφωνία τηρήθηκαν. Απαιτούνται περαιτέρω προσπάθειες σχετικά με τις διαδικασίες και τη διοικητική ικανότητα. Η ικανότητα επιβολής των φορολογικών διοικητικών αρχών και της είσπραξης των φόρων βελτιώθηκε, μολονότι απαιτείται περαιτέρω πρόοδος σχετικά με αυτό το θέμα. Η Σερβία πρέπει να λάβει τα ενδεδειγμένα μέτρα για να διασφαλίσει ότι η φορολογική της νομοθεσία είναι σύμφωνη με τον κώδικα δεοντολογίας για τη φορολογία των επιχειρήσεων.

Η Σερβία σημείωσε σχετική πρόοδο στην υιοθέτηση των ευρωπαϊκών προτύπων στον τομέα του *ανταγωνισμού*. Έχει θεσπιστεί η νομοθεσία εφαρμογής του δικαίου περί ανταγωνισμού. Εντούτοις, η Σερβία πρέπει να συνεχίσει τις προσπάθειές της για την ενίσχυση της επιβολής της νομοθεσίας. Η γνώση του δικαίου περί ανταγωνισμού και των οικονομικών στο δικαστικό τομέα παραμένει περιορισμένη. Έχει σημειωθεί ορισμένη πρόοδος στον τομέα των *κρατικών ενισχύσεων*. Συστάθηκε αρχή για τις κρατικές ενισχύσεις. Εντούτοις, πρέπει να ενισχυθεί η διοικητική ικανότητα της εν λόγω αρχής. Πρέπει να διασφαλιστεί η αποτελεσματική εφαρμογή του δικαίου.

Οι προετοιμασίες της Σερβίας για την εγκαθίδρυση ενός αποτελεσματικού και πλήρως ανεξάρτητου συστήματος *δημόσιων συμβάσεων* με απλουστευμένες διαδικασίες ανάθεσης έχουν προχωρήσει μετρίως. Απαιτούνται ακόμη σημαντικές προσπάθειες για να ενισχυθεί η ικανότητα εκπλήρωσης των απαιτήσεων του *κεκτημένου* της ΕΕ. Σημειώθηκε πρόοδος στον τομέα της *διανοητικής ιδιοκτησίας*, αλλά χρειάζονται περαιτέρω προσπάθειες για την εναρμόνιση με το *κεκτημένο*. Όσον αφορά την επιβολή, απαιτείται η βελτίωση του συντονισμού μεταξύ των σχετικών οργανισμών, καθώς και της κατάρτισης δικαστικών.

Συνεχίζονται οι προετοιμασίες για την υιοθέτηση των ευρωπαϊκών προτύπων στους τομείς της *απασχόλησης και της κοινωνικής πολιτικής*. Έχει σημειωθεί πρόοδος στον τομέα της *δημόσιας υγείας*. Το στρατηγικό «σχέδιο ανάπτυξης της προστασίας της υγείας» για την περίοδο 2010-2015, το οποίο καταρτίστηκε από το Εθνικό Συμβούλιο Υγείας της Σερβίας, εγκρίθηκε από την κυβέρνηση.

Η Σερβία σημείωσε σχετική πρόοδο στην εναρμόνιση με τα ευρωπαϊκά πρότυπα στον τομέα της *εκπαίδευσης*. Πρέπει να αναπτυχθεί μία σφαιρική στρατηγική που καλύπτει όλα τα επίπεδα της εκπαίδευσης, συμπεριλαμβανομένης της δια βίου μάθησης. Ικανοποιητική πρόοδος σημειώθηκε στην εναρμόνιση στους τομείς της *επιστήμης και της έρευνας*. Ωστόσο, χρειάζονται περαιτέρω προσπάθειες για να διευκολυνθεί η ένταξη της Σερβίας στον Ευρωπαϊκό Χώρο Έρευνας και για να ενισχυθεί η εθνική της ικανότητα στον τομέα της έρευνας.

Οι διαπραγματεύσεις για την προσχώρηση της Σερβίας στον *Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου* (ΠΟΕ) πλησιάζουν στο τέρμα τους. Οι διμερείς διαπραγματεύσεις έχουν ήδη ολοκληρωθεί με τους περισσότερους εταίρους του ΠΟΕ.

Όσον αφορά τις τομεακές πολιτικές, στον τομέα της *βιομηχανίας και των ΜΜΕ*, η Σερβία έχει προχωρήσει ικανοποιητικά και πληροί τα ευρωπαϊκά πρότυπα. Οι προετοιμασίες για τη θέσπιση μιας βιομηχανικής στρατηγικής βρίσκονται σε πολύ αρχικό στάδιο.

Η Σερβία προχωρεί ικανοποιητικά στην επίτευξη των ευρωπαϊκών προτύπων στους τομείς της *γεωργίας, της αγροτικής ανάπτυξης, της ασφάλειας των τροφίμων, της κτηνιατρικής και φυτοϋγειονομικής πολιτικής*. Το νομικό πλαίσιο εξακολουθεί να βελτιώνεται. Ωστόσο, πρέπει να αναβαθμιστούν η εφαρμογή και η υλοποίηση, ιδίως στον τομέα της ασφάλειας των τροφίμων. Η διοικητική ικανότητα είναι περιορισμένη και οι πόροι πρέπει να κατανεμηθούν αποτελεσματικότερα. Οι υπηρεσίες επιθεώρησης χρειάζονται περισσότερο κατάρτιση. Υπάρχει ανάγκη να προσληφθεί ειδικευμένο προσωπικό στους νεοσυσταθέντες φορείς. Σημειώθηκε πρόοδος όσον αφορά τον επίσημο έλεγχο των εργαστηρίων.

Στον τομέα του *περιβάλλοντος*, η Σερβία προχωρεί με μέτριο ρυθμό στην επίτευξη των ευρωπαϊκών προτύπων. Το εθνικό πρόγραμμα για την προστασία του περιβάλλοντος 2010-2019 και ορισμένοι νόμοι για την ποιότητα του αέρα και του νερού καθώς και για την προστασία της φύσης και την κλιματική αλλαγή έχουν θεσπιστεί. Ο νέος οργανισμός χημικών προϊόντων κατέστη λειτουργικός. Ωστόσο, η ικανότητα εφαρμογής και επιβολής της νομοθεσίας χρειάζεται περαιτέρω ενίσχυση.

Η Σερβία σημείωσε σχετική πρόοδο στον τομέα των *μεταφορών*. Εφαρμόζονται πλέον οι διατάξεις της ευρωπαϊκής συμφωνίας πολιτικής αεροπορίας για την πρόσβαση στην αγορά. Ωστόσο, πρέπει ακόμη να θεσπιστεί το νομικό πλαίσιο στον τομέα των σιδηροδρομικών μεταφορών. Η διοικητική ικανότητα πρέπει να ενισχυθεί.

Στον τομέα της *ενέργειας*, η Σερβία σημείωσε σχετική πρόοδο από την άποψη της εναρμόνισης με τα ευρωπαϊκά πρότυπα. Ωστόσο, η πρόοδος παραμένει άنيση. Χρειάζονται περαιτέρω προσπάθειες για να επιτευχθεί αδέσμευτο και πραγματικό άνοιγμα της αγοράς παράλληλα με μία πολιτική αξιόπιστων τιμών που αντικατοπτρίζουν το κόστος. Χρειάζονται περαιτέρω προσπάθειες για να ενισχυθεί η ρυθμιστική αρχή για τα πυρηνικά.

Στον τομέα της *κοινωνίας της πληροφορίας και των μέσων ενημέρωσης* σημειώθηκε σχετική πρόοδος. Ενισχύθηκε το νομοθετικό πλαίσιο, αλλά η εφαρμογή παραμένει αργή και οι κατάλληλες ρυθμιστικές εξελίξεις καθώς και οι εξελίξεις της αγοράς στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών προκαλούν ιδιαίτερη ανησυχία. Οι προετοιμασίες στον τομέα των υπηρεσιών στον τομέα της κοινωνίας της πληροφορίας προχώρησαν με μέτριο ρυθμό. Στον οπτικοακουστικό τομέα, η νομοθεσία για τα μέσα ενημέρωσης πρέπει να εναρμονιστεί με το *κεκτημένο*, ενώ ορισμένες διατάξεις του νόμου για την ενημέρωση του κοινού συνεχίζουν να προκαλούν ανησυχίες.

Ενώ η Σερβία βρίσκεται ακόμη στα αρχικά στάδια όσον αφορά την εισαγωγή των ορθών πρακτικών στο **δημόσιο εσωτερικό δημοσιονομικό έλεγχο** και στον εξωτερικό έλεγχο, αναφέρεται ορισμένη πρόοδος με τη σύσταση της κεντρικής μονάδας εναρμόνισης δημοσιονομικού ελέγχου και τον πρώτο λογιστικό έλεγχο των εθνικών λογαριασμών από το κρατικό ελεγκτικό οργανισμό.

Η Σερβία σημείωσε ικανοποιητική πρόοδο προς την εναρμόνιση με τα ευρωπαϊκά πρότυπα στον τομέα των *στατιστικών*, θεσπίζοντας νόμους για τις στατιστικές και τις απογραφές του πληθυσμού και της γεωργίας. Οι προετοιμασίες για την απογραφή του πληθυσμού έχουν προχωρήσει ικανοποιητικά αλλά πρέπει ακόμη να διασφαλιστεί η χρηματοδότησή τους. Ωστόσο, απαιτείται περαιτέρω πρόοδος σε πολλούς στατιστικούς τομείς και χρειάζεται να καταβληθούν επιπλέον προσπάθειες για να ενισχυθεί η ικανότητα της στατιστικής υπηρεσίας.

Στον τομέα της δικαιοσύνης, της ελευθερίας και της ασφάλειας η πρόοδος συνεχίστηκε. Από το Δεκέμβριο του 2009, άρχισαν να ισχύουν τα ταξίδια χωρίς θεώρηση για τους Σέρβους πολίτες που είναι κάτοχοι βιομετρικών διαβατηρίων.

Σημειώθηκε σχετική πρόοδος στον τομέα της *διαχείρισης των συνόρων*, κυρίως μέσω του εκσυγχρονισμού του εξοπλισμού και των υποδομών. Ωστόσο, χρειάζονται περαιτέρω προσπάθειες για να εξαλειφθούν οι διαφορές μεταξύ των μεμονωμένων σημείων διέλευσης των συνόρων και για να βελτιωθεί ο έλεγχος στα σύνορα με την πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας, το Μαυροβούνιο, τη Βοσνία-Ερζεγοβίνη και την Κροατία και ιδίως στη διοικητική διαχωριστική γραμμή με το Κοσσυφοπέδιο.

Μικρή πρόοδος σημειώθηκε στον τομέα του *ασύλου*. Εκδόθηκε ένας κατάλογος ασφαλών χωρών για τους αιτούντες άσυλο. Ωστόσο, το Γραφείο Ασύλου, ο πρώτος επίσημος φορέας για τους αιτούντες άσυλο, δεν έχει συσταθεί ακόμη. Πολλές υποθέσεις κλείνονται διότι οι υποβάλλοντες αίτηση εγκαταλείπουν την επικράτεια της Σερβίας ή εξαφανίζονται. Η Σερβία σημείωσε μικρή πρόοδο στον τομέα της *μετανάστευσης*. Η εφαρμογή της συμφωνίας επανεισδοχής μεταξύ της Σερβίας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης συνεχίστηκε χωρίς σημαντικά προβλήματα. Εντούτοις, δεν υπάρχει πραγματική εφαρμογή της στρατηγικής για τη διαχείριση της μετανάστευσης. Απαιτούνται προσπάθειες για να βελτιωθεί ο συντονισμός μεταξύ των αρμόδιων φορέων και για να ενισχυθούν οι ικανότητές τους.

Σημειώθηκε σχετική πρόοδος στην πρόληψη *νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες*. Θεσπίστηκε ένα σχέδιο δράσης και συστάθηκε ένας φορέας συντονισμού. Συνεχίστηκαν οι προσπάθειες για τη βελτίωση της εθνικής και διεθνούς συνεργασίας στην έρευνα και διεκπεραίωση των παραβάσεων. Ωστόσο, τα πρακτικά αποτελέσματα ήταν πενιχρά. Η διοίκηση για την πρόληψη της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες στερείται της ικανότητας να εντοπίζει συστηματικά τις ύποπτες περιπτώσεις. Πρέπει να βελτιωθεί η υποβολή εκθέσεων, ιδίως εκτός του τραπεζικού τομέα. Οι δικαστικές υπηρεσίες και οι υπηρεσίες επιβολής του νόμου δεν διαθέτουν την αναγκαία πείρα σε υποθέσεις νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες καθώς και σε έρευνες χρηματοοικονομικού χαρακτήρα. Ο αριθμός των καταδικαστικών αποφάσεων παραμένει χαμηλός.

Στον τομέα καταπολέμησης των *ναρκωτικών* σημειώθηκε ικανοποιητική πρόοδος. Οι υπηρεσίες επιβολής του νόμου συνέχισαν τις έρευνες και βελτίωσαν τη διεθνή συνεργασία, με αποτέλεσμα να προβούν σε κατασχέσεις μεγάλων ποσοτήτων παράνομων ναρκωτικών. Εντούτοις, συνεχίζουν να υφίστανται αδυναμίες στην επιτήρηση των συνόρων με την πρώην

Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας, το Μαυροβούνιο, τη Βοσνία-Ερζεγοβίνη και την Κροατία καθώς και στη διοικητική διαχωριστική γραμμή με το Κοσσυφοπέδιο.

Η ανάπτυξη της ικανότητας στο πλαίσιο της *αστυνομίας* συνεχίστηκε με την αναβάθμιση ειδικευμένων υπηρεσιών της αστυνομίας δίωξης του εγκλήματος. Η συνεργασία μεταξύ διαφόρων αστυνομικών δομών, καθώς και η περιφερειακή και διεθνής συνεργασία βελτιώθηκαν. Εντούτοις, πρέπει να αναβαθμιστούν ο στρατηγικός σχεδιασμός και η διαχείριση των ανθρώπινων πόρων και να καταστούν διαφανέστερες οι διαδικασίες πρόσληψης. Πρέπει να ενισχυθεί ο εσωτερικός έλεγχος.

Ικανοποιητική πρόοδος σημειώθηκε στην καταπολέμηση του *οργανωμένου εγκλήματος*. Η συνεργασία μεταξύ διαφόρων υπηρεσιών βελτιώθηκε στη χώρα, στην περιοχή και διεθνώς, γεγονός το οποίο οδήγησε σε ικανοποιητικά αποτελέσματα σε έρευνες υψηλού επιπέδου και στη σύλληψη υπόπτων. Η κατάσχεση περιουσιακών στοιχείων άρχισε με πιο συστηματικό τρόπο και, σε ορισμένες περιπτώσεις, διενεργήθηκαν κατασχέσεις. Εντούτοις, δεν θεσπίστηκε ακόμη ο νέος και ουσιαστικά αναθεωρημένος κώδικας ποινικής δικονομίας. Οι ικανότητες των υπηρεσιών επιβολής του νόμου να χρησιμοποιούν σύγχρονες τεχνικές στη διεξαγωγή ερευνών, ιδίως στον τομέα των χρηματοοικονομικών ερευνών, πρέπει να ενισχυθούν περαιτέρω.

Οι διαδικασίες για την ταυτοποίηση των θυμάτων της *εμπορίας ανθρώπων* θεσπίστηκε και ο αριθμός των ταυτοποιούμενων θυμάτων συνεχίζει να αυξάνεται. Ωστόσο, πρέπει να τροποποιηθεί το στρατηγικό πλαίσιο, προκειμένου να βελτιωθεί η ανταπόκριση της αστυνομίας στις εμφανιζόμενες τάσεις και να βελτιωθεί η συνεργασία μεταξύ της αστυνομίας, των εισαγγελιών και των δικαστηρίων. Η Σερβία σημείωσε σχετική πρόοδο στην καταπολέμηση της *τρομοκρατίας* με τη θέσπιση του νόμου για τη στρατιωτική ασφάλεια και τις στρατιωτικές υπηρεσίες πληροφοριών. Ωστόσο, πρέπει να βελτιωθούν οι πολιτικές πρόληψης. Δεν έχει ακόμη καταρτιστεί μία βάση δεδομένων για ύποπτους τρομοκράτες.

Περιορισμένη πρόοδος σημειώθηκε στην *προστασία των προσωπικών δεδομένων*. Η στρατηγική για την εφαρμογή του νόμου για την προστασία των προσωπικών δεδομένων θεσπίστηκε τον Αύγουστο του 2010. Παρά τις κάποιες βελτιώσεις, το γραφείο του επιτρόπου πληροφοριών δημοσίου συμφέροντος και προστασίας προσωπικών δεδομένων συνεχίζει να μην διαθέτει ανθρώπινους και οικονομικούς πόρους. Η προστασία των προσωπικών δεδομένων αποτελεί βασική προϋπόθεση για τη σύναψη συμφωνίας της Σερβίας με την Eurojust καθώς και επιχειρησιακής συμφωνίας με την Ευρωπόλ.

Κοσσυφοπέδιο

Το Κοσσυφοπέδιο σημείωσε πρόοδο όσον αφορά τα **πολιτικά κριτήρια**. Ενίσχυσε τη δέσμευσή του στην ευρωπαϊκή ατζέντα και στη μεταρρύθμιση των πολιτικών και προέβη στη σύσταση ενός Υπουργείου για την Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση. Η κυβέρνηση διασφάλισε την επιτυχή διεξαγωγή του διαλόγου με την Ευρωπαϊκή Ένωση για τη διαδικασία σταθεροποίησης και σύνδεσης. Οι αρχές πρέπει τώρα να επιταχύνουν το ρυθμό της μεταρρύθμισης. Η ικανότητα της δημόσιας διοίκησης παραμένει αδύναμη και ο δικαστικός τομέας δεν λειτουργεί αποτελεσματικά. Το κράτος δικαίου συνεχίζει να προκαλεί σοβαρές ανησυχίες. Η συνεργασία με την αποστολή κράτους δικαίου της ΕΕ (EULEX) βελτιώθηκε και οι αρχές δρομολόγησαν ορισμένες επιχειρήσεις καταπολέμησης της διαφθοράς με την υποστήριξη της EULEX. Οι προσπάθειες αυτές πρέπει να συνεχιστούν και να καλύψουν το οργανωμένο έγκλημα, τα ναρκωτικά και τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες

δραστηριότητες. Μετά την παραίτηση του προέδρου του Κοσσυφοπεδίου, προκηρύχθηκαν εκλογές.

Το Κοσσυφοπέδιο σημείωσε σημαντική πρόοδο στην αποκέντρωση. Δημιουργήθηκαν τέσσερις νέοι δήμοι οι οποίοι είναι πλέον λειτουργικοί. Στα τέλη του 2009, πραγματοποιήθηκαν τοπικές εκλογές. Μία αποστολή του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου έκρινε ότι η εκλογική διαδικασία διεξήχθη ειρηνικά με σημαντική συμμετοχή των ψηφοφόρων, συμπεριλαμβανομένης και της κοινότητας των Κοσοβάρων. Εντούτοις, συνεχίζονται οι ανησυχίες για το βόρειο Κοσσυφοπέδιο. Σημειώθηκαν ορισμένα βίαια επεισόδια. Η αποκέντρωση μπορεί να ολοκληρωθεί μόνον με τη συμμετοχή του τοπικού πληθυσμού. Χρειάζονται περισσότερες προσπάθειες για να διασφαλιστεί η ένταξη όλων των κοινοτήτων και οι παροχές των δημόσιων υπηρεσιών σε όλους τους δήμους. Όσον αφορά αυτό το θέμα, είναι σημαντική η στήριξη εκ μέρους των τοπικών κοινοτήτων, συμπεριλαμβανομένου του εποικοδομητικού ρόλου τους στην παγίωση του κράτους δικαίου. Οι παράλληλες δομές συνεχίζουν να λειτουργούν παρεμποδίζοντας έτσι τη διαδικασία αποκέντρωσης.

Τον Ιούλιο, το Διεθνές Δικαστήριο εξέδωσε συμβουλευτική γνώμη, η οποία κατέληγε στο συμπέρασμα ότι η δήλωση ανεξαρτησίας του Κοσσυφοπεδίου δεν παραβίαζε το γενικό διεθνές δίκαιο ή το ψήφισμα 1244 (1999) του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ. Μετά το ψήφισμα της 9ης Σεπτεμβρίου της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ, η ΕΕ επιβεβαίωσε την πρόθεσή της να διευκολύνει τη διαδικασία διαλόγου μεταξύ της Πρίστινα και του Βελιγραδίου για την προώθηση της συνεργασίας, την επίτευξη προόδου στην πορεία προς την Ευρωπαϊκή Ένωση και τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης των λαών τους. Πρέπει να καταβληθούν σύντομες προσπάθειες από όλα τα μέρη για τη συμμετοχική και αποτελεσματική λειτουργία των περιφερειακών φόρουμ.

Όσον αφορά τη **δημοκρατία και το κράτος δικαίου**, σημειώθηκε πρόοδος στην ενίσχυση των εκτελεστικών και κοινοβουλευτικών δομών, ιδίως όσον αφορά την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση. Ωστόσο, το κράτος δικαίου χρειάζεται περαιτέρω ενίσχυση και αποτελεί ένα θέμα που προκαλεί σοβαρές ανησυχίες.

Το Σεπτέμβριο, το Συνταγματικό Δικαστήριο αποφάσισε ότι είναι αντισυνταγματικό το ίδιο πρόσωπο να ασκεί ταυτόχρονα το αξίωμα του προέδρου του Κοσσυφοπεδίου και του προέδρου ενός πολιτικού κόμματος. Μετά από αυτή την απόφαση, ο πρόεδρος του Κοσσυφοπεδίου παραιτήθηκε. Στη συνέχεια το LDK αποσύρθηκε από τον κυβερνώντα συνασπισμό. Στις 12 Δεκεμβρίου 2010 προκηρύχθηκαν εκλογές.

Η *συνέλευση* όρισε μία επιτροπή δημόσιων λογαριασμών. Η επιτροπή για την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση απλούστευσε τους κανόνες και τις διαδικασίες της. Ωστόσο, η ικανότητά της να εξετάζει διεξοδικά τα νομοσχέδια και να παρακολουθεί την εφαρμογή τους μετά την έγκρισή τους είναι ανεπαρκής. Η κοινοβουλευτική εποπτεία της κυβέρνησης πρέπει να ενισχυθεί περισσότερο.

Οι βασικές δομές *διακυβέρνησης* δημιουργήθηκαν και συνεχίζουν να λειτουργούν σύμφωνα με τις σχετικές συνταγματικές διατάξεις. Το Υπουργείο Ευρωπαϊκής Ολοκλήρωσης έκανε μία καλή αρχή και τώρα χρειάζεται να ενισχύσει την ικανότητά του και να παγιώσει το συντονιστικό ρόλο του με τις άλλες κυβερνητικές υπηρεσίες.

Η *μεταρρύθμιση της δημόσιας διοίκησης* στο Κοσσυφοπέδιο εξακολουθεί να αποτελεί μία πολύ σημαντική πρόκληση. Το νομικό πλαίσιο αναπτύχθηκε περαιτέρω με τη θέσπιση των νόμων για τη δημόσια διοίκηση και τους μισθούς. Η ικανότητα της δημόσιας διοίκησης να

παρέχει τις αναγκαίες υπηρεσίες σε όλους τους πολίτες στο Κοσσυφοπέδιο χρειάζεται ουσιαστική ενίσχυση. Η δημόσια διοίκηση του Κοσσυφοπεδίου παραμένει αδύναμη.

Το Κοσσυφοπέδιο σημείωσε πρόοδο όσον αφορά τη μεταρρύθμιση του *δικαστικού συστήματος*. Η βασική δικαστική μεταρρύθμιση δρομολογήθηκε με τη θέσπιση τεσσάρων νόμων για τη μεταρρύθμιση των δικαστηρίων, της εισαγγελίας, του Δικαστικού Συμβουλίου του Κοσσυφοπεδίου και του Εισαγγελικού Συμβουλίου του Κοσσυφοπεδίου. Ο νόμος για τα δικαστήρια εισάγει ένα νέο μισθολογικό σύστημα, το οποίο βελτιώνει σημαντικά την κατάσταση των δικαστών. Επίσης, ολοκληρώθηκε η εξέταση των δικαστών και των εισαγγελέων. Πλέον των 340 δικαστών και εισαγγελέων διορίστηκαν από τον πρόεδρο σε θέσεις σε όλα τα επίπεδα του δικαστικού κλάδου. Τούτο περιλαμβάνει το διορισμό των τοπικών μελών του Δικαστικού Συμβουλίου του Κοσσυφοπεδίου, τα οποία εξέλεξαν τον πρόεδρο του συμβουλίου. Αφού επέτυχαν στις εξετάσεις του δικηγορικού συλλόγου, οι πρώτοι μελλοντικοί δικαστές και εισαγγελείς αποφοίτησαν από το δικαστικό ινστιτούτο του Κοσσυφοπεδίου, το Δεκέμβριο του 2009. Ωστόσο, υπήρξαν περιπτώσεις πολιτικών παρεμβάσεων στο δικαστικό σύστημα, ιδίως στη διαδικασία επαναδιορισμού των δικαστών και των εισαγγελέων. Υπάρχει ακόμη σημαντικός αριθμός υποθέσεων που εκκρεμούν, οι οποίες αφορούν ιδίως αστικές υποθέσεις, συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων ιδιοκτησίας. Τα θεσμικά όργανα του Κοσσυφοπεδίου πρέπει να δώσουν περισσότερη σημασία στη στήριξη των ερευνών και στη δικαστική συνέχεια των εγκλημάτων πολέμου. Πρέπει να εκπονηθούν σχέδια για την εφαρμογή της μεταρρύθμισης του δικαστικού τομέα και να χορηγηθούν σε αυτά οι σχετικοί πόροι. Το Κοσσυφοπέδιο βρίσκεται ακόμη σε αρχικό στάδιο όσον αφορά την υλοποίηση των προτεραιοτήτων στον τομέα της δικαιοσύνης.

Το νομικό πλαίσιο για την καταπολέμηση της *διαφθοράς* βελτιώθηκε με τη θέσπιση των νόμων για τον οργανισμό καταπολέμησης της διαφθοράς και για τη δήλωση και προέλευση της ιδιοκτησίας και των δώρων σε ανώτερους δημόσιους υπαλλήλους. Ο νόμος για την πρόληψη της σύγκρουσης συμφερόντων κατά την άσκηση δημόσιων καθηκόντων έχει τροποποιηθεί. Ο νόμος για τη χρηματοδότηση των πολιτικών κομμάτων δεν εναρμονίζεται πλήρως με τα ευρωπαϊκά πρότυπα. Εντούτοις, τα αποτελέσματα της καταπολέμησης της διαφθοράς είναι περιορισμένα. Οι κύριοι τομείς που προκαλούν ανησυχία εξακολουθούν να είναι η διαδικασία σύναψης συμβάσεων και το δικαστικό σύστημα καθώς και το σύστημα επιβολής του νόμου. Η EULEX ήταν υποχρεωμένη να συνεχίσει να ασκεί την εκτελεστική της εντολή σε υποθέσεις υψηλού επιπέδου. Επί του παρόντος, διεξάγονται ορισμένες έρευνες για την καταπολέμηση της διαφθοράς. Τον Απρίλιο, άρχισαν έρευνες στο Υπουργείο Μεταφορών· τον Ιούλιο, η αστυνομία του Κοσσυφοπεδίου συνέλαβε το διοικητή της κεντρικής τράπεζας σε συνεργασία με την EULEX. Η κυβέρνηση συνεργάστηκε σε αυτές τις έρευνες. Η διαφθορά εξακολουθεί να αποτελεί στο Κοσσυφοπέδιο ένα πολύ σοβαρό πρόβλημα. Το νομικό πλαίσιο παραμένει ελλιπές και δεν ανταποκρίνεται πλήρως στα ευρωπαϊκά πρότυπα.

Το σύνταγμα εγγυάται το ***σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και την προστασία των μειονοτήτων*** και απαριθμεί τις κύριες διεθνείς συμφωνίες και πράξεις που εφαρμόζονται άμεσα στο Κοσσυφοπέδιο. Ωστόσο, η θεσμική οργάνωση και η έλλειψη πολιτικής βούλησης παρεμποδίζουν την αποτελεσματική εφαρμογή των νομικών προτύπων σε αυτόν τον τομέα. Η διαδικασία ενσωμάτωσης της σερβικής κοινότητας συνεχίζεται. Οι αρχές πρέπει να καταβάλουν περισσότερες προσπάθειες για να αντιμετωπίσουν βασικά προβλήματα, όπως η πρόσβαση στην ιδιοκτησία, τα αγνοούμενα πρόσωπα, οι επιστροφές και η εκπαίδευση.

Σημειώθηκε ορισμένη πρόοδος όσον αφορά τα *αστικά και πολιτικά δικαιώματα*. Η κυβέρνηση πρέπει να καταβάλει περισσότερες προσπάθειες όσον αφορά την *πρόληψη των*

βασανιστηρίων, τους ισχυρισμούς κακοποιήσεων και την υπερβολική χρήση βίας από την αστυνομία και το προσωπικό των φυλακών. Οι συνθήκες στις φυλακές συνεχίζουν να προκαλούν ανησυχία. Σημειώθηκε περιορισμένη πρόοδος όσον αφορά την πρόσβαση στη δικαιοσύνη.

Η ελευθερία της έκφρασης δεν διασφαλίζεται ακόμη στην πράξη. Η ανεξαρτησία και η αμεροληψία της δημόσιας ραδιοτηλεόρασης χρειάζονται ενίσχυση. Οι δημοσιογράφοι συνεχίζουν να δέχονται απειλές ως αντίδραση στα ρεπορτάζ τους. Επίσης, αντιμετωπίζουν δυσκολίες όσον αφορά την πρόσβαση στα επίσημα έγγραφα. Η νομοθεσία για την ελευθερία του συνεταιρίζεσθαι δεν διευκολύνει βιώσιμη ανάπτυξη και χρηματοδότηση των μη κυβερνητικών οργανώσεων. Η ικανότητα της κοινωνίας των πολιτών να ελέγχει και να αξιολογεί την επίδοση της κυβέρνησης αυξάνεται. Εντούτοις, η κοινωνία των πολιτών είναι ακόμη αδύναμη και δεν την συμβουλεύονται συστηματικά οι δήμοι και η κυβέρνηση στο πλαίσιο της νομοθετικής διαδικασίας.

Τα οικονομικά και κοινωνικά δικαιώματα δεν διασφαλίζονται ακόμη πλήρως. Το νομικό πλαίσιο για την προστασία των γυναικών ενισχύθηκε. Σημειώθηκε ορισμένη πρόοδος στον τομέα της δικαιοσύνης ανηλίκων. Εντούτοις, η προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού παραμένει αδύναμη. Η κυβέρνηση πρέπει να αντιμετωπίσει αποτελεσματικότερα την παιδική εργασία και την εμπορία παιδιών. Η κοινωνική ένταξη και η προστασία των ευάλωτων ομάδων, ιδίως των εγκαταλειμμένων παιδιών, των ατόμων που επιστρέφουν και των ατόμων με αναπηρίες πρέπει να βελτιωθεί. Το Κοσσυφοπέδιο δρομολόγησε μία εκστρατεία ευαισθητοποίησης για την καταπολέμηση των διακρίσεων με ιδιαίτερη έμφαση στις διακρίσεις που βασίζονται στην ηλικία και στο σεξουαλικό προσανατολισμό. Η εφαρμογή της νομοθεσίας για την καταπολέμηση των διακρίσεων παραμένει ανεπαρκής. Η εφαρμογή των αποφάσεων του δικαστηρίου που εγγυώνται την άσκηση των δικαιωμάτων ιδιοκτησίας βελτιώθηκε. Ωστόσο, η σημαντική συσσώρευση υποθέσεων και άλλων θεμάτων που εκκρεμούν επί μακρόν παρεμποδίζουν σοβαρά την ανάκτηση της ιδιοκτησίας.

Σημειώθηκε περιορισμένη πρόοδος, όσον αφορά το σεβασμό και την προστασία των μειονοτήτων και των πολιτιστικών δικαιωμάτων. Το Υπουργείο Πολιτισμού συνέστησε μία διεύθυνση για την πολιτιστική κληρονομιά. Συνεχίστηκε η ανοικοδόμηση των θρησκευτικών μνημείων. Η KFOR μεταβίβασε στην αστυνομία του Κοσσυφοπεδίου την αρμοδιότητα για την προστασία ορισμένων θρησκευτικών και πολιτιστικών χώρων. Ωστόσο, ο νόμος για την πολιτιστική κληρονομιά δεν εφαρμόζεται πλήρως. Πρέπει ακόμη να ιδρυθεί το συμβούλιο παρακολούθησης που είχε προβλεφτεί στο νόμο του 2008 για ειδικές ζώνες προστασίας. Το Υπουργείο για τις Κοινότητες και την Επιστροφή αύξησε τις προσπάθειές του, προκειμένου να συνδράμει την επιστροφή των προσφύγων και εκτοπισθέντων στο εσωτερικό της χώρας μειονοτήτων. Ο αριθμός των εθελουσίων επιστροφών αυξάνεται σε όλο το Κοσσυφοπέδιο.

Το Δεκέμβριο του 2009, το Κοσσυφοπέδιο ενέκρινε ένα σχέδιο δράσης για την εφαρμογή της στρατηγικής για την ένταξη των κοινοτήτων των Ρομ, των Ασκάλι και των Αιγυπτίων. Η κυβέρνηση δημιούργησε τις δομές για την εφαρμογή αυτής της στρατηγικής. Η διαδικασία επαναστέγασης των οικογενειών από τις μολυσμένες από το μόλυβδο περιοχές του Βορείου Κοσσυφοπεδίου άρχισε, επιτρέποντας έτσι το κλείσιμο του καταυλισμού Cesmin Llug/Cesmin Lug. Η διαδικασία αυτή πρέπει να ολοκληρωθεί το συντομότερο δυνατό. Οι συνθήκες διαβίωσης για τις κοινότητες των Ρομ, Ασκάλι και Αιγυπτίων και η πρόσβασή τους στην εκπαίδευση, την υγειονομική περίθαλψη και την κοινωνική προστασία είναι ακόμη θέματα που προκαλούν σοβαρή ανησυχία. Η συμμετοχή του Κοσσυφοπεδίου στη «δεκαετία ενσωμάτωσης των Ρομ» πρέπει να εδραιωθεί.

Όσον αφορά τις *περιφερειακές και διεθνείς υποχρεώσεις*, κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς, το Κοσσυφοπέδιο συνέχισε να συνεργάζεται με το Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο για την πρώην Γιουγκοσλαβία (ICTY). Δέκα έτη και πλέον μετά το τέλος της ένοπλης σύγκρουσης, υπολογίζεται ότι υπάρχουν 1800 αγνοούμενοι. Οι αρχές πρέπει να καταβάλουν περισσότερες προσπάθειες σε αυτόν τον τομέα. Το Κοσσυφοπέδιο συμμετέσχε στη συνάντηση υψηλού επιπέδου ΕΕ-Δυτικών Βαλκανίων που πραγματοποιήθηκε, τον Ιούνιο, στο Σαράγεβο. Ωστόσο, το Κοσσυφοπέδιο πρέπει να υιοθετήσει μία εποικοδομητική προσέγγιση για να διασφαλίσει την πραγματική συμμετοχή του στις πρωτοβουλίες συνεργασίας, όπως το συμβούλιο περιφερειακής συνεργασίας και τη συμφωνία ελευθέρων συναλλαγών της Κεντρικής Ευρώπης (CEFTA). Όσον αφορά την CEFTA, το Κοσσυφοπέδιο πρέπει να είναι ρεαλιστικό και να αναζητήσει ένα εποικοδομητικό τρόπο για να διασφαλίσει την αποτελεσματική εφαρμογή της εν λόγω συμφωνίας. Οι τελωνειακές σφραγίδες του Κοσσυφοπεδίου, για τις οποίες ο ειδικός εκπρόσωπος του Γενικού Γραμματέα του ΟΗΕ επιβεβαίωσε ότι είναι συμβατές με την απόφαση ΣΑΗΕ 1244/99, δεν έχουν αναγνωριστεί από τη Σερβία και τη Βοσνία-Ερζεγοβίνη. Πρέπει να εξευρεθεί το συντομότερο δυνατό μία αποδεκτή και βιώσιμη λύση για τη συμμετοχή τόσο του Κοσσυφοπεδίου όσο και της Σερβίας σε βασικά περιφερειακά φόρουμ. Πρόκειται για ένα ουσιαστικό στοιχείο για μία συμμετοχική και λειτουργούσα περιφερειακή συνεργασία.

Ο αντίκτυπος της οικονομικής κρίσης στην **οικονομία** του Κοσσυφοπεδίου ήταν περιορισμένος. Το πραγματικό ΑΕΠ συνέχισε να αυξάνεται, κυρίως λόγω των δημοσίων δαπανών. Υπάρχουν αυξανόμενοι κίνδυνοι όσον αφορά τη βιωσιμότητα αυτής της αύξησης. Η ανεργία παραμένει πολύ υψηλή. Ο πληθωρισμός ήταν ασταθής, αντικατοπτρίζοντας τη διακύμανση των τιμών των τροφίμων και των καυσίμων. Ο καθορισμός των πολιτικών και η εφαρμογή τους συνέχισαν να χαρακτηρίζονται από έλλειψη προβλεψιμότητας. Επετεύχθη συμφωνία με το ΔΝΤ για ένα πρόγραμμα με σκοπό τον περιορισμό των δημοσιονομικών κινδύνων και την επάνοδο σε δημοσιονομική σταθερότητα. Οι εταιρείες συνεχίζουν να αντιμετωπίζουν ένα αδύναμο κράτος δικαίου, την έλλειψη αξιόπιστης ηλεκτροδότησης, τις ανεπαρκείς υποδομές και την περιορισμένη πρόσβαση στη χρηματοδότηση. Υπάρχουν φραγμοί για την αποτελεσματική επιχειρηματική και οικονομική ανάπτυξη.

Όσον αφορά τα οικονομικά κριτήρια, το Κοσσυφοπέδιο σημείωσε περιορισμένη πρόοδο στην καθιέρωση μιας λειτουργούσας οικονομίας της αγοράς. Απαιτούνται σημαντικές μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις προκειμένου να είναι το Κοσσυφοπέδιο σε θέση να αντιμετωπίσει μακροπρόθεσμα τις ανταγωνιστικές πιέσεις και τις δυνάμεις της αγοράς εντός της Ένωσης.

Η ευρεία συναίνεση επί των θεμελιωδών στοιχείων των πολιτικών για την οικονομία της αγοράς διατηρήθηκε. Η χρήση του ευρώ, τα χαμηλά επίπεδα του εξωτερικού χρέους και το πολύ χαμηλό επίπεδο εξαγωγών προστάτευσαν την οικονομία από τους εξωτερικούς κλονισμούς του χρηματοπιστωτικού τομέα και της ζήτησης. Ο τραπεζικός τομέας συνέχισε να επεκτείνεται και παρέμεινε σταθερός και επικερδής. Ο οργανισμός ιδιωτικοποίησης του Κοσσυφοπεδίου συνέχισε τις ιδιωτικοποιήσεις των κοινωνικοποιημένων επιχειρήσεων. Ολοκληρώθηκε το πρώτο επιτυχές έργο δημόσιας/ιδιωτικής εταιρικής σχέσης και επελέγη μία διεθνής κοινοπραξία για να αναπτύξει το διεθνές αεροδρόμιο της Πρίστινα βάσει σύμβασης παραχώρησης διάρκειας είκοσι ετών.

Ωστόσο, ο συνδυασμός πολιτικών είναι όλο και πιο ευάλωτος λόγω της μεγάλης αύξησης των κυβερνητικών δαπανών. Ειδικότερα, η κατασκευή ενός νέου αυτοκινητόδρομου επιβαρύνει πολύ τα δημόσια οικονομικά. Οι ανεπάρκειες του σχεδιασμού και της εφαρμογής των πολιτικών αύξησαν την ήδη υψηλή αβεβαιότητα της οικονομίας. Οι οικονομικές στατιστικές

βελτιώθηκαν κατά κάποιο τρόπο, αλλά είναι ακόμη ελλειπείς. Η ανεργία εξακολουθεί να είναι πολύ υψηλή, ιδίως μεταξύ των νέων. Το έλλειμμα των τρεχουσών λογαριασμών διευρύνθηκε λόγω της υψηλής εσωτερικής ζήτησης και της ελάχιστα αναπτυγμένης παραγωγικής βάσης. Η δημόσια επιχείρηση ηλεκτρισμού συνέχισε να λαμβάνει σημαντικές επιδοτήσεις από τον κρατικό προϋπολογισμό για την εισαγωγή ηλεκτρισμού, καθώς και δάνεια για τη χρηματοδότηση του επενδυτικού της προγράμματος. Το αδύναμο κράτος δικαίου, η αβεβαιότητα όσον αφορά τα δικαιώματα ιδιοκτησίας και τα υψηλά επιτόκια συνεχίζουν να πλήττουν το περιβάλλον των επιχειρήσεων και την οικονομική ανάπτυξη. Ο άτυπος τομέας παραμένει σημαντική πρόκληση.

Η πρόοδος του Κοσσυφοπέδιου όσον αφορά την εναρμόνιση της νομοθεσίας και των πολιτικών του με τα **ευρωπαϊκά πρότυπα** συνεχίζει να είναι ανομοιογενής. Το νομικό πλαίσιο αναπτύχθηκε περισσότερο στους τομείς των τελωνείων, της φορολογίας, της ελεύθερης διακίνησης των εμπορευμάτων, των στατιστικών, της μετανάστευσης, της εκπαίδευσης και της καταπολέμησης της τρομοκρατίας. Η εναρμόνιση βρίσκεται σε αρχικό στάδιο όσον αφορά τον ανταγωνισμό, τη διανοητική ιδιοκτησία, το περιβάλλον, τη γεωργία και την ασφάλεια των τροφίμων, την ολοκληρωμένη διαχείριση των συνόρων, το άσυλο, τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και την προστασία τω προσωπικών δεδομένων. Η εναρμόνιση με τα ευρωπαϊκά πρότυπα παραμένει περιορισμένη στους τομείς της απασχόλησης και των κοινωνικών πολιτικών, το δημοσιονομικό έλεγχο, τη διακίνηση ναρκωτικών, την εμπορία ανθρώπων και το οργανωμένο έγκλημα.

Στον τομέα της **εσωτερικής αγοράς** της ΕΕ σημειώθηκε σχετική πρόοδος στην ανάπτυξη του νομικού πλαισίου για την *ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων, συμπεριλαμβανομένης της προστασίας των καταναλωτών*. Ωστόσο, το συνολικό νομικό πλαίσιο πρέπει να ενισχυθεί. Η εναρμόνιση με τα ευρωπαϊκά πρότυπα στους τομείς της *ελεύθερης κυκλοφορίας των προσώπων*, καθώς και της *ελεύθερης παροχής υπηρεσιών και του δικαιώματος εγκατάστασης* είναι περιορισμένη. Ο τομέας της *ελεύθερης κυκλοφορίας των κεφαλαίων* έχει ήδη προχωρήσει ικανοποιητικά. Εντούτοις, απαιτούνται περαιτέρω προσπάθειες όσον αφορά την αποτελεσματική ρύθμιση.

Οι νομικές διατάξεις για τα *τελωνεία* είναι κατά κανόνα συμβατές με τα ευρωπαϊκά πρότυπα και έχουν αναληφθεί προσπάθειες για την καταπολέμηση της διαφθοράς. Οι προσπάθειες για την αντιμετώπιση του λαθρεμπορίου πρέπει να ενισχυθούν. Οι τελωνειακοί έλεγχοι πρέπει να ενισχυθούν στο Βόρειο Κοσσυφοπέδιο. Η διοικητική ικανότητα βελτιώθηκε, αλλά παραμένει ανεπαρκής. Υπήρξαν θετικές εξελίξεις όσον αφορά τη νομοθεσία και την ανάπτυξη της ικανότητας στον τομέα της *φορολογίας*. Απαιτούνται περαιτέρω προσπάθειες για να διασφαλιστεί η πραγματική εφαρμογή των ισχυόντων νόμων, να επιβληθεί η καταβολή των φόρων, να διευρυνθεί η φορολογική βάση και, κατά συνέπεια, να μειωθεί το σημαντικό μέγεθος της άτυπης οικονομίας. Η συσσώρευση των υποθέσεων που εκκρεμούν κατά αποφάσεων της τελωνειακής υπηρεσίας και της φορολογικής διοίκησης αυξήθηκε.

Στον τομέα του *ανταγωνισμού*, δεν σημειώθηκε πρόοδος όσον αφορά την πολιτική κατά των συμπράξεων ή τους κανόνες κρατικής βοήθειας. Η διοικητική ικανότητα βελτιώθηκε, αλλά η εφαρμογή της πολιτικής του ανταγωνισμού βρίσκεται συνολικά σε αρχικό στάδιο. Η συνεργασία μεταξύ των φορέων που διαδραματίζουν ρόλο σε θέματα ανταγωνισμού πρέπει να ενισχυθεί. Η Επιτροπή Ανταγωνισμού πρέπει να συμμετέχει στενότερα στις μεγάλης κλίμακας πρωτοβουλίες που αφορούν τις ιδιωτικοποιήσεις και την αναδιάρθρωση.

Το Κοσσυφοπέδιο πρέπει να θεσπίσει ακόμη ένα νέο νόμο για τις συμβάσεις. Η κυβέρνηση κατέβαλε προσπάθειες σχετικά με αυτό το θέμα. Η εφαρμογή στην πράξη του υφιστάμενου

νόμου προκαλεί ανησυχίες. Ο ρόλος των υπαλλήλων στον τομέα των δημόσιων συμβάσεων πρέπει να ενδυναμωθεί με σκοπό να ενισχυθεί η εποπτεία της εκτέλεσης των δημόσιων συμβάσεων. Η ανεξαρτησία και ο επαγγελματισμός στο σύστημα δημόσιων συμβάσεων πρέπει να ενισχυθούν. Οι αρχές οφείλουν να καταβάλουν περισσότερες προσπάθειες για να αντιμετωπίσουν τη διαφθορά σε αυτόν τον τομέα. Οι διατάξεις του Κοσσυφοπέδιου σχετικά με τις συμβάσεις παραχώρησης αποκλίνουν σημαντικά από τα ευρωπαϊκά πρότυπα.

Χρειάζεται ακόμη να θεσπιστεί βασική νομοθεσία για τα *δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας*. Πρέπει να καταβληθούν σημαντικές προσπάθειες για την επιβολή της νομοθεσίας και την ευαισθητοποίηση. Το καθεστώς των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας του Κοσσυφοπέδιου βρίσκεται σε αρχικό στάδιο και η εφαρμογή του είναι πολύ αδύναμη.

Σημειώθηκε περιορισμένη πρόοδος στην εναρμόνιση στους τομείς της *απασχόλησης και της δημόσιας υγείας*. Η αδύναμη διοικητική ικανότητα και το ανεπαρκές νομικό πλαίσιο είναι θέματα που προκαλούν ανησυχία. Η κοινωνική προστασία και η κοινωνική ένταξη στο Κοσσυφοπέδιο, καθώς και ο *κοινωνικός διάλογος*, πρέπει να ενισχυθούν. Το νομικό πλαίσιο στον τομέα της *εκπαίδευσης* πλησίασε περισσότερο στα ευρωπαϊκά πρότυπα· είναι αναγκαία η αύξηση της διοικητικής ικανότητας για την εφαρμογή των μεταρρυθμίσεων. Το Κοσσυφοπέδιο ανέπτυξε ένα πενταετές *ερευνητικό* πρόγραμμα το οποίο αναμένεται να βελτιώσει τις ικανότητες σε αυτό τον τομέα. Ο τομέας αυτός κατέστη προτεραιότητα.

Όσον αφορά τις **τομεακές πολιτικές**, η ανάπτυξη και οι *MME* πρέπει να προωθηθούν αποτελεσματικότερα και οι διάφορες στρατηγικές που επηρεάζουν αυτό τον τομέα θα πρέπει να συντονιστούν καλύτερα. Πρέπει να ενισχυθούν οι προσπάθειες στους τομείς της *γεωργίας* και της ασφάλειας των τροφίμων, ιδίως όσον αφορά την εφαρμογή της θεσπισθείσας νομοθεσίας και τον εκσυγχρονισμό των εγκαταστάσεων παραγωγής γεωργικών τροφίμων. Θεσπίστηκαν ορισμένοι *περιβαλλοντικοί* νόμοι. Ωστόσο, η εφαρμογή των προτύπων για το περιβάλλον της ΕΕ βρίσκεται ακόμη σε αρχικό στάδιο.

Οι υποδομές στον τομέα των *μεταφορών* εξακολουθούν να είναι ανεπαρκείς. Το Κοσσυφοπέδιο ξεκίνησε ένα πρόγραμμα οδοποιίας που δεν αντικατοπτρίζει την προβλεπόμενη κυκλοφοριακή ροή και το μέγεθος του προγράμματος εμποδίζει τις επενδύσεις σε άλλα μέσα μεταφορών, και ιδίως στις σιδηροδρομικές. Η εναρμόνιση με τα ευρωπαϊκά πρότυπα στον τομέα της αεροπορίας βελτιώθηκε. Το Δεκέμβριο του 2009, το Κοσσυφοπέδιο ενέκρινε τα προγράμματα για την αεροπορική ασφάλεια και τον ποιοτικό έλεγχο.

Στον τομέα της *ενέργειας*, υπάρχουν πολύ σημαντικές προκλήσεις σε σχέση με την είσπραξη των τιμολογίων ηλεκτρισμού και τη διαχείριση μιας δυσβάστακτης αύξησης της ζήτησης ενέργειας. Τον Απρίλιο, το Κοσσυφοπέδιο θέσπισε μία ενεργειακή στρατηγική για την περίοδο 2009-2018. Τον Οκτώβριο του 2010, μετά από σημαντικές καθυστερήσεις, θεσπίστηκε η δέσμη των βασικών νόμων σ' αυτόν τον τομέα (για την ενέργεια, τον ηλεκτρισμό και τη ρυθμιστική αρχή ενέργειας).

Στον τομέα της *κοινωνίας της πληροφορίας και των μέσων ενημέρωσης* σημειώθηκε περιορισμένη πρόοδος. Η ανεξαρτησία και οι πόροι της ρυθμιστικής αρχής τηλεπικοινωνιών πρέπει να ενισχυθούν καθώς και η ανεξαρτησία του ανεξάρτητου συμβουλίου μέσων ενημέρωσης την οποία εγγυάται ο αναθεωρημένος νόμος για τα μέσα ενημέρωσης. Πρέπει να βρεθεί μία μακροπρόθεσμη λύση για τη χρηματοδότηση του δημόσιου ραδιοτηλεοπτικού οργανισμού.

Όσον αφορά το *δημοσιονομικό έλεγχο*, σημειώθηκε σχετική πρόοδος. Ωστόσο, το Κοσσυφοπέδιο βρίσκεται ακόμα σε αρχικό στάδιο όσον αφορά την εισαγωγή των διεθνών προτύπων. Η έλλειψη χρηματοδοτικής ανεξαρτησίας του γραφείου του γενικού ελεγκτή εξακολουθεί να προκαλεί ανησυχία. Τον Ιούλιο, το Κοσσυφοπέδιο θέσπισε το νόμο για τις επίσημες *στατιστικές*. Εντούτοις, η διοικητική ικανότητα παραμένει ασθενής και χρειάζονται περαιτέρω προσπάθειες για να βελτιωθούν οι τομεακές στατιστικές και, ιδίως, οι στατιστικές των επιχειρήσεων καθώς και οι μακροοικονομικές στατιστικές.

Η πρόοδος στον τομέα της *δικαιοσύνης, της ελευθερίας και της ασφάλειας* ήταν άنيση. Το Κοσσυφοπέδιο σημείωσε σχετική πρόοδο όσον αφορά την *ολοκληρωμένη διαχείριση των συνόρων*. Η KFOR μεταβίβασε στο Κοσσυφοπέδιο την ευθύνη για τη διαχείριση των συνόρων με την Αλβανία. Ωστόσο, χρειάζονται σημαντικές προσπάθειες για να διασφαλιστεί η διαχείριση των συνόρων σύμφωνα με τα πρότυπα της ΕΕ. Το Βόρειο Κοσσυφοπέδιο εξακολουθεί να αποτελεί ιδιαίτερο πρόβλημα. Η EULEX εντατικοποίησε τις δραστηριότητές της στα φυλάκια 1 και 31. Το Κοσσυφοπέδιο σημείωσε περιορισμένη πρόοδο στον τομέα του *ασύλου*. Ο αριθμός των αιτήσεων ασύλου αυξήθηκε σημαντικά, αλλά παρέμεινε συνολικά χαμηλός. Οι αρχές του Κοσσυφοπεδίου ελέγχουν πλήρως τους περισσότερους αιτούντες άσυλο που εγκαταλείπουν το Κοσσυφοπέδιο για άλλους προορισμούς.

Όσον αφορά την εναρμόνιση με τα ευρωπαϊκά πρότυπα για τη *μετανάστευση*, σημειώθηκε πρόοδος. Το Κοσσυφοπέδιο θέσπισε ένα νόμο για την επανεισδοχή, ο οποίος πληροί σε μεγάλο βαθμό τις απαιτήσεις της ΕΕ. Το Κοσσυφοπέδιο υπέγραψε ορισμένες διμερείς συμφωνίες επανεισδοχής. Οι αρχές συνέχισαν να διεκπεραιώνουν αποτελεσματικά τις αιτήσεις επανεισδοχής από τις ευρωπαϊκές χώρες και τούτο πρέπει να συνεχιστεί. Θεσπίστηκε μία αναθεωρημένη στρατηγική για την ένταξη των επαναπατρισθέντων καθώς και ένα σχέδιο δράσης για την εφαρμογή της.

Η *νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες* παραμένει ένα θέμα που προκαλεί σοβαρές ανησυχίες. Το Κοσσυφοπέδιο θέσπισε ένα νόμο κατά της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Η συνεργασία μεταξύ της τελωνειακής υπηρεσίας και του κέντρου οικονομικών πληροφοριών βελτιώθηκε. Το κέντρο βελτίωσε επίσης τη συνεργασία του με τις τράπεζες. Ωστόσο, το Κοσσυφοπέδιο βρίσκεται ακόμη σε αρχικό στάδιο όσον αφορά τη θέσπιση και την εφαρμογή των ευρωπαϊκών προτύπων σε αυτόν τον τομέα. Η ικανότητα για τη διεξαγωγή ερευνών και διώξεων σε υποθέσεις νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες είναι ακόμη αδύναμη. Οι αρχές του Κοσσυφοπεδίου δεν διαθέτουν επαρκή ικανότητα για να αναλάβουν την ευθύνη για τη διαχείριση των υποθέσεων νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Συνολικά, σημειώθηκε περιορισμένη πρόοδος στην αντιμετώπιση του οικονομικού και χρηματοοικονομικού εγκλήματος.

Σημειώθηκε περιορισμένη πρόοδος στην πρόληψη της *παράνομης διακίνησης ναρκωτικών*. Η ασφάλεια των αποθηκευτικών χώρων για κατασχθέντα ναρκωτικά αναβαθμίστηκε. Οι αρχές διεξήγαγαν επιτυχώς ορισμένες επιχειρήσεις. Εντούτοις, οι κατασχέσεις, οι συλλήψεις και οι διώξεις παραμένουν σε χαμηλό επίπεδο. Οι προσπάθειες για την αντιμετώπιση της παράνομης διακίνησης ναρκωτικών βρίσκονται ακόμη σε αρχικό στάδιο.

Το Κοσσυφοπέδιο σημείωσε σχετική πρόοδο στην *αστυνόμευση*. Η δημόσια τάξη διατηρήθηκε. Η τελετή ενθρόνισης του Πατριάρχη της Σερβικής Ορθόδοξης Εκκλησίας διεξήχθη ειρηνικά. Εγκρίθηκε η νέα οργανωτική δομή της αστυνομίας του Κοσσυφοπεδίου, συμπεριλαμβανομένης της περιγραφής καθηκόντων για τους υψηλόβαθμους αστυνομικούς. Η στρατηγική και το σχέδιο δράσης για τον έλεγχο και τη συγκέντρωση μικρών και ελαφρών

όπλων εγκρίθηκαν. Αυξήθηκε η συλλογή παράνομων όπλων. Εντούτοις, η αστυνομία του Κοσσυφοπέδιου πρέπει να αναπτύξει την ικανότητα αστυνόμευσης βάσει πληροφοριών, προκειμένου να αντιμετωπίσει αποτελεσματικότερα τα σοβαρά εγκλήματα.

Σημειώθηκε περιορισμένη πρόοδος στην αντιμετώπιση του *οργανωμένου εγκλήματος*. Το Κοσσυφοπέδιο θέσπισε μία στρατηγική για την πρόληψη του εγκλήματος. Διορίστηκαν ειδικοί εισαγγελείς για την αντιμετώπιση του οργανωμένου εγκλήματος. Στον τομέα αυτό υπεγράφη μία σειρά διμερών συμφωνιών με τρίτες χώρες. Εντούτοις, το Κοσσυφοπέδιο πρέπει να δημιουργήσει ένα πλαίσιο αποτελεσματικής προστασίας των μαρτύρων. Δεν υπήρξαν καταδίκες σε υψηλού επιπέδου υποθέσεις. Σημειώθηκαν κρούσματα εκφοβισμού των δικαστών και των εισαγγελέων. Το οργανωμένο έγκλημα συνεχίζει να αποτελεί πηγή σοβαρών ανησυχιών. Οι αρχές πρέπει να εντείνουν τις προσπάθειές τους για να αντιμετωπίσουν το οργανωμένο έγκλημα που δρα στα Δυτικά Βαλκάνια και την Ευρώπη, ιδίως μέσω ερευνών, συλλήψεων, κατασχέσεων περιουσιακών στοιχείων και καταδικαστικών αποφάσεων. Το Κοσσυφοπέδιο πρέπει να παράγει συγκεκριμένα αποτελέσματα σε αυτόν τον τομέα.

Σημειώθηκε περιορισμένη πρόοδος όσον αφορά την *εμπορία ανθρώπων*. Υπήρξαν ορισμένες συλλήψεις σε μία υπόθεση λαθραίας μεταφοράς ανθρώπων. Το Κοσσυφοπέδιο θέσπισε διεθνή πρότυπα περίθαλψης των θυμάτων εμπορίας. Εντούτοις, ο αριθμός των υποθέσεων που ανιχνεύτηκαν και των θυμάτων εμπορίας που ταυτοποιήθηκαν παραμένει χαμηλός και δεν αντικατοπτρίζει πλήρως την κλίμακα του φαινομένου. Το επίπεδο τιμωρίας των δραστών δεν είναι πάντα κατάλληλο. Η ικανότητα των οργάνων του Κοσσυφοπέδιου να ερευνούν, να διώκουν και να καταδικάζουν την εμπορία ανθρώπων πρέπει να ενισχυθεί. Όσον αφορά τα μέτρα κατά της *τρομοκρατίας*, σημειώθηκε σχετική πρόοδος. Η ικανότητα της αντιτρομοκρατικής μονάδας εντός της αστυνομίας του Κοσσυφοπέδιου ενισχύθηκε.

Το Κοσσυφοπέδιο σημείωσε περιορισμένη πρόοδο στην *προστασία των προσωπικών δεδομένων*. Θεσπίστηκε ένας νόμος για την προστασία των προσωπικών δεδομένων. Πρέπει ακόμη να θεσπιστεί η εποπτεύουσα αρχή για την προστασία των δεδομένων. Τα άτομα στο Κοσσυφοπέδιο δεν ενημερώνονται επαρκώς για τα δικαιώματά τους όσον αφορά την προστασία των προσωπικών τους δεδομένων. Η πρόοδος σε αυτόν τον τομέα είναι βασικής σημασίας για τη διεθνή συνεργασία του Κοσσυφοπέδιου στον τομέα της δικαιοσύνης και των εσωτερικών υποθέσεων.

Τουρκία

Η Τουρκία εξακολουθεί να πληροί επαρκώς τα **πολιτικά κριτήρια**. Οι πρόσφατες θεσμικές μεταρρυθμίσεις δημιούργησαν τις συνθήκες για πρόοδο σε ορισμένους τομείς, όπως ο δικαστικός τομέας και ο τομέας των θεμελιωδών δικαιωμάτων. Τώρα πρέπει πλέον να εφαρμοστούν σύμφωνα με τα ευρωπαϊκά πρότυπα. Το δημοκρατικό άνοιγμα, που αποσκοπούσε κυρίως στην αντιμετώπιση του κουρδικού ζητήματος, δεν ανταποκρίνεται ακόμη στις προσδοκίες.

Η δέσμη των θεσμικών τροποποιήσεων που εγκρίθηκαν στο δημοψήφισμα της 12ης Σεπτεμβρίου αποτελεί ένα βήμα προς τη σωστή κατεύθυνση. Αντιμετωπίζει ορισμένες προτεραιότητες της εταιρικής σχέσης προσχώρησης στους τομείς της δικαιοσύνης, των θεμελιωδών δικαιωμάτων και της δημόσιας διοίκησης. Εντούτοις, πριν από το σχεδιασμό και τη θέσπιση των συνταγματικών μεταρρυθμίσεων δεν πραγματοποιήθηκε διαδικασία διαβούλευσης με συμμετοχή των πολιτικών κομμάτων και της εν γένει κοινωνίας των πολιτών. Η εφαρμογή της δέσμης των μέτρων, σύμφωνα με τα ευρωπαϊκά πρότυπα και με

διαφανή και συμμετοχικό τρόπο, θα είναι αποφασιστικής σημασίας. Απαιτούνται ακόμη σημαντικές προσπάθειες για τα θεμελιώδη δικαιώματα. Ο αριθμός των αγωγών κατά των δημοσιογράφων και η αδικαιολόγητη πίεση που ασκείται στα μέσα ενημέρωσης υπονομεύουν την ελευθερία του τύπου στην πράξη. Η κυβέρνηση δεν ακολούθησε παρά μόνον εν μέρει το δημοκρατικό άνοιγμα που είχε εξαγγείλει τον Αύγουστο του 2009 για να αντιμετωπίσει κυρίως το κουρδικό ζήτημα. Η απόφαση του συνταγματικού δικαστηρίου να απαγορεύσει το κόμμα δημοκρατικής κοινωνίας καθώς και μία αύξηση των τρομοκρατικών επιθέσεων του ΡΚΚ υπονόμισαν επίσης αυτή την πολιτική.

Όσον αφορά τη *δημοκρατία και το κράτος δικαίου* στην Τουρκία, συνεχίστηκε η έρευνα για την εικαζόμενη εγκληματική οργάνωση Ergenekon. Η έρευνα αυτή καθώς και οι έρευνες σε πολλά άλλα σχέδια πραξικοπήματος συνεχίζουν να αποτελούν για την Τουρκία μια ευκαιρία να ενισχύσει την εμπιστοσύνη στην ομαλή λειτουργία των δημοκρατικών της θεσμών και του κράτους δικαίου. Ωστόσο, υπάρχουν ανησυχίες όσον αφορά τις νομότυπες εγγυήσεις για όλους τους υπόπτους. Η Τουρκία πρέπει ακόμη να ευθυγραμμίσει τη νομοθεσία της με τα ευρωπαϊκά πρότυπα όσον αφορά τη διαδικασία και τους λόγους απαγόρευσης των πολιτικών κομμάτων.

Όσον αφορά τη *μεταρρύθμιση της δημόσιας διοίκησης*, σημειώθηκε σχετική πρόοδος με τη θέσπιση των συνταγματικών τροποποιήσεων, ιδίως με την εγκαθίδρυση του θεσμού του συνηγόρου του πολίτη, την προστασία των προσωπικών δεδομένων και την πρόσβαση στις πληροφορίες. Χρειάζονται περαιτέρω προσπάθειες, ιδίως όσον αφορά τη μεταρρύθμιση των δημόσιων υπηρεσιών.

Σημειώθηκε πρόοδος όσον αφορά την *εποπτεία των δυνάμεων ασφαλείας από τις πολιτικές αρχές*. Η δέσμη των συνταγματικών μέτρων περιορίζει τη δικαιοδοσία των στρατιωτικών δικαστηρίων και ανοίγει τις αποφάσεις του Ανώτατου Στρατιωτικού Συμβουλίου σε δικαστικό έλεγχο. Ωστόσο, υψηλόβαθμα στελέχη των ενόπλων δυνάμεων εξακολούθησαν να προβαίνουν σε δηλώσεις για θέματα που υπερβαίνουν την αρμοδιότητά τους, ιδίως για δικαστικά θέματα. Δεν σημειώθηκε πρόοδος όσον αφορά την κοινοβουλευτική εποπτεία του αμυντικού προϋπολογισμού.

Στο *δικαστικό* τομέα, επετεύχθη πρόοδος στην εφαρμογή της στρατηγικής για τη δικαστική μεταρρύθμιση. Η θέσπιση των συνταγματικών τροποποιήσεων για τη σύνθεση του Ανωτάτου Συμβουλίου των Δικαστών και Εισαγγελέων αποτελεί θετικό βήμα. Ωστόσο, ο υπουργός δικαιοσύνης συνεχίζει να προεδρεύει στο Ανώτατο Συμβούλιο και έχει την τελευταία λέξη για τις έρευνες. Κατά τη διαδικασία προετοιμασίας και θέσπισης της νομοθεσίας εφαρμογής, θα χρειαστεί ένας αποτελεσματικός διάλογος με όλους τους ενδιαφερομένους. Τούτο θα συνέβαλε στη σύμφωνη με τα ευρωπαϊκά πρότυπα εφαρμογή αυτών των μεταρρυθμίσεων με τρόπο διαφανή και συμμετοχικό.

Σημειώθηκε πρόοδος όσον αφορά την ανάπτυξη μιας σφαιρικής στρατηγικής και ενός σχεδίου δράσης για την πρόληψη της διαφθοράς. Ωστόσο, η διαφθορά εξακολουθεί να είναι ευρέως διαδεδομένη σε πολλούς τομείς. Η Τουρκία πρέπει να καταρτίσει μητρώο των ερευνών, των απαγγελιών κατηγοριών και των καταδικαστικών αποφάσεων.

Όσον αφορά τα *ανθρώπινα δικαιώματα και την προστασία των μειονοτήτων*, σημειώθηκε σχετική πρόοδος, ιδίως σε σχέση με την ελευθερία του συνέρχεσθαι και τα δικαιώματα των γυναικών, των παιδιών καθώς και τα πολιτιστικά δικαιώματα. Ωστόσο, απαιτούνται ακόμη σημαντικές προσπάθειες, ιδίως όσον αφορά την ελευθερία της έκφρασης και την ανεξίτηρησκα.

Σε σχέση με την *τήρηση της διεθνούς νομοθεσίας για τα ανθρώπινα δικαιώματα*, τα όργανα ανθρωπίνων δικαιωμάτων πρέπει να εναρμονιστούν πλήρως με τις αρχές του ΟΗΕ.

Η θετική στάση όσον αφορά την πρόληψη των βασανιστηρίων και της κακομεταχείρισης συνεχίζεται. Ορισμένες υψηλού επιπέδου υποθέσεις παραβίασης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων κατέληξαν σε καταδικαστικές αποφάσεις. Ωστόσο, συνεχίζει να αναφέρεται και να αποτελεί πρόβλημα η δυσανάλογη χρήση βίας από τις αρχές επιβολής του νόμου.

Η εφαρμογή του προγράμματος για τη μεταρρύθμιση των φυλακών συνεχίζεται. Ωστόσο, το υψηλό ποσοστό φυλακισμένων σε προσωρινή κράτηση παραμένει ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα. Οι υγειονομικές υπηρεσίες στις φυλακές πρέπει να βελτιωθούν.

Ο τουρκικός νόμος δεν εγγυάται επαρκώς την *ελευθερία της έκφρασης* σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Σύμβαση Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και τη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Ο μεγάλος αριθμός περιπτώσεων κίνησης διαδικασίας κατά δημοσιογράφων προκαλεί ανησυχίες. Οι αδικαιολόγητες πολιτικές πιέσεις που ασκούνται στα μέσα ενημέρωσης και οι νομικές ασάφειες επηρεάζουν στην πράξη την άσκηση της ελευθερίας του τύπου. Οι συχνές απαγορεύσεις δικτυακών τόπων προκαλούν ανησυχία.

Όσον αφορά την ελευθερία του συνέρχεσθαι, σημειώθηκε σχετική πρόοδος. Εκδηλώσεις που είχαν προκαλέσει αναταραχές στο παρελθόν, όπως ο εορτασμός Newroz (το κουρδικό νέο έτος) ή η Πρωτομαγιά, διεξήχθησαν φέτος ειρηνικά και ήταν ικανοποιητικά συντονισμένες με τις αρχές. Ωστόσο, ορισμένες εκδηλώσεις στο νοτιοανατολικό τμήμα της χώρας που έχουν σχέση με το κουρδικό ζήτημα συνέχισαν να χαρακτηρίζονται από υπερβολική χρήση βίας εκ μέρους των δυνάμεων ασφαλείας.

Το νομικό πλαίσιο για την *ελευθερία του συνεταιρίζεσθαι* είναι σε μεγάλο βαθμό εναρμονισμένο με τα πρότυπα της ΕΕ. Εντούτοις, οι αρχές διενεργούν υπερβολικούς ελέγχους και συνεχίζουν να κινούν δικαστικές υποθέσεις για την απαγόρευση ενώσεων ΛΟΑΔ.

Όσον αφορά τη *θρησκευτική ελευθερία*, η ελευθερία της θρησκευτικής λατρείας συνεχίζει να τηρείται κατά κανόνα. Η εφαρμογή του νόμου για τα ευαγή ιδρύματα συνεχίστηκε, αν και με ορισμένες καθυστερήσεις και διαδικαστικά προβλήματα. Ο διάλογος με τους Αλεβίτες και τους μη Μουσουλμάνους συνεχίστηκε αλλά δεν παρήγαγε ακόμη αποτελέσματα. Μέλη των θρησκευτικών μειονοτήτων συνεχίζουν να υφίστανται απειλές από εξτρεμιστές. Δεν έχει ακόμη θεσπιστεί ένα νομικό πλαίσιο σύμφωνα με την ΕΣΑΔ, ούτως ώστε όλες οι μη μουσουλμανικές θρησκευτικές κοινότητες και η κοινότητα των Αλεβιτών να μπορούν να λειτουργούν χωρίς αθέμιτους περιορισμούς, ακόμη και στο θέμα της εκπαίδευσης των ιερωμένων.

Το νομικό πλαίσιο που εγγυάται τα *δικαιώματα των γυναικών* και την ισότητα των φύλων έχει σε γενικές γραμμές θεσπιστεί. Το πλαίσιο αυτό ενισχύθηκε μέσω της συνταγματικής τροποποίησης που επιτρέπει τη θέσπιση μέτρων για την εξάλειψη των διακρίσεων εις βάρος των γυναικών. Ωστόσο, χρειάζονται περαιτέρω συνεχείς προσπάθειες για να καταστεί αυτό το νομικό πλαίσιο πολιτική, οικονομική και κοινωνική πραγματικότητα. Η διασφάλιση των δικαιωμάτων των γυναικών και της ισότητας μεταξύ των φύλων στην πράξη παραμένουν βασικές προκλήσεις για την Τουρκία. Τα εγκλήματα τιμής, οι πρόωροι και καταναγκαστικοί γάμοι και η ενδοοικογενειακή βία παραμένουν σοβαρά προβλήματα. Η νομοθεσία εφαρμόζεται συστηματικά σε όλη τη χώρα. Χρειάζεται να καταβληθούν προσπάθειες για

περισσότερη κατάρτιση και αύξηση της ευαισθητοποίησης σχετικά με τα δικαιώματα των γυναικών και την ισότητα των φύλων.

Σημειώθηκε πρόοδος όσον αφορά τα *δικαιώματα των παιδιών*. Η Τουρκία εναρμόνισε το νομικό της πλαίσιο για τη δικαιοσύνη ανηλίκων με τα διεθνή πρότυπα. Η διαφορά μεταξύ των φύλων στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση συνέχισε να μειώνεται, αλλά εξακολουθεί να υφίσταται σε ορισμένα μέρη της χώρας. Οι περιπτώσεις παιδιών που διακόπτουν το σχολείο εξακολουθούν να αποτελούν πηγή ανησυχίας. Οι προσπάθειες πρέπει να εντατικοποιηθούν σε όλους τους τομείς, συμπεριλαμβανομένων της εκπαίδευσης, της παιδικής εργασίας, της υγείας, της διοικητικής ικανότητας και του συντονισμού καθώς και για να οικοδομηθεί ένα αποτελεσματικό σύστημα δικαιοσύνης ανηλίκων σε όλη τη χώρα.

Οι συνταγματικές τροποποιήσεις διεύρυναν τα *συνδικαλιστικά δικαιώματα* στην Τουρκία, ιδίως για τις δημόσιες υπηρεσίες. Εντούτοις, υπάρχουν περιοριστικές διατάξεις στο ισχύον νομικό πλαίσιο οι οποίες δεν εναρμονίζονται με τα πρότυπα της ΕΕ και τις σχετικές συμβάσεις της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας. Η απουσία συναίνεσης μεταξύ κοινωνικών εταίρων και κυβέρνησης αποτελεί εμπόδιο για τη θέσπιση νέας νομοθεσίας.

Η προσέγγιση της Τουρκίας όσον αφορά την *προστασία των μειονοτήτων και τα πολιτιστικά δικαιώματα* παραμένει περιοριστική. Πρέπει ακόμη να επιτευχθεί ο πλήρης σεβασμός για τη γλώσσα και την προστασία της, τον πολιτισμό και τα θεμελιώδη δικαιώματα, σύμφωνα με τα ευρωπαϊκά πρότυπα. Η Τουρκία πρέπει να εντείνει τις προσπάθειές της ώστε να ενισχύσει την ανεκτικότητα και να προωθήσει μια λογική ενσωμάτωσης σε σχέση με τις μειονότητες.

Ελήφθησαν ορισμένα θετικά μέτρα για την ενίσχυση των πολιτιστικών δικαιωμάτων, ιδίως σε σχέση με τη ραδιοτηλεοπτική πολιτική της Τουρκίας και τη χρήση γλωσσών άλλων εκτός της τουρκικής. Ωστόσο, οι περιορισμοί παραμένουν, ιδίως στη χρήση αυτών των γλωσσών στην πολιτική ζωή, την εκπαίδευση και τις επαφές με τις δημόσιες υπηρεσίες.

Το ζήτημα των *Ρομ* συζητήθηκε περισσότερο δημοσίως και ετοιμάζονται συγκεκριμένα μέτρα για να αντιμετωπιστούν ορισμένα προβλήματά τους. Ωστόσο, δεδομένου ότι δεν υπάρχει συνολική πολιτική για την προώθηση της κοινωνικής ένταξης των Ρομ, η κοινότητα αυτή αντιμετωπίζει ακόμη συχνά διακρίσεις όσον αφορά την πρόσβαση στην εκπαίδευση, τη στέγαση, τις υγειονομικές και τις δημόσιες υπηρεσίες.

Όσον αφορά το *ανατολικό και νοτιοανατολικό τμήμα της χώρας*, το δημοκρατικό άνοιγμα της κυβέρνησης δεν ανταποκρίθηκε στις προσδοκίες, καθώς λίγα μόνο μέτρα εφαρμόστηκαν στην πράξη. Είναι σημαντικό οι προσπάθειες που καταβάλλονται για την αντιμετώπιση του κουρδικού ζητήματος να υποστηρίζονται από ευρεία διαβούλευση. Η νομοθεσία για την πρόληψη της τρομοκρατίας πρέπει να τροποποιηθεί για να αποφεύγονται οι αδικαιολόγητοι περιορισμοί στην άσκηση των θεμελιωδών δικαιωμάτων. Η ύπαρξη μεγάλου αριθμού ναρκών ξηράς συνεχίζει να εγείρει ανησυχίες. Το σύστημα φρούρησης των χωριών πρέπει να καταργηθεί σταδιακά.

Από τον Ιούνιο, υπήρξε ένα κύμα τρομοκρατικών επιθέσεων του ΡΚΚ με πολλά θύματα. Το ΡΚΚ περιλαμβάνεται στον κατάλογο των τρομοκρατικών οργανώσεων της ΕΕ. Η Τουρκία και η ΕΕ ενίσχυσαν το διάλογο για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας.

Η αποζημίωση των *εκτοπισθέντων στο εσωτερικό της χώρας* συνεχίστηκε. Ωστόσο, η εφαρμογή των σχετικών μέτρων δεν είναι αποτελεσματική. Η κυβέρνηση δεν ανέπτυξε συνολική εθνική στρατηγική για την επίλυση του εν λόγω ζητήματος και χρειάζεται να

επιτείνει τις προσπάθειές της για να αντιμετωπίσει τις ανάγκες των εν λόγω ατόμων. Το νομικό πλαίσιο για τους πρόσφυγες και τους αιτούντες άσυλο και η εφαρμογή εγκυκλίων όσον αφορά τις διαδικασίες των αιτήσεων πρέπει να ενισχυθούν. Είναι σημαντικό να βελτιωθούν περαιτέρω οι γενικές συνθήκες που επικρατούν στα κέντρα κράτησης αλλοδαπών.

Όσον αφορά τα *περιφερειακά ζητήματα και τις διεθνείς υποχρεώσεις*, η Τουρκία εξακολούθησε να υποστηρίζει δημόσια τις διαπραγματεύσεις μεταξύ των αρχηγών των δύο κοινοτήτων υπό την αιγίδα του Γενικού Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών για εξεύρεση συνολικής λύσης του *κυπριακού προβλήματος*. Εντούτοις, παρά τα επανειλημμένα αιτήματα του Συμβουλίου και της Επιτροπής, η Τουρκία δεν έχει ακόμη συμμορφωθεί με τις υποχρεώσεις της, όπως υπογραμμίζεται στη δήλωση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και των κρατών μελών της 21^{ης} Σεπτεμβρίου 2005 και στα συμπεράσματα του Συμβουλίου, μεταξύ των οποίων και εκείνα του Δεκεμβρίου 2006 και 2009. Δεν εκπλήρωσε την υποχρέωσή της να εφαρμόζει πλήρως και άνευ διακρίσεων το πρόσθετο πρωτόκολλο της συμφωνίας σύνδεσης και δεν εξάλειψε όλους τους φραγμούς για την ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων, ιδίως τους περιορισμούς που επιβάλλονται στην άμεση μεταφορική σύνδεση με την Κύπρο. Δεν σημειώθηκε καμία πρόοδος στην εξομάλυνση των διμερών σχέσεων με την Κυπριακή Δημοκρατία.

Όσον αφορά τις *σχέσεις με την Ελλάδα*, έχει αναπτυχθεί μια νέα δυναμική για τη βελτίωση των διμερών σχέσεων, γεγονός που είχε ορισμένα θετικά αποτελέσματα στους τομείς του εμπορίου, της εκπαίδευσης, των μεταφορών, της ενέργειας, του πολιτισμού και του περιβάλλοντος. Οι διμερείς διερευνητικές συνομιλίες έχουν ενταθεί. Η Ελλάδα προέβη σε πολλές επίσημες καταγγελίες για συνέχιση των παραβιάσεων του εναερίου χώρου της από την Τουρκία, μεταξύ άλλων για πτήσεις πάνω από ελληνικά νησιά. Κατήγγειλε επίσης τις παραβιάσεις των χωρικών υδάτων της.

Η ΕΕ και η Τουρκία διεξήγαγαν διάλογο σε τομείς κοινού ενδιαφέροντος στα *Δυτικά Βαλκάνια*. Η Τουρκία ανέλαβε ορισμένες πρωτοβουλίες στην περιοχή και προέβη σε τριμερείς συνομιλίες με τη Σερβία και τη Βοσνία-Ερζεγοβίνη. Οι σχέσεις με τη Βουλγαρία εξακολουθούν να είναι θετικές.

Η τουρκική **οικονομία** επλήγη σοβαρά από την παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση, αλλά γρήγορα αντιστάθμισε τις απώλειές της, καθόσον άρχισε να σημειώνει ανάπτυξη σε όλους τους τομείς με ισχυρούς ρυθμούς από το δεύτερο τρίμηνο του 2009. Ο κρατικός προϋπολογισμός και η κεντρική τράπεζα παρείχαν με επιτυχία ουσιαστική στήριξη για τη συνολική ζήτηση, ιδίως με τη σημαντική ελάφρυνση της δημοσιονομικής και νομισματικής πολιτικής. Οι υψηλοί συντελεστές ανάπτυξης συνοδεύονται από ταχέως διευρυνόμενα ελλείμματα του εμπορικού ισοζυγίου και του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών, τη μείωση της ανεργίας - η οποία ωστόσο βρίσκεται ακόμη σε υψηλότερα από τα προ της κρίσεως επίπεδα - και αύξηση των πληθωριστικών πιέσεων. Η στρατηγική που εφαρμόζεται από τις πολιτικές παρέμβασης για την αντιμετώπιση της κρίσης επικεντρώνεται στην επίτευξη ισχυρής, βιώσιμης και ισόρροπης ανάπτυξης. Ο σχεδιασμός ενός δημοσιονομικού κανόνα έχει ολοκληρωθεί και έχει τη δυνατότητα να βελτιώσει σημαντικά τις δημοσιονομικές επιδόσεις μακροπρόθεσμα. Ωστόσο, η έγκρισή του από το Κοινοβούλιο έχει καθυστερήσει. Η πρόοδος όσον αφορά τις διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις ήταν ανομοιογενής, αλλά χαμηλότερα πραγματικά επιτόκια και ισχυρότερα βασικά οικονομικά μεγέθη μπορούν να συμβάλουν στην επιτάχυνση των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων.

Σε ό,τι αφορά τα **οικονομικά κριτήρια**, η Τουρκία είναι μια λειτουργούσα οικονομία της αγοράς. Αναμένεται ότι θα είναι σε θέση να αντιμετωπίσει τις ανταγωνιστικές πιέσεις και τις δυνάμεις της αγοράς στο εσωτερικό της Ένωσης μεσοπρόθεσμα, υπό την προϋπόθεση ότι θα εξακολουθήσει να εφαρμόζει το συνολικό της πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων.

Την επαύριον της κρίσης διατηρήθηκε η συναίνεση για τους βασικούς άξονες της οικονομικής πολιτικής. Τα μέτρα για την αντιμετώπισή της περιόρισαν την πτωτική τάση της οικονομίας, παρόλο που αύξησαν το δημοσιονομικό έλλειμμα και το δημόσιο χρέος της Τουρκίας. Τα εν λόγω μέτρα καταργούνται σταδιακά. Στόχος εξακολουθεί να είναι η κατάργηση των κινήτρων κατά τρόπο έγκαιρο, στοχοθετημένο και καλά εδραιωμένο, ώστε να μεγιστοποιηθούν τα οφέλη της δημοσιονομικής εξυγίανσης των προηγούμενων ετών και η συνολική μεσοπρόθεσμη δημοσιονομική σταθερότητα, καθώς και να επιτευχθεί ισχυρή, βιώσιμη και ισόρροπη ανάπτυξη. Η ιδιωτικοποίηση σημείωσε πρόοδο, αν και με βραδύτερο ρυθμό λόγω του παγκόσμιου οικονομικού περιβάλλοντος. Ο χρηματοπιστωτικός τομέας επέδειξε αξιοσημείωτη αντοχή χάρη στις προηγούμενες μεταρρυθμίσεις. Οι επενδύσεις αυξήθηκαν σημαντικά και σημειώθηκε μικρή πρόοδος στην αναβάθμιση του ανθρώπινου και υλικού κεφαλαίου της χώρας. Η Τουρκία ήταν σε θέση να διαφοροποιήσει εν μέρει το εμπόριό της προς νέες αγορές, περιορίζοντας ως κάποιιο βαθμό τις επιπτώσεις από την κρίση. Η εμπορική και οικονομική ολοκλήρωση με την ΕΕ παραμένει σε υψηλά επίπεδα.

Η ανάκαμψη προκάλεσε ωστόσο σημαντική αύξηση των εξωτερικών ανισορροπιών και των χρηματοδοτικών αναγκών, παρόλο που η πρόσβαση στην εξωτερική χρηματοδότηση δεν συνάντησε εμπόδια. Οι πληθωριστικές πιέσεις αυξήθηκαν σημαντικά, κυρίως λόγω των πιέσεων που ασκούνται από τις εισροές ενέργειας και την ανθηρή οικονομική δραστηριότητα. Η υλοποίηση μεγαλύτερης προόδου με δημοσιονομική διαφάνεια, η ενίσχυση του πλαισίου για την αντιμετώπιση του πληθωρισμού και η διατήρηση της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας παραμένουν βασικές προϋποθέσεις προκειμένου να περιοριστούν στο ελάχιστο οι κίνδυνοι ενός σεναρίου ακραίων διακυμάνσεων στην οικονομία. Ο συντελεστής ανεργίας παραμένει σε υψηλότερα από τα προς της κρίσεως επίπεδα, ενώ αναμένεται ότι δημογραφικοί παράγοντες θα διατηρήσουν αυτά τα υψηλά επίπεδα ανεργίας κατά τα προσεχή έτη. Η χαμηλή ικανότητα δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας συνδέεται σαφώς με αναντιστοιχία των επαγγελματικών δεξιοτήτων μεταξύ της ζήτησης και της προσφοράς εργασίας, καθώς και με υπερβολική ρύθμιση της αγοράς εργασίας. Υπάρχουν φραγμοί για την έξοδο από την αγορά και οι διαδικασίες πτώχευσης είναι σχετικά δυσκίνητες. Η κρίση δυσχέραινε περαιτέρω την πρόσβαση των ΜΜΕ στη χρηματοδότηση. Το νομοθετικό περιβάλλον και ιδίως οι δικαστικές διαδικασίες εξακολουθούν να δημιουργούν πρακτικά προβλήματα και εμποδίζουν τη βελτίωση του επιχειρηματικού κλίματος. Η τρέχουσα ρύθμιση της αγοράς προϊόντων και η συνεχιζόμενη έλλειψη διαφάνειας κατά τη χορήγηση κρατικών ενισχύσεων δεν συμβάλλουν στη βελτίωση του επιχειρηματικού κλίματος. Η άτυπη οικονομία παραμένει σοβαρό πρόβλημα.

Η Τουρκία εξακολούθησε να βελτιώνει την **ικανότητά της ανάληψης των υποχρεώσεων του μέλους**. Στους περισσότερους τομείς σημειώθηκε πρόοδος, ενίοτε άνιση. Η εναρμόνιση προχωρά σε ορισμένους τομείς, όπως η ελεύθερη κυκλοφορία εμπορευμάτων, τα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας, η αντιμονοπωλιακή πολιτική, η ενέργεια, οι επιχειρήσεις και η βιομηχανική πολιτική, η προστασία των καταναλωτών, οι στατιστικές, τα διευρωπαϊκά δίκτυα και η επιστήμη και έρευνα. Πρέπει να συνεχιστούν οι προσπάθειες εναρμόνισης, ιδίως σε τομείς όπως το περιβάλλον, το εταιρικό δίκαιο, οι δημόσιες συμβάσεις και το δικαίωμα εγκατάστασης και η ελευθερία παροχής υπηρεσιών. Όσον αφορά την τελωνειακή ένωση, η εναρμόνιση πρέπει να ολοκληρωθεί. Η μακροχρόνια ύπαρξη φραγμών στο εμπόριο δεν έχει ακόμη αντιμετωπιστεί, όσον αφορά ελέγχους για την αξιολόγηση της συμμόρφωσης,

απαιτήσεις για τις άδειες εισαγωγής και εξαγωγής, πραγματική επιβολή των ΔΔΙ, απαιτήσεις για την καταχώριση νέων φαρμακευτικών προϊόντων και διακριτική μεταχείριση στον φορολογικό τομέα. Είναι ουσιαστικής σημασίας η Τουρκία να εφαρμόσει πλήρως την τελωνειακή ένωση και να άρει μεγάλο αριθμό φραγμών στην ελεύθερη κυκλοφορία προϊόντων της ΕΕ. Για τους περισσότερους τομείς είναι καθοριστικής σημασίας για την Τουρκία να βελτιώσει τη διοικητική της ικανότητα ώστε να εναρμονιστεί με το κεκτημένο.

Όσον αφορά την *ελεύθερη κυκλοφορία εμπορευμάτων*, η νομοθετική εναρμόνιση έχει προχωρήσει κατά κάποιο τρόπο, αλλά η πρόοδος είναι περιορισμένη. Εξακολουθούν να υφίστανται τεχνικοί φραγμοί στο εμπόριο οι οποίοι εμποδίζουν την ελεύθερη κυκλοφορία εμπορευμάτων, ενώ έχουν εισαχθεί νέοι φραγμοί. Σημειώθηκε μικρή πρόοδος στον τομέα της *ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων*, όπου η εναρμόνιση βρίσκεται ακόμη στα πρώτα στάδια. Η εναρμόνιση όσον αφορά το *δικαίωμα εγκατάστασης και την ελευθερία παροχής υπηρεσιών* βρίσκεται ακόμη σε αρχικό στάδιο. Αναφέρεται πολύ περιορισμένη πρόοδος όσον αφορά την αμοιβαία αναγνώριση επαγγελματικών προσόντων. Στους τομείς των υπηρεσιών και της εγκατάστασης δεν σημειώθηκε καμία πρόοδος. Όσον αφορά την *ελεύθερη κυκλοφορία κεφαλαίων* σημειώθηκε πρόοδος, ειδικότερα στην εναρμόνιση με το κεκτημένο στον τομέα της καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Το νομικό πλαίσιο για την αντιμετώπιση της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας δεν είναι ακόμη πλήρες. Η Τουρκία δεν σημείωσε καμία πρόοδο στις κινήσεις κεφαλαίων και στις πληρωμές ή στα συστήματα πληρωμών.

Στον τομέα των *δημοσίων συμβάσεων* σημειώθηκε σχετική πρόοδος, ιδίως όσον αφορά τη θεσμική σύσταση διοικητικής ικανότητας. Η Τουρκία πρέπει να υιοθετήσει τη στρατηγική εναρμόνισης και να εναρμονίσει περαιτέρω τη νομοθεσία της, ιδίως όσον αφορά τις επιχειρήσεις κοινής ωφελείας, τις παραχωρήσεις και τις εταιρικές σχέσεις ιδιωτικού-δημόσιου τομέα. Στον τομέα του *εταιρικού δικαίου* καταγράφηκε περιορισμένη πρόοδος. Ο νέος εμπορικός κώδικας δεν έχει εγκριθεί. Η διοικητική ικανότητα πρέπει να ενισχυθεί περαιτέρω και το νομικό και θεσμικό πλαίσιο για τους ελέγχους δεν έχει ακόμη εφαρμοστεί. Όσον αφορά τη *νομοθεσία περί διανοητικής ιδιοκτησίας*, η εναρμόνιση παρουσίασε σχετική πρόοδο. Το γεγονός ότι η Τουρκία συμφώνησε να αναπτύξει έναν διάλογο για τα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας (ΔΔΙ) με την Επιτροπή εξυπηρετεί ένα βασικό στοιχείο των διαπραγματεύσεων προσχώρησης. Εντούτοις, εκκρεμεί η έγκριση της αναγκαίας νομοθεσίας για τα ΔΔΙ, καθώς και για τις αποτρεπτικές ποινικές κυρώσεις. Ο συντονισμός και η συνεργασία στον τομέα των ΔΔΙ πρέπει να βελτιωθούν.

Σχετικά με την *πολιτική ανταγωνισμού*, η εναρμόνιση στον τομέα της αντιμονοπωλιακής πολιτικής βρίσκεται σε υψηλά επίπεδα. Η Τουρκία επιβάλλει αποτελεσματικά την εφαρμογή των κανόνων του ανταγωνισμού. Στον τομέα των κρατικών ενισχύσεων, η θέσπιση της νομοθεσίας για τις κρατικές ενισχύσεις που δημιουργεί μια εποπτεύουσα αρχή αποτελεί ένα σημαντικό βήμα. Τώρα όμως η εν λόγω εποπτεύουσα αρχή πρέπει να γίνει λειτουργική το ταχύτερο δυνατό.

Σημειώθηκε κάποια πρόοδος στον τομέα των *χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών*, καθόσον οι εποπτεύουσες αρχές εισήγαγαν συμπληρωματικά προληπτικά μέτρα. Συνολικά, παραμένει περιορισμένη η εναρμόνιση της Τουρκίας με το κεκτημένο. Όσον αφορά την *κοινωνία της πληροφορίας και τα μέσα ενημέρωσης* στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών και των τεχνολογιών των πληροφοριών, η ρυθμιστική αρχή για τις τηλεπικοινωνίες υλοποίησε σημαντική εργασία όσον αφορά τους κανονισμούς εφαρμογής. Μπορεί να αναφερθεί κάποια πρόοδος στον τομέα της πολιτικής για τα οπτικοακουστικά μέσα. Ωστόσο, εξακολουθούν να υπάρχουν σοβαρά εμπόδια για την ανάπτυξη της αγοράς. Η νομοθεσία για τις ηλεκτρονικές

επικοινωνίες, οι υπηρεσίες της κοινωνίας της πληροφορίας και η πολιτική στον τομέα των οπτικοακουστικών μέσων απαιτούν περισσότερες προσαρμογές.

Στον τομέα της *γεωργίας και της αγροτικής ανάπτυξης* σημειώθηκε ελάχιστη πρόοδος. Όσον αφορά τις πολιτικές για την ενίσχυση της γεωργίας, παρατηρείται ελάχιστη μετάβαση προς την Κοινή Γεωργική Πολιτική (ΚΓΠ). Έγιναν τα πρώτα βήματα για την ανάπτυξη ενός ολοκληρωμένου συστήματος διαχείρισης και ελέγχου, αλλά η Τουρκία δεν εξάλειψε πλήρως τους τεχνικούς φραγμούς στο εμπόριο των προϊόντων βοοειδών. Η ολίσθηση στο χρονοδιάγραμμα για την πιστοποίηση των δομών του μηχανισμού προενταξιακής βοήθειας στην αγροτική ανάπτυξη (IPARD) αποτελεί επίσης πρόβλημα. Απαιτείται περαιτέρω πρόοδος στους τομείς των γεωργικών στατιστικών, του δικτύου γεωργικής λογιστικής πληροφόρησης, της πολιτικής ποιότητας και των βιολογικών καλλιεργειών. Όσον αφορά την *ασφάλεια των τροφίμων, την κτηνιατρική και φυτοϋγειονομική πολιτική*, σημειώθηκε πρόοδος ιδίως με τη θέσπιση βασικής νομοθεσίας πλαισίου. Η νέα στρατηγική εναρμόνισης θα διευκολύνει τη μεταφορά και την εφαρμογή του σχετικού κεκτημένου. Στον τομέα της *αλιείας* πραγματοποιήθηκε σχετική πρόοδος όσον αφορά τη διαχείριση των πόρων και του στόλου, την επιθεώρηση και τον έλεγχο, καθώς και την εφαρμογή των διεθνών συμφωνιών. Πρέπει να σημειωθεί περαιτέρω πρόοδος στη νομοθετική εναρμόνιση, τις διοικητικές δομές και την πολιτική αγοράς, τις διαρθρωτικές ενέργειες και τις κρατικές ενισχύσεις.

Στον *τομέα των μεταφορών* σημειώθηκε κάποια πρόοδος. Η εναρμόνιση της νομοθεσίας έφθασε σε προχωρημένο στάδιο στους τομείς της αεροπορίας, των θαλάσσιων και οδικών μεταφορών. Δεν σημειώθηκε καμία πρόοδος όσον αφορά το άνοιγμα και την ασφάλεια της αγοράς σιδηροδρομικών μεταφορών. Η έλλειψη επικοινωνίας μεταξύ των κέντρων ελέγχου της εναέριας κυκλοφορίας στην Τουρκία και στην Κυπριακή Δημοκρατία εξακολουθεί να θέτει σε σοβαρό κίνδυνο την ασφάλεια των πτήσεων. Στον τομέα των θαλάσσιων μεταφορών, δεν σημειώθηκε καμία πρόοδος στην προσχώρηση σε διεθνείς συμβάσεις. Η διοικητική ικανότητα και η ικανότητα εφαρμογής παραμένουν περιορισμένες.

Στον τομέα της *ενέργειας*, σημειώθηκε αρκετή πρόοδος όσον αφορά την εναρμόνιση στους τομείς της ηλεκτρικής ενέργειας, των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και της ενεργειακής απόδοσης, καθώς και στην ασφάλεια του εφοδιασμού. Απαιτούνται περισσότερες προσπάθειες στους τομείς του φυσικού αερίου, της πυρηνικής ενέργειας, της πυρηνικής ασφάλειας, της προστασίας από τις ακτινοβολίες και τις κρατικές ενισχύσεις.

Σχετικά με την *φορολογία*, σημειώθηκε κάποια πρόοδος στον τομέα της εναρμόνισης, ιδίως όσον αφορά την εξάλειψη ορισμένων πρακτικών που εισάγουν διακρίσεις σχετικά με τον καπνό. Εντούτοις, οι αυξήσεις των ειδικών φόρων κατανάλωσης για τα οινοπνευματώδη ποτά έρχονται σε αντίθεση με το σχέδιο δράσης που συμφωνήθηκε με την Επιτροπή και που συνιστά βασική απαίτηση για την υλοποίηση περαιτέρω προόδου στις διαπραγματεύσεις προσχώρησης. Συνεχίστηκαν οι προσπάθειες για την ενίσχυση της φορολογικής διοίκησης, την καταπολέμηση της άτυπης οικονομίας και την αύξηση της εθελούσιας συμμόρφωσης. Δεν μπορεί να αναφερθεί καμία πρόοδος όσον αφορά την άμεση και έμμεση φορολογία.

Σχετικά με την *οικονομική και νομισματική πολιτική*, οι προετοιμασίες συνεχίζονται με ικανοποιητικό ρυθμό. Απαιτούνται περισσότερες προσπάθειες για περαιτέρω εναρμόνιση, όσον αφορά ιδίως την πλήρη ανεξαρτησία της Κεντρικής Τράπεζας και την απαγόρευση της προνομιακής πρόσβασης του δημόσιου τομέα στις χρηματοπιστωτικές αγορές.

Σημειώθηκε ικανοποιητική πρόοδος στον τομέα των *στατιστικών*, όπου το συνολικό επίπεδο της εναρμόνισης είναι αρκετά προχωρημένο. Η TurkStat βελτίωσε περαιτέρω τον συντονισμό

του στατιστικού συστήματος. Σημειώθηκε ικανοποιητική πρόοδος όσον αφορά το μητρώο επιχειρήσεων και τον τομέα των στατιστικών. Απαιτείται περαιτέρω εναρμόνιση των εθνικών λογαριασμών και των γεωργικών στατιστικών.

Η Τουρκία σημείωσε κάποια πρόοδο στην εναρμόνιση με το *κεκτημένο* στον τομέα της *κοινωνικής πολιτικής και της απασχόλησης*. Η δέσμη τροπολογιών του Συντάγματος εισάγει σημαντικές βελτιώσεις στον τομέα του κοινωνικού διαλόγου στον δημόσιο τομέα και ανοίγει τον δρόμο με τη θέσπιση θετικών μέτρων υπέρ των γυναικών, των παιδιών, των ηλικιωμένων και των αναπήρων. Εντούτοις, η εναρμόνιση συνολικά παραμένει περιορισμένη και η διοικητική ικανότητα πρέπει να ενισχυθεί. Δεν έχει γίνει ακόμη κάποια μεταρρύθμιση ώστε να εξασφαλιστεί ο πλήρης σεβασμός των συνδικαλιστικών δικαιωμάτων σύμφωνα με τα πρότυπα της ΕΕ και τις συμβάσεις της ΔΟΕ. Εκφράζονται ορισμένες ανησυχίες όσον αφορά την αδήλωτη εργασία, τους χαμηλούς συντελεστές απασχόλησης των γυναικών, την επιβολή της νομοθεσίας στον τομέα της υγείας και της ασφάλειας. Λείπει επίσης ένα γενικό πλαίσιο πολιτικής για την καταπολέμηση της φτώχειας.

Σημειώθηκε περαιτέρω πρόοδος στον τομέα των *επιχειρήσεων και της βιομηχανικής πολιτικής*, όπου το επίπεδο εναρμόνισης είναι ικανοποιητικό. Η πρόοδος αυτή αφορά τη βιομηχανική στρατηγική και το σχέδιο δράσης, τη μεγαλύτερη διαθεσιμότητα μέσων για τις επιχειρήσεις και τη βιομηχανική πολιτική και την υιοθέτηση τομεακών στρατηγικών και χαρτών πορείας. Αναφέρονται μικρές βελτιώσεις όσον αφορά το επιχειρηματικό περιβάλλον και τις προσπάθειες που καταβάλλονται για την παρακολούθηση και την αξιολόγηση.

Σημειώθηκε πρόοδος όσον αφορά τα *διευρωπαϊκά δίκτυα*. Ειδικότερα, η Τουρκία έφθασε σε προχωρημένο στάδιο των διαπραγματεύσεων σχετικά με το μελλοντικό διευρωπαϊκό δίκτυο μεταφορών. Καταγράφεται κάποια πρόοδος όσον αφορά τα δίκτυα ενέργειας.

Σημειώθηκε πρόοδος, αν και άνιση, στον τομέα της *περιφερειακής πολιτικής και του συντονισμού των διαθρωπικών μέσων*. Πιο συγκεκριμένα, ολοκληρώθηκε το νομοθετικό και θεσμικό πλαίσιο για την εφαρμογή των συνιστωσών III και IV του μηχανισμού προενταξιακής βοήθειας (ΜΠΒ). Η συμμετοχή ενδιαφερομένων σε υπο-εθνικό επίπεδο κατά την προετοιμασία σειράς έργων βελτιώθηκε. Σε εθνικό επίπεδο υπάρχει ακόμη ανάγκη βελτίωσης της διοικητικής ικανότητας των οργανισμών που συμμετέχουν στην εφαρμογή των προενταξιακών πόρων προκειμένου να επιτευχθεί η αποτελεσματικότερη χρήση τους, ώστε να προετοιμαστεί έτσι η Τουρκία να χρησιμοποιήσει τα διαρθρωτικά ταμεία.

Γενικά, σημειώθηκε πρόοδος στον *δικαστικό τομέα*. Η υιοθέτηση των τροπολογιών του συντάγματος σχετικά με τη σύνθεση του Ανώτατου Συμβουλίου Δικαστών και Εισαγγελέων αποτελεί θετικό βήμα. Το ίδιο ισχύει επίσης για τον περιορισμό της αρμοδιότητας των στρατιωτικών δικαστηρίων. Κατά τη διαδικασία προετοιμασίας και θέσπισης της νομοθεσίας, θα απαιτηθεί η καθιέρωση αποτελεσματικού διαλόγου με όλους τους ενδιαφερομένους και την κοινωνία των πολιτών. Η εφαρμογή αυτών των μεταρρυθμίσεων σύμφωνα με τα ευρωπαϊκά πρότυπα θα είναι σημαντική. Όσον αφορά την *καταπολέμηση της διαφθοράς*, σημειώθηκε πρόοδος στην ανάπτυξη μιας σφαιρικής στρατηγικής και ενός σχεδίου δράσης. Η δημιουργία ενός φορέα για την παρακολούθηση και τον έλεγχο της εφαρμογής τους έχει επίσης σημειώσει πρόοδο. Εντούτοις, είναι απαραίτητο να εφαρμοστούν πραγματικά και η Τουρκία οφείλει να καταρτίσει μητρώο των ερευνών, των απαγγελιών κατηγοριών και των καταδικαστικών αποφάσεων.

Πρόοδος, αν και άνιση, σημειώθηκε στον τομέα της *δικαιοσύνης, της ελευθερίας και της ασφάλειας*. Σημαντική πρόοδος σημειώθηκε στην ολοκλήρωση των διαπραγματεύσεων

σχετικά με συμφωνία επανεισδοχής ΕΕ-Τουρκίας. Είναι αναγκαίο να θεσπιστούν σαφείς θεσμικές ρυθμίσεις και να διατεθούν επαρκείς πόροι για τη μετανάστευση και το άσυλο. Στους τομείς των ναρκωτικών και της τελωνειακής συνεργασίας σημειώθηκε σχετική πρόοδος. Καταγράφεται περιορισμένη πρόοδος στον τομέα των εξωτερικών συνόρων και του Σένγκεν, καθώς και του οργανωμένου εγκλήματος και της τρομοκρατίας. Στον τομέα της πολιτικής των θεωρήσεων έχει σημειωθεί μικρή πρόοδος. Δεν σημειώθηκε καμία πρόοδος όσον αφορά τη δικαστική συνεργασία σε ποινικές και αστικές υποθέσεις. Γενικά, είναι ζωτικής σημασίας να εγκριθεί επειγόντως το νομοσχέδιο και να επικυρωθούν οι διεθνείς συμφωνίες που έχουν υπογραφεί.

Η Τουρκία είναι καλά προετοιμασμένη στον τομέα της *επιστήμης και της έρευνας* και έχει σημειώσει ικανοποιητική πρόοδο όσον αφορά την ένταξη στον Ευρωπαϊκό Χώρο Έρευνας. Γενικά, οι συντελεστές συμμετοχής και επιτυχίας της Τουρκίας στα προγράμματα-πλαίσια έχουν αυξηθεί. Απαιτούνται περαιτέρω προσπάθειες για να διατηρηθούν αυτοί οι συντελεστές καθόλη τη διάρκεια του 7ου προγράμματος-πλαισίου για την έρευνα και την τεχνολογική ανάπτυξη (FP7).

Όσον αφορά την *εκπαίδευση και τον πολιτισμό*, σημειώθηκε σχετική πρόοδος, ιδίως στον τομέα της *εκπαίδευσης*. Το γενικό ποσοστό εγγραφής στα σχολεία εξακολούθησε να αυξάνεται με ελαφρά βελτίωση όσον αφορά τα κορίτσια και η Τουρκία βελτιώνει συνεχώς τις επιδόσεις της σε σχέση με τα κοινά σημεία αναφοράς της ΕΕ. Σημειώθηκε κάποια πρόοδος στον τομέα του πολιτισμού αλλά δεν υπήρξε καμία πρόοδος στην εναρμόνιση της νομοθεσίας.

Σχετικά με το *περιβάλλον*, σημειώθηκε περαιτέρω πρόοδος στην εναρμόνιση. Η Τουρκία σημείωσε ικανοποιητική πρόοδο στην διαχείριση των αποβλήτων, ενώ η πρόοδος ήταν περιορισμένη όσον αφορά την οριζόντια νομοθεσία, την ποιότητα του αέρα και του ύδατος, τη βιομηχανική ρύπανση, τις χημικές ουσίες και τη διοικητική ικανότητα. Επίσης, η Τουρκία σημείωσε πολύ μικρή πρόοδο όσον αφορά την κλιματική αλλαγή και καμία πρόοδο στον τομέα της προστασίας της φύσης. Η Τουρκία σημείωσε πρόοδο στη διοικητική ικανότητα με τη θέσπιση μηχανισμών συντονισμού. Πρέπει να αυξηθούν οι επενδύσεις.

Σημειώθηκε σχετική πρόοδος στην εναρμόνιση με το κεκτημένο για την *προστασία των καταναλωτών και της υγείας*. Ωστόσο, πρέπει να ενισχυθεί η διοικητική ικανότητα. Απαιτούνται περισσότερες προσπάθειες για την προστασία των καταναλωτών, για να ενισχυθεί το κίνημα των καταναλωτών και να εξασφαλιστεί η δέουσα επιβολή της νομοθεσίας. Ο συντονισμός και η συνεργασία μεταξύ ενδιαφερομένων παραμένει ελλιπής. Σημειώθηκε ικανοποιητική πρόοδος όσον αφορά την εναρμόνιση της νομοθεσίας για τη δημόσια υγεία. Εντούτοις, η εφαρμογή της παραμένει ανεπαρκής.

Σχετικά με τα *τελωνεία*, το επίπεδο της εναρμόνισης είναι υψηλό, τόσο σε ό,τι αφορά τη νομοθεσία όσο και τη διοικητική ικανότητα. Ωστόσο, η ύπαρξη καταστημάτων αφορολόγητων ειδών στα σημεία εισόδου και το γεγονός ότι καλούνται οι εισαγωγείς να υποβάλουν πληροφορίες για την προέλευση προϊόντων τα οποία βρίσκονται σε ελεύθερη κυκλοφορία στην ΕΕ πριν από τον εκτελωνισμό αντιβαίνουν στο κεκτημένο. Η νομοθεσία για τις ελεύθερες ζώνες, την επιτήρηση και τις δασμολογικές ποσοστώσεις πρέπει ακόμη να εναρμονιστεί. Απαιτούνται περαιτέρω προσπάθειες για να βελτιωθούν οι έλεγχοι βάσει ανάλυσης του κινδύνου και οι απλουστευμένες διαδικασίες, προκειμένου να διευκολυνθεί το νόμιμο εμπόριο και να μειωθούν οι υλικοί έλεγχοι. Πρέπει να τηρηθούν οι δεσμεύσεις για την πραγματική επιβολή των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας και για την καταπολέμηση των προϊόντων παραποίησης/απομίμησης.

Η Τουρκία επέτυχε υψηλό επίπεδο εναρμόνισης στον τομέα των *εξωτερικών σχέσεων*. Εντούτοις, πρέπει να καταβληθούν περαιτέρω προσπάθειες σε πολλούς τομείς, ειδικότερα όσον αφορά τη γεωγραφική κάλυψη του συστήματος γενικευμένων προτιμήσεων.

Η εναρμόνιση με την *κοινή εξωτερική πολιτική και την πολιτική ασφάλειας* της ΕΕ συνεχίστηκε. Η Τουρκία επεδίωξε τον διάλογο και τη διεξαγωγή διαβουλεύσεων με την ΕΕ για ζητήματα εξωτερικής πολιτικής. Δεν ευθυγραμμίστηκε με την ΕΕ στο Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ όσον αφορά την επιβολή πρόσθετων κυρώσεων εναντίον του Ιράν. Η Τουρκία κατέβαλε προσπάθειες για να βελτιώσει περαιτέρω τις σχέσεις της με τις γειτονικές χώρες όπως το Ιράκ, καθώς και με την τοπική κουρδική κυβέρνηση, και τη Συρία. Οι σχέσεις με το Ισραήλ επιδεινώθηκαν περαιτέρω μετά το περιστατικό με το στόλο για τη Γάζα. Τα πρωτόκολλα που έχουν υπογραφεί με την Αρμενία για την εξομάλυνση των σχέσεων δεν έχουν ακόμη επικυρωθεί.

Η Τουρκία συμβάλλει ουσιαστικά στην κοινή πολιτική ασφάλειας και άμυνας και επιδιώκει μεγαλύτερη συμμετοχή στις δραστηριότητές της. Το ζήτημα της συνεργασίας ΕΕ-NATO στην οποία ενέχονται όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ πέραν των διευθετήσεων «Βερολίνο +» δεν έχει ακόμη επιλυθεί. Η Τουρκία δεν ευθυγραμμίστηκε με τη θέση της ΕΕ για συμμετοχή στο διακανονισμό του Wassenaar.

Περιορισμένη πρόοδος σημειώθηκε στον τομέα του *δημοσιονομικού ελέγχου*, όπου η εναρμόνιση έχει προχωρήσει αρκετά. Έχει θεσπιστεί η νομοθεσία για την εφαρμογή του νόμου περί των δημόσιων οικονομικών, ενώ πρέπει να αναθεωρηθούν το έγγραφο σφαιρικής πολιτικής για τον δημόσιο εσωτερικό δημοσιονομικό έλεγχο και το σχέδιο δράσης. Δεν έχει ακόμη υιοθετηθεί ο αναθεωρημένος νόμος του τουρκικού Ελεγκτικού Συνεδρίου, ο οποίος ευθυγραμμίζει τον εξωτερικό έλεγχο με τα αντίστοιχα διεθνή πρότυπα. Η τουρκική AFCOS (Υπηρεσία για το Συντονισμό της Καταπολέμησης της Απάτης) δεν έχει ακόμη εξελιχθεί σε ένα λειτουργικό δίκτυο. Απαιτούνται μόνιμες δομές για τις επαφές με την Επιτροπή σχετικά με την προστασία του ευρώ από την παραχάραξη. Η ευθυγράμμιση της Τουρκίας με τις βασικές αρχές και τους θεσμούς του κεκτημένου στον τομέα των *οικονομικών και δημοσιονομικών* διατάξεων έχει προχωρήσει ικανοποιητικά, παρόλο που η ετοιμότητα στον τομέα των ιδίων πόρων βρίσκεται ακόμη σε αρχικό στάδιο.

Ισλανδία

Η πρώτη έκθεση προόδου της Ισλανδίας επιβεβαιώνει τη γνώμη που εξέφρασε η Επιτροπή τον Φεβρουάριο του 2010 σύμφωνα με την οποία η Ισλανδία πληροί τα πολιτικά κριτήρια. Η Ισλανδία αποτελεί λειτουργούσα δημοκρατία με ισχυρούς θεσμούς και βαθιά εδραιωμένες παραδόσεις αντιπροσωπευτικού συστήματος. Η χώρα διαθέτει υψηλού επιπέδου δικαστικό σώμα και εδραιωμένο δικαστικό σύστημα. Όσον αφορά τα ανθρώπινα δικαιώματα και την προστασία των μειονοτήτων, η Ισλανδία εξακολουθεί να διασφαλίζει τα θεμελιώδη δικαιώματα και να εξασφαλίζει υψηλό επίπεδο συνεργασίας με τους διεθνείς μηχανισμούς για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Εντούτοις, στη γνώμη εντοπίζονται ορισμένες ελλείψεις. Η έκθεση επιβεβαιώνει ότι η Ισλανδία έλαβε ορισμένα μέτρα για να τις αντιμετωπίσει.

Όσον αφορά τα **πολιτικά κριτήρια**, η κυβέρνηση συνασπισμού παρέμεινε σταθερή κατά την περίοδο αναφοράς παρά το δυσχερές οικονομικό περιβάλλον και τις αποκλίνουσες απόψεις μεταξύ των ισλανδικών πολιτικών δυνάμεων και του πληθυσμού όσον αφορά την προοπτική

προσχώρησης στην ΕΕ. Εντούτοις, η στήριξη της διαδικασίας προσχώρησης ενισχύθηκε στο τέλος της περιόδου αναφοράς και η πλειοψηφία τάχθηκε υπέρ της διεξαγωγής διαπραγματεύσεων προσχώρησης.

Σημειώθηκε ορισμένη πρόοδος στην αναγνώριση των παραγόντων που ήταν υπεύθυνοι για την κατάρρευση του ισλανδικού τραπεζικού συστήματος και στην αντιμετώπιση των πολιτικών και διοικητικών συνεπειών της. Πρόκειται για ένα αξιοσημείωτο χαρακτηριστικό της λειτουργίας των δημοκρατικών θεσμών της Ισλανδίας. Η έκθεση της ανεξάρτητης ειδικής εξεταστικής επιτροπής, που δημοσιεύθηκε τον Απρίλιο του 2010, οδήγησε σε ορισμένες συστάσεις για τη σταθεροποίηση του χρηματοπιστωτικού συστήματος και την αύξηση της επιτήρησής του. Παράλληλα, η υπηρεσία του ειδικού εισαγγελέα εξακολούθησε να διεξάγει σειρά ερευνών μετά τη χρηματοπιστωτική κρίση.

Σημειώθηκε ικανοποιητική πρόοδος στην περαιτέρω βελτίωση του νομικού πλαισίου σχετικά με τη σύγκρουση συμφερόντων και τη χρηματοδότηση πολιτικών κομμάτων. Ο νόμος για την οργάνωση της δικαιοσύνης αναθεωρήθηκε για να τροποποιηθούν οι κανόνες διορισμού δικαστών με σκοπό την περαιτέρω ενίσχυση της ανεξαρτησίας του *δικαστικού συστήματος*. Η εφαρμογή των συστάσεων της ειδικής εξεταστικής επιτροπής, το τροποποιηθέν πλαίσιο για τη σύγκρουση συμφερόντων, καθώς και οι αναθεωρημένες διαδικασίες για τους διορισμούς δικαστών έχουν ήδη αρχίσει. Ο αντίκτυπος αυτών των μέτρων θα πρέπει να επανεξεταστεί σε μεταγενέστερο στάδιο.

Τόσο η *κυβέρνηση* όσο και το *κοινοβούλιο* εξακολούθησαν να λειτουργούν ομαλά. Η κυβέρνηση έλαβε μέτρα για να ενισχύσει περαιτέρω τη δημόσια *διοίκηση*. Οι επιτροπές διαπραγμάτευσης που ανέλαβαν τον συντονισμό της συνολικής διαδικασίας προσχώρησης εργάζονται ομαλά.

Η σύμβαση-πλαίσιο του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Προστασία των Εθνικών Μειοψηφιών δεν έχει ακόμη επικυρωθεί.

Η **οικονομία** της Ισλανδίας διέρχεται βαθιά και μακρά περίοδο ύφεσης και οι προοπτικές για μια έστω μέτρια ανάκαμψη παραμένουν αβέβαιες. Η ανεργία έχει αυξηθεί και τα δημόσια οικονομικά σημείωσαν έντονη επιδείνωση με υψηλότερα δημοσιονομικά ελλείμματα και σημαντική αύξηση του ήδη υψηλού δημόσιου χρέους. Από την άλλη πλευρά, ο πληθωρισμός άρχισε να μειώνεται σταδιακά και σταθερά. Ο συνετός συνδυασμός των μέτρων μακροοικονομικής πολιτικής εστιάζεται σε σταθεροποίηση της συναλλαγματικής ισοτιμίας και σε δημοσιονομική εξυγίανση. Η παρατεταμένη δυσλειτουργία του χρηματοπιστωτικού τομέα και οι γενικευμένες ανισοροπίες των ισολογισμών στον δημόσιο τομέα, καθώς και το πολύ υψηλό εξωτερικό χρέος, αποτελούν σημαντικά προβλήματα. Το πρόγραμμα του ΔΝΤ εφαρμόζεται κανονικά.

Όσον αφορά τα **οικονομικά κριτήρια**, μπορεί να θεωρηθεί ότι στην Ισλανδία λειτουργεί οικονομία αγοράς. Εντούτοις, οι αδυναμίες του χρηματοπιστωτικού τομέα και οι περιορισμοί στις κινήσεις κεφαλαίων εμποδίζουν ακόμη την αποτελεσματική κατανομή των πόρων. Η Ισλανδία θα μπορούσε να ανακτήσει την ικανότητα να αντιμετωπίζει τις ανταγωνιστικές πιέσεις και τις δυνάμεις της αγοράς εντός της ενιαίας αγοράς μεσοπρόθεσμα, υπό την προϋπόθεση ότι θα συνεχίσει να μειώνει τις τρέχουσες διαρθρωτικές αδυναμίες με την εφαρμογή των κατάλληλων μακροοικονομικών πολιτικών και των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων.

Τα μέτρα πολιτικής που έλαβε ήταν σε γενικές γραμμές κατάλληλα και ικανά να αποκαταστήσουν μεγαλύτερο βαθμό μακροοικονομικής σταθερότητας, παρόλο που οι προοπτικές για ταχεία οικονομική ανάκαμψη παραμένουν αβέβαιες. Η δημοσιονομική εξυγίανση συνεχίστηκε. Τα δημοσιονομικά ελλείμματα άρχισαν να μειώνονται και έγινε αναδιάρθρωση του δημόσιου χρέους με σκοπό να εξομαλυνθούν τα χαρακτηριστικά του και να μειωθούν οι κίνδυνοι συναλλαγματικής ισοτιμίας. Ο πληθωρισμός σημείωσε πτώση, ενώ μειώθηκαν σταδιακά τα βασικά επιτόκια. Το υψηλότερο εμπορικό πλεόνασμα συνέβαλε στην ελαφρά ανατίμηση του εθνικού νομίσματος. Αυξήθηκαν τα συναλλαγματικά αποθέματα, αλλά τούτο οφείλεται κυρίως στην επίσημη εξωτερική χρηματοδότηση. Η αγορά εργασίας εξακολουθεί να είναι ευέλικτη και οι συντελεστές συμμετοχής παρέμειναν σε σχετικά υψηλά επίπεδα. Η χώρα διαθέτει καλή βασική υποδομή, άφθονους φυσικούς πόρους και πληθυσμό με καλή παιδεία.

Εντούτοις, η οικονομία υφίσταται ακόμη τις συνέπειες της χρηματοοικονομικής κατάρρευσης. Τα δημόσια οικονομικά αντιμετωπίζουν πάντα το ενδεχόμενο εφαρμογής σοβαρών περικοπών δαπανών, καθώς και σημαντικές ενδεχόμενες υποχρεώσεις που συνδέονται με τα προβλήματα του χρηματοπιστωτικού τομέα, με επίπεδο ακαθάριστου δημόσιου χρέους σχεδόν 90% του ΑΕΠ. Παρά τις προσαρμογές των μισθών, η ανεργία αυξήθηκε σημαντικά. Η αναδιάρθρωση του τραπεζικού τομέα προχώρησε, αλλά οι τράπεζες πλήττονται ακόμη από την κακή ποιότητα των περιουσιακών στοιχείων τους, γεγονός που υπονομεύει την ικανότητά τους να χρηματοδοτούν την οικονομία. Η γενικευμένη ανισορροπία των ισολογισμών στον ιδιωτικό τομέα απειλεί τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα. Επιπλέον, οι αποφάσεις που εξέδωσε το Ανώτατο Δικαστήριο με τις οποίες κήρυξε παράνομα τα δάνεια με στάθμιση ξένου συναλλάγματος δημιούργησαν αβεβαιότητα, ιδίως σε ό,τι αφορά τη διευθέτηση δανείων του τομέα των επιχειρήσεων. Αυτό θα μπορούσε να επιδεινώσει περαιτέρω την οικονομική κατάσταση εγχωρίων τραπεζών, εφόσον θα επωμισθούν την πρόσθετη επιβάρυνση αντί των δανειστών. Η διαδικασία αναδιάρθρωσης του χρέους του τομέα των επιχειρήσεων προχώρησε με βραδύ ρυθμό και η διόγκωση του χρέους περιορίζει τις δυνατότητες για νέες επενδύσεις με αποτέλεσμα να αναστέλλεται η ανάκαμψη. Οι επενδύσεις σε μεγάλα έργα υποδομών βρίσκονται ακόμη στο στάδιο μελέτης λόγω πολιτικών συζητήσεων και έλλειψης χρηματοδότησης. Το επιχειρηματικό περιβάλλον εξακολουθεί να εμποδίζεται από ελέγχους της κίνησης κεφαλαίων, σχετικά υψηλά επιτόκια και δυσχερή πρόσβαση στη χρηματοδότηση, ιδίως για τις ΜΜΕ.

Στην παρούσα πρώτη έκθεση προόδου, η ικανότητα της Ισλανδίας **να αναλάβει τις υποχρεώσεις του μέλους** αξιολογήθηκε με βάση τη συμμετοχή της στον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο (EOX) και με γνώμονα τις **απαλλαγές που χορηγούνται στο πλαίσιο του EOX**. Το γενικό επίπεδο προετοιμασίας για την τήρηση των απαιτήσεων του κεκτημένου της ΕΕ είναι καλό, ειδικότερα λόγω της συμμετοχής της Ισλανδίας στον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο.

Η υπόθεση Icesave παραμένει άλυτη. Με δημοψήφισμα που έλαβε χώρα τον Μάρτιο του 2010 απορρίφθηκε το νομοσχέδιο που επέτρεπε την παροχή κρατικής εγγύησης για τα δάνεια που χορήγησαν οι κυβερνήσεις του Ηνωμένου Βασιλείου και των Κάτω Χωρών για τις αποζημιώσεις που κατέβαλαν σε πολίτες τους οι οποίοι είχαν λογαριασμούς ταμειευτηρίου στο Icesave. Η Εποπτεύουσα Αρχή της ΕΖΕΣ (EAE) έστειλε προειδοποιητική επιστολή στην κυβέρνηση της Ισλανδίας τον Μάιο του 2010, που αποτελεί το πρώτο στάδιο της διαδικασίας επί παραβάσει κατά της Ισλανδίας, με το επιχείρημα ότι η Ισλανδία, μη παρέχοντας στους καταθέτες των ολλανδικών και βρετανικών υποκαταστημάτων της Icesave την ελάχιστη προβλεπόμενη εγγύηση, παραβίασε την οδηγία για τα συστήματα εγγύησης των καταθέσεων. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή συμφωνεί με τη νομική ανάλυση της ΕΑΕ. Οι προσπάθειες

διαπραγμάτευσης μεταξύ εκπροσώπων των τριών κυβερνήσεων δεν κατέληξαν ακόμη σε κανένα αποτέλεσμα.

Οι προετοιμασίες για την ανάληψη των υποχρεώσεων του μέλους μεσοπρόθεσμα συνεχίστηκαν σε τομείς που καλύπτονται εν μέρει από τον ΕΟΧ, καθώς και στα κεφάλαια που δεν καλύπτονται από τον ΕΟΧ. Η Ισλανδία εξακολουθεί να είναι ευρέως εναρμονισμένη με το κεκτημένο και εφαρμόζει σημαντικό τμήμα του στους τομείς που καλύπτονται από τον ΕΟΧ, όπως η ελεύθερη κυκλοφορία αγαθών, η ελεύθερη κίνηση εργαζομένων, το δικαίωμα εγκατάστασης και η ελευθερία παροχής υπηρεσιών, η ελεύθερη κυκλοφορία κεφαλαίων, οι δημόσιες συμβάσεις, το εταιρικό δίκαιο, ο νόμος περί διανοητικής ιδιοκτησίας, ο ανταγωνισμός, οι χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες και η κοινωνία της πληροφορίας και τα μέσα ενημέρωσης.

Εντούτοις πρέπει να συνεχιστούν οι προσπάθειες για περαιτέρω εναρμόνιση με το κεκτημένο της ΕΕ, ειδικότερα σε τομείς που δεν καλύπτονται από τον ΕΟΧ, και για να εξασφαλιστεί η εφαρμογή και επιβολή του. Θα πρέπει επίσης να τονιστεί ότι οι ακόλουθοι τομείς ενδέχεται να προκαλέσουν ορισμένα προβλήματα κατά τη διαδικασία προσχώρησης: χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες, γεωργία και αγροτική ανάπτυξη, αλιεία, ελεύθερη κυκλοφορία κεφαλαίων, καθώς και το περιβάλλον.

Οι προσπάθειες της κυβέρνησης για να αντιμετωπίσει τις επιπτώσεις της οικονομικής και χρηματοπιστωτικής κρίσης οδήγησαν σε σημαντικές περικοπές του προϋπολογισμού. Πρέπει να εξασφαλιστεί ότι θα υπάρχουν διαθέσιμοι πόροι για τις αναγκαίες προετοιμασίες που συνδέονται με τη διαδικασία προσχώρησης στην ΕΕ.

Η νομοθεσία της Ισλανδίας εξακολουθεί να είναι ευρέως εναρμονισμένη με το κεκτημένο στον τομέα της *ελεύθερης κυκλοφορίας αγαθών*. Εντούτοις, ορισμένα στοιχεία δεν έχουν ακόμη εφαρμοστεί σε ό,τι αφορά τα οριζόντια μέτρα και τη νομοθεσία που αφορά τα προϊόντα βάσει της παλαιάς προσέγγισης.

Επιτεύχθηκε ικανοποιητικό επίπεδο εναρμόνισης στον τομέα της *ελεύθερης κυκλοφορίας εργαζομένων*. Οι προετοιμασίες για τον συντονισμό των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης δεν έχουν ακόμη ολοκληρωθεί. Η νομοθεσία για το *δικαίωμα εγκατάστασης και την ελευθερία παροχής υπηρεσιών* είναι ευρέως εναρμονισμένη, με εξαίρεση τις οδηγίες για τις υπηρεσίες και τα ταχυδρομεία.

Η Ισλανδία εφαρμόζει το κεκτημένο για την *ελεύθερη κυκλοφορία κεφαλαίων*, με ορισμένες εξαιρέσεις. Σε στενή συνεργασία με το ΔΝΤ, οι ισλανδικές αρχές δεσμεύτηκαν να άρουν σταδιακά τους περιορισμούς στις κινήσεις κεφαλαίων και τις πληρωμές. Ωστόσο, οι περιορισμοί των κεφαλαιουχικών ροών παρατάθηκαν εν τω μεταξύ μέχρι τον Αύγουστο του 2011. Το μέγιστο επιτρεπόμενο ποσό αγοράς ξένου συναλλάγματος για λόγους ταξιδιού μειώθηκε. Απαιτούνται ακόμη σημαντικές και συνεχείς προσπάθειες για να αρθούν οι σημερινοί περιορισμοί στις κινήσεις κεφαλαίων, και ιδίως στις ξένες επενδύσεις στον τομέα της αλιείας.

Η Ισλανδία έχει εφαρμόσει τον βασικό κορμό του κεκτημένου για τις *δημόσιες συμβάσεις* και η γενική εναρμόνιση της νομοθεσίας είναι πολύ ικανοποιητική. Εντούτοις, η διοικητική ικανότητα πρέπει να ενισχυθεί περαιτέρω για να εξασφαλιστεί η ορθή εφαρμογή των πολιτικών δημοσίων συμβάσεων.

Ικανοποιητική πρόοδος σημειώθηκε όσον αφορά το *εταιρικό δίκαιο*. Ωστόσο, δεν έχει επιτευχθεί η πλήρης εναρμόνιση με τα λογιστικά πρότυπα. Η νομοθεσία της Ισλανδίας εξακολουθεί να είναι εναρμονισμένη με το κεκτημένο στον τομέα της *διανοητικής ιδιοκτησίας*, αλλά απαιτείται μια σφαιρική πολιτική εφαρμογής.

Η Ισλανδία επέτυχε υψηλό επίπεδο εναρμόνισης με το *κεκτημένο στον τομέα του ανταγωνισμού* και έχουν δημιουργηθεί οι αντίστοιχες διοικητικές δομές. Τα μέτρα για τις κρατικές ενισχύσεις με σκοπό την αντιμετώπιση της χρηματοπιστωτικής κρίσης δεν έχουν ακόμη αξιολογηθεί.

Πρέπει ακόμη να εξασφαλιστεί η πλήρης εφαρμογή του κεκτημένου στον τομέα των *χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών* βάσει ενός ενισχυμένου εποπτικού πλαισίου. Η εφαρμογή δεν είναι πλήρης σε ορισμένους βασικούς τομείς, μεταξύ των οποίων οι αγορές των ασφαλίσεων και των κινητών αξιών.

Η Ισλανδία έχει ήδη φθάσει σε υψηλό επίπεδο εναρμόνισης με το κεκτημένο και εφαρμόζει ένα σημαντικό τμήμα του στον τομέα της *κοινωνίας της πληροφορίας και των μέσων ενημέρωσης*. Ωστόσο, δεν έχουν ακόμη εφαρμοστεί οι διατάξεις για τη μεταρρύθμιση των τηλεπικοινωνιών, την οδηγία για τις υπηρεσίες οπτικοακουστικών μέσων επικοινωνίας και τις πολιτικές που απορρέουν από την πρόσφατη έγκριση του Ευρωπαϊκού Ψηφιακού Θεματολογίου.

Οι προετοιμασίες στον τομέα της *γεωργίας και της αγροτικής ανάπτυξης* δεν έχουν αρχίσει ακόμη. Η Ισλανδία πρέπει ακόμη να δημιουργήσει τις δομές που θα ανταποκρίνονται σε αλλαγές στη διοίκηση και κυρίως να συστήσει έναν οργανισμό πληρωμών σύμφωνα με τους κανόνες της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένου ενός ολοκληρωμένου συστήματος διαχείρισης και ελέγχου (IACS).

Σημειώθηκε κάποια πρόοδος όσον αφορά την *ασφάλεια των τροφίμων*, την *κτηνιατρική και φυτοϋγειονομική πολιτική*, και ειδικότερα τη μεταφορά της νομοθεσίας για τη γενική ασφάλεια των τροφίμων. Εντούτοις, απαιτούνται προσπάθειες για να ενισχυθεί η διοικητική ικανότητα και η ικανότητα των εργαστηρίων. Παραμένουν σημαντικές διαφορές με το σύστημα της ΕΕ σε ό,τι αφορά τη δέσμη για την υγιεινή, τα φυτοπροστατευτικά προϊόντα, τα νέα τρόφιμα και τα γενετικώς τροποποιημένα τρόφιμα.

Δεν μπορούν να αναφερθούν νέες εξελίξεις όσον αφορά την εναρμόνιση της νομοθεσίας με την κοινή πολιτική της ΕΕ στον τομέα της *αλιείας*. Πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στο κεκτημένο για την εσωτερική αγορά όσον αφορά το δικαίωμα εγκατάστασης, την ελευθερία παροχής υπηρεσιών, καθώς και την ελεύθερη κυκλοφορία κεφαλαίων στον τομέα παραγωγής και κατεργασίας προϊόντων της αλιείας όπου οι ισχύοντες περιορισμοί δεν συμφωνούν με το κεκτημένο. Δεν έχουν ακόμη καθιερωθεί μηχανισμοί για την εφαρμογή και τον έλεγχο κοινοτικών μέτρων στήριξης.

Σχετικά με τις *μεταφορές*, εξακολουθούν να εφαρμόζονται οι περιορισμοί για τις ξένες επενδύσεις στον τομέα των αεροπορικών και θαλάσσιων μεταφορών. Η Ισλανδία έχει ήδη φθάσει σε υψηλό επίπεδο εναρμόνισης με το κεκτημένο και εφαρμόζει ένα σημαντικό τμήμα του στον τομέα της *ενέργειας*. Η εναρμόνιση με το κεκτημένο στους τομείς των αποθεμάτων πετρελαίου, της ανεξαρτησίας της ρυθμιστικής αρχής και της ενεργειακής απόδοσης έχει προχωρήσει ελάχιστα.

Στον τομέα της *φορολογίας* δεν σημειώθηκε καμία ιδιαίτερη εξέλιξη από νομοθετικής πλευράς. Η Ισλανδία έχει ήδη επιτύχει καλό επίπεδο διοικητικής ικανότητας. Ωστόσο, δεν έχουν ακόμη δημιουργηθεί γραφεία συνδέσμου ούτε και διασύνδεση των συστημάτων πληροφορικής.

Η νομοθεσία της Ισλανδίας είναι ήδη πλήρως εναρμονισμένη με το κεκτημένο στον τομέα της *οικονομικής και νομισματικής πολιτικής*. Εντούτοις, υπάρχουν ακόμη πολλές ελλείψεις, ιδίως σε ό,τι αφορά την πλήρη ανεξαρτησία της κεντρικής τράπεζας και την απαγόρευση της νομισματικής χρηματοδότησης του δημόσιου τομέα.

Όσον αφορά τις *στατιστικές*, η διαθεσιμότητα στατιστικών στοιχείων σύμφωνα με τη μέθοδο της ΕΕ πρέπει να βελτιωθεί, ειδικότερα για τις επιχειρήσεις, τις μακροοικονομικές και γεωργικές στατιστικές. Η εφαρμογή των σημαντικών σχεδιαζόμενων δράσεων στον τομέα των στατιστικών, όπως η έρευνα για τη διάρθρωση των γεωργικών εκμεταλλεύσεων και η απογραφή του πληθυσμού και των κατοικιών, δεν είναι εγγυημένη λόγω των περαιτέρω περικοπών ανθρώπινων και οικονομικών πόρων.

Η Ισλανδία εφαρμόζει ήδη σημαντικά τμήματα του κεκτημένου όσον αφορά την *κοινωνική πολιτική και την απασχόληση*. Όμως δεν έχει ακόμη καταρτιστεί μια σφαιρική στρατηγική απασχόλησης.

Παρά το δυσχερές οικονομικό περιβάλλον, οι προετοιμασίες στον τομέα των *επιχειρήσεων και της βιομηχανικής πολιτικής* έχουν προχωρήσει ικανοποιητικά. Προβληματική παραμένει η πρόσβαση των ΜΜΕ στη χρηματοδότηση. Η εναρμόνιση με τα πρότυπα της ΕΕ στα *διευρωπαϊκά δίκτυα* είναι υψηλή.

Όσον αφορά την *περιφερειακή πολιτική* και τον *συντονισμό των διαρθρωτικών μέσων*, η Ισλανδία βρίσκεται σε αρχικό στάδιο προετοιμασίας για την εφαρμογή των μέσων της πολιτικής συνοχής. Πρέπει ακόμη να διενεργηθεί η κατάλληλη ανάλυση των αναγκών και να προσδιοριστούν οι οργανισμοί που θα είναι αρμόδιοι για την εφαρμογή της πολιτικής συνοχής.

Το *δικαστικό σώμα* της Ισλανδίας είναι υψηλού επιπέδου και η χώρα παρέχει υψηλό επίπεδο προστασίας στον τομέα των *θεμελιωδών δικαιωμάτων*. Η Ισλανδία έλαβε ορισμένα μέτρα για να αντιμετωπίσει τις ελλείψεις που εντοπίστηκαν στη γνώμη του Φεβρουαρίου 2010, ειδικότερα σε ό,τι αφορά τη διαδικασία διορισμού δικαστών και τη σύγκρουση συμφερόντων. Εντούτοις, η εφαρμογή αυτών των συστάσεων δεν έχει ακόμη αξιολογηθεί. Η νομοθεσία για τα δικαιώματα των πολιτών και την προστασία των δεδομένων δεν έχει ακόμη εναρμονιστεί με το κεκτημένο.

Η Ισλανδία εφαρμόζει τη συμφωνία του Σένγκεν και επέτυχε υψηλό επίπεδο εναρμόνισης με το κεκτημένο στον τομέα της *δικαιοσύνης, της ελευθερίας και της ασφάλειας*. Η νομοθεσία σε ορισμένους τομείς δεν έχει ακόμη εναρμονιστεί πλήρως με το κεκτημένο και τα αντίστοιχα διεθνή μέσα δεν έχουν ακόμη υπογραφεί ή επικυρωθεί.

Η Ισλανδία έχει σημειώσει αρκετή πρόοδο για την προσχώρηση στην ΕΕ και την ένταξη στον *Ευρωπαϊκό Χώρο Έρευνας*. Η εναρμόνιση της νομοθεσίας της με τα πρότυπα της ΕΕ στον τομέα της *εκπαίδευσης και του πολιτισμού* είναι υψηλή. Η Ισλανδία εξακολούθησε να συμμετέχει ενεργά στην ανοικτή μέθοδο συντονισμού στον τομέα της εκπαίδευσης, καθώς και σε κοινοτικά προγράμματα, μεταξύ των οποίων τα προγράμματα «Δια Βίου Μάθηση», «Νεολαία σε δράση» και Erasmus Mundus.

Η περιβαλλοντική πολιτική στην Ισλανδία είναι εναρμονισμένη, σε μεγάλο βαθμό, με το κεκτημένο της ΕΕ μέσω της συμφωνίας για τον ΕΟΧ και μπορεί να αναφερθεί περαιτέρω πρόοδος στους τομείς της ποιότητας του αέρα και της βιώσιμης ανάπτυξης. Εντούτοις, δεν έχει ακόμη επιτευχθεί συμμόρφωση με το κεκτημένο για την κλιματική αλλαγή και την προστασία της φύσης, ιδίως σε ό,τι αφορά την προστασία της φάλαινας, της φώκιας και των άγριων πτηνών, καθώς και τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων και της άγριας πανίδας και χλωρίδας. Η επικύρωση βασικών πολυμερών περιβαλλοντικών συμφωνιών εκκρεμεί.

Η Ισλανδία έχει ήδη εφαρμόσει σημαντικό τμήμα του κεκτημένου στον τομέα της *προστασίας των καταναλωτών και της υγείας*. Εντούτοις, η μεταφορά του νέου κεκτημένου στον τομέα της προστασίας των καταναλωτών πρέπει να ολοκληρωθεί και η διεκπεραίωση των κοινοποιήσεων RAPEX πρέπει να εξορθολογιστεί περαιτέρω.

Η *τελωνειακή* νομοθεσία της Ισλανδίας είναι, σε μεγάλο βαθμό, σύμφωνη με το κεκτημένο. Απαιτείται σημαντική περαιτέρω εναρμόνιση της νομοθεσίας και των πρακτικών όσον αφορά τα αφορολόγητα είδη. Η διασύνδεση με τα συστήματα ΤΠ της ΕΕ δεν έχει ακόμη εξασφαλιστεί.

Στον τομέα των *εξωτερικών σχέσεων*, σημειώθηκε κάποια πρόοδος. Η Ισλανδία άρχισε τις προετοιμασίες για την επανεξέταση των υποχρεώσεων της σε συνάρτηση με την ανάγκη να τροποποιήσει τις διεθνείς συμφωνίες που έχει συνάψει ή να παραιτηθεί από αυτές. Άρχισε επίσης τις προετοιμασίες σε σχέση με την κοινή εμπορική πολιτική. Πρέπει ακόμη να ληφθούν μέτρα για να εξασφαλιστεί ότι η επίσημη αναπτυξιακή βοήθεια της Ισλανδίας δεν θα μειωθεί περαιτέρω. Η Ισλανδία σημείωσε ικανοποιητική πρόοδο και έφθασε γενικά σε ικανοποιητικό επίπεδο εναρμόνισης στον τομέα της *εξωτερικής πολιτικής και της πολιτικής ασφαλείας και άμυνας*.

Όσον αφορά τον δημοσιονομικό έλεγχο, πρέπει να γίνει μια αξιολόγηση ελλείψεων όσον αφορά τα συστήματα δημοσιονομικής διαχείρισης και ελέγχου, καθώς και τον εσωτερικό και εξωτερικό έλεγχο, προκειμένου να ληφθούν υπόψη τα διεθνώς αναγνωρισμένα πρότυπα που ισχύουν στην ΕΕ. Πρέπει να ενταθούν οι προετοιμασίες όσον αφορά την προστασία των οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ. Σημειώθηκε σχετική πρόοδος στον τομέα των *χρηματοοικονομικών και δημοσιονομικών διατάξεων*, αφότου η Ισλανδία άρχισε να εντοπίζει τα σημεία που απαιτούν εναρμόνιση με το κεκτημένο.